

ČESKÉ OVOCE.

ZA SOUČINNOSTI PŘEDNÍCH ČESKÝCH PĚSTITELŮ OVOCE

PÍŠE

JAN ŘÍHA,
OKRESNÍ POMOLOG V CHLUMCI N. CIDL.

*

DÍL II.
TŘEŠNĚ, VIŠNĚ, SLÍVY A ŠVESTKY.

(SE 61 TABULKAMI TŘÍBARVOTISKOVÝMI, REPRODUKOVANÝMI DLE PŘÍRODY
A 244 OBRAZY V TEXTU.)

V PRAZE
NÁKLADEM OVOCNICKÉHO SPOLKU PRO KRÁLOVSTVÍ ČESKÉ.
1915

ČESKÉ OVOCE.

DÍL II.

TŘEŠNĚ, VIŠNĚ, SLÍVY A ŠVESTKY.

ČESKÉ OVOCE.

ZA SOUČINNOSTI PŘEDNÍCH ČESKÝCH PĚSTITELŮ OVOCE

PÍŠE

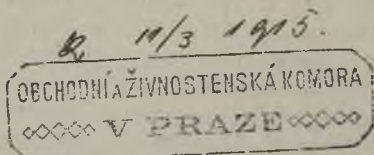
JAN ŘÍHA,

OKRESNÍ POMOLOG V CHLUMCI N. CIDL.

DÍL II.

TŘEŠNĚ, VIŠNĚ, SLÍVY A ŠVESTKY.

(SE 61 TABULKAMI TŘÍBARVOTISKOVÝMI, REPRODUKOVANÝMI DLE PŘÍRODY
A 244 OBRAZY V TEXTU.)

V PRAZE

NÁKLADEM OVOCNICKÉHO SPODKU PRO KRÁLOVSTVÍ ČESKÉ
1915

Několik slov úvodem.

Ukončiv I. svazek „Českého Ovoce“, odhodlal se Ovocnický spolek pro král. České, nedbati vysokého nákladu a ve vydávání díla pokračovati. Druhým svazkem podáváme 61 obrazů a popisů nejlepších třešní, višní, sliv a švestek.

Čtenářům poskytuje se tak další příležitost aspoň částečně poznati, jaké bohatství s rozmanitostí i v této třídě ovoce vlast naše chová. Netřeba snad uváděti, že, pokud díla takového nebylo, širší veřejnosti přehled ten zůstával utajen. Výběr sestaven na základě dlouholetých zkušeností, obsahuje, pokud to možno bylo, osvědčené odrůdy domácí i nejlepší cizí, k nám zavedené. Není ovšem úplný a dokonalý, nevyhoví arci každému čtenáři. Aby po té stránce seznáno bylo mínění znalců co nejčtetnějších, uveřejněn byl v „Ovocnických Rozhledech“ roku 1913 seznam vybraných třešní a višní se žádostí, aby, kdo se pěstováním, obchodem nebo průmyslovým zpracováním ovoce zabývá, dle možnosti na základě vlastních zkušeností radou přispěl k sestavení výběru, jenž by potom snad obecně vyhovoval.

Přišla odpověď jediná!

Nezbývalo tudíž, než sestaviti výběr třešní třešň, taktéž sliv (renklot) a švestek samostatně a předložití jej sboru k tomu kopírovanému, který nejen výběr sám, nýbrž i zvolené názvy po prozkoumání schválil.

Členy sboru byli: Jos. Buňat, ředitel zemského pomologického ústavu v Troji u Prahy, Jindř. Fořt, zemský inspektor ovocnictví českého odboru zemědělské rady pro král. České v Praze, V. Maruška, vrchní zahradník velkostatku v Klecanech n. Vlt., Jos. Bláha, bývalý, a Eberh. Rousek, nynější vrchní zahradník zemského ústavu pomologického v Troji, a konečně podepsaný.

Bylo již řečeno, že není výběr úplný, zůstává tedy mravní povinností každého příznivce ovocnictví, zvláště odborníka-pěstitele, jimž na povznesení ovocnictví ve vlasti záleží, aby aspoň nyní na nedostatky upozornili. Bude snad potom možno v svázku dodatečným, doplňovacím, zameškané dohoniti.

Při roztřídění odrůd ovocných nebylo dbáno, jak je věda ovocnická („Pomologie“) sestavila — jeť spis náš určen v prvé řadě potřebě pěstitelův — dbáno tedy přírody: odrůdy sestaveny v pořadu tak, jak již s hruškami se stalo, jak za sebou zrají.

Tak naleznou i méně obeznalí hravě, co hledají, ať jest to odrůda, kterou někdo do maličké zahrádky zasaditi chce, aneb celá řada odrůd, jimiž větší zahrada osázena býti má, aby tu stůl i kuchyně stále čerstvými plody bez přestávek zásobovány byly.

Ani však ten, kdo snad jen z vědecké neb jiné touhy zkoumáním ovoce se zabývá, neodloží zajisté knihy naší bez užitku.

V názvosloví (při popisu jednotlivých částí stromův i plodů) najdou se snad chyby a nedostatky — buďtež podepsanému shovívavě prominuty — nebylo dosud českého názvosloví, jež by mu bylo mohlo býti vůdcem. Nezbylo tedy, než vytvořiti mnoho výrazů samostatně — pokud se práce zdařila, posuďte laskavě čtenáři. Psáno bylo jak mysl nutkala, s nejlepší vůlí, věci dobré posloužiti. Kéž se stejným úmyslem rozevrou knihu i čtenáři!

V Chlumci n. C. v lednu 1915.

Jan Říha.

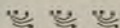
PŘEHLED POPSANÝCH ODRŮD:

TŘEŠNĚ A VIŠNĚ:

1. Rychlice německá.
2. Libějická ranná.
3. Chlumecká ranná.
4. Bappardská ranná.
5. Kohurská ranná.
6. Vítovka Molitorovská.
7. Lyonská ranná.
8. Vackova višeň.
9. Sladkovíšeň ranná.
10. Troprichtrova.
11. Amarelka královská.
12. Jánovka Mšenská.
13. Šalanka.
14. Královna Hortensie.
15. Kiecanská černá srdcovka.
16. Grollova chrupka.
17. Lauermannova chrupka.
18. Srdcovka přeúrodná.
19. Baltavanská.
20. Dönissenova žlutá.
21. Ostheimská višeň.
22. Gobetova.
23. Winklerova černá.
24. Císaře Františka chrupka.
25. Hedelfingská.
26. Geimersdorfská.
27. Amarelka stinná.
28. Chatenayská.
29. Brusselská hnědá.

SLÍVY A ŠVESTKY:

30. Špendlík Katalonský.
31. Flotorova mirabelka.
32. Bonne de Bry.
33. Augustínka.
34. Úrodná ranná.
35. Ranná mirabelka.
36. Malvazinka.
37. Ontario.
38. Oullinská renklota.
39. Carská.
40. Meruňková renklota.
41. Duane's Purple.
42. Montfortská.
43. Esslingská švestka.
44. Zimmrova švestka.
45. Zelená renklota ranná.
46. Althanova renklota.
47. Lovaňská slíva?
48. Admiral Rigny.
49. Zelená renklota.
50. Washington.
51. Denbigh.
52. Columbie.
53. Jefferson.
54. Nancyská mirabelka.
55. Viktorie.
56. Wangenheimova švestka.
57. Herrenhauská mirabelka.
58. Kirke.
59. Moyretova renklota.
60. Vlaška.
61. Švestka Domáci a Dolanka.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
B) TŘEŠNĚ

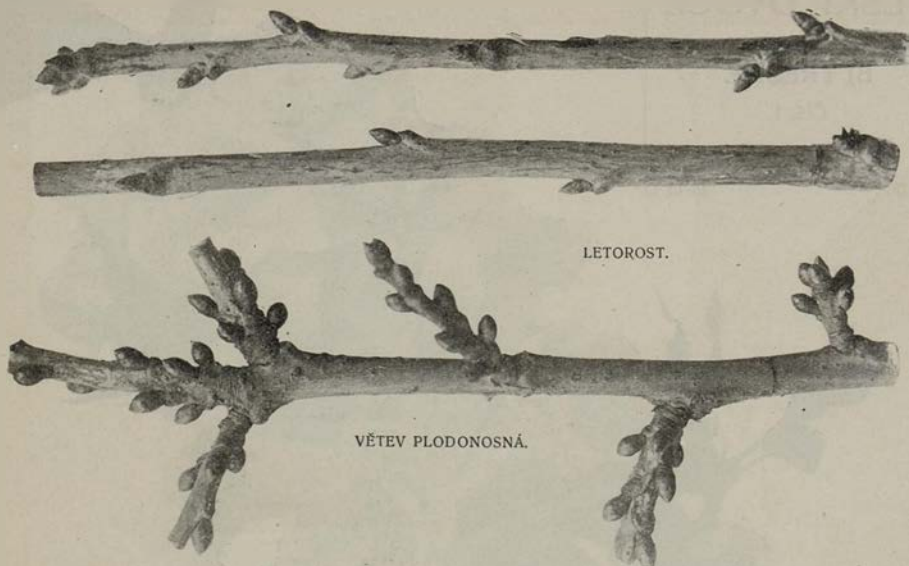
čís. 1.

RYCHLICE NĚMECKÁ.

FRÜHESTE DER MARK.

LE PLUS PRÉCOCE DES MARCHÉS.

RYCHLICE NĚMECKÁ (ČERNÁ SRDCOVKA.)

Na podzim r. 1887 nabídl Späthův závod v Berlíně novou třešni pod jménem „Früheste der Mark“ s doporučením, že jest to nejranější třešně vůbec. Doporučení to okázalo se zcela správným; zraje vždy o několik dní dříve, než naše stará „Rychlice domácí“, která jest mimo to i menší a v deštivém počasí více puká.

Původu této u nás vskutku nejranější třešně nelze spolehlivě určit. V německém spise „Deutschland's Obstsorten“ o tom píší, že třešně tato měla jméno „Früheste des Marktes“, také i „Früheste von der Mars“ a byla prý za válečného tažení v letech 1870—71 z Francie do Gubina (Gubin, něm. Guben, město v Pruském Slezsku.) přinesena, kdež byla závodem Küpperovým pod jménem „Küpper's Frühkirsche“ dále pěstována. Naproti tomu se však tvrdí, že ji uvedený Küpper sám z pecky vypěstoval a pod jménem „Früheste der Mark“ veřejnosti odevzdal.

U nás nerozšířila se posud tak, jak by toho zasluhovala, a pěstování její obmezeno jest jen na několik málo míst; získává sobě však stále větší a větší obliby.

Dle zkušenosti od doby, kdy obchodu odevzdána byla, daří se jí nejlépe v lehčí hlinité, dostatečně vápnité, třeba i hojně štěrkem promíšené půdě, s dostatečnou vlhkostí. Stromy v ní dobře odrůstají, jsou dosud zdravé, nerostou však tak mohutně, jako odrůdy jiné a zůstávají o hodně menší; v půdě příliš suché, pak příliš těžké, jilovité jen krní, nesou drobné plody, klejotok objevuje se na všech místech a v krátkosti stromy odumírají. Aby se její zrání ještě urychlilo, má se pro ni zvoliti místo teplé, nejlépe na stráních; máme příklady, že na podobných místech až i o celý týden dříve dozrává, což na cenu má veliký vliv.

RYCHLICE NĚMECKÁ.
FRÜHESTE DER MARK. — LE PLUS PRÉCOCE DES MARCHÉS.

Tvar stromů nerozhoduje, daří se stejně dobře na stromech vysokých, tak jako nízkých, avšak volnému vzrůstu ponechaných. V domácích zahradách, kamž se vše doporučuje, zasluhují nízké stromy přednost.

Šlechtiti lze ji na podložku jakoukoliv, roste na všech dobře, přece však jest obyčejná bledá ptáčnice pro ni nejvýhodnější.

Ploditi začíná velice brzo, obyčejně třetím rokem, plodnost jest hojná, avšak často, poněvadž jest v době květu velice choulostiva (na příklad v roce 1913 a 1914 zmrzly květy ještě úplně zabalené), vynechává.

Stromy rostou v přiměřené půdě dosti bujně, zdravé a netrpí mrazy nic více, než druhy jiné, rozvětvují se nepravidelně v korunu vysokou, jehlancovitou, která bývá menší jiných, při čemž se drobné dřevo poněkud kloní.

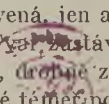
Letorosty narůstají dlouhé a štíhlé, jsou nahnědlé, ve stínu bledší a jaksi žlutavě, sem tam, zvláště po jedné straně více, stříbřitou, odlupující se blankou pokryté; žlutavé, málo vyvstálé tečky jsou řídce a nenápadně roztroušeny. Dlouze vejčitá, tupě zakončená oka, napolo odstávají, mají šupiny světle, spíše červenavě hnědé a jsou na patkách širokých, silněji vyduťtých, s postranními, krátkými, silnějšími žebry.

Květní poupata jsou krátce vejčitá, baňatá a tupě zakončena, mají šupiny hnědé a jsou v pěkné, malé růžice aneb u spodu letorostu shluklá. (Viz obraz.)

Rašící strom má vzhled červenavě nahnědlý. Po ukončeném vývoji bývají listy až 160 mm dlouhé, 80 mm široké, přibližně opak vejčité, s krátkou špičkou. Kraj mají hrubě pilovitě dvojmo zubatý a zoubky jsou malinkými, háčkovitými hroty zakončeny. Jsou na řapících 40—43 mm dlouhých, na přední žlábkovité straně rudých a pod čepely listu dvěma malými červenavými žlázy, jež však také někdy chybějí, opatřeny. *)

Příplodní listy bývají menší, k řápiku více klinovitě zúženy, mají kraj drobněji a ostřeji pilovitě zoubkovaný a delší, bledší řapíky, na nichž žlázy většinou scházejí.

Při prvním rozpuku jsou květní poupata pěkně červenavá, i kalíšek jest červenavý, vykvětlé květy jsou malé, z opak vejčitých, bílých, červenavě stíněných plátků řídce sestavené, v hustých chomáčcích; při odkvetu zdá se celý strom červenavým, čehož v té míře u jiné odrůdy pozorovati nelze.

Připojený barevný obraz, k jehož zhotovení použito bylo plodů vzatých, s plně ovocem obsypaného vysokokmene z okresní školky v Chlumci n. C. znázorňuje velikost, tvar i barvu plodů v plné jich zralosti. Na trhu nenalzáme arcit' plodů tak tmavých; obyčejně se trhá, když jest červená, jen aby dříve na trh přišla; že i chuť není pak dokonalá, lehko se domyslíti. Pěst. udržává stejný, jen některé plody mívají téměř více zašpičatělé a povrch mírně, drobně zhrbolený. Temnější, ze stopečné jamky se táhnoucí čára dělí plod na stejné téměř polovice a končí na temně v malické jamce rzivou jizvou. Poměr výšky k šířce a síle jest asi 20×22 19 mm a 10 kusů váží 40—50 g.

Zelené, k plodu i zčernalé, 40—50 mm dlouhé stopky tři z širokých, dosti hlubokých jamek a připojují se po jedné, dvou neb třech na kratinkou, kostrbatou pastopku.

*) K popisu zvolen u všech odrůd vždy pátý neb šestý list od vrchu letorostu počítaje.

Jemná slupka velmi se leskne, jest nejprve jasně červená, později bývá slunečná strana až tmavě hnědá, kdežto ve stínu červenavou zůstává, bledší, velmi jemné pihy prosvítají slupkou.

Červenavá dužnina nemá mnoho šťávy, jest jemná, hustá a dosti tuhá, chuť, jako všech nejranějších třešní, bezvýrazná, prostě navinule sladká. Teprve později, když povrch zhnědne, nabývá své jemné, velmi dobré chuti. Tvar a velikost pecky, na níž dužnina příliš nelpí, jest znázorněna černým obrazem.

Červenati začíná, jak již zpředu uvedeno, první dny června a v tu dobu čese se a prodává, skutečné zralosti nabývá však teprve, až zhnědne, což se až kolem 15. června stává, tu jest nejchutnější a i dužnina více ztmaví, jen že málo kdy bývá na stromě tak dlouho ponechána. Dozrává na stromě nenáhle po 10—12 dnů. Přijdou-li v čas ten déle trvající deště, puká, ač ne v té míře, jako odrůdy jiné, na př. Rychlice domáci. Dokud červeně zbarvena, snáší, dík tuhé dužnině, dopravu beze vší úhony.

Zčeštění jejího jména dalo podnět k rozmanitým nesrovnalostem. Místem nazvali ji: „První na trhu“, jinde „Trhovka ranná“, jinde zase „Ranná z kraje“ a „Ranná z Marky“. By se jméno její ustálilo, navrženo, aby všeobecně nazývána byla „Rychlice německá“, což také výbor Ovocnického spolku pro král. České schválil.

V zahradách zemského pomologického v ústavu Troji chovají ji pod jménem „Nejrannější“ čís. 203.

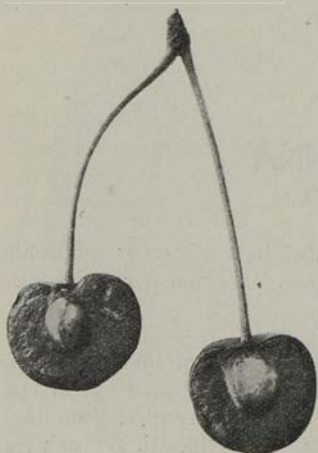
Popisy její nalézají se: Moravské Ovoce čís. 75 Nejrannější z kraje, Ovocnické Rozhledy 1910 str. 146 Rychlice německá, Listy Pomologické 1895 str. 159 Ranná z Marky, Zahradá Domáci a Školní roč. VIII. Rychlice Německá, Kupperova ranná, Pravlovka (též i v roč. V.) Der Obstzüchter 1910 str. 49 Früheste der Mark, Deutsche Obstbauzeitung 1907 str. 203 a Deutschland's Obstsorten Früheste der Mark, Pom. Monatshefte 1907 str. 213 Früheste der Mark, dále na str. 218 v seznamu nejvýnosnějších odrůd, na str. 228 v seznamu, které dopravu beze škody snášejí, které v dešti pukají; Jankowski Sad i ogród owocowy str. 376 Marchijska.

Dále známa jsou vedlejší jména česká svrchu uvedená, Früheste des Marktes, Früheste von der Mars, Kupper's Frühkirsche.

JAN RÍHA:
ČESKÉ OVOCE

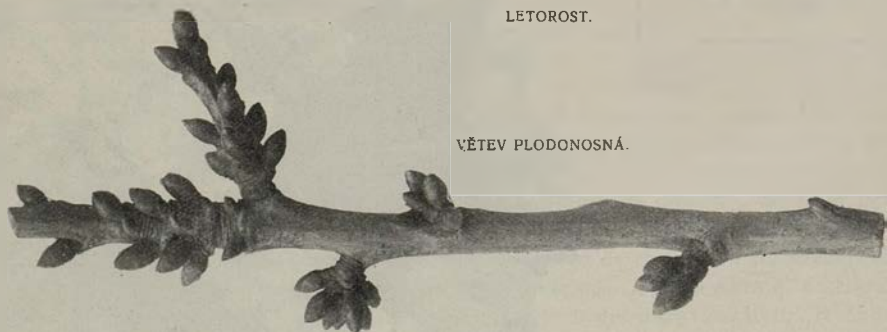
B) TŘEŠNĚ
čís. 2.

LIBĚJICKÁ RANNÁ.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

LIBĚJICKÁ RANNÁ.

(ČERNÁ SRDCOVKA.)

V každé větší třešňovce nalezne se nějaká statná třešně, která, ač nešlechtěna, přece dobré ovoce rodí. Stává se, že podobná odrůda jen doma šlechtěním dále se množí a jen málo která rozšiřuje se dále.

Tak bylo i s třešní Libějickou.

Pan K. Šiman, vrchní zahradník v Libějicích, píše o jejím původu: Můj předchůdce v Záhorském dvoře, J. Kopáč, působil tam 40 let a měl před bytem 4 plané třešně a 2 sladkovišně, z nichž používal pecek k výsevu. Stromy ty stojí do dnes na místě a dávají masité, šťavnaté, chutné ovoce prostřední velikosti. Z pecek těchto stromů pochází i třešně „Libějická“, která mezi ostatními přinesla ve školce několik plodů, které velice brzo uzrály. Ze semenáče toho našlechtil jsem jiné, které jsem při svém přesídlení do Liběje v roce 1890 s sebou přenesl. Stromky ty v dobré hlinité půdě rychle urostly, hojně plodí a do dnes na místě stojí. Pak množena byla dále a vysázeno mnoho stromů, které však tak bujně rostly, že plodnost se opozdila a začala až po vybouření stromů, od té doby plodí stromy skoro ročně, často tolik, že je nutno podpořiti, by se nepolámaly.

Stromy ty vyznamenávají se krásným jehlancovitým vzrůstem a žádná jiná odrůda se jim nepodobá. Jsou zcela zdravé, otužilé, klovatiny jsem na nich posud

LIBĚJCKÁ RANNÁ.

nenalezl a zakvétají o nějaký den dříve ostatních. Úplně zralé plody jsou až černavé, ale pak v dešti silně pukají. Z důvodu toho češou je sady již za června, však chut těchto nedá se k chuti úplně zralých plodů ani přirovnati.

Jméno bylo jí dáno dle místa, kde nejvíce jest rozšířena. V okolí Chlumce n. C. pěstuje se od r. 1892. Také i zde stromy v jakékoliv půdě, i ve šterku nápadně bujně rostou a velmi hojně plodí; v půdě šterkovité plodí mnohem dříve, než v půdě hlinité, za to jsou stromy v této mohutnější a plody větší. Ani zde netrpí klejotokem, ač vedle stojící stromy chorobou tou trpí, taktéž i v době květu nezmrzá tak úplně, jako odrůdy jiné a měla i v letech 1913 a 1914 hojně plodů.

Rozvětňuje se v korunu vysokou a úzkou, následkem čehož hodí se výborně k sázení na silnice a cesty. Letorosty narůstají dlouhé, silné, lehce zakřivené, jsou barvy hnědě žlutavé, na slunečné straně více hnědé a stříbřitou, odlupující se blanou tak potažené, že hnědá barva jen sem tam proniká, zastíněná strana bývá většinou bílá prosta; vyvstálé, rzivé, nápadnější tečky jsou hojně roztroušeny a i v bílé zcela patrné.

Vejšitá, dosti ostře zakončená oka mají šupiny hnědé a šedě ovroubené, některé přiléhají, jiné jednotlivě až i do pravého úhlu odstávají a jsou na patkách nízkých, širokých, s mohutnějšími žebérky, z nichž prostřední hluboko dolů se táhne a letorost hranatí tak, že ke konci jest jako rýhovaný.

Květní poupata jsou baňatě vejčitá, mají šupiny hnědé, a jsou ve větší růžice a u spodu letorostu shluklé. (Viz obraz.)

Rašící listky jsou málo nahnědlé a zcela málo chloupkované, po dokončeném vývoji bývají asi 145 mm dlouhé, 79 mm široké, vejčité, s krátkou ostřejší špičkou, u řapíku zaokrouhlené, a mají kraj hrubě dvojmo zubatý, jen málokteré zoubky zakončeny jsou malinkými hroty; řapíky mají 40—45 mm dlouhé, lehce zarudlé s dvěma menšími, zarudlými žlázami blízko pod čepelí listu.

Příplodní listy bývají o něco menší, tvaru eliptického, největší jich šířka jest blíže ke špičce, kraj mají ostřeji pilovitě zoubkovaný, řapíky a žlázy s předešlými stejné.

Kvete obvykle velice bohatě; poupě bývá v prvním rozpuku zarůžovělé a má začervenalý kalich, květy jsou menší, asi 31 mm široké a z kratších, bílých plátků sestaveny. (Viz obraz.)

Velikost i tvar plodů znázorňuje připojený barevný obraz, který zhotoven byl dle větve p. Šimonem z Libějic zaslané, 10 plodů vážilo 42—45 g. Jsou nižší než širší, a to v poměru 19—22 × 19 mm (vysoké, široké a silné), u stopky jsou širší a téměř mají zaokrouhlené, jedna strana bývá stlačena, po druhé táhne se čára, která končí na temeni v malé jamce rzivou jizvou. Povrch bývá pravidelný, sotva kdy velmi mírně zhrbolen.

Zelené, u spodu zarudlé, zakřivené stopky vězí v jamkách širokých, hlubokých s krajem po jedné straně proláklým a připojují se po jedné až třech na kratičkou, kostrbatou pastorku.

Jemná slupka velmi se leskne, jest tmavě šarlatová, později až hnědá, strana sluncem ožehlá jest vždy tmavší a jest celá jemnými, bledšími pihami, které jako sklem prosvítají, hustě poseta.

Měkká dužnina jest rudá, bledě žilkovaná a plna rudě barvící šťávy, chuť její velmi příjemna, jemně navinule sladká.

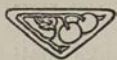
Poměrně malá pecka jest černým obrazem znázorněna.

Češe se obvykle za června kolem 10.—13. června, v kterémžto stavu snáší dopravu zcela beze škody, k pravé zralosti, tak, aby byla hnědá, dospívá kolem 15.—18. června, ale pak tlakem více trpí a zasilati se už nedá. V čas dešťů puká jako každá jiná.

Jest velmi dobrá na stůl a na trhu, poněvadž brzo zraje, dociluje, jak p. Šimon píše, vysokých cen.

První její popis uveřejněn byl v Časopise Českých Zahradníků, později v Ovocnických Rozhledech roku 1910, str. 167: Třešně Libějická ranná.

Vedlejších jmen není. —

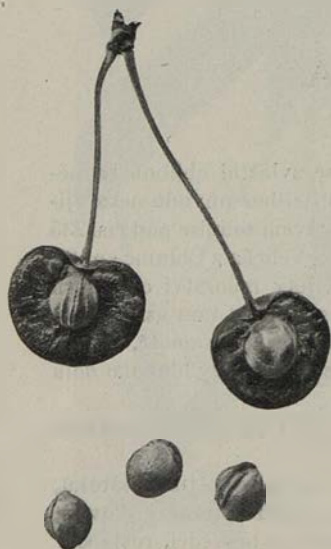
JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
B) TŘEŠNĚ.

Čís. 3.

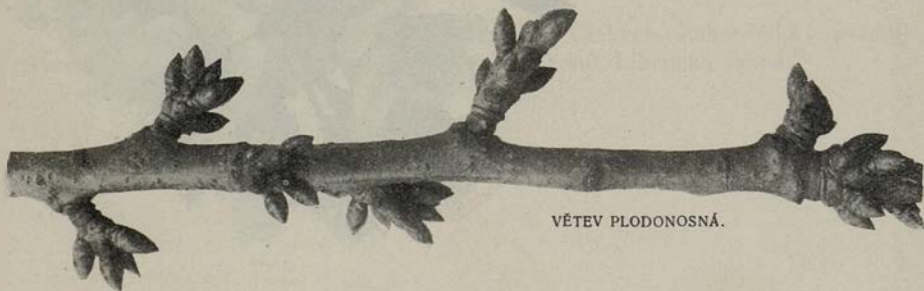

CHLUMECKÁ RANNÁ.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

CHLUMECKÁ RANNÁ.

(SRDCOVKA.)

V rozsáhlých chlumeckých třešňovkách pěstuje se se zvláštní oblibou za několik dnů po Rychlici německé zrající pěkná, velká třešně, jejíž původu nelze zjistiti. Jest to asi ta, kterou poděbradský děkan Rössler měl v svém soupise pod čís. 235 „Bunte Herzkirsche von Karlskron“, *) obdržev ji od děkana Velicha z Chlumce n. C., který poznal ji v parku jmenovaného zámku, kdež před lety množství ovocných stromů, sem tam roztroušených, se nalézalo. Původní strom vzrostl tam asi z pohozené pecky a nalézal se tam ještě v letě 1890; byl, že stál zcela o samotě, krásně vzrostlý, měl mohutnou, vysokou a širokou korunu, větve se skláněly hluboko dolů a značil se každoročně hojnou plodností.

Se stromu toho rozšířila se rouby v celém okolí a jest pro svoji rannost, velikost a hojnou plodnost velice oblíbená.

Daří se všude a v každé půdě, kde jiné třešně se daří, nečiní zvláštních nároků, ve štěrku aspoň dle vrstev částečně hlinou promíšeném, v půdě hlinité i jílovité, v každé, jen když propustná. Jen holý písek neb sypký štěrk jí nesvědčí, roste sice též, ale stromy krní a plody jsou drobné. Mimo vysokokmen v polích a polních sadech

*) Karlskron = Karlova koruna, jest jméno zámku s rozsáhlým parkem v Chlumci n. Cidl., majetek rodu hrabat Kinských,

CHLUMECKÁ RANNÁ.

lze ji pěstovati v domácích zahradách ve tvaru nízkém a volnému vzrůstu ponechá-
ným. K účelu tomu šlechtí se na mahalebku. Stromy zůstávají až do stáří zdravé,
klejotokem netrpí více než třešně jiné; plodnost počíná velice brzo, jest velmi hojna
a stálá. Velikou její předností jest, že v čas květu nejméně zmrzá a jest z těch od-
růd, které v letech 1913 a 1914 za stejných okolností s jinými hojně plodů daly, ano
v roce 1910 byla jedinou ze 125 odrůd, která plodila.

Roste bujně, pěkně do výše, rozvětňuje se v korunu mohutnou, vysokou a ši-
rokou a slabší větve se sklánějí. Letorosty narůstají dlouhé, silné, na způsob kůže
nahnědlé, stříbřitou, odlupující se blankou tak pokryté, že barva letorostu jen sem
tam proniká, zastíněná strana zůstává žlutší. Vystalé, šeděživé tečky jsou hojně
roztroušeny, však v bláně se ztrácejí.

Oka jsou poměrně malá, štíhlá, dlouze vejčitá, ostře zakončená, mají šupiny
hnědé, dílem šedě vroubené, některé jsou méně, jiné velmi odstálá a jsou na patkách
nízkých, širokých, pod oky zúžených, s třemi mírnými žebérky, z nichž zvláště
střední hluboko dolů se táhne a letorost mírně hranatí.

Štíhlá, dlouze vejčitá a ostře zakončená květní poupata mají šupiny hnědé
a jsou v malé růžice a u spodu letorostu shluklá. (Viz obraz.)

Na jaře rašící listky jsou lehce nahnědlé; po skončeném vývoji jsou až 160 mm
dlouhé, 65 mm široké (5.—6. list od vrchu počítaje), dlouze opak vejčitě, tak že nej-
větší šířka jest blíže ke špičce, která jest dlouze protáhlá; kraj mají mělce, stejnoměrně
dvojmo vroubkovaný a vroubky zakončeny jsou ostrým, malinkým hrotem; řapíky
mají as 46 mm dlouhé, zarudlé, dílem řídce ochmýřené, s dvěma velkými, červenavými
žlázami zcela blízko pod čepelí listu. Příplodní listy bývají o něco menší a stejného
tvaru, mají však kraj více pilovitě vroubkovaný.

Z květních poupat, která jsou v prvním rozpuku bílá, majíce kališek více ze-
lený, vykvétají pěkně, velké, bílé květy ve větších chomáčích. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz znázorňuje větévku s hojně rodícího vysokého stromu
z okresní školky v Chlumci n. Cidl. vzatou a to v čas, kdy plody, zčervenavše, se
češou. Zpravidla bývají plody o něco větší, as tak jak z černého obrazu průřezu vidno,
vážíce 10 kusů 50—52 g. Jsou povždy o něco širší než vyšší, u stopky široké a téměř
mají ploše zaokrouhlené; jedna strana bývá lehce proláklá, po druhé táhne se do
stopky čára, která dělí plod na dvě nestejně části, z nichž jedna bývá slaběji vyvinutá
a i stlačena a končí na temeni v maličké jamce rzivou jizvou po čnělce.

Tenké, světle zelené, 45—50 mm dlouhé stopky trčí ze širokých, hlubokých,
po okraji nerovných jamek a připojují se 1—2—3 na kratičkou kostrbatou pastopku.

Neúplně dozralé, však již požitelné plody mají barvu jasně červenou a jsou
hustě bledšími, slupkou prosvítajícími pihami posety; s postupující zralostí stává se
barva tmavší, pihy stávají se nezřetelnými, až konečně bývá nahnědle šarlatová
a pihy se tratí; zastíněná strana, jakož i plody zcela zastíněné zůstávají jasně červené.

V době česání mívají plody dužninu červenavou, úplně zralé však tmavě rudou,
bělavě prokvétalou, hustou, plnou rudě barvící šťávy, chuť dobrou, navinule sladkou.

Aby se lépe zpeněžila, češe se za červená, což se asi 8.—10. června stává; k úplné
zralosti, tak aby zhnědla, dospívá 15.—18. června, ale pak jest velice chutná.

Tvar a velikost pecky jest černým obrazem znázorněna.

V čas dešťů puká také, ač ne v té míře, jako jiné. Zasilání snáší ve stavu červeném výborně a dobře se na trhu prodává.

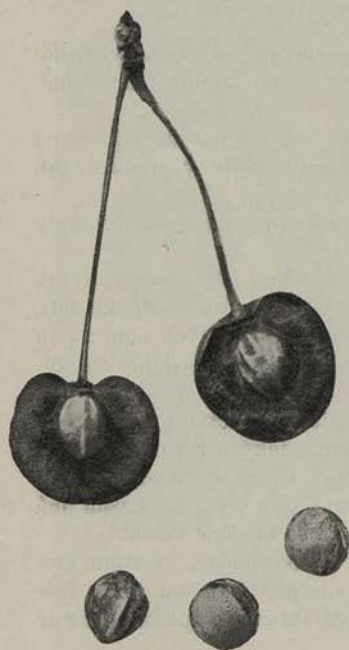
Krátký popis a černý obraz přinesly Ovocnické Rozhledy v roce 1910 na straně 170 a 176.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

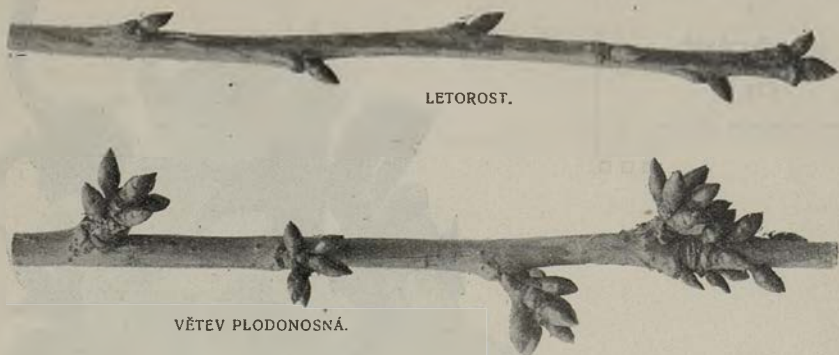
B) TŘEŠNĚ.

Čís. 4.

BOPPARDSKÁ RANNÁ.

FRÜHE VON BOPPARD.

BOPPARDSKÁ RANNÁ.

(SRDCOVKA.)

V roce 1912 upozornil p. V. Maruška v Klecanech na novou, začátkem nynějšího století z porýnského města Boppardu k nám přinesenou, velmi rannou třešni, jménem „Frühe von Boppard“.

P. Maruška o ní píše, že vyniká velikou plodností, krásnou barvou tak, že na stromech jen září, zřídka kdy v deštivém počasí puká, velmi dobře se prodává, tak že vskutku hodna jest, aby se jí všeobecná pozornost věnovala.

Větve, které zaslal a dle nichž přiložený barevný obraz také zhotoven byl, byly plody přeplněny a stkvěly se tmavou, červenou barvou.

V které půdě bude asi nejlépe prospívati, není tou dobou ještě známo, avšak dle stromů, které stojí mezi třešněmi jinými v půdě šterkovité, lze předpokládati, že nečiní na půdu jiných nároků než kterákoliv jiná odrůda. Do volných sadů a polí sázejí se stromy vysoké, v hrazených zahradách prospívají také velmi dobře ve volném vzrůstu ponechané krsky.

Nejstarší, as dvanáctileté stromy rostou zdravě a bujně, rozvětřvují se v pěknou kulovitou korunu, jejíž větve se pod tíhou plodů sklánějí. Jakých rozměrů koruna as nabude, nelze tou dobou ještě říci. Plodnost vysokých i nízkých stromů začíná velice brzo, jest velice hojna a dle zpráv také stálá. V čas květu jest jako každá jiná choulolistivá, že však měla r. 1913 a 1914 dosti plodů, přece asi lépe odolává.

Letorošty narůstají dlouhé a silné, barvy rezavě tmavě hnědé, ve stínu více rezavě žlutavé, jsou z většího dílu, zvláště na straně slunečné, stříbřitou, podél roztrhanou, odlupující se blanou potažené a bělavě rzivými tečkami nápadně a hustě poseté; v bělavé bláně se však tečky ztrácejí.

Dlouze vejčitá, dosti ostře zakončená oka odstávají, mají šupiny hnědé, dílem stříbřitě vroubené a jsou na patkách zcela krátkých, mírně vydutých s třemi, zcela krátkými žeběrky.

BOPARDSKÁ RANNÁ.
FRÜHE VON BOPARD.

Květní poupata jsou kratší, přece však štíhlá, mají šupiny hnědé a jsou v malé růžice a u spodu letorostu shluklá. (Viz obraz.)

V době rašení jsou mladické listky přilhlé, později po ukončeném vývoji tmavě zelené, málo lesklé, as 150 mm dlouhé, 60 mm široké (5.—6. list od vrchu), eliptické, do špičky klínovitě zúžené, mají kraj dvojmo pilovitě zoubkovaný a zoubky zakončeny jsou malinkým, háčkovitým hrotem a jsou na řapících 35—38 mm dlouhých, na vnitřní žlábkovité straně zarudlých, s dvěma zarudlými žlázami hned od čepelí listu. Příplodní mívají tvar opak vejčitý, tak že nejširší jsou blíže ke špičce a špička jest náhle a krátce vytáhlá; kraj mají ostřeji zoubkovaný, hroty na nich většinou scházejí, řapíky jsou stejné délky, žlázy na nich zcela maličké.

Květní poupata jsou v prvním rozpuku bílá a mají skoro zelený kalíšek. Květy jsou malé, z čistě bílých plátků sestaveny a ve větší chomáče shluklé. (Viz obraz.)

Velikost i tvar plodů znázorňuje připojený barevný obraz; plody ty vážily 10 kusů 50—55 g. Bývají maličko nižší než širší, a to v poměru výšky k šířce a síle 21—24 × 22 mm, ke stopce šíře než k temeni zaokrouhleny, jedna strana bývá lehce proláklá, po druhé táhne se čára (ale může také chybět), která dělí plod na dvě skoro stejné části a končí na temeni v maličké jamce ržívou jizvou.

Stopky bývají 35—45 mm dlouhé, zelené, od spodu lehounce zarudlé a trčí z širších, hlubokých jamek a připojují se po jedné až pěti na kratičkou, kostrbatou pastopku.

Slupka velmi se leskne, bývá s počátku stkvěle červená, později s postupující zralostí až hnědě červená a jasnějšími, jako sklem pronikajícími pihami hojně poseta.

Měkká, přece však dosti hustá dužnina jest rudá, bledšími žilkami protkána a plna tmavě rudé, barvicí šťávy; chuť její zcela dobrá, libě navinule sladká.

Velikost i tvar pecek, které k dužnině příliš nelnou, jsou černým obrazem znázorněny.

Češe se, jakmile zčervená, což se asi mezi 5.—12. červnem stává, k pravé zralosti dospívá však teprve kolem 16.—20. června, až když zhnědne.

V červeném stavu snáší dopravu beze vší škody velmi dobře a zamlouvá se svou krásnou, lesklou, tmavě červenou barvou hned na první pohled.

První její popis a černý obraz přinesly Ovocnické Rozhledy v roce 1912 na str. 189 pod jménem „Rychlice Boppardská“, však kommisie pro upravení českého názvosloví opravila jméno to na Boppardská ranná.

V literatuře neděje se jinde o ní ani zmínky a jméno její vyskytuje se jen v seznámech ovocnických školek: Frühe von Boppard.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

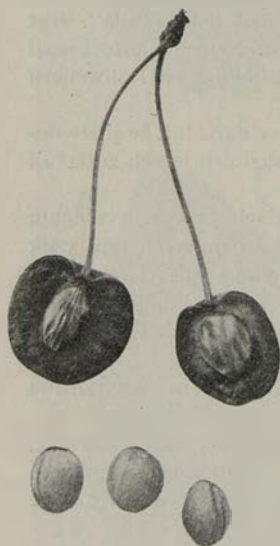
B) TŘEŠNĚ.
čís. 5.

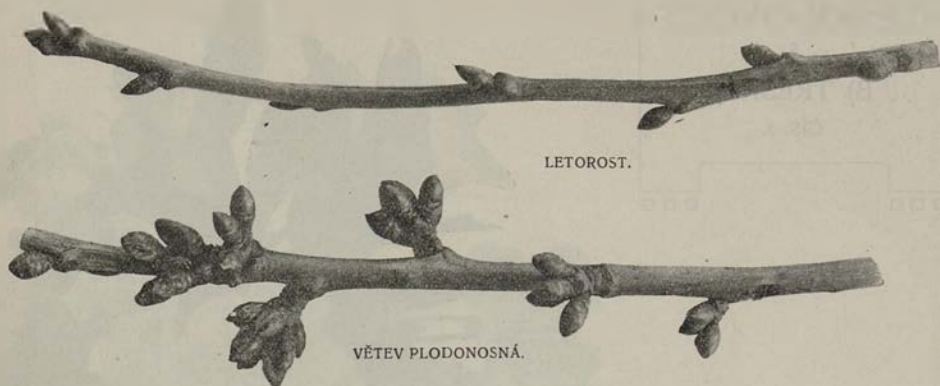

KOBURSKÁ RANNÁ.

KOBURGER MAI-HERZ KIRSCH.

GUIGNE PRÉCOCE DE COBURG.

KOBURSKÁ RANNÁ. (ČERNÁ SRDCOVKA.)

Ve větších třešňovkách rozšířena jest velice hojně sice malá, ale velmi ranná černá srdcovka na nápadně dlouhých stopkách. Málo kde však známa jest pod jménem, které jí náleží a každý jmenuje ji dle libosti. Jest to „Koburská ranná“. Jest ode dávna známa, původ její není však dostatečně objasněn. Němečtí autoři mají za to, že pochází z Francie a že rozšířena byla závodem bratří Baumanů v Bollweilleru v Elsasku. To arciť neodpovídá jménu, které nese.

Zdomácněla u nás a daří se jí všude, kde ostatní třešně se daří, tak že ji lze doporučiti všude, kde ranné třešně dobrý odbyt nalézají. V posledních letech zatlačují ji však druhy novější, větší a ještě dříve zrající.

Pěstovati lze ji na způsob jakýkoliv, v domácích zahradách i v tvaru volnému vzrůstu ponechaného krsku. Stromy jsou otužilé, na některých místech trpí však klejotokem, jinak jsou zdravé, ploditi začínají velice brzo, plodí pak velmi často, některý rok až tak, že se stromy černají a pod tíhou plodů až k zemi sklánějí; mrzne-li v čas květu, trpí jako jiné, ač ne přece snad do té míry, poněvadž v letech 1913—1914 dala dosti hojně plodů, kdežto mnohé jiné odrůdy nic.

Stromy rostou pěkně do výše a rozvětvují se za příznivých poměrů v korunu mohutnou, vysokou a kulovitou.

Letorosty narůstají dlouhé, štíhlé a slabší, jsou na způsob kůže tmavě žlutavé, na straně sluncem ožehlé jsou tmavší, větším dílem stříbřitou, odlupující se blanou tak pokryté, že barva jen sem tam skvrnitě proniká. Vyvstale, šedé, řídké roztroušené tečky se v bláně ztrácejí.

Oka odstávají, jsou pěkně vejčitá, tupěji zakončená, mají šupiny hnědé, dílem šedě ovioubené a jsou na patkách nízkých, užších, s třemi mírnými žebérky, z nichž zvláště prostřední hluboko dolů se táhne a letorost zcela mírně hranatí.

KOBURSKÁ RANNÁ.
KOBURGER MAI HERZKIRSCH. — GUIGNE PRÉCOCE DE COBURG.

Květná poupata bývají silně vyvinuta, baňatě vejčitá, tupě zakončena, mají šupiny hnědé, jen málo které šedě ovroubené a jsou v pěkné růžice a i u spodu letorostu shluklé. (Viz obraz.)

Rašící listky jsou přihnědlé a ochmýřené, později, když jich vývoj jest ukončen, bývají až 145 mm dlouhé a 65 mm široké, stkvěle zelené, eliptické, také i vejčité, krátce klínovitě zakončené a mají kraj hrubě pilovitě dvojmo zubatý, zuby zakončeny jsou malinkými hroty; jsou na řapících 35—45 mm dlouhých, zelených, na vnitřní straně zarudlých, s velkými, začervenalými žilami hned pod čepelí listu. Příplodní bývají menší, stejného tvaru, však eliptický tvar převládá, jen řapíky mají kratší.

Obyčejně kvete velice bohatě, poupata jsou v prvním rozpuku narůžovělá a mají kalíšek červenavý. Květy jsou pěkné, as 33 mm široké a z okrouhlých plátků sestaveny. (Viz obraz.)

Příložený barevný obraz, který zhotoven byl dle plodů p. Maruškou z Křecan zaslaných, znázorňuje dostatečně velikost i tvar plodu. Deset kusů vážilo 37—40 g. Plody zdají se vysokými, ve skutečnosti bývají však vždy o maličko širší než vyšší, přibližně 19—20 × 17 mm (vysoké, široké a silné), u stopky jsou jen o něco málo širší než k temeni, které bývá tupě zakončeno. Jedna strana bývá lehce proláklá, po druhé táhne se od stopky čára, která končí na temeni v hlubší jamce, hrubší rziou, ze středu maličko posunutou jizvou po čnělce. Povrch plodu bývá většinou pěkně pravidelný, jen jednotlivě co nejmiřněji zhrbolený.

Tenké, 45—60 mm dlouhé, zelené, od spodu mírně zarudlé, zakřivené stopky, vězí v užších, hlubších jamkách a připojují se po 1—3 na kratičkou kostrbatou pastorku.

Pevná slupka velmi se leskne a bývá tmavě hnědá, konečně až černá, jemné, bledší, málo zřetelné pihy prosvítají jako sklem.

Měkká, velmi jemná dužnina jest tmavě rudá, bledšími žilkami napříč protkána a plná rudé, barvící šťávy, chuť její libě navinule sladká a jemně kořenitá.

Poměrně velká pecka nelpí příliš k dužnině, její velikost i tvar znázorňuje černý obraz.

Nutno nechat na straně třešni tuto tak dozrát, by byla úplně hnědá, což se průměrem tak asi kolem 13. června stává. Trhá-li se za červená, nemá své pravé, dobré chuti. Jest velmi chutná na stůl, také i v kuchyni jest oblíbena. Do obchodu hodí se, poněvadž snáší dopravu beze škody výborně.

Bláha o ní píše: Jest sice malá, ale že zraje hned po „Rychlici obecné“ (Májovce), jest dosti cenná a dobře se platí, poněvadž se upotřebiti dá do moučnicků. Strom roste polohujně a jest záhy úrodný.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Srdcovka koburská“ čís. 39.

Popisy nalézt lze: Moravské Ovoce čís. 76 Májovka Koburská. Handbuch der Obstkunde čís. 2 Coburger Maiherzkirsche. Der Obstzüchter 1910 str. 27 Coburger Mai-Herzkirsche. Pom. Monatshefte 1907 na str. 218 uvedena jest v seznamu nejvýnosnějších třešní, na str. 228 v seznamu odrůd, které dopravou netrpí, které nejlépe chutnají, ale také, které v dešti pukají.

Dále přidávají se jí jména: Gerise de Mai de Cobourg, Coburger Frühe Schwarze Herzkirsche, Early purple Guigne, Frühe Schwarze Knorpelkirsche, Guigne-noire de Cobourg, Guigne Précoce de Coburg, Noire Hâtive de Cobourg.

Vůbec panuje v názvosloví ve spisech takový zmatek, že nelze zjistiti, co správně vlastně.

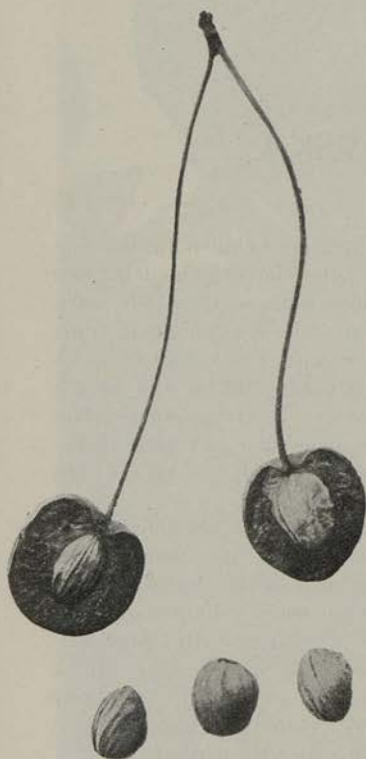
JAN ŘÍHA :
ČESKÉ OVOCE

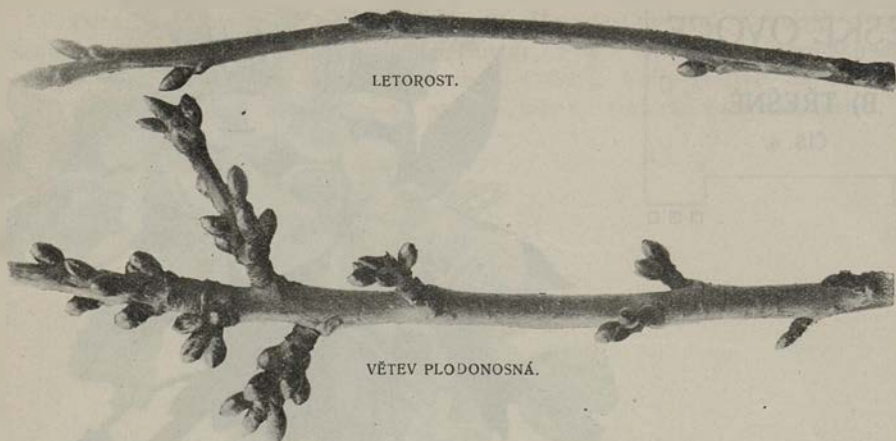
B) TŘEŠNĚ.

čís. 6.

VÍTOVKA MOLITOROVSKÁ.

VÍTOVKA MOLITOROVSKÁ.

(ČERNÁ SRDCOVKA.)

Mezi domácími odrůdami třešně vynikají zvláště některé velmi dobrými, ano i vzácnými vlastnostmi, které téměř nutkají, by více jich sobě bylo hleděno, než druhů cizích, tak že zasluhují vskutku veškerého doporučení k pěstování v míře větší.

O jejím původu neví se nic, však staré, mohutné stromy jsou dokladem, že již dávno její dobré vlastnosti oceněny byly. Jednotlivě roztroušena jest snad ve všech větších třešňovkách v Čechách. Místem však nalezla více obliby, tak že ji ve větším množství vysazovali, jako kolem Kouřimě, zvláště v rozsáhlých třešňovkách velko-
statku Molitorova, kdež vedle Lauerbanky a Jánovky nejčetněji jest zastoupena. Z důvodů těch nazvána byla na rozdíl „Vítovek“ jiných, kterých jest po Čechách různě, „Vítovka Molitorovská“.

Sadaři a obchodníci s ovocem velice jí sobě pro její rannost i jiné dobré vlastnosti váží; barví se za několik málo dnů hned po Rychlici německé, lze ji hned za června česati a jest přece chutná, při tom dopravu velmi dobře snáší, konečně že na stromě dlouho vydrží, až zčerná a předčí pak chutí, vzhledem i velikostí současně zrající a skýtá možnost dlouho trvající sklizně. Na závadu jest převeliká plodnost: bývá plody celá obalena, tak že se často přerodí a dává pak ovoce drobné. Jinak uspokojuje úplně, daří se v každé, pro třešně způsobilé půdě, jen v suché, šterkovité přináší drobnější ovoce, klejotokem netrpí, také i v čas květu tak lehko nezmrzá; mřel v letech 1913 a 1914 za stejných poměrů s jinými velice hojně plodů.

Stromy rostou bujně, zdravě, rozvětvují se v mohutné, vysoké a široké koruny, jichž větve se kladou později vodorovně a dílem visí.

VÍTOVKA MILITOROVSKÁ.

Letorosty narůstají dlouhé a silné, na způsob kůže hnědě žlutavé, na sluncem ozážené straně až červenavě hnědé a jsou po této straně, málo jen do stínu, teničkou stříbřitou odlupující se blanou tak potaženy, že spodní barva jen sem tam proniká.

Pěkně vyvinutá oka jsou vejčitá, dosti ostře zakončena, neodstávají mnoho, jen ke konci jsou více odstálá, mají šupiny hnědé, dílem šedě vroubené a jsou na patkách mírně vyduťtých, s třemi žebérky.

Květní poupata jsou větší, více haňatá, tupěji zakončena, mají šupiny hnědé, dílem šedě vroubené a jsou v menší, hroznovité růžice, kterých jest množství a u spodu letorostu shluklá. (Viz obraz.)

Rašící listky jsou zcela maličko nahnědlé, po dokončeném vývoji bývají as 160 mm dlouhé, 67 mm široké, dlouze eliptické, do špičky klinovitě zúžené, kraj mají hrubě a dvojmo pilovitě zoubkovaný, veškery zoubky končí se maličkými, háčkovitými hroty, jsou na řapících 40—55 mm dlouhých, zarudlých, a mají po dvou menších, červenavých žlázách. Příplodní bývají o něco menší, šířeji eliptické, největší jich šířka jest více ke špičce, kterou mají kratší, kraj ostřeji pilovitý, řapíky mají až 90 mm dlouhé, dovnitř rudé a mají malé žlázy hned pod čepelí listu.

Kvete vždy tak bohatě, že jsou stromy celé bílé, poupata bývají v prvním rozpuštění bílá, mají konečky často začervenalé, taktéž i kalíšky bývají částečně zarudlé. Jednotlivé květy jsou skoro neúhledné, z bílých plátků řídce sestavené a jsou ve velkých chomáčích. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz zhotoven byl dle větve p. Veselým, majetníkem velkostatku Molitorova u Kouřimě, zaslané a znázorňuje mimo velikost a tvar plodu také i bohatou plodnost. Jednotlivé plody bývají buď srdčité neb k temeni zaokrouhlené a jsou zcela maličko zhrbolené, se stran mírně stlačené, jedna strana bývá nepatrně proláklá, přes druhou táhne se málo zřetelná čára, která končí na úzce zakulaceném, ponejvíce skoseném temeni plodu v maličké jamce, rzivou, malou jizvou. Poměr výšky k šířce a síle jest asi 20—21 × 19 mm a deset kusů váží 50—55 g.

Dlouhé, často velice dlouhé, slabé, zakřivené zelené stopky vězí v hlubších, širších jamkách a připojují se po jedné až třech ke kratičké kostrbaté pastopce.

Slupka se leskne a bývá v době česání tmavě červená neb přihnědlá, ponechají-li se plody déle na stromě, mají barvu pěkně hnědou, na slunečné straně až tmavě hnědou; bledší pihy prosvítají hojně jako sklem.

Měkká, jemná dužnina jest temně rudá, bleději žilkovaná, jest plna rudé šťávy, která barví; chuť její dobrá, lehce pikantně navinule sladká a proto na trhu hledaná.

Pecka, která jest poměrně velká, znázorněna jest černým obrazem.

Češe se za několik dní po „Rychlici německé“, tedy kolem 10.—15. června, vydrží na stromech až do 25. června, někdy také i déle, pak jest nejlepší a nejtmavší. Dostaví-li se však delší deště, puká jako každá jiná. Jest dobrá k jídlu, výborná na trh a do obchodu; sadaři si ji velice chválí.

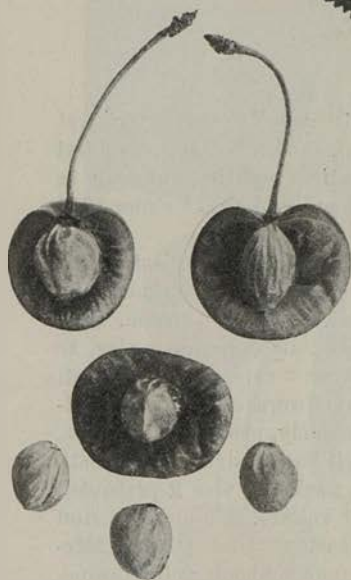
Pan J. Porcal, vrchní zahradník v Molitorově, oznamuje, že patří k tamním nejzdravějším a nejvýnosnějším odrůdám.

Popsána nebyla posud nikde. Jiných jmen také nemá, jen sadaři říkají jí někde neprávem „Májovka“.

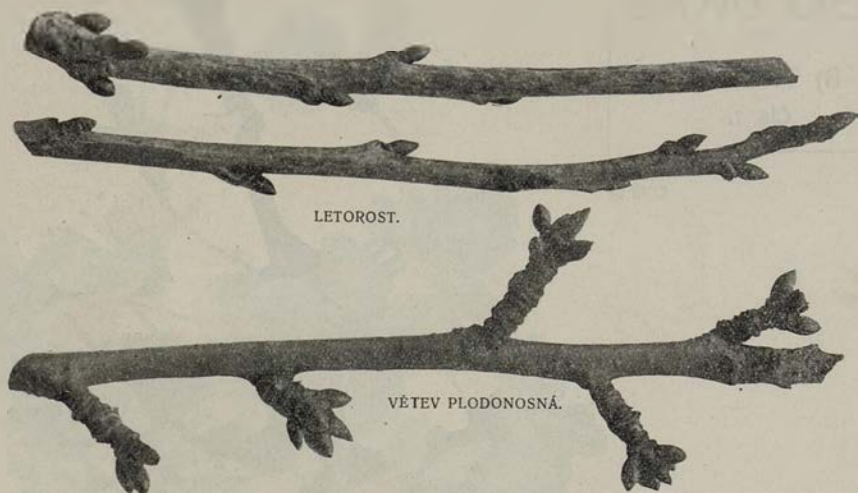
JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

B) TŘEŠNĚ.
čís. 7.

LYONSKÁ RANNÁ.

HÂTIVE DE LYON.

LYONSKÁ RANNÁ. (ČERNÁ SRDCOVKA.)

Zásluhu o zavedení této krásu a velikostí vynikající ranné třešně, která jest největší a nejchutnější z ranných, má zemský pomologický ústav v Troji. Nabízel ji ve svém seznamu snad i dříve než před 20 lety a že dosti se rozšířila, dokazuje ta okolnost, že na první výstavce třešní, Ovocnickým spolkem pío král. České v roce 1914 v Praze pořádané, byla čtrnáckrát vystavena.

O jejím původu neví se nic jistého. Mnozí pomologové tvrdí, že jest stejná s Chrupkou Jaboulayovou (Big. Jaboulay) a i také s Chrupkou Mezelskou (Big. Monstrueux de Mezel). Správnost tvrzení tohoto není však dodnes potvrzena.

Jak již podotčeno, jest největší z nejranějších třešní, ale má vadu a sice, že jest v plodnosti velmi nespolehlivá a velmi často opakuje se v zápiscích z řady let, že málo plodila. Naproti tomu letos (1914) po dosti silných mrazech, kdy jiné odrůdy za stejných okolností pěstované málo či vůbec nic neměly, urodila tolik plodů, jak není pamětníka. Také i p. Maruška stýská sobě do její jen prostřední plodnosti. Nelze ji tudíž pro pěstování ve velkém doporučiti, za to však tím více k pěstování pokusnému a milovníkům krásných plodů do domácích zahrad. Ale jinak rostou stromy velice zdravě a nepodléhají tak lehko klejotoku. Rostou v půdě každé, i šterkovité, v níž letos právě nejvíce plodily. Rostou i na mahalebkách velice bujně, rychle, pěkně do výše, rozvětvují se mohutně, ale řídce, větve řídce plodonosnými růžicemi obrůstají, kladou se více vodorovně, zmateně, později i visí.

LYONSKÁ RANNÁ.
HÂTIVE DE LYON.

Letorosty narůstají dlouhé, štíhlé, mírně zakřivené, na způsob kůže rezavě žlutavé, strana sluncem ožehlá bývá až hnědá a tenkou stříbřitou, odlupující se blanou tak pokryta, že barva letorostu jen sem tam v menší neb větší míře proniká, zastíněná strana bývá více blány té prostá. Zcela nezřetelné tečky jsou velmi řídké roztroušeny a v bláně se ztrácejí.

Poměrně malá, vejčitá, ostře zakončená oka mají šupiny hnědé, jsou nestejně (některé méně, jiné více) odstálá a jsou na patkách vysokých, širokých, po stranách žebérkatých, žeběrka táhnou se hluboko a letorost místem, zvláště ke konci, poněkud hranatí.

Květní poupata jsou jen o něco málo větší, vejčitá, ostře zakončena, mají šupiny hnědé a jsou v menší, velmi řídké po větvi roztroušené růžice a i u spodu letorostu shluklá. (Viz obraz.)

Rašící listky jsou přihnědlé a lehounce chloupkované; po ukončeném vývoji bývají as 155 mm, jednotlivě až i 175 mm dlouhé, 64—69 mm široké, opak vejčité eliptické, největší šířka jest blíže ke špičce, k řapíkům jsou přiokrouhlé a mají široce klínovitou špičku; jsou tmavě zelené a mají kraj hruběji, dvojmo pilovitě zubatý, málo který zoubek zakončen jest malinkým hrotem; jsou na řapících as 45 mm dlouhých, do vnitř zarudlých, s dvěma většími rudými, nestejně vysoko umístěnými žlázami.

Příplodní bývají menší, více eliptické, na obě strany stejně zúžené, špičky mají kratší a kraj hustěji a hlouběji pilovitý.

Nekvete nikdy tak bohatě jako jiné, poupata jsou v prvním rozpuku bílá, sem tam zcela maličko po konci začervenalá, kalich mají více zelený, jen dílem červenavý; květy jsou velké a z bílých plátků pěkně sestavené. (Viz obraz.)

Velikost i tvar plodu znázorňuje dostatečně připojený barevný obraz, který zhotoven byl dle větve p. Maruškou z Klecan zaslané. Plody nebyly ještě úplně zralé a bylo nutno vzít je se stromu předčasně, poněvadž sadaři nechťi čekati až úplně zhnědne a také že proti ptactvu nelze jich uchrániti. Nemají tudíž na obraze krásné, rudohnědé barvy, jakou se ve skutečnosti stkvějí. Tvar jednotlivých plodů jest tupě srdčitý, u stopky širší a téměř jest ploše zaokrouhleno, jedna strana bývá méně stlačena a lehce proláklá, druhá více a táhnou se po ní dvě prolákliny, mezi nimiž jest hřbítek, po němž jde čára od stopky až po téměř, kdež končí se v maličké jamce rzivou, na stranu posunutou jizvou. Poměr výšky k šířce a síle jest asi 22—26 \times 21 mm a vážilo 10 kusů 70—80 g.

Dlouhé, zcela málo zakřivené, zelené stopky vězí v hlubokých jamkách a připojují se po jedné neb dvou na kratičkou, kostrbatou pastopku.

Slupka leskne se velmi a jest stkvěle tmavě červená, později až hnědě červená, množství bledších pih a čárek, které jsou před úplným uzráním zřetelnější, prosvítá jako sklem.

Měkká, dosti však hutná dužnina jest jemná, červená, bledšími žilkami protkána, v plné zralosti rudá, plna rudé šťávy, která bledě barví; chutná libě navinule sladce, v plné zralosti více sladce.

Velikost a tvar poměrně velkých pecek znázorňuje černý obraz.

Češe se obyčejně jak zčervená, což se asi kolem 15. června stává, málo kdo ji nechá na stromě úplně dozrát. Proti déle trvajícím deštům jest choulostiva a puká. Jest pro stůl velmi dobrá, na trhu co první veliká domácí třešně vítána. V červeném stavu snáší dopravu vřelice dobře.

V zahradách zemského pomol. ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Lyonská ranná“ a vřaděna jest do užšího výběru.

Kratičký popis jest v Thomasově díle na str. 23 Early Lyons.

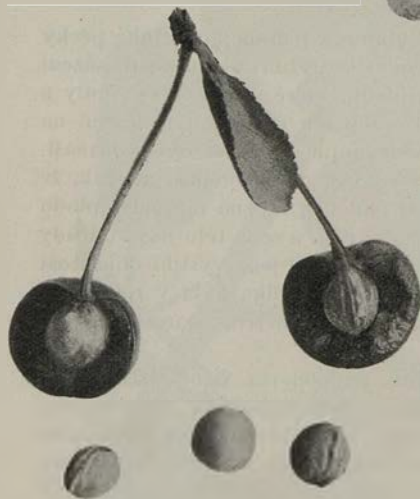
Dále přidávají se jí vedlejší jména: Hâtive de Lyon, Guigne Hâtive de Lyon, Rose de Lyons.

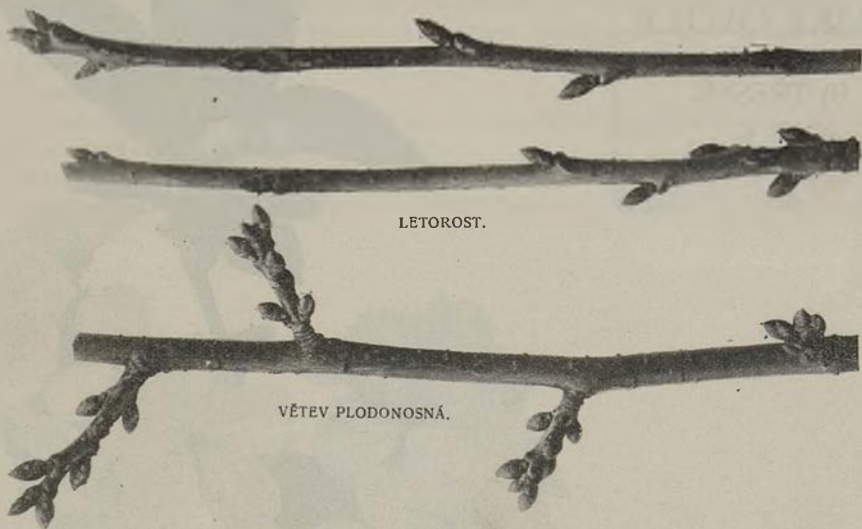
JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
B) TŘEŠNĚ.

Čís. 8.

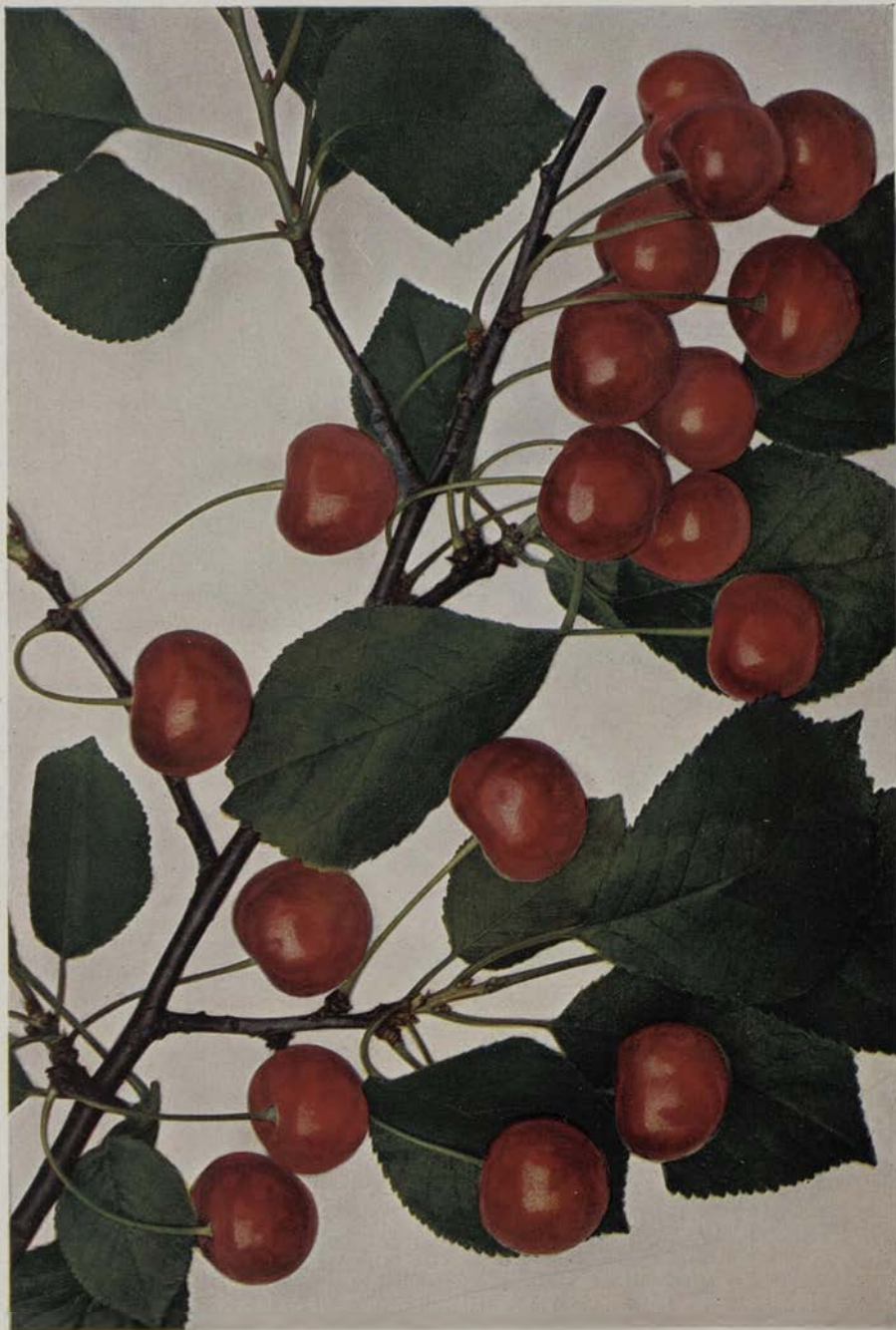
VACKOVA VIŠEŇ.

VACKOVA VIŠEŇ.

V roce 1893 zasety byly v okresní školce Chlumecké, mimo jiné, také pecky višně „Ostheimské“. Vzešly dobře a byly rozsázeny. Již třetím rokem po rozsázení vykvetl jeden ze stromků těch a nasadil několik plodů, které se pěkně vyvinuly a proti nadání již 18. června byly úplně zralé. Stromek ten ponechán nedotčen na místě, kdež se do dnes (1914) nalézá a každoročně hojně pěkného ovoce přináší. Zmohutněl od té doby v pěkný vysokokmen, který bývá plody obalen, ale tak, že povzdálí není nic viděti, až teprve, když přijde se pod něj, možno množství plodů listím poloskrytých viděti. Když se tak každého roku dělo a cena této nové odrůdy seznána, bylo pro ni zvoleno jméno, aby připomínalo muže, jenž vystihl důležitost školek okresních a jehož zásluhou jest, že první okresní školka byla v roce 1892 v Chlumci n. Cidl. založena: p. V. Vacka, bývalého dlouholetého starostu okresu Chlumeckého.

Strom, který roste v půdě hlinito-šterkovité, podržel ráz višně Ostheimské, roste však více stromovitě a nevyvinuje odnoží z kořene tak, jako u Ostheimky bývá. Rozvětňuje se hustě, drobně, avšak mohutněji než Ostheimka v korunu zcela kulovitou. Na plačcích sladké třešně i na mahalebce roste velmi dobře a lze ji na této k pěstování volnému vzrůstu ponechaných krsků s prospěchem upotřebiti. Co plodnosti se týče, nelze sobě přáti více, plodila i v letech 1913 a 1914, kdy v čas květu vše kolem pomrzlo, velice hojně.

VACKOVA VIŠEŇ.

Na obyčejných višních odumírá v létě, nejvíce po náhlých změnách teploty, mnoho letorostů, na této odrůdě nebylo za všechna leta ani jediného podobného případu, podrží zdravý vzrůst a tmavou zeleň listu až do pozdní jeseně. Ze všeho uvedeného patrně, že jest to odrůda, která zasluhuje, by i jinde, prozatím pokusmo, pěstována byla. Vadou jest, že nemá šťávy tak tmavé jako višně Ostheimská neb obecná.

Letorosty narůstají kratší a slabší, mají ráz višňových, barvy jsou nahnědlé, ve stínu bledší, však jsou tenoučkou, stříbřitou lnoucí blanou tak potaženy, že spodní zahnědlá barva jen ke konci letorostu aneb na straně zastíněné prokvétá; vyvstálé, roztrhané tečky jsou řídké roztroušeny.

Štíhlá, vejčitá oka více odstávají, mají šupiny světle hnědé, dílem i pošedivělé a jsou na kratičkých, mírně vyduťtých patkách s krátkými, postranními žebérky.

Květní poupata jsou o málo baňatější, tupěji zakončena, stejně jako oka zbarvena a jsou jednotlivě u spodu letorostu, neb na kratičkých postranních větévkách, zřídka kdy v malé růžice řídké shluklá; stává se, že i oka letorostů bývají v květní poupata změněna, která po odkvětu, neb po uziání plodu zanechávají větévkou holou, aniž už obrůstá. (Viz obraz.)

Rašící lístky jsou zelené a zcela maličko přihnědlé, po dokončeném vývoji mají ráz listů višňových, jsou tmavě zelené, as 96 mm dlouhé, 57 mm široké, opak vejčité, k řapíku jsou zúženější, kdežto ke špičce rozšiřují se tak, že největší šířka jest blíže ke krátké špičce; kraj mají drobně, dvojmo pilovitě zoubkovaný, zoubky pak zakončeny jsou malinkými hroty, jsou na řapících 20—23 mm dlouhých, do vnitř zarudlých, s dvěma malíčkými žlázami, jež také někdy chybí, na spodním kraji čepule listu. Příplodní jsou o hodně menší, stejného tvaru, žlázy však většinou chybí.

Kvetoucí strom skýtá nádherný pohled a bývá sněhobílými květy obsypán. Poupata jsou v prvním rozpuku bílá a mají červenavé kalíšky, jednotlivé květy jsou poměrně velké, z okrouhlých, jako lžičky prohnutých plátků tak sestaveny, že plátek plátku se dotýká; při odkvětu se zdá, jako by byl střed zarůžovělý a jsou v menších chomáčcích. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz znázorňuje větev z původního stromu vzatou, jest na němu tvar i velikost plodu dobře vystižena. Jednotlivé plody váží 4—4.5 g, jsou vždy o něco nižší asi v poměru 20—23 × 20 mm, přibližující se tvaru „Amarelele“, u stopky bývají široké, jedna strana bývá více stlačena a i lehounce proláklá, po druhé táhne se od stopky čára, která končí se rzivou jizvou v malé jamce na temeni tak mírně zakulaceném, že veškery plody na ně postaviti lze.

Zelené, k plodu zarudlé, tenké stopky vězí v hlubších a širších jamkách a připojují se tak jako třešně na kratičkou, kostrbatou, obyčejně malým lístkem opatřenou pastopku. Lístek ten bývá až 30 mm dlouhý, opak vejčitý, má kraj ostře pilovitý, řapík kratičký s dvěma palisty.

Jako sklo lesklá slupka jest stkvělé, tmavě, až hněděčervená a velice jemnými, sotva znatelnými pihami celá poseta.

Zcela měkká jemná dužnina se v ústech úplně rozplývá, jest světleji rudá, o něco bleději prokvétalá, plná rudé šťávy, která bledě barví, chuť její příjemně, kořenitě, mírně kyselá.

Velikosti plodu přiměřeně velkou pecku, taktéž i její tvar, znázorňuje černý obraz.

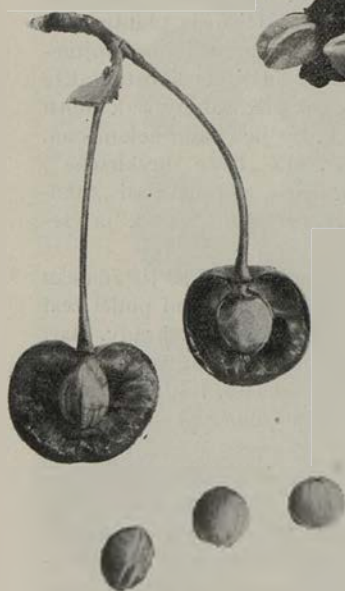
Uzrává kolem 20. června, tedy v době, kdy jiné višně ještě zralé nejsou, což činí ji velmi cennou k nakládání, do pečiva i k výrobě šľav, jak potvrzuje chvalně závod Vantochův v Nymburce.

Krátký popis a černý obraz přinesly Ovocnické Rozhledy v roce 1910, str. 170.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

B) TŘEŠNĚ.
čís. 9.

SLADKOVIŠEŇ RANNÁ.

ROTE MAIKIRSCH. — MAY DUKE.

SLADKOVIŠEŇ RANNÁ.

O původu této velice rozšířené sladkovišně není zcela nic známo, jest však z nejstarších třešní, o které se děje již v roce 1688 ve spise „*Historia plantarum*“ zmínka. Není druhé, která by se tak rozšířila, však není také jiné, v jejímž pojmenování by takový zmatek panoval. Všude a každý pojmenoval ji dle libosti, takže dnes přikládá se jí ve spisech více než osmdesát jmen. A což pak, kdyby se k tomu připočetla ještě všechna jména, která jí lid přikládá: byla by jich řada nekonečná. Poděbradský děkan Rössler měl ve svém soupise pod čís. 112 „*Rote Maykirsche*“, obdržev ji od Diela, a čís. 114 „*Folgerkirsche*“, není však jasno, zda měl naši „Sladkovišně“. Kol Prahy říkají jim „*Márinky*“, ve východních Čechách „*Višňák*“ a všelijak jinak.

Najde se v každé třešňovce, v každém strmořadi, všude pozná se již zdaleka podle topolovitého vzrůstu, který ji činí velmi způsobilou k vysazování podél cest a silnic a že nevyžaduje velkého místa, hodí se do každé, sebe menší zahrady. Daří se jí všude dobře, v půdě a na místě jakémkoliv, předpokládaje, že tam třešně vůbec růsti může. Neuzrává však všude stejně. Čím teplejší půda a místo, tím dříve zraje, v chladném jilu stává se tak o mnoho, často až o 10—14 dní později, což svádí velice k domněnce, že jest s jinou odrůdou co činiti.

Stromy rostou na podložce jakékoliv, na všech jsou stejně plodné, zůstávají až do vysokého stáří úplně zdravé, začínají hned po vysazení plodit a plodí co rok velice hojně, i když jiné třešně nejsou, což vysvětluje se tím, že v době květu nejsou choulostivý a nezmrzají, plody pak ani v déle trvajících deštích nepukají a na stopkách pevně drží. Rostou po celý věk, zvláště z mládí, velmi bujně, kolmo do výše, rozvětvují se v korunu úzkou, vysokou, hustou a větve jsou květními růžicemi hustě oba

SLADKOVIŠEŇ RANNÁ.
ROTE MAIKIRSCH. — MAY DUKE.

Letorosty narůstají rovné, z mládí dlouhé, později kratší, silné, ke konci jsou nepatrně slabší, oblé, temně hnědé, ve stínu bledší, jsou odlupující se jemnou stříbřitou blanou, místem zcela, většinou skvrnitě pokryté a vyvstálými, žlutavými tečkami hojně, ač nenápadně poseté, při bedlivém prohlédnutí sklem jsou tečky ty kruhovitě se zvýšeným okrajem, jiné jsou jen jako natrhané.

Velká, dlouze vejčitě kuželovitá, dílem tupě, jednotlivě i ostře zakončená oka, mají šupiny hnědé, jen zcela málo šedě ovroubené, velmi odstávají a jsou na patkách zcela mírně vyduťtých, širokých a po stranách ploše žebérkatých.

Květní poupata bývají kratší, za to baňatější, tupěji zakončena, mají světlejší šupiny než oka a jsou u spodu letorostu a v malé hroznovitě, velice četné růžice shluklá. (Viz obraz.)

Na jaře raší více nahnědle. Úplně vyvinuté, tmavě zelené listy jsou více višňovým podobny, bývají až 108 mm dlouhé, 58 mm široké, opak vejčitě, dosti dlouze zašpičatělé a mají kraj dvojmo, drobně pilovitě zoubkovaný; zoubky zakončeny jsou malinkými hroty, vyskytují se i listy eliptické a klinovitě zašpičatělé; jsou na řapících as 20 mm dlouhých, zarudlých, s dvěma maličkými žlázami pod samou čepelí listu; příplodní bývají o něco menší, kraj mají ostřeji pilovitý, hroty na zoubkách většinou scházejí a mají řapíky 30—45 mm dlouhé, zarudlé, žlázy většinou chybí.

Kvete co rok tak bohatě, že větve úplně bývají květy pokryty; jednotlivé květy jsou více višňovým podobny, okrouhlé, as 35 mm široké, miskovité, z okrouhlých, navzájem se dotýkajících plátků sestaveny, kališky mají většinou i uvnitř červenavé a jsou ve větších chomáčích. (Viz obraz.)

Na připojeném barevném obraze, který zhotoven byl dle větve z přeplněného stromu vzaté, jsou plody poněkud malé a bývají o něco větší, 5—5.5 g těžké, 18 až 20 mm vysoké a 22 × 19 mm široké, tupě srdčité, u stopky širší, po obou stranách buď stejnoměrně aneb po jedné straně více stlačené; jedna strana bývá i proláklá, po druhé táhne se někdy jen naznačená, někdy prohloubená bledší čára, která se končí šedozrnavou jizvou v malé jamce na ploše zkulaceném temeni.

Zelené, k plodu maličko silnější a lehce zarudlé stopky bývají as 38—53 mm dlouhé, vězí v širších, dosti hlubokých jamkách a připojují se na 13—15 mm dlouhou, obyčejně malým lístkem opatřenou pastopku.

Slupka zralých plodů dá se lehko stáhnouti a jest zcela bez chuti, jest v plné zralosti jako skleněná, tmavě, až do hněda červená, hojně tečkovitých i čárkovitých, bledších pih proniká jako sklem.

Měkká, jemná dužnina jest rudá, bledě prokvetalá, plna bledě barvivé rudé šťávy, chuť nasládlé navinulá, kořenitá, lahodná, osvěžující.

Pecky jsou zcela malé; jich velikost a tvar jest černým obrazem znázorněn.

Uzrává hned po nejjiannějších třešních, kolem 20. června. Češe se obyčejně hned, jak zčervená, není arciž tak chutná, jako když úplně zhnědne, ale draže se v čas ten prodá; nezraje najednou a často se stává, že jsou na témž stromě plody úplně zralé až i ještě zelené, dle čehož obdržela asi jméno „Nastupeňka“ (něm. „Folgerkirsche“), nastupuje plod za plodem, což činí ji pro domácí zahrady velice cennou, jest na ní neustále co trhati, často uzrává až do polou července.

Jest velmi dobrá na stůl a hodi se výborně do pečiva. Dopravu snáší dobře jen ve stavu červeném, na trhu jest velice oblíbena a dobře se prodává.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Sladkovišeň ranná“ čís. 105.

Popisy naléztí lze: Moravské Ovoce čís. 87 „Višně májová“; Handbuch der Obstkunde čís. 50, Deutschland's Obstsorten, Pomologische Monatshefte 1907 str. 226, všude pod jménem „Rote Maikirsche“. V posledně uvedeném časopise mají ji v seznamech třešní: které dopravu snášejí, které nepukají, které nečervivěji a které jsou nejchutnější. Der Obstzüchter v roce 1910 Rote Mai-Herzogskirsche, Leroy Dictionnaire de Pomologie čís. 123 Cerise Royale Hâtive, Jankowski Sad i ogród owocowy str. 380 Książeca.

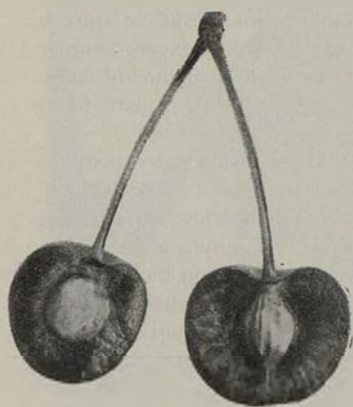
Dále přikládají se jí vedlejší jména: Mária, Nástupeňka, Višňák, Anglaise, Anglaise Hâtive, Angleterre Hâtive, Arch Duke, Benham's Fine Early Duke, Berliner Mai-Kirsche, Bigarreau Millet's Late Duke, Buchanan's Early Duke, Cerise Double de Mai, Cerise-Guigne, Cherry Duke, Coularde, Doppelte Mai, Duc de Mai, Duke, Ecarlate (C. d'), Early Duke, Early May Duke, Espagne (C. d'), Frühe Herzogskirsche, Frühe Mai K., Grande-Cerise d'Espagne, Griotte d'Espagne, Griotte Frühe, Gr. Frühe Königs, Gr. Grosse Noire, Gr. de Mai, Gr. Précoce, Grosse-Cerise de Mai, Grosse Mai, Grosse Rote Messler, Hâtive d'Angleterre, Hâtive Malgré, Hâtive Malgré-Tout, Hâtive et Tardive, Herz-Kirsch Weichsel, Hollande (C. de), Hollande à Larges Feuilles, Holländische Weichsel, Large May Duke, Mai (C. de), May Duke, May Herzog, Malgré-Tout, Millet's Early Heart Duke, Morris's Duke, Pragische Muskateller, Poitou (C. de), Portugal Duke, Précoce, Précoce d'Angleterre, Précoce de Mai, Précoce du Duc, Pressburger Mai Weichsel, Rote Lot, Royale, Royale Ancienne, Royale d'Angleterre Hâtive, Royale Hâtive, Royale Muscat, Saint-Jean (C. de la), Scharlach, Successiono, Tempe-et-Tard, Thompson's Duke, Tôt-et-Tard, Vin (C. à), Wanfrieder Rote Früh, Griotta majalis.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
B) TŘEŠNĚ

čís. 10.

TROPRIČHTROVA.

TROPRIČHTER'S SCHWARZE.
GUIGNE NOIR DE TROPRIČHTER.

LEFOROST.

VÉTEV PLODONOSNÁ.

TROPPRICHTROVA.

(ČERNÁ POLOCHRUPKA.)

O původu této vzácné třešně, která všechny sobě podobné, současně zrající, činí zbytečnými, panuje domněnka, že pochází ze severního Německa, kdež asi počátkem devatenáctého století nahodile vzrostla. Minění to nezdá se odůvodněným, poněvadž v německých spisech ani nejmenší zmínky se o ní nenachází a jest divno, že by sobě byli tak vzácné třešně nepovšimli, když i málo cenné třešně ve spisech svých zevrubně popisují. Poděbradský děkan Rössler má ji však ve svém soupise čís. 47 Tropprichter's schwarze Knorpelkirsche, škoda, že není uvedeno od koho a kdy ji obdržel, že však soupis ten psán jest v roce 1823, dostal ji jistě hned první léta století devatenáctého.

Po Čechách rozšířena jest dosti hojně, ne však tolik, jak právem by zasluhovala. Málokterá třešně slučuje v sobě tolik vzácných vlastností jako tato. Jest veliká, krásně tmavě hnědá, až černá, velice dobrá, tak že na stole jest pochoutkou, má malou pecku, dužninu polotuhou, dopravu tedy dobře snáší, v kuchyni se ke všemu i k zavařování výborně použití dá, na trhu jest pro velikost a krásnou barvu velice prodejná, což však hlavního, že brzo, ještě před „Jánovkou“ uzrává. Neměla by tudíž chyběti v žádné domácí zahradě, kdež po čtrnáct dnů nenáhle ovoce poskytuje, ať je tu již volnému vzrůstu ponechaným krskem, neb kde více místa, vysokokmenem; v třešňovkách měla by se vysazovati v míře největší. Má také svoji vadu, že jako jiné třešně v deštivém počasí puká.

Daří se jí všude, kde jiné třešně dobře rostou, v půdě jakékoliv i štěrkovité, plody však rodí v této o něco drobnější. Plodnost začíná velmi brzo, jest hojná, často až přehojná, v době květu zdá se poněkud choulostivou, poněvadž za stejných poměrů s jinými měla v letech 1913 a 1914 plodů málo, v krajích, kde tolik nemrzlo však hojně, jak tomu v roce 1914 zhotovený obraz nasvědčuje; a to bylo ještě nutno část plodů pro zřetelnost odstraniti.

Stromy rostou z mládí velice bujně, po dostavivší se plodnosti však mírně,

TROPRICTROVA.
TROPRICTER'S SCHWARZE. — GUIGNE NOIR DE TROPRICTER.

rozvětvuji se v koruny mohutné, vysoké, široké; spodní větve sklánějí se dolů. Letorosty narůstají zprvu dlouhé a silné, později kratší a slabší, jsou světle hnědé, ve stínu bledší, stříbřitou tenkou, odlupující se blanou, místem hojněji, jinde jen skvrnitě pokryté a vyvstálými, natrhanými rzivými tečkami nenápadně poselé.

Oka na nich jsou štíhlá, dlouze vejčitá, hodně odstávají, mají šupiny hnědé, jen málo šedě ovroubené a jsou na patkách širokých, mírně vydutých, s třemi žeběrky, z nichž postranní jsou krátká, prostřední však táhne se hluboko dolů a letorost zcela mírně hranatí.

Květní poupata bývají o něco baňatější, mají šupiny hnědé a jsou u spodu letorostu a v malé růžice, jichž jest po větvích plno, shluklá. (Viz obraz.)

Na jaře rašící lístky jsou nahnědlé a ochmýřené; po ukončeném vývoji jsou listy as 128 mm dlouhé, 64 mm široké, eliptické, do špičky klínovitě zúžené a mají kraj hrubě, dvojmo pilovitě zoubkovaný, zoubky zakončeny jsou malinkými, háčkovitými hroty, které místy chybí; jsou na řapících as 25 mm dlouhých, rudých, s dvěma, někdy i třemi většími, bledými žlázami. Příplodní bývají o něco menší, mají kraj drobněji zoubkovaný, řapíky delší, žlázy na nich, které často chybí, menší.

Kvete vždy po celé délce větví velice hojně; jednotlivé květy jsou poměrně malé, as 30 mm široké, z okrouhlých plátků tak sestaveny, že druh druhá se dotýká, kalíšky mají nahnědlé a jsou ve větších chomáčcích. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz zhotoven byl dle větve p. Maruškou z Klecan zaslané. Jednotlivé plody jsou tupě srdčité, 21—22 mm vysoké, 24 × 21 mm široké a vážilo 10 kusů 65—75 g, u stopky jsou široké, jedna strana bývá mírně proláklá, druhá více stlačená, po této táhne se od stopky mezi dvěma zcela plochými žeběrky čára, která končí se rzivou jizvou v maličké jamce na velmi mírně zkoseném, pěkně zakulaceném temeni; jednotlivé bývá téměř tak stlačeno, že plod na ně postavit lze.

Silné, zelené stopky bývají 35—40 mm dlouhé, vězí v širokých, hlubokých jamkách a připojují se po jedné až třech na kratičkou košťrbatou pastopku.

Lesklá slupka jest hnědě černá, na zastíněných místech neb u plodů ve stínu vyrostlých tmavě rudá, velice jemně žlutavě tečkována, bledší pihy prosvitají slupkou jako sklem.

Polotuhá dužnina se v ústech rozplývá, jest tmavě rudá, bledě prokvetalá, plná tmavé, barvivé šťávy, chuť její velmi dobrá, kořenitá, libě sladká, s lehkou navinulou příchutí.

Velikost a tvar poměrně malé pecky znázorňuje černý obraz.

Začíná uzrávati, dle počasí, mezi 15.—20. červnem a zraje na stromech do konce června. Jest z největších a nejchutnějších rannějších třešní.

Bláha o ní poznamenal: Jest z nejplodnějších černých polochrupek, která se dá na všemožný způsob v kuchyni upotřebiti; strom roste mohutně a jest záhy úrodný.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji a doporučují k všeobecnému sázení pod jménem „Chrupavka Troprichterova“ čís. 170.

Popis naléztí lze: Leroy Dictionnaire de Pomologie čís. 106 Guigne Troprichtz, s vedlejším jménem Bigarreau Novi de Troprichter, píše se také Tropp-Richter.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

B) TŘEŠNĚ.

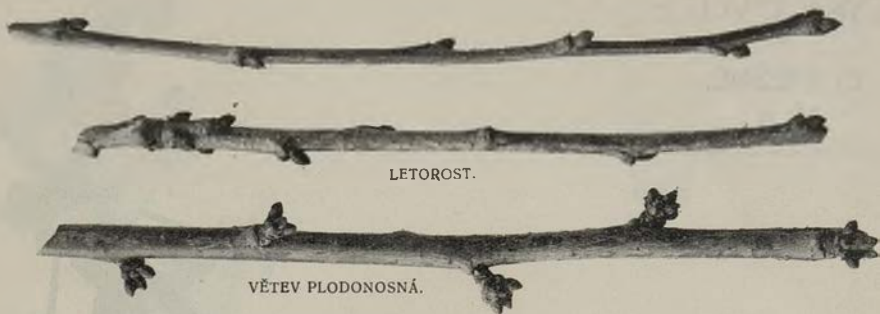
Čís. 11.

AMARELKA KRÁLOVSKÁ.

KÖNIGLICHE AMARELLE.
AMARELLE ROYALE HÂTIVE.

AMARELKA KRÁLOVSKÁ.

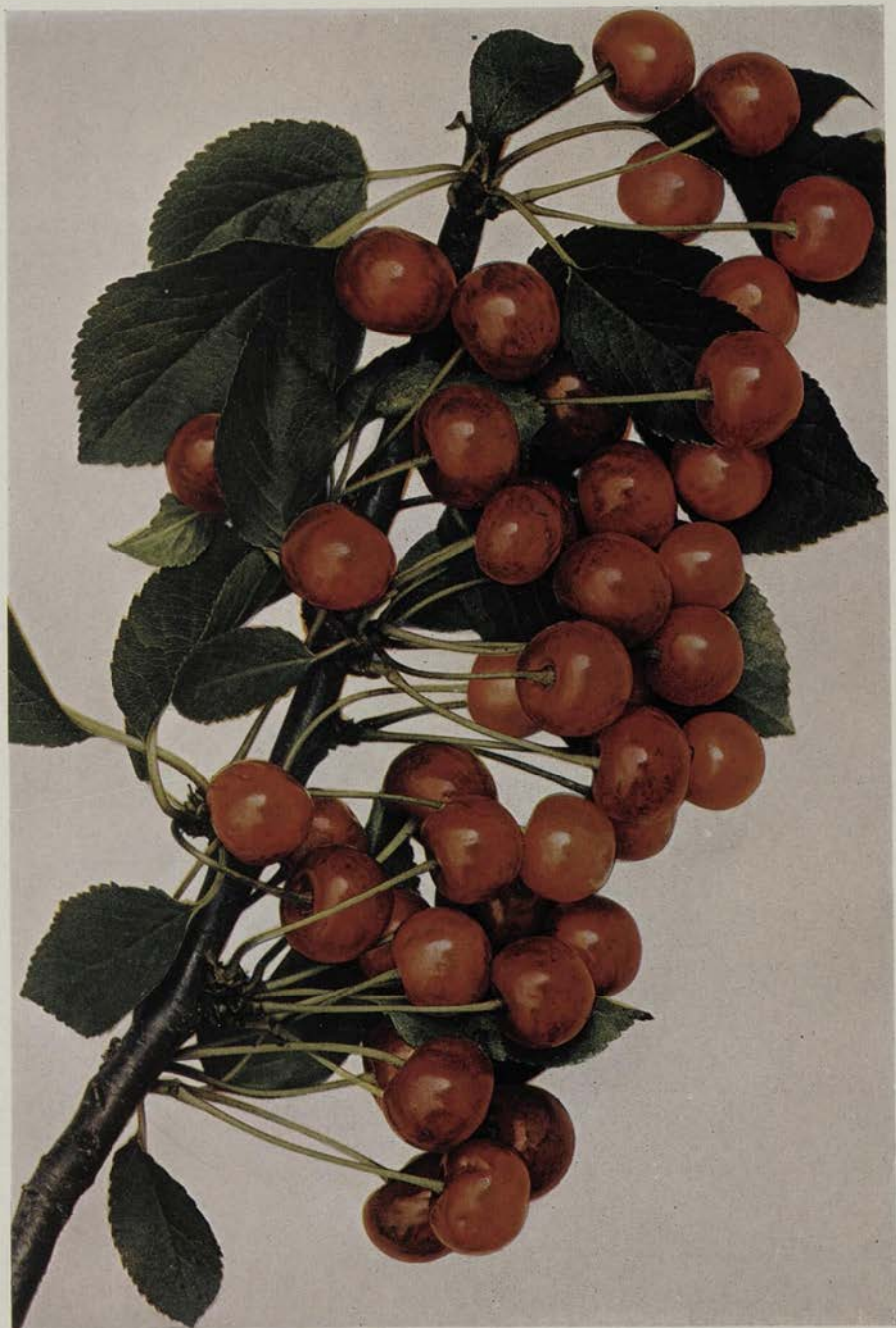
Původ „Amarelky“ nepodařilo se zjistiti ani nejstarším spisovatelům, již tvrdí, že byla už začátkem sedmáctého století známa. Zvláštní jest, že názvu „Amarelle“ nepoužívají francouzští pomologové vůbec a považují jej za jméno vedlejší (synonym), používajíce místo něho jména „Montmorency“ (C. de). Aby ještě více zmatků v pojmenování „Amarelky“ způsobeno nebylo, použito bylo k označení francouzského názvu jména vedlejšího, kterého i jinde používají, a ne jména, pod kterým ji Leroy popisuje.

V Čechách jest ode dávna známa, nalézajíť se sem tam prastaré veliké stromy a pod jménem „Amrhele“ jest velice oblíbena. Poděbradský děkan Rössler uvádí ji také ve svém soupise pod čís. 182 Königliche Amarelle, s poznámkou: „od Diela 1822“.

Daří se jí všude, v každé půdě i v hubeném pisku neb šterku a na každém, pro třeshně způsobilém místě, ať jest to v polích, zahradách neb na teplých stráních. Při volbě podložky jest však nutno řídit se dle toho, kam stromy potom sázeti se mají. Daří se na podložce jakékoliv, na sladké ptáčnici tak, jako na višni neb mahalebce, není však všude stejně úrodná. Do půd živinami bohatých lépe voliti stromky na višních šlechtěné, jsou v podobné živné půdě plodnější než na ptáčnici, naopak pro půdy sušší, šterkovité, lépe jest voliti na ptáčnici šlechtěné, zdravěji rostou, dosahují vysokého věku a plodí hojně. Na mahalebce roste a plodí všude dobře.

Při řezání k šlechtění potřebných roubů jest vždy hleděti k tomu, by braly se stromů nejzdravějších a nejúrodnějších; z výsevu a sem tam pohozených pecek vzrostla a sází se dále celá řada variací, které sotva jaké odchylky od původní odrůdy jeví, některé však tak špatně plodí, že šlechtíme-li je na podložku jakoukoliv, k ničemu nejsou — těch nutno se vystříhati!

Amarelka má mnoho výborných vlastností, z nichž nejceněnější jest, že v čas květu nezmrzá, následkem čehož plodí co rok a zřídka se stává, že na dobro vynechá; plody hodí se ke všemu a byly před lety za vzácnost považovány, jsou osvěžující a lahodné k jídlu, v kuchyni těší se veliké oblibě do pečiva a k zaváření, následkem

AMARELKA KRÁLOVSKÁ.
KÖNIGLICHE AMARELLE. — AMARELLE ROYALE HÂTIVE.

čehož jsou na trhu hledány. K pozvolnému sušení hodí se velmi dobře. V Handbuch der Obstkunde radí, by zčesané plody hodily se i se stopkami na lisky a nechaly zavádnouti, načež po ochladnutí se stopky otrhají, pecky vymáčknu, což velice lehounce jde a při čemž šťáva už nevytéká, načež se teprve dosuší. Způsobu toho lze arcit' i u všech jiných třešní a višní v domácnosti při sušení použiti.

Aby dosaženo bylo statných, zdravých stromů, jest nejlépe šlechtiti je, jak bez tak všeobecně se děje, v libovolné výšce na zvolenou podložku, rostou pak zvláště na ptáčnicích bujně, rozvětvují se řidce v korunu kulovitou, větve se rozkládají, dále drobně rozvětvují se tak, že slabé, dlouhé větvice se sklánějí.

Letorosty narůstají dosti dlouhé, slabé, nahnědlé zelenavé, na slunečné straně více nahnědlé, u spodu zcela, dále ke konci jen skvrnitě, tenkou, stříbřitou blanou pokryté a vyvstálými, rzivými, nenápadnými tečkami, které se v bláně ztrácejí, dosti hojně poseté.

Malá, krátce vejčitá oka jen poněkud odstávají, mají šupiny skořicově hnědé a jsou na patkách krátkých, dosti vysokých, u spodu letorostu s dvěma postranními kratičkými, ke konci s třemi žeběrky, z nichž střední se hlouběji táhne a u spodu oblé letorost k jeho konci sotva patrně hranatí.

Květní poupata jsou taktéž malá, stejné barvy a jsou jednotlivě u spodu letorostu a v malé hroznovité růžice shluklá. Dvouleté dřevo jest krásně tmavě hnědé. (Viz obraz.)

Na jaře raší zeleně a jen maličko přihnědle; po ukončení vývoje bývají listy 100—110 mm dlouhé, 48—50 mm široké, silné, jako kožené, tmavě zelené, člunkovitě prohnuté, eliptické, do špičky náhle, úzce zúžené, kraj mají pěkně stejnoměrně dvojmo až trojmo vroubkovaný, hlavní i některé vedlejší vroubky končí se maličkým černým hrotem; řapíky mají 18—20 mm dlouhé, zarudlé, žlázy pod samou čepelí maličké, jednotlivě i velké, pěkně vyvstálé, červenavé, avšak někdy též chybí. Příplodní listy jsou menší, k řapíku velmi zúžené, ke krátké špičce širší, mají řapíky až 38 mm dlouhé, žlázy většinou scházejí.

Kvete vždy velice bohatě, květy višňovým podobné, as 24 mm široké, z bílých okrouhlých plátků tak sestavené, že plátek plátku se dotýká a jsou v malých chomáčcích. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz zhotoven byl dle větve z Chlumce n. Cidl. a znázorňuje pravou velikost, tvar, barvu a i plodnost dostatečně. Plody jsou malé, tak že 10 kusů váží jen 34—36 g, jsou sploštělé, as 16.5 mm vysoké, 20 × 18 mm široké, po stranách zcela málo stlačené, po jedné straně táhnoucí se čára končí se rzivou jizvou v maličké jamce na temeni tak ploše zkulaceném, že plod na ně postaviti lze.

Nestejně dlouhé, zelené, málo zakřivené, poměrně silné stopky vězí v úzkých, hlubokých jamkách a připojují se v nestejném počtu na pastopku 7—10 mm dlouhou, obvykle jedním, jednotlivě dvěma malými lístky opatřenou.

Slupka jest tak jemná a průhledná, že vlákna dužniny zcela zřetelně jako sklem prosvítají, barvy jest jasně červené, ve stínu žlutavě prokvétá a jest celá, velice jemně, jen pod sklem zřetelně žlutavě tečkována.

Měkká, velmi jemná dužnina jest mdle žlutavá a plna nebarvivé šťávy, chuť její pikantně, sladce avšak ostře navinulá.

Poměrně malé pecky drží tak pevně na stopce, že se dají ze zralých plodů lehce vytáhnouti. Jsou černým obrazem znázorněny.

Uzrává kolem 20.—25. června a vydrží na stromech, aniž pukala neb hnila po 3—4 neděle.

K dopravě nutno ji trhati, dokud ještě tuhá, později trpí velice tlakem a jest pak neprodejná.

Popisy naléztí lze: Moravské Ovoce čís. 89 Amarelka královská, Pixa „Klíč Štěpařský“ str. 231 Ranni královská Amarelka, Handbuch der Obstkunde čís. 104, Deutschland's Obstsorren, a Pomologische Monatshefte 1907 str. 216 Königliche Amarelle. V posledním časopise vřaděna jest do výběru odrůd nejvýnosnějších, nejchutnějších, které nepukají, nečervivějí a které jsou ke konservování zvláště hledány. Leroy Dictionnaire de Pomologie čís. 116 Montmorency (Cerise de).

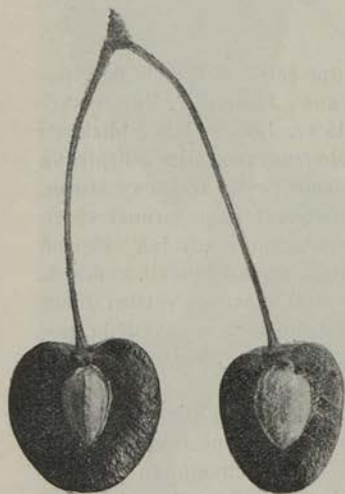
Také se jí přikládají jména: Amrhele, Hamrle, Špunky, Amarelle Royale, Amarelle Royale Hâtive, Cinq Pouces de Tour à Longue Queue (C. de), Cluster de Virginie, Common Red, Commune, Commune à Trochet, Confire (C. à), Coularde, Coularde à Longue Queue, Courte Queue (C. à), Duc de Mai, Early Richmond, Flemish Cherry, Frühe Glaskirsche, Frühe Königliche Amarelle, Frühe Königliche Mai Weichsel, Französische Weichsel, Gemeine Amarelle, Griotte Gemeine Amarelle, Griotte Weichselbaum von Montmorency, Jardins (C. des), Kalb (C. de), Kentish, Kentish Red, Kleine Frühe Amarelle, Kleine Glaskirsche von Montmorency, Kleine Montmorency, Large fruited, Large Montmorency, Little May Cherry, Longue Queue (C. à), May Cluster de Virginie, Monstrueuse à Longue Queue, Montmorency à Longue Queue, Montmorency Ordinaire, Muscate de Prague, Petit-Gobet, Petite Cerise Rouge Précoce, Petite Cerise Transparente de Montmorency, Pie Cherry, Rouge Commune, Schwarze Weichsel, Spanische Glaskirsche, Sussex, Virginian May, Amarella regalis.

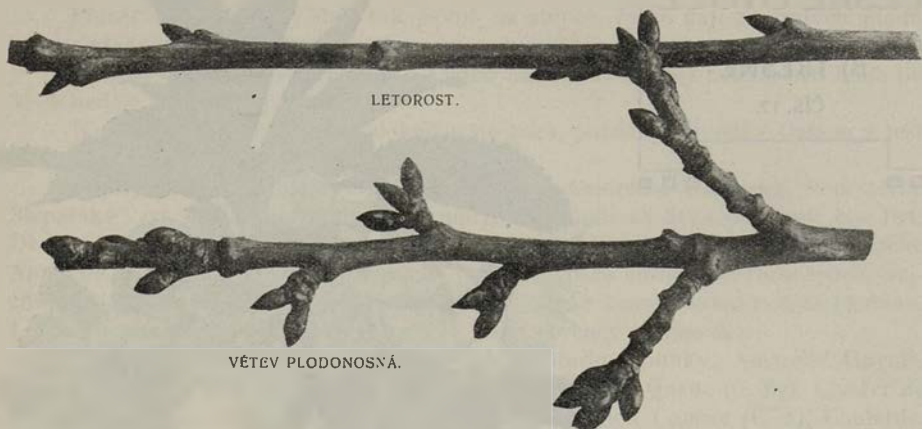
JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
B) TŘEŠNĚ

čís. 12.

JÁNOVKA MŠENSKÁ.

JÁNOVKA MŠENSKÁ. (ČERNÁ SRDCOVKA.)

O původu této krásné, dobré, všeho doporučení hodné černé třešně čteme v památkách města Mšena takto: „V okolí mšenském pěstované „Jánovky“, jimž veškerou pozornost věnovati dlužno, obdržely jméno od kostela sv. Jana, v jehož blízkosti původní strom vyrostl. V sedinnáctém století vyrostl na obecním pozemku u hřbitova kostela toho, vedle kostnice, kde nyní škola stojí, z pohozené pecky třešňový strom, jehož ovoce neobyčejnou velikostí a sladkostí se vyznamenávalo a pozornost všech obyvatelů k sobě obrátilo. Bylo podivení, kterak možno, že strom planý tak výborné ovoce rodi, i byla učiněna zkouška štěpováním na strom jiný u téhož kostela rostoucí, která se též dobře zdařila; třešně z těchto stromů byly velmi vzácné a větším dílem jen zvláštním osobám darem posílány. Když výbornost třešní těch se osvědčila, počalo se mnoho stromů z těchto štěpovati. Každý se ptal jen po „Svatojanských“ a chtěl rouby jen z těchto dostatí.

Kolem Mšena bylo tehdy třešňových stromů dosti, však větším dílem jen plané odrůdy, ptáčnice zvané, od té doby však jen samé Svatojanky se pěstovaly.

Čistý Leopold Živný, vůbec Polda zvaný, nasbíral po lesích mnoho planých třešní, vysadil velkou zahradu na „Míčovce“, nyní parcela čís. 953 a oštěpoval je ze třešně Sv. Jana. To se mu velmi dobře zdařilo a po více let mnoho peněz tržil, tak jednou dostal přes 600 zlatých. Svatojanky zjednaly si svou výborností velký odbyt v okolí, pročež čím dál, tím více pěstovány byly; když počátkem devatenáctého století živelní nehody, mrazy, chrousti a jiné se dostavily, chmelní obchod se však víc a více dařil, tu se třešňové stromy kácely a chmelnice zakládaly. Přes to stojí však kolem Mšena mnoho až 100letých stromů, které mají koruny až 13 m široké, kmeny pak v objemu až 3.60 m mající.“

JÁNOVKA MŠENSKÁ.

Ze Mšena rozšířily se na vše strany, tak že dnes známy jsou v celém dalekém okolí Prahy, kde v době zralosti trh ovládají; také i jinde po Čechách hojně jest rozšířena a všude dobře se daří. Přednost dává půdě živné s dostatečnou vláhou, v té rodí nejvíce a nejlepší ovoce, v suchých štěrčích neb písku jí nesvědčí, přináší jen drobné plody.

Janovka má mnoho dobrých vlastností: stromy zůstávají až do vysokého věku zdravé a svěží, začínají plodit velmi brzo a plodí až do pozdního stáří velice hojně; není v čas květu choulostiva, následkem čehož vynechává málokdy; velké, krásně černé plody jsou velice chutné, nečerviví, jsou v kuchyni do pečiva i k zaváření velmi váženy a na trhu hledány, s prospěchem se suší a usuší-li se bez pecek, jsou jako hrozinky, také i povidla jsou z nich výborná; nenechají-li se přezrát, snášejí dopravu beze škody, vyvážejí je z okolí Mělníka a Mšena do Drážďan i do Berlína. Vadu má společnou s jinými, že v deštivém počasí puká.

Na základě tak vzácných vlastností lze ji doporučiti nejen pro vysazování ve velkém, nýbrž i do každé domácí zahrady.

Stromy rostou hujně, z mládí pěkně do výše, rozvětvují se rozložitě v mohutné, kulovité koruny.

Letorosty narůstají dlouhé, silné, ke konci jen o málo slabší, jsou na způsob kůže žlutavě nahnědlé, ve stínu více žlutavé, stříbřitou, odlupující se tenkou blanou tak potažené, že barva ta jen sem tam skvrnitě proniká; blána jest po délce jemně roztáhána; vyvstálé, žlutavé tečky roztroušeny jsou po celém letorostu.

Velmi dlouhá, štíhlá, tupě zakončená oka mají šupiny, které příliš nepřiléhají, jsou hnědé, dílem šedě ovroubené, odstávají a jsou na patkách krátkých, dosti vysokých, s nápadnějšími žeběrky, která se hluboko táhnou a letorost zvláště ke konci mírně hranatí.

Květní poupata se lesknou, jsou vejčitá, hnědě šupinatá, o něco větší ok a jsou u spodu letorostu a v malé růžice shluklá. (Viz obraz.)

Na jaře rašící listky jsou nahnědlé, později, po ukončeném výboji jsou 137 až 150 mm dlouhé, 45—65 mm široké, eliptické, do špičky klínovitě zúžené, kraj mají velmi hrubě a hluboko dvojmo pilovitě zubatý, zoubky zakončeny jsou malíčkými hroty a jsou na řapících as 28 mm dlouhých, světleji rudých, s dvěma prostředně velkými, červenavými žlázami, hned pod čepelí listu.

Příplodní listy bývají kratší a užší, eliptické, na obě strany stejně protáhlé, s dlouhou špičkou, kraj mají taktéž hrubě pilovitý, řapíky delší s nestejně vysoko umístěnými menšími žlázami.

Kvete co rok velmi bohatě, větve neývají však tak hustě květy obaleny jako u jiných odrůd, jednotlivé květy jsou malé, z bílých, malých plátků řídce sestavené, mají kalichy načervenalé a jsou v řídkých chomáčích. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz zhotoven byl dle větve p. Šimonem ze Mšena zaslané a znázorňuje přirozenou velikost, tvar i barvu.

Plody jsou velké, takže 10 kusů váží 55—60 g, jsou pěkně srdčité, u stopky široké, 22—24 mm vysoké, 22—23 × 21 mm široké, z obou stran stejnoměrně stlačené, po jedné straně táhne se čára, jen výjimkou prohloubená, která se končí na zašpičatělém temeni v malinké jamce, neb zcela volně, ze středu směrem k čáře posunutou jizvou.

Mírně zakřivené, zelené, k plodu zarudlé, 45—50 mm dlouhé stopky vězí v širší, dosti hluboké, k bokům mírně proláklé jamce a připojují se v nestejném počtu na kratičkou kostrbatou pastopku.

Něžná, však dosti pevná slupka velmi se leskne, dá se stáhnouti, jest bez chuti, hývá tmavě hnědá až černá a velice jemnými, jen pod sklem zřetelnými tečkami poseta.

Ač tmavě rudá dužnina jest dosti tuhá, přece se v ústech rozplývá, jest plna tmavě rudé harvivé šťavy, chuť její velmi dobrá, kořenitě navinule sladká.

Pecka jest velikosti plodu přiměřena a černým obrazem dostatečně znázorněna.

K delší dopravě češou ji, jakmile zhnědne, což se as tak koncem června neb v prvé dny července stává, úplně dospívá kolem 10. července a vydrží na stromech, když počasi příznivo, i čtrnáct dnů.

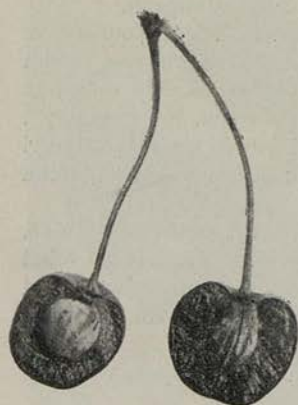
V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Srdcovka mšenská“ čís. 138.

První popis naléztí lze v České Floře. Jiných jmen nemá.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
B) TŘEŠNĚ
čís. 13.

ŠALANKA.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

ŠALANKA. (ČERNÁ SRDCOVKA.)

O původu „Šalanky“ neví se nic. Dle všeho jest to někde v okolí Prahy nahodile vzrostlá odrůda, která se také jen v dalekém okolí pražském co nejvíce rozšířila a jak Bláha tvrdí, v soukromých zahradách kolem Troje velice jest zastoupena.

Také i jinde jí sobě váží a hojně ji vysazují, na příklad kolem Kouřimě ve všech třešňovkách, zvláště v Molitorovských, veliké, statné, zdravé stromy ve větším počtu se nalézají, které téměř co rok hojný zisk skýtají. Váží si jí každý velice, ač nelze popřít, že „Troprichtrova“ ji daleko předčí a zbytečnou činí. Na „Šalandy“, jak běžně se nazývají, jsou však sadaři již navyklí, znají její dobré i špatné vlastnosti a neradi přijímají do svého, ode dávna ustáleného výběru něco neznámého, třeba že i lepší bylo.

Šalanka má mnoho dobrých vlastností: stromy rostou, nevybírajíce sobě v půdě, na každém místě, kde třešně vůbec růsti mohou, jsou veliké, skoro každoročně velmi plodné, plody, ač nejsou příliš velké, mají pěknou, tmavěhnědou barvu, jsou velmi chutné, na trhu i v kuchyni, nejen do pečiva, nýbrž i k zavařování velmi hledané. Vadu mají s jinými společnou, že v déle trvajících deštích pukají.

Hodí se hlavně do velikých třešňovek, pro domácí zahrádky mají se voliti raději odrůdy s většími plody.

Stromy rostou zvláště z mládí velice bujně a vzrůst dodržuje i do pozdních let, tak že mohutně rozvětvené koruny hývají veliké, vysoké a široké; drobné větve se jako většina jiných sklánějí. Plodnost nezačíná nikdy tak brzo jako u jiných, třeba se jim dříve vybouříti, ale pak plodí velice často i tehdy, když jiné odrůdy nic nemají; nejsou v čas květu choulostivý, čímž se hojná plodnost vysvětluje.

Letorosty narůstají dlouhé a silné, později slabší, jsou na způsob kůže zahnědlé, ve stínu zelenavé, stříbřitou, tenkou, odlupující se blanou tak pokryté, že barva

ŠALANKA.

letorostu jen sem tam, zvláště ve stínu neb ke konci proniká, vyvstálé tečky jsou řídké roztroušeny a tam, kde není souvislé blány, bývají široce stříbřitě ovroubeny.

Dlouze vejčitá, dosti ostře zakončená oka zcela málo odstávají, mají šupiny hnědé, dilem šedě vroubené a jsou na patkách mírně zvýšených, s třemi žebérky, která letorost zcela mírně hranatí.

Kvůli poupata bývají kratší, baňatější, mají šupiny hnědé, šedě ovroubené a jsou u spodu letorostu a v malé růžice shluklé. (Viz obraz.)

Na jaře rašící listky jsou nahnědlé, po ukončeném vývoji as 138 mm dlouhé, 75 mm široké, eliptické, krátce klínovitě zakončené, kraj mají dvojmo, hrubě hluboko zubatý, zoubky zakončeny jsou velice malíčkými hroty, které také chybí a jsou na řapících as 40 mm dlouhých, zarudlých, s dvěma malými, rudými žlázami hned pod čepelí listu. Příplodní bývají menší, užší, kraj mají ostřeji pilovitě zoubkovaný, řapíky delší, žlázy na nich menší.

Kvete vždy velice bohatě po celé délce větví. Poupata jsou v prvním rozpuku bílá a mají kalíšky i uvnitř červenavé a dilem zelenavé; jednotlivé květy jsou as 34 mm široké, z okrouhle vejčitých, dolů zúžených, nahoře vroubkovaných plátků sestavené a jsou ve větších chomáčích. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje dostatečně velikost, tvar i barvu plodu. Bývají as 18·5 mm vysoké, 22×18·5 mm široké a 10 kusů váží as 40 g; tvar jest srdčitý, jedna strana bývá lehce proláklá, druhá více stlačena, po této táhne se středem po mírném žebérku čára, která končí se rzivou jízvou v širší, mělké jamce na temeni tak ploše zkulaceném, že plod na ně postavit lze.

Zelené, ke spodu zarudlé, 38—42 mm dlouhé, zcela mírně zakřivené stopky vězí v užších, mělkých jamkách a připojují se po jedné a třech na kratičkou kostrbatou pastopku.

Slupka se velmi leskne, jest hnědá až černorudá, ve stínu červeně prokvétalá a velice jemně, jen pod sklem zřetelně žlutavě tečkovaná; bledší pihy pronikají sem tam jako pod sklem.

Polotuhá, dosti jemná, tmavě rudá dužnina bleději prokvétá, jest plná rudé, barvivé šťávy, chuť její jest sladká, lehce libě navinulá a velmi dobrá.

Velikost plodu přiměřeně velké pecky jsou černým obrazem znázorněny.

Uzrává dle počasí kolem 25. června, také i začátkem července, ne najednou, nýbrž postupně po čtrnáct dnů. K dopravě, kterou velmi dobře snáší, nutno ji trhati, jak zhnědne.

Bláha o ni napsal: „Tento druh jest ojedinelý a jest silně zastoupen v selských zahradách v Troji. Jest velmi hledaná zvláště k zavařování a zraje začátkem července. Strom tvoří mohutné koruny a jest později úrodný.“

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Šalanka“ čís. 155.

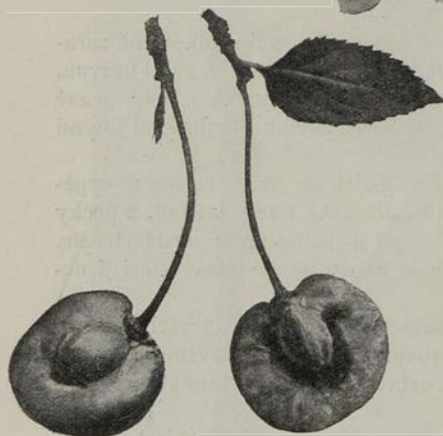
Popsána není nikde.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

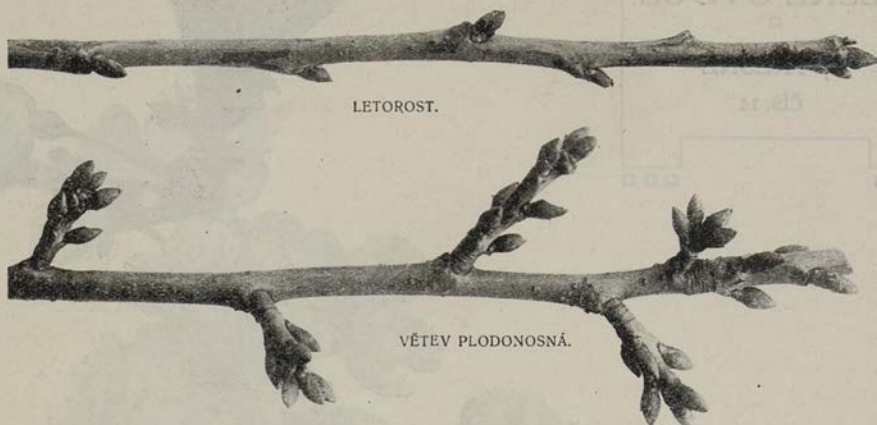
B) TŘEŠNĚ

Čís. 14.

KRÁLOVNA HORTENSIE.

KÖNIGIN HORTENSIA. — REINE HORTENSE.

KRÁLOVNA HORTENSIE.

Překrásné této odrůdě, kterou nelze ani mezi skleňovky, ani sladkovišně zařaditi, nevyrovná se žádná jiná. Velikostí překonává jiné, stkví se jasnou, svěží barvou, šťávou přetéká a stkvostná chuť, směs to sladké a navinulé, vyniká v době pravé zralosti libezností, takže jest na stole lahůdkou i ozdobou a závodí s nejlepšími jinými plody.

Komu za ni vlastně děkovati máme, nelze již zjistiti, ale má se za to, že vypěstoval ji začátkem předešlého století zahradník Girault, také Larose zvaný, z pecky taktéž od něho vypěstované skleňovky „Larose“ a dal jí jméno královny Hortensie. Ostatní její četná jména byla jí ale dána ze ziskuchtivosti obchodníky, kteří ji neustále pod novými jmény nabízeli.

V soupisu děkana Rösslera z Poděbrad nalézá se poznámka, že obdržel ji v roce 1848 z Moritzburku v Sasku pod jménem Monstrueuse de Bavay; můžeme jej tudíž považovati za prvního šířitele třešně této, čemuž ostatně také i sem tam stojící staré kmeny nasvědčují, že z doby té pochází.

Na světě není nic bez vady a tak ani tato vzácná skleňovka. Vadou jest, že jest v době uzrání příliš něžná a měkká, takže, přijdou-li v době té silnější větry, otloukají se na dlouhých a tenkých stopkách visící plody jedny o druhé tak, že až zhnědnou, jsou pak velice neúhledné a rychle se kazí. Z téhož důvodu nelze je také nikam zasílati, přicházejí na místo obyčejně nepotřebné. Slouží jen ke spotřebě neb prodeji místnímu. Raditi, by pěstována byla ve velikém počtu, nelze, spíše jen jednotlivě, nebo v tom množství, by místní a nejbližšího okolí potřebu kryla, ochotných kupců najde se povždy a docíluje vyšší ceny proti třešním jiným.

KRÁLOVNA HORTENSIE.
KÖNIGIN HORTENSIA. — REINE HORTENSE.

Dále činí se jí z mnoha stran také výtky, že málo plodí! Výtky ta je sice zcela místna, nelze jí však vztahovati na všeobecnost, jsou místa, kde opravdu málo plodí, také některý rok plodí zcela málo, však místy opakem toho plodí tak, že bývají stromy zcela obaleny, skýtajíce tak nádhernou podívanou. Také zkušenosti učí, že na místech volných plodí povždy více než na místech uzavřených. Těž i po kruté zimě zcela nic neb jen málo plodů přináší, poněvadž květní poupata, která se sice na jaře zdánlivě zcela pravidelně vyvinují, bývají uvnitř zmrzlá. Velikou roli hraje v ohledu tomto i podložka, roste sice na všech stejně dobře, však nejplodnější bývají stromy na mahalebce šlechtěné; také i na obyčejné višni hojně plodí, na sladké třešni mohutněji roste, plodivá však méně, za to však bývají plody větší a sladší, než na podložkách jiných.

Sázet lze ji všude tam, kde jiné třešně s prospěchem se daří, a že roste krásně do výše, rozvětvuje se drobně v korunu vejčitou neb kulovitou, aniž by se rozkládala, lze ji použiti i podél silnic. Stromořadí ze samých „Hortensií“ bývá nádherné.

Z mládí, i po celý věk roste bujně, šlechtěna-li u země, vzrůstá ve dvou letech v úhledné pyramidky, vedena-li vzhůru, tvoří rovný, pevný, silný kmen, který bývá zdravější a stálější planého, který pod zdravou korunou často trpí spalou. Šlechtí-li se v koruně višně kyselé, vyvinuje se koruna vždy mohutnější než kmen, který zůstává slabším.

Ledorosty narůstají z mládí silnější a delší, později kratší a slabší, mají ráz skleňovek, tak že nelze je s třešňovými zaměnit; jsou červenavě hnědé, ve stínu bledší, tenkou stříbřitou blanou od spodu letorostu více souvisle, dále ke konci jen skvrnitě pokryté a vyvstalými, po délce natrhanými, žlutými tečkami četně posety.

Dosti hustě roztroušená oka bývají dlouze vejčitá, ostře zakončena, hodně odstávají a mají hnědé šupiny sedě vroubené; jsou na patkách velmi mírně vyduťtých, s třemi zcela jemnými žeběrky. (Viz obraz.)

Na jaře rašící listy bývají jasně zelené a nabývají po ukončeném vývoji dvojího tvaru: jedny bývají 135—160 mm dlouhé, 65 mm široké, eliptické, také i dlouze opak vejčité, do špičky dlouze vytáhlé, jiné jen asi 115 mm dlouhé, 70 mm široké, taktéž opak vejčité a více třešňovým podobné, kraj mají hruběji dvojmo zubatý, nikdy však tak hluboko jako třešňové, zoubky končí malinkými hroty; jsou na řapících 35—40 mm dlouhých, zarudlých, s dvěma většími žlázami hned pod čepelí listu.

Při plodech bývají listy menší, mají kraj drobněji, pilovitě zoubkovaný, řapíky delší a žlázy na nich menší.

Květní poupata bývají jen o maličko větší ok, ale bývají baňatější, tupěji zašpičatělá a v malé, hroznovitě růžice a u spodu letorostu shluklá. Z těchto vykvétají as 31 mm v průměru mající květy z bílých, oválových plátků sestavené, v menších chomáčích. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz zhotoven byl dle větve z Chlumce n. Cidl. a znázorňuje přirozenou velikost, tvar i barvu plodu dostatečně. Plody nevyvinují se vesměs stejně. Nejprve zralé bývají největší, tak že 10 kusů váží 80—100 g, bývají as 27 mm vysoké, 27 × 22 mm široké, jak ke stopce, tak i k temeni stejně zkulacené, jedna strana bývá velice mírně proláklá, druhá jen stlačena, po této táhne se čára, která končí rzivou jizvou v maličké jamce na temeni plodu.

Zelené, velice mírně zakřivené, 25—43 mm dlouhé stopky vězí v hlubokých, těsných jamkách a připojují se v nestejném počtu no 12—18 mm dlouhou, obyčejně jedním, někdy i dvěma lístky, jichž řapíky mají brvitě palisty, opatřenou pastopku.

Lesklá, jemná, jako sklo průsvitná slupka dá se lehce stáhnouti a chutná přitrpkle kysele, jest mdle žlutá, větším dílem jasně červená neb žlutavě červená, plody, úplně slunci vystaveny, bývají sice celé jasně červené, přece však, třeba jen sebe méně ve stínu, žlutavě prokvétají; velice jemné, jen pod sklem zřetelné, žlutavé tečky roztroušeny jsou po celém plodu.

Bělavě mdle žlutavá dužnina jest zcela měkká, však přece tužší než višní, téměř zcela se v ústech rozplývá, nebarvivou šťávou kypí, chuť nejprve zralých plodů jest navinule sladká, lahodná, občerstvující, plodů méně vyzrálých neb menších trochu přitrpklá a ne tak lahodná.

Průměrně velké, úzké, dlouhé pecky jsou černým obrazem znázorněny.

Uzrává dle počasí as koncem června neb první dny července; hodí se jen na stůl a k místnímu prodeji. Má se trhati na dva- až třikráte, aby zbylé plody dospěly a chutnějšími se staly.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chována jest pod čís. 117 Královna Hortensie.

Popisy nalézají se: Ovocnické Rozhledy 1914 str. 69 Královna Hortensie, Moravské Ovoce čís. 90 též tak; Handbuch der Obstkunde čís. 58 Königin Hortensia, Pomologische Monatshefte 1907 str. 230 Königin Hortensia, uznána za nejchutnější; Leroy Dictionnaire de Pomologie č. 120 Reine Hortense; Jankowski Sad i ogród owocowy str. 386 Hortensja.

Dále známa jsou vedlejší jména: Aremberg Fischbach (C. d'), Belle-Audigeoise, Belle de Bavay, Belle-Hortense, Belle de Jodoigne, Belle de Lacken, Belle-Suprême, Belle de Petit-Brie, Belle de Prapeau, Belle de Papeleu, Cerisier à Gros-Fruit Rouge Pâle, Donna Maria, Fisbach, Grosse de Wagnelée, Guigne de Petit-Brie, Guigne Noir de Stass, Hortense, Hybride de Lacken, Kirsche von Ravenna, Louis, Louis-Philippe, Lemercier, Malaccord, Mermer (C. de), Merveille de Hollande, Morenstein, Moustier, Monstrueuse de Bavay, Monstrueuse de Jodoigne, Monstrueuse de Vilvorde, Noire Précoce de Strass, Reine des Cerises, Reine-Hortense Larose, Rouen (C. de), Rouvroye, Seize à la Livre, Stavelot (C. de), Apronia Hortensia.

Kromě popsané „Královny Hortensie“ pěstuje se ještě varieta této pod jménem „Reine Hortense Hâtive“, která jest úplně stejného vzrůstu, stejného květu, plody ale má větší, tmavěji zbarvené, sladší, však plodí i na mahalebce tak málo, že nestojí za pěstování.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

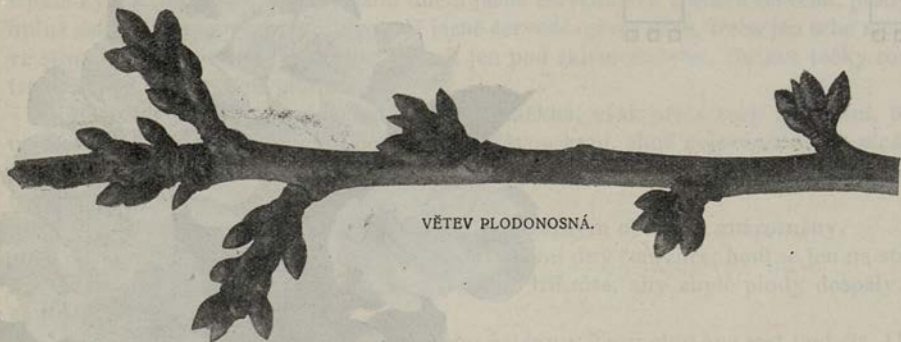
B) TŘEŠNĚ.
čís. 15.

KLEČANSKÁ ČERNÁ
SRDCOVKA.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

KLECANSKÁ ČERNÁ SRDCOVKA.

V rozsáhlých třešňovkách kolem Klecan a sousedících obcí velice rozšířena jest černá srdcovka, kterou všichni tamní pěstitelé třešní, i p. Maruška v Klecanech, považují za nejkrásnější a nejlepší v době té zrající třešni. Doporučení toho zplna zasluhuje, jest veliká, stkvěle černá a chuť její opravdu výborná, pravá to třešně I. řádu na stůl, na trhu pak svádí neodolatelně ke koupi a obchodníci ji, poněvadž dopravu dobře snáší, velmi vyhledávají.

Odkud tam přinesena byla, nikdo neví, ale stalo se tak asi dávno, poněvadž již staré stromy v tamější krajině se nalézají, že však k žádné jiné třešni přirovnati jí nelze, dáno jí jméno na žádost p. Marušky „Klecanská černá“. (Klecany n. Vltavou, známé místo nedaleko Prahy, kdež V. B. Třebízský dlouhá léta působil.) Tam daří se výborně a skýtá velmi hojný zisk. Zda i jinde se tak dařiti bude, není ještě zkušeností, že však jiné, všeobecně známé třešně o nic lépe ani hůře se tam nedaří než jinde, lze předpokládati, že i tato bude se dařiti s jinými druhy všude tam, kde tyto prospívají. Z důvodu toho měla by se pokusmo na všech stranách sázeti.

Tamější stromy jsou úplně zdravé, neklovatí, rostou pěkně do výše, rozvětvují se v mohutné koruny, jichž větve se později rozkládají. Plodnost jich jest veliká a dle zpráv plodí hned z mládí, pak až při svěžím vzrůstu do vysokého stáří. Trpí sice také pozdními mrazy, nezmrzá však přece tolik jako jiné, následkem čehož mívá co rok aspoň něco plodů. V čase dlouho trvajících dešťů puká jako jiné.

KLECANSKÁ ČERNÁ.

Letorosty narůstají dlouhé a silné, barvy jsou hnědé, ve stínu o něco bledší, spíše žlutavé, jemná, stříbřitá, odlupující se blána pokrývá je tak, že barva ta místem více, místem jen skvrnitě proniká, velmi jemné, vyvstálé tečky jsou jen ve spodní barvě zřetelné, v bláně pak se ztrácejí.

Poměrně velká, štíhlá, dílem i vejčitá oka jsou ostře zakončena, mají šupiny hnědé a šedě ovroubené a jsou na patkách vyšších, širokých, s krátkými, mohutnějšími žebérky.

Dlouhá, tupěji zakončená květní poupata mají šupiny hnědé, dílem šedě ovroubené a jsou u spodu letorostu a v malé růžice shluklá. (Viz obraz.)

Raší listky zelenými a přihnědlými, které po ukončeném vývoji bývají až 155 mm dlouhé, 65 mm široké, eliptické, s dlouhými, klínovitými špičkami, mají kraj dvojmo pilovitě zoubkovaný, zoubky zakončují malinké, háčkovité hroty, řapíky mají as 50 mm dlouhé, dovnitř zarudlé, na nich dosti velké, červenavé žlázy, hned pod čepeli listu.

Příplodní listky bývají menší, kratčeji špičaté a s menšími žlázami na řapících.

Kvete ve větších chomáčích a vždy velice hojně; veliké, krásné květy jsou z okrouhlých, lžičkovitých plátků tak složeny, že plátek plátku se dotýká. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větve od p. Marušky z Klecan zhotovený, znázorňuje tvar a barvu plodu dokonale, co velikosti se týče, bývá as o 1 mm větší, než jak zobrazeno. Jednotlivé plody váží až 7 g, průměrem 10 kusů 65 g, jsou as 21 mm vysoké, 27 × 20,5 mm široké, ke stopce širší, k temeni srdčité zaokrouhleny tak, že plod na téměř postavití nelze, jedna strana bývá zcela málo, druhá o něco více stlačená, tak že příčný průřez jeví se kruhem při jedné straně více, po druhé méně stlačeným; přes více stlačenou stranu táhne se od stopky jemná čára, která končí rzivou jizvou v malinké jamce na úzce zkulaceném temeni.

Zelené, částečně zarudlé, 35—45 mm dlouhé stopky vězí v širších, hlubokých jamkách a připojují se v nestejném počtu na kratičké, kostrbaté pastopky.

Jemná, polopevná slupka velice se leskne, jest zprvu tmavě hnědá, později úplně černá a jen ve stínu, neb po čáře hnědá barva jaksi prokvétá; tmavé, nezřetelné, jemné pihy prosvítají hustě slupkou jako sklem a velmi jemné, jen pod sklem zřetelné, zdánlivě vyvstálé tečky roztroušeny jsou řídce po celém povrchu.

Měkká, však dosti tuhá, tmavě rudá dužnina obsahuje hojně tmavě rudé, barvivé šťávy a chutná sladce, kořenitě s jemnou navinulou příchutí.

Velikost i tvar pecek znázorňuje dostatečně černý obraz.

Uzrává současně, neb ihned po „Jánovce Mšenské“ a lze ji považovati za jakousi později zrající „Troprichtrovu“, se kterou má společný vzhled i výbornou chuť. Za příznivého počasí a pak tam, kde ji lze před ptactvem, které po ní velice pase, ubrániti, vydrží velmi dlouho na stromech.

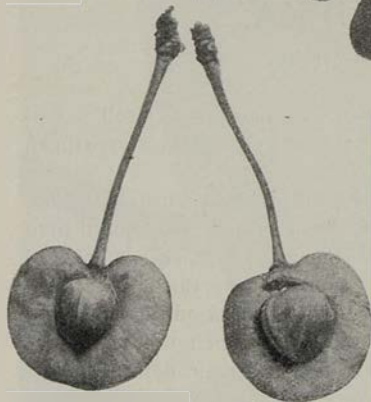
Nějaký popis neb aspoň zpráva o ní nikde není.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

B) TŘEŠNĚ.

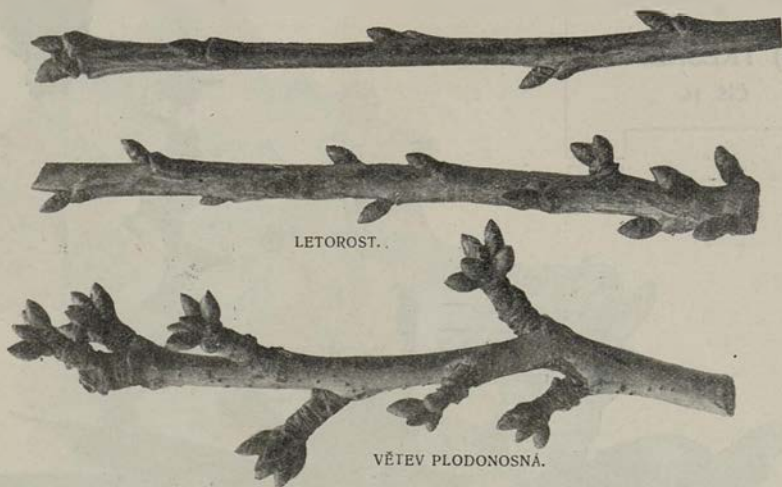
Čís. 16.

GROLLOVA CHRUPKA.

GROLL'S BUNTE KNORPELKIRSCH.

BIGARREAU GROLL.

GROLLOVA CHRUPKA.

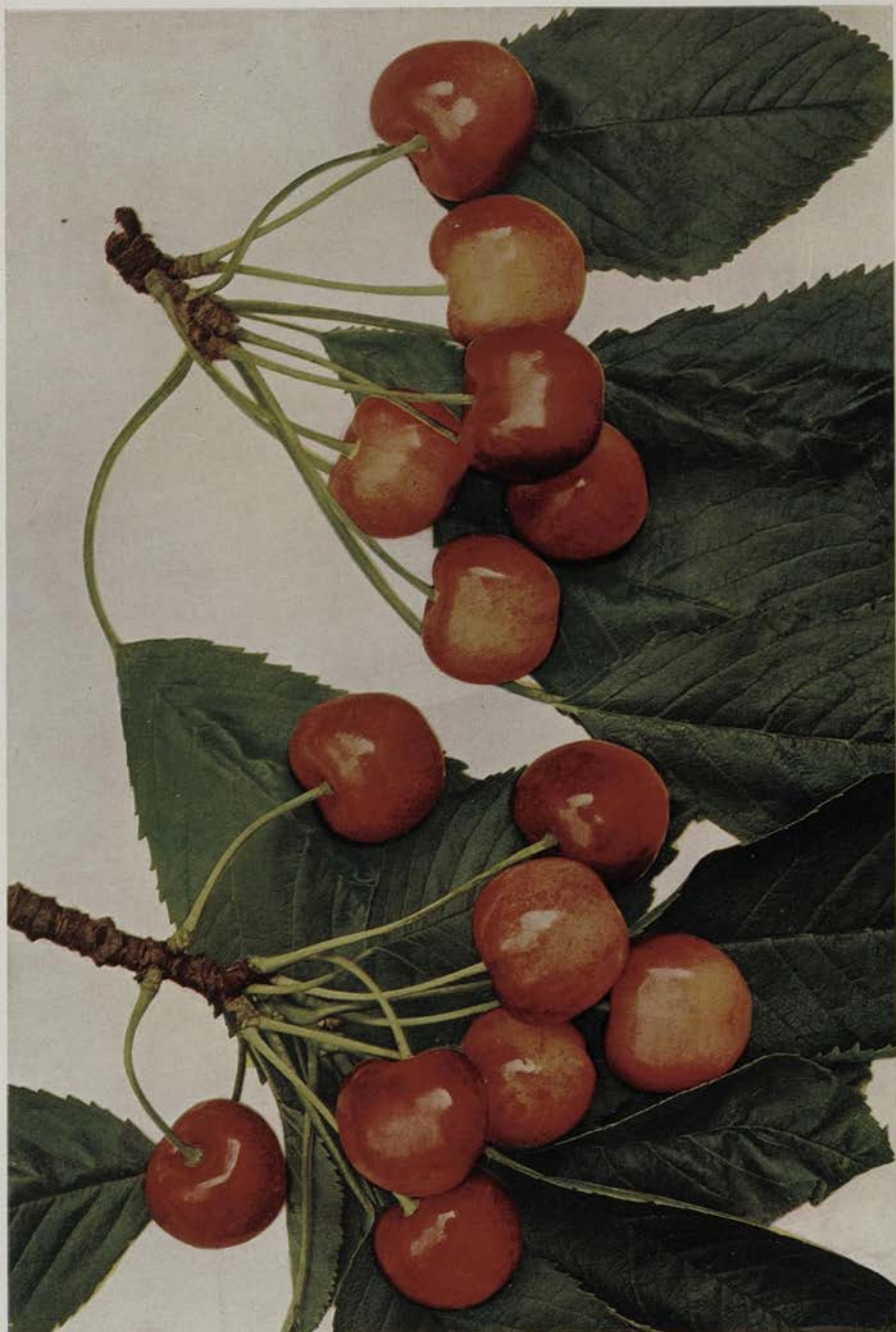
(PESTRÁ POLOCHRUPKA.)

Krásnou a velikou tuto polochrupku vypěstoval ze semene jistý Groll v Gubině, městě to Dolnolužickém (německy „Guben“), před více než sto lety a ovocnická společnost tamější uvedla ji v širší známost.

Jest divno, že se dosud více nerozšířila, má přece tolik dobrých vlastností, jako málo která jiná. Stromy zůstávají až do stáří zdravé, statné a neklovatí, plodí brzo a že v květu příliš nezmrazají, jest plodnost velice hojna a velmi častá, málokterý rok na dobro vynechávají; plody jsou krásné, veliké a velmi chutné, tak že jsou nejen zahradě, nýbrž i stolu okrasou, na trhu jest velmi vábivá a nalézá odbyt. Velkou vadou jest, že není tvrdší. Tato špatná vlastnost snižuje její obchodní cenu, jest mimo to bledá, při dopravě trpí tlakem a jest pak neúhledná a neprodejná.

Z důvodu toho se asi málo rozšířila a nelze jí pro pěstování ve velkém doporučiti, za to tím více pro potřebu místní a blízkého okolí, do zahrad domácích a každému, kdo ve své zahradě pěstuje rád něco pěkného a dobrého. Sázeti se může bez obavy všude, kde jiné třešně rostou, arciť čím lepší půda, tím větší a chutnější plody, i v půdě štěrkovité dosti dobře se jí daří.

Šlechtí se buď na planou třešni, neb na mahalebku, na obou roste bujně a zdravě, pěkně do výše a rozvětňuje se v korunu polovelikou a spíše vysokou.

GROLLOVA CHRUPKA.
GROLL'S BUNTE KNORPELKIRSCH. — BIGARREAU GROLL.

Leterosty narůstají zprvu dlouhé a silné, později kratší, slabší a mírně zakřivené, jsou pěkně hnědé, ve stínu žlutavé, tenká stříbřitá, odlupující se blána pokrývá je místem více, jinde méně souvisle, spíše jako roztrhaně. Rzivé, vyvstalé, kulaté i čárkovité tečky nejsou příliš nápadny, jsou dosti hojně roztroušeny a místem široce, žlutavě neb bělavě ovroubeny.

Dlouze vejčitá, ostře zakončená oka mají šupiny hnědé, hodně odstávající a jsou na patkách zcela krátkých, mírně vysokých, s krátkými postranními žebírky.

Květní poupata jsou větší, stejného tvaru i barvy a jsou řidce u spodu letorostu a v pěkné růžice shluklá. (Viz obraz.)

Na jaře rašící listky jsou více zelené a zcela málo přihnědlé a nabývají po ukončeném vývoji různé velikosti i tvaru. Některé jsou až 150 mm dlouhé, 65 mm široké, eliptické, na obě strany stejně zakončené, jiné jsou menší, k řapíku více zaokrouhlené, čímž se dlouze vejčitému tvaru přibližují; kraj mají dosti hrubě pilovitě dvojmo zubatý a zoubky zakončeny jsou maličkými, černými hroty; řapíky mají 25—40 mm dlouhé, do vnitř rudé, s menšími, červenavými žlázami, buď přímo, také až i 10 mm od čepele vzdálené, často i chybí aneb jsou zcela zakrnělé.

Příplodní bývají o něco menší než jak uvedeno, měkčí, opak vejčité s kratší špičkou, kraj mají ostřeji zoubkovaný, hroty na zoubcích zcela malinké neb chybí vůbec, řapíky mají delší, zelenější, žlázy zakrnělé neb jich vůbec není.

Kvete vždy velice bohatě, hustě a ve velkých chomáčích; jednotlivé květy mají kališky zelené a přičervenalé, jsou velké, krásné a z okrouhlých plátků tak sestaveny, že plátek plátku se dotýká. (Viz obraz.)

Příložený barevný obraz dle větviček z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu v nejkrásnějším vývoji dostatečně.

Plody jsou veliké, deset kusů váží 70 g, jsou 22—23 mm vysoké, 24—26 × 22 až 24 mm široké, u stopky široké, po jedné straně mírně proláklé, druhá bývá jen stlačena a táhne se přes ni od stopky čára, která se končí rzivou, vyvstalou jízvou v malíčké, ze středu temene směrem k čáře posunuté jamce; téměř bývá buď pěkně do špičky zaokrouhleno, tak že plod nabývá tvaru srdčitého aneb tak ploše zkulacené, že plod na ně postaviti lze; příčný průřez plodu jeví se mírně zhranatějším kruhem.

Silné, zelené, lehce zakřivené, 30—50 mm dlouhé stopky vězí v širokých, hlubokých jamkách a připojují se v nestejném počtu na kratičkou, kostrbatou pastopku.

Jako sklo lesklá slupka jest voskově žlutá, větším dílem však krásně jasně červená tak, že žlutá barva jen na zastíněných místech proniká; množství žlutavých, i temněji červených, jemných i hrubších pih prosvítá jako sklem.

Dosti tuhá, však přece jen měkká dužnina jest bělavě žlutavá, plna nebarvivé šťávy, chuť její sladká, libě jemně navinulá a velmi dobrá.

Poměrně velké pecky znázorňuje černý obraz.

Uzrává 4.—12. července a drží se za příznivého počasí velmi dlouho na stro-mech. Přijdou-li však déle trvající deště, puká jako jiná.

Bláha o ní napsal: Jest z nejlepších. Stromy jsou vždy zdravé a přinášejí každý rok hojně krásného ovoce. Uzrává v první polovici července.

V zahradách zemského pomologického ústavu chovají ji pod jménem „Chrúpavka Grollova“ čís. 89.

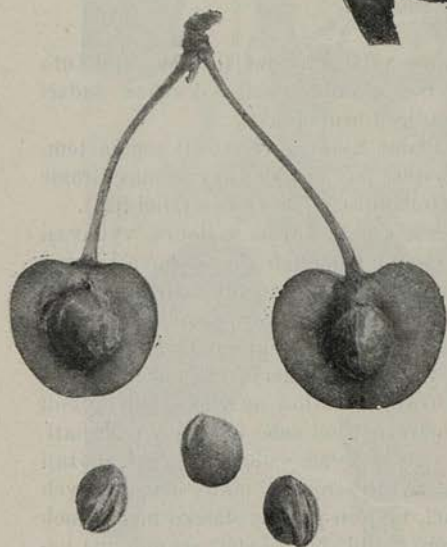
Popisy naléztí lze: Handbuch der Obstkunde čís. 42 Grolls Knorpelkirsche, Leroy Dictionnaire de Pomologie čís. 26 Cerise Bigarreau Groll, také se jí dávají vedlejší jména: Velká plavka, Měkká princeska, Groll's Bunte Knorpelkirsche, Groll's Grosse Knorpelkirsche, Groll's Grosse Bunte Knorpelkirsche, Lauermann's Kirsche aus Samen mit Weissem Fleische, Bigarella Grolliana.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

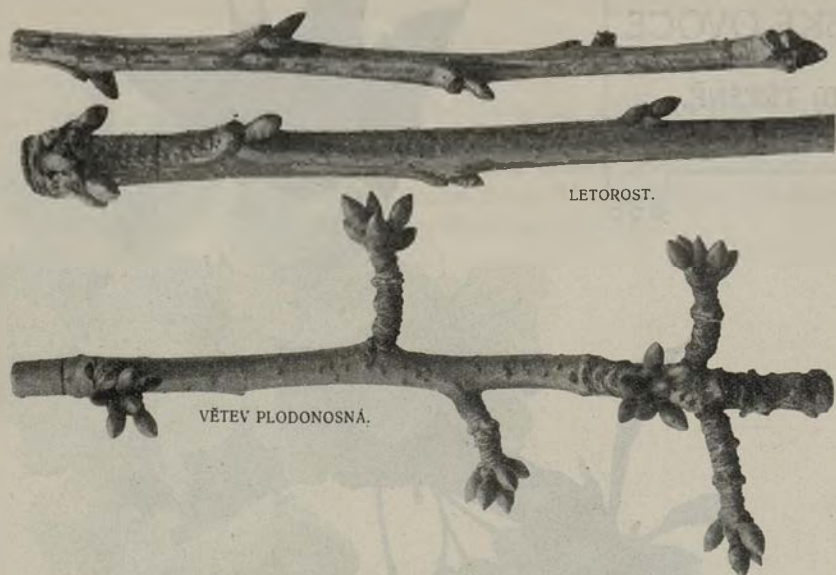
B) TŘEŠNĚ.

Čís. 17.

LAUERMANNOVA CHRUPKA.

GROSSE PRINZESSINKIRSCH.
BIGARREAU LAUERMANN.

LAUERMANNOVA CHRUPKA. (PESTRÁ CHRUPKA.)

Není rozšířenější, oblíbenější, také ovšem ne větší a krásnější třešně nad tuto chrupku. Nalézá se v každé, sebe menší třešňovce a všude váží si jí velice. Sadaři říkají jim zkrátka „Princezky“, neb jen „Chrupky-Chruplavky“.

Něco jistého o jejím původu se neví, ač známa byla již ve století osmnáctém. Poděbradský děkan Rössler uvádí ji ve svém soupise pod čís. 80 Lauermanns Grosse bunte Knorpelkirsche (Diel 811) a pod čís. 94 Holländische Prinzessin (Diel 821).

V pojmenování panuje také největší zmatek a že je krásná a dobrá, vydávají každý za svou. Někteří, zvláště nejstarší pomologové namáhali se, rozlišovati Lauer mannovu a Princezku, nemohouce však sami podstatného rozdílu nalézt, což se ostatně dodnes nepodařilo. Jeden ji popisuje pod jménem „Lauermann's Kirsche“, druhý „Grosse Prinzessin“, také i „Holländische Grosse Prinzessinkirsche“, třetí „Bigarreau Napoleon I.“ a jiní jinak. Zasadí-li se však veškery tyto odrůdy podle sebe, nenalezne se ve vzrůstu stromů naprosto rozdlu, rostou na vlas stejně, plodí taktéž stejně a položí-li se plody podle sebe, nelze jich od sebe naprosto rozeznati. Zde hraje hlavní úlohu půda. Rostou-li stromy v půdě živné, vzdělané, pak skýtají plody, kterých nelze ani přirovnati k těm, které skýtají stromy v nikdy nevzdělaných ulehlinách, v holém štěrku neb na skále rostoucí, ty jsou povždy daleko menší aneb tak stkvěle zbarveny: zde dlužno hledati domnělý rozdíl. Také i stáří stromů má veliký vliv na velikost plodu. Stromy mladé, plné bujnosti, neskytají nikdy plodů tak dokonalých, jako stromy starší. Nelze také popřít, že v minulém století povstalo buď nahodile, neb z úmyslných výsevů množství míšenců, kteří jsou pod nejrůzněj-

LAUERMANNOVA CHRUPKA.
GROSSE PRINZESSINKIRSCH. — BIGAREAU LAUERMANN.

šími jmény ze ziskuchtivosti nabízení, ale přirovnají-li se k odrůdě mateřské, nesnesou přirovnání a žádný jí nedostihuje.

Tyto okolnosti pobádají, aby každý, komu o zdar jeho třešňovek se jedná, vyhledal huď ve své, neb jiné sousední třešňovce strom, kterv nejzdravěji roste, hojně plodí, nesmolí, s velikými, krásně červenými, tvrdými plody; mnohé z nabízených mají dužninu jen polotuhou, čímž cenu odrůdy snižují. Z toho jen necht' běre rouby k dalšímu šlechtění.

Pravá odrůda vyznamenává se bujným, zdravým vzrůstem až do vysokého stáří a neklovatí, roste z mládí krásně do výše, mohutně se rozvětňuje v korunu vysokou a širokou, jejíž větve se později rozkládají a dolů visí; ploditi začínají později, až když se vybouří, ale pak plodí hojně, často tolik, že jsou stromy v pravém slova smyslu obaleny, jen se rdí a až na zemi se kloní. V době květu jest dosti choulostiva a často zmrzá. V čas déle trvajících dešťů pukají plody jako jiné, mají však dobrou vlastnost, že nastane-li lepší počasí, jízvy zasychají a plody tedy tolik jako jiné nehnijí. Jest to třešně prvé třídy pro obchod a není druhé, která by tak beze škody dopravu snášela. Nepaří se po cestě a přichází obyčejně zcela suchá a svěží na místo určení. Objeví-li se na trhu, pak jej ovládá, jest nejvíce hledána pro všechny způsoby uchování a zpracování, nejen v domácnosti, nýbrž i ve velkém.

Leterosty narůstají dlouhé a silné, jsou téměř nahnědlé, ve stínu jaksí šedě přížloutlé, tenká odlupující se stříbřitá blána pokrývá je sem tam skvrnitě; vyvstálé, žlutavé a jako natrhané tečky jsou velmi nápadně a hojně roztroušené, jak u jiné třešně zřídka se vyskytuje.

Dlouze, úzce vejčitá, tupě zakončená oka u spodu letorostu skoro přiléhají, dále ke konci více odstávají, mají šupiny hnědé, dilem šedě ovroubené a jsou na patkách širokých, mohutnějšími žeběrky, která se hluboko táhnou a letorost mírně, však ke konci také hranatí, že jest jako rozbrázděn.

Květní poupata jsou pěkně vejčitá, světlehnědě šupinatá a u spodu letorostu a v malé růžice shluklá. (Viz obraz.)

Na jaře rašící listky jsou nahnědlé, po ukončeném vývoji bývají až 170 mm dlouhé, 74 mm široké, eliptické, s dlouhou klínovitou špičkou, kraj mají většinou hrubě, hluboko a dvojmo jako pila zubatý, jiné nemají zoubky tak hluboké, však končí vesměs malinkými, černými hroty; řapíky mají as 40 mm dlouhé, rudé a mají velké, lesklé žlázy, hned pod čepelí listu.

Příplodní listy bývají nestejně velké, kratší a širší než zprvu uvedeno, mají kraj drobněji zoubkovaný, hroty na zoubcích většinou chybí a žlázy bývají zcela malé.

Kvete obyčejně velice bohatě a ve velkých chomáčích. Poupata jsou v prvním rozpuku zarůžovělá a mají hnědě červenavé kališky; veliké krásné květy bývají as 40 mm široké a z okrouhlých plátků tak sestavené, že plátek plátku se dotýká.

Příložený barevný obraz znázorňuje dostatečně velikost, tvar a barvu plodu, také i přibližnou plodnost. Průměrem váží 10 kusů 85 g, jednotlivě až 10 × 5 g, jsou as 24 mm vysoké, 27 × 24 široké, k temeni více zúžené, ke stopce mnohem širší, takže mají tvar tupě srdčité; téměř mívají někdy užší a vyvstalou jizvou zakončené aneb tak tupě zkulacené, že plod na ně postavit lze; jedna strana bývá široce, druhá méně stlačena, tak že příčný průřez jeví se kruhem při jedné straně širším, mírně

zhranatělym. Čára, táhnoucí se od stopky po širší straně, končí se vyvstalou jizvou na zašpičatělém aneb v maličké jamce na ploše zkulaceném temeni.

Zelené, od spodu na slunečné straně lehce zarudlé, 35—40 mm dlouhé stopky vězí v hlubokých, širokých, po okraji k stlačeným stranám proláklých jamkách a připojují se v nestejném počtu na kratičkou, kostrbatou pastopku.

Slupka se velmi leskne a má barvu jasně červenou, ve stínu žlutavě prokvétá, na sluneční straně bývá až tmavě červená, hojně bledších čárek a pih proniká slupkou jako sklem; celá poseta jest velice jemnými, jen pod sklem zřetelnými, žlutavými, dílem tmavěji červeně vroubenými tečkami.

Mdle žlutavě bělavá dužnina jest hustá, tuhá, ne však tvrdá, dostatečně šťavnatá, bezprostředně na pecce zarůžovělá, chuť její libě navinule kořenitě sladká a dobrá.

Velikosti plodu přiměřená, spíše malá než velká pečka jest černým obrazem znázorněna.

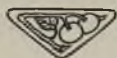
Uzrává mezi 6.—15. červencem a vydrží za příznivého počasí až do konce července na stromech.

Jest to nejdůležitější chrupka pro obchod a na zpracování do továren, pročež se pro tyto účely ve velkém vysazuje a tvoří hlavní jádro všech třešňovek.

Bláha o ní napsal: Jest z největších a nejceněnějších chrupek. Zraje v polovině července a jest pro tabuli i vývoz velice cenná. Stromy tvoří mohutné a široké koruny. Žádá však úrodnou, hlubokou půdu, jinak jest málo úrodná.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji, pokud zjištěno, pod jmény „Napoleonova“ čís. 38, Graffion čís. 78, Chrupavka Lauermannova čís. 123. Pixa „Klíč štěpařský“ popisuje také každou zvláště a to čís. 11 Grafionka, čís. 12 Lauermannova chrupavka, čís. 13 Hollandská velká kněžka a čís. 16 Napoleonka. Moravské Ovoce čís. 79 Chrupavka Napoleonova; Handbuch der Obstkunde čís. 37 Grosse Prinzessinkirsche; Leroy Dictionnaire de Pomologie popisuje ji dvakráte a to: čís. 9 Gros-Bigarréau Blanc a čís. 33 Bigarréau Napoleon Ier; Truchsess rozlišuje je, ale jen na základě cizích údajů a na str. 292 Lauermannskirsche a na str. 295 Holländische grosse Prinzessin, však slovy zcela stejnými; taktéž činí s odvoláním na Truchsess a Deutsches Obstcabinet v roce 1855; Jankowski Sad i ogród owocowy str. 387 Olbrzymka.

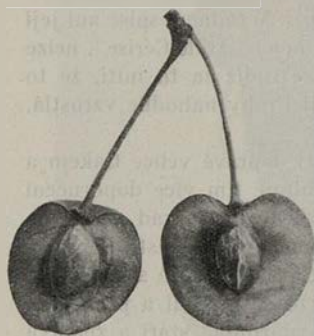
Dále přikládají se jí také jména: Chrupka, Křupavka, Princeska, Amber or Imperial, Bigarréau, Big. Clarke, Big. Gros, Big. de Hollande, Big. Lauermann, Big. Lourman, Big. Parmentier, Big. Royal, Big. Tardif, Clarke's Big., Clarke's Superb, Graffion, Gross-Bigarréau Lauermann, Gros-Big. de Princesse de Hollande, Grosse Bunte Herzkirsche, Grosse-Cerise Lauermann, Grosse Schrecken Kirsche, Grote Princess, Harrison's Heart, Harrison's Herzkirsche, Holländische Grosse Prinzessin, Italian Heart, Labermann's Kirsche, Late Mottled Bigarréau, Lauermann's Herzkirsche, Lauermann's Grosse Kirsche, Lauermann's Kirsche, Münster Kirsche, Napoleon's Herzkirsche, Napoleon's Knorpelkirsche, Spiegel Kirsche, Turkey Bigarréau, West White Heart, Weissbäckling, White Bigarréau, Yellow Spanish, Bigarella Lauermanni.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

B) TŘEŠNĚ.

Čís. 18.

SRDCOVKA
PŘEÚRODNÁ.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

SRDCOVKA PŘEÚRODNÁ. (PESTRÁ.)

Ze zahrad zemského pomologického ústavu v Troji šíří a zvláště se doporučuje krásná, polovelká a velmi chutná třešně pod uvedenými jmény.

Jak a kde asi původ vzala, nemohl se ani Bláha, ač ji tolik let pozoroval, dopátrati. Za jméno děkuje asi veliké plodnosti: ta bývá mnohdy báječná. Stromy bývají v době, když zraje, úplně červené a listů pod plody mizí. V řádném spise ani její jméno se nenachází, také vedlejšího, v Troji užívaného jména, „Mille Cerise“, nelze ani v nejobsáhlejších spisech neb seznamech nalézt. Lze tudíž za to mít, že to odrůda domácí, nikde jinde známá, snad někde v okolí Prahy nahodile vzrostlá, neb aspoň zdomácnělá.

Pro pěstování ve velkém nelze jí doporučit, trpí při dopravě velice tlakem a přichází na místo provlhlá a neúhledná; za to však zasluhuje tím více doporučení k vysazování pro místní a nejbližšího okolí spotřebu, zvláště do zahrad domácích není snad plodnější odrůdy; jest výborná k jídlu a na domácím trhu jest vábivá.

Roste všude, kde jiným třešním se daří, jen v půdě příliš hubené a suché neuspokojuje, plodí sice, ale plody jsou drobné, stromy brzo se přerodí a přestanou růsti, načež jen krní. V příznivé půdě roste však až do pozdního stáří a zůstává svěží, nepodléhá klejotoku, v čas květu příliš nezmrzá: měla i v letech 1913 a 1914 za stejných okolností s jinými, když ne hojně, tedy přece aspoň něco plodů.

Z mládí odrůstají stromy rychle, rozvětřují se v mohutné, přibližně kulovité, poněkud rozložené koruny; letorosty narůstají zprvu dlouhé a silné, rovné, později kratší a slabší, jsou na slunečné straně nahnědlé, ve stínu žlutavé, tenká odlupující se blána pokrývá je zvláště na slunečné straně roztrhaně tak, že harva jen sem tam skvrnitě, nejvíce pak ve stínu proniká; nenápadné tečky roztroušeny jsou všude.

SRDCOVKA PŘEÚRODNÁ.

Štíhlá, vejčitá oka mají šupiny hnědé, šedě ovroubené a jsou na patkách dosti širokých, krátkých, mírně vysokých, s mohutnějšími žebírky, která letorost zcela mírně hranatí.

O něco větší, taktéž vejčitá, ostře zakončená květní poupata mají šupiny hnědé a jsou u spodu letorostu a v četné růžice shluklá. (Viz obraz.)

Zelené, málo přihnědlé rašící lístky jsou po ukončeném vývoji as 130 mm dlouhé, 60 mm široké, opak vejčité, tak že nejširší místo jest blíže krátké špičky; jiné jsou více eliptické, na obě strany stejně protažené; kraj mají ostře, dvojmo pilovitě zoubkovaný, zoubky končí se malinkými hroty. Rudé, as 40—48 mm dlouhé řapíky mají dosti velké žlázy hned pod čepelí listu a i na kraji těchto. Příplodní listy bývají o něco menší, stejného tvaru, mají však delší řapíky a žlázy na nich menší, tyto někdy chybí zcela.

Kvete v řídkých chomáčích, povždy velice hojně. Poupata jsou v prvním rozpuštění bílá, jen po špičkách maličko zarůžovělá a mají nahnědle zelené kalíšky. Jednotlivé květy jsou as 37 mm široké a z užších, delších plátků řídkěji sestaveny.

Připojený barevný obraz, dle větve z pomologického ústavu v Troji zhotovený, znázorňuje pravou velikost i tvar dostatečně, barva však bývá o něco jasnější. Plodnost nejví se na obraze tak veliká a to z toho důvodu, že pro zřetelnost byla téměř polovice plodů odstraněna, větve bývají plody zcela obaleny. Jak patrně, nejsou plody příliš veliké, 10 kusů váží jen 70 g, jsou pěkného, srdčitého tvaru, as 22 mm vysoké, 23 × 20 mm široké, u stopky široké a k temeni úzce zkulacené, se stran jsou jen málo stlačeny, po jedné straně táhne se, ač i také chybívá, nezřetelná čára, která se končí pod nejvyšším bodem temene, rzivou, často vyvstalou jízvou.

Jasně zelené, mírně zakřivené, 40—45 mm dlouhé stopky vězí v úzkých, hlubokých jamkách a připojují se v nestejném počtu na krátkou, kostrbatou pastopku.

Barva něžné, lesklé slupky jest jasně červená, ve stínu zažloutlá, na místě sluncem ožehlém tmavěji červená, množství bledších pih a krátkých čárek prosvítá slupkou jako sklem, mimo to roztroušeno jest množství velice jemných, rzivých teček po celém plodu.

Měkká, mdle bělavě žlutavá dužnina jest plna nebarvivé šťávy, chuť její sladká, kořenitá a velmi dobrá.

Velikosti plodu přiměřeně velké pecky znázorňuje černý obraz. V deštivém počasí puká jako jiná.

Zraje mezi 1.—10. červencem a vydrží za příznivého počasí, tam, kde jest před ptactvem, které ji se zvláštní oblibou vyhledává, chráněna, na stromě do 10.—20. července.

Bláha o ní píše: Tato výtečná třešně pro stůl nemá nikdy v zahrádce chybět, jest vždy zdravá a velice úrodná. Ovoce veliké, jemné, s nažloutlou dužninou a okorenělou sladkou šťávou.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Srdcovka přeúrodná“ čís. 134.

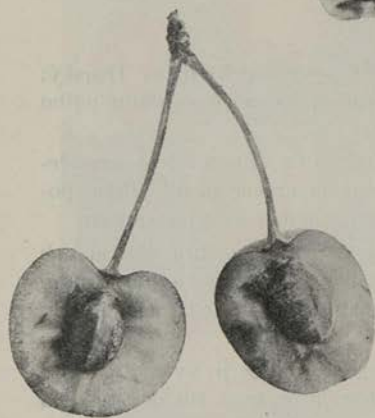
Jiná jména nejsou známa a v literatuře se o ní nikde ani zmínky nenalézají

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

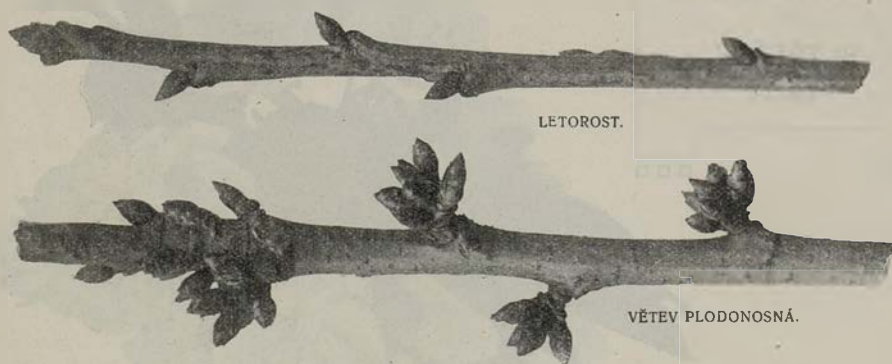
B) TŘEŠNĚ

Čís. 19.

BALTAVANSKÁ.

BALTAWANER.

BALTAVANSKÁ. (PESTRÁ POLOCHRUPKA.)

Také i tuto nádhernou třešni rozšířil u nás zemský pomologický ústav Trojský; však jako u předešlé nepodává ani tu nic o jejím vzniku, ba ani o výkladu jejího jména. Bláha se domnívá, že pochází odněkud z Uher.

Stejně jako předešlá nehodí se ani tato pro pěstování ve velkém: jest sice překrásná, velmi úrodná, nesnese však dopravy a přichází na určené místo vlhká, pomáčkaná a že jest bledá, jest každý silnější dotek znáti, hnědne a rychle se kazí.

Za to jest nejkrásnější ozdobou zahrad domácích, pěstována pro vlastní neb místní spotřebu. K jídlu jest výborná, na trhu až velice vábívá a svádí ke koupi. K dopravě hodila by se, dokud ještě tvrdá, předčasně však otrhána, nemá nikdy dobré chuti jako na stromě k jídlu dospělá.

Pro dokonalý vývoj a se zřetelem k veliké plodnosti má se jí vykázati místo v půdě živné, hlinité neb hlinitě jílovité, třeba i šterkem promíšené; suchá a hubená půda jí nesvědčí, stromy v ní krní, špatně plodí a ovoce jest malé.

Plodnost začíná oproti jiným a za stejných poměrů pozdě, až když se strom vybouří, ale pak plodí dobře, někdy málo, jindy velice mnoho, jak asi obrazem znázorněno, vždy aspoň něco. V době květu příliš nezmrzá, aspoň ne více než současně kvetoucí. V deštivém počasí puká a kazí se jako jiné odrůdy.

Mladé stromy rostou velice bujně, rozvětvují se rychle v mohutné, vysoké koruny, jichž větve se později rozkládají, bujný svěží vzrůst dodržuje až do pozdního věku.

BALTAVANSKÁ.
BALTAWANER.

Ledorosty narůstají dlouhé, silné a rovné, na slunečné straně mají barvu zahnědlou, ve stínu zeleně žlutavou; jemná, odlupující se stříbřitá blána pokrývá je tak, že barva ta jen sem tam, nejhojněji ve stínu skvrnitě proniká.

Jemné, řídké roztroušené, šedé tečky se v bláně ztrácejí.

Štíhlá, dlouze vejčitá, ostře zakončená oka odstávají u spodu letorostu málo, k jeho konci více, mají šupiny hnědé a jsou na patkách širokých, mírně vysokých, s třemi mohutnějšími žeběrky, která letorost méně hranatí.

Květní poupata jsou pěkně vyvinutá, vejčitá, mají šupiny, jichž špičky úplně nepřiléhají, hnědé a jsou u spodu letorostu a v pěkné růžice shluklá. (Viz obraz.)

Přihnědlé, rašící listky jsou po ukončeném vývoji veliké, až 150 mm dlouhé, 80 mm široké, vejčité, do špičky krátce a rovně zúžené, kraj mají hluboko a hrubě, dvojmo až i trojmo zubatý, zoubky, i vedlejší, ukončují kratičké hroty. Řapíky mají 25—30 mm dlouhé, do vnitř rudé, s dvěma, výjimkou i třemi většími, někdy menšími, červenavými žlázami, blízko čepele listu. Příplodní jsou daleko menší, opak vejčité, nejširší blíže ke špičce, špičky jsou krátce proláklé, zúžené, kraj mají drobně pilovitý, zoubky končí se malinkými hroty, řapíky mají delší, více zelené, žlázy na nich, které i chybí, maličké.

Kvete ve větších chomáčích, vždy velice bohatě. Poupata jsou v rozpuku bílá a mají zelené a dilem zarudlé kališky. Jednotlivé květy jsou velké, miskovité a z okrouhlých plátků tak sestaveny, že se vzájemně dotýkají.

Přiložený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje dostatečně přirozenou velikost, tvar, barvu, ba i plodnost.

Plody jsou veliké, takže 10 kusů váží 92 g, tvaru pěkně srdčitého až tupě srdčitého, u stopky jsou široké, k temeni pěkně vysoko zaokrouhlené a jen málo které téměř jest tak ploše zaokrouhleno, že na ně plod postavili lze, jsou as 26 mm vysoké, 27,5 × 24 mm široké, jedna strana bývá méně stlačena a zcela mírně proláklá, druhá více stlačena a táhne se přes ni čára, která se končí volně na temeni, ze středu směrem k čáře posunutou rzivou, často vyvstalou jizvou, na temeni úzce zaokrouhleném končí se v maličké jamce. Okruh příčného průřezu jest stlačen a zcela mírně zhranatělý.

Zelené, silné, 32—45 mm dlouhé stopky vězí v užších, hlubokých, ke stlačeným stranám po okraji proláklých jamkách a připojují se až po třech na krátkou kostrbatou pastopku.

Barvou podobá se poněkud „Lauermannově“, ale přece jest bledší, jen strany sluncem ožehlé jsou as tak červené, na druhou stranu jsou daleko bledší a žlutší, často z většího dílu bledší, množství čárkovitých pih i malých, tmavších skvrn prosvítá slupkou jako sklem, mimo to jsou po celém povrchu roztroušeny velice jemné, jen pod sklem zřetelné, zlatité tečky.

Mdle žlutavá, polotuhá dužnina má hojně nebarvivé šťávy a chuť velmi dobrou, kořenitou, pikantně navinule sladkou.

Velikosti plodu přiměřeně velké pecky znázorňuje černý obraz.

Zraje mezi 5.—12. červencem a vydrží na stromech za příznivého počasí po 14 dní a i déle.

Bláha o ní píše: Jest z největších a nejkrásnějších třešní, jen škoda, že není tvrdá; strom roste až do stáří mohutně a zdravě a jest později velice úrodný, žádá však dobrou půdu, ve špatné jen krní.

V zahradách zemského pomologického ústavu chovají ji pod jménem „Baltavanská“ (Baltawaner) čís. 12.

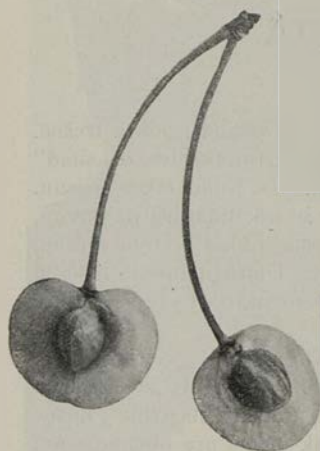
Ve spisech nikde se o ní zmínka neděje a jiná jména nejsou známa.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

B) TŘEŠNĚ

čís. 20.

DÖNISSENOVA ŽLUTÁ.

DÖNISSEN'S GELBE KNORPELKIRSCH.

BIGARREAU DOENISSEN.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

DÖNISSENOVA ŽLUTÁ. (ŽLUTÁ POLOCHRUPKA.)

Ze žlutých třešní jest nejznámější a také i nejlepší tato pěkná i dobrá třešně.

O jejím původu nic se neví. Německé spisy ji sobě však vlastní, tvrdíce, že „snad“ pochází z Gubina (Guben), města Dolno-Lužického, doklady k tomu nikde nejsou.

Kdo a kdy ji k nám přinesl, taktéž nelze zjistiti, že se tak stalo asi již dávno, toho jsou svědky letité, sem tam ve starých třešňovkách, na příklad v Holovousích, se nalézající stromy. Lid pojmenoval ji případně dle barvy „Umrličí panny“, místem je jmenují „Smrtelky“, však neprávem, poněvadž jméno to patří obyčejné „Žluté srdcovce“, která jest menší, ne tak úhledná a dobrá.

Hodí se velice k okrase stolu, vyjímá se mezi barevnými plody velmi krásně. K jidlu jest velice chutná a nikdy nečervíví. Nejvíce hledána jest pro svou barvu k zaváření, neztrácí ji při tom a úchovky jsou z ní velice úhledné; na trhu, vkusně mezi jinými vyložena, svádí neodolatelně ke koupi. Jinak nemá pro obchod ceny. Jak se vezme do ruky, již jest to na ní znáti a někam posílati se naprosto nedá, přichází na místo pomačkaná a zhnědlá. Nutno ji trhati za stopky a na určité místo odnésti. K úchovkům bere se, dokud jest ještě poněkud tuhá.

Z důvodů těchto lze ji doporučiti jen k jednotlivému vysazování, v třešňovkách jediný strom stačí, hlavně však v zahradách domácích pro vlastní neb místní spotřebu. V deštích puká jako jiná, ale za to ptactvo po ní tak neslídí jako po barevných, ač ji také na pokoji zcela nenechává.

DÖNISSENOVA ŽLUTÁ.
DÖNISSEN'S GELBE KNORPELKIRSCH. — BIGARREAU DÖNISSEN.

Daří se v půdě každé, kde třešně vůbec růsti mohou, stromy jsou zdravé, po skloněném vzrůstu a bledě zelených listech ihned znatelné a nepodléhají klovatině. V mládí vyvinují se dosti rychle, rozvětvují se velice hojně v korunu vysokou a širokou, slabé větve se pak sklánějí dolů. Dosahuje při svěžím vzrůstu vysokého stáří. Plodnost pocíná brzo, bývá hojna a že v čas květu nezmrzá tolik jako mnohé jiné, mívá každým rokem aspoň něco plodů.

Letorosty narůstají dlouhé a dosti silné, později kratší, jsou na způsob kůže žluté a na slunečné straně nahnědlé, tenká stříbrná, odlupující se blána pokrývá je tak, že barva ta jen skvrnitě a nejvíce jen na zastíněné straně proniká. Vyvstálé, kolmo natrhané, dílem blanou ovroubené tečky roztroušeny jsou řídce po celém letorostu.

Štíhle vejčitá, dosti ostře zakončená oka mají šupiny hnědé, odstávají a jsou na patkách krátkých, mírně vysokých, s třemi plochými žeběrky, která letorost velmi mírně hranatí.

Květní poupata jsou více baňatě vejčitá, tupěji zakončena, mají šupiny hnědé a šedě ovroubené a jsou u spodu letorostu a v pěkné růžice shluklá. (Viz obraz.)

Celkový vzhled na jaře rašícího stromu jest jaksi bledě zelený a jest na něm hned znáti, že to jakási bledá odrůda. Listy bývají po ukončeném vývoji as 147 mm dlouhé, 67 mm široké, eliptické, do špičky úzce a dlouze zúžené, bledě zelené, dolů skloněné, kraj mají velmi hluboce a ostře dvojmo pilovitý a zoubky končí se malinkými hroty; řapíky mají as 42 mm dlouhé, lehce začervenalé, žlázy na nich nespějně velké, jsou blízko pod čepelí listu.

Příplodní listy jsou mnohem menší, úzce eliptické, jednotlivě i opak vejčité, kraj mají drobněji jako pila zoubkovaný, řapíky delší, žlázy někdy chybí a najdou se zcela maličké často až na kraji čepele listu.

Kvete v řídkých, skloněných chomáčích hojně, nikdy však přece tolik, jak odrůdy jiné; poupata jsou v rozpuku bílá až zelenavá a mají bledě zelené kalíšky; rozvité květy bývají as 30 mm široké a z okrouhlých, navzájem se dotýkajících plátků sestaveny. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, k jehož zhotovení použito bylo větve z Chlumce n. Cidl., znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu dostatečně. Plody nejsou veliké, 10 kusů váží 63 g, bývají as 21 mm vysoké, 24 × 20 mm široké, u stopky široce, k temeni srdčité zaokrouhlené, jedna strana bývá mírně proláklá, druhá více stlačena, po této táhne se od stopky čára, která se končí rzivou jizvou o maličké jamce na temeni tak zkulaceném, že plod na ně postavit nelze.

Zelené, poměrně silné, 45—48 mm dlouhé stopky vězí v malých, mělkých, z obou stran na kraji proláklých jamkách a připojují se po dvou, také i po třech, na kratičkou kostrbatou pastopku.

Dostí bývá až bledounce jantarově žlutá, bělavé pihy a čárky prosvítají slupkou jako sklem; velice jemné, jako by vyvstálé, jen pod sklem zřetelné tečky roztroušeny jsou dosti hustě, najdou se také jednotlivé plody, které bývají drobounkou rzí postříknuty.

Mdle bělavá, polotuhá, přece však měkká dužnina jest plná bezbarvé šťávy a chuť její jest libě navinule sladká a dobrá.

Velikosti plodu přiměřeně pecky znázorňuje černý obraz.

Uzrává mezi 10.—15. červencem a vydrží za příznivého počasí až několik neděl na stromech.

Bláha o ní píše: Roste polobujně, jest nad míru úrodná, k zasilání se nehodí, jelikož brzo skvrnati.

V zahradách zemského pomologického ústavu chovají ji pod jménem Chrupavka Dönissenova žlutá, čís. 62.

Popisy se nalézají: Handbuch der Obstkunde čís. 47, Deutsche Obstbauzeitung 1907 str. 226, Deutsches Obstcabinet 1855, všude Dönissen's gelbe Knorpelkirsche, Leroy Dictionnaire de Pomologie čís. 18 Bigarreau Dönissen.

Dále přikládají se jí jména: Smrtelka, Umlři panna, Bigarreau Jaune de Dochmissen, Big. Jaune de Doemissen, Guigne Jaune de Dochmissen, La Donissen, Bigarella Luteola.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

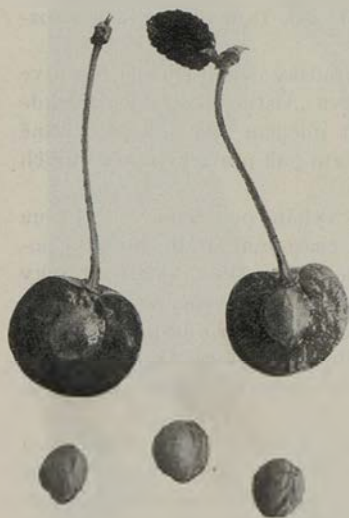
B) TŘEŠŇE

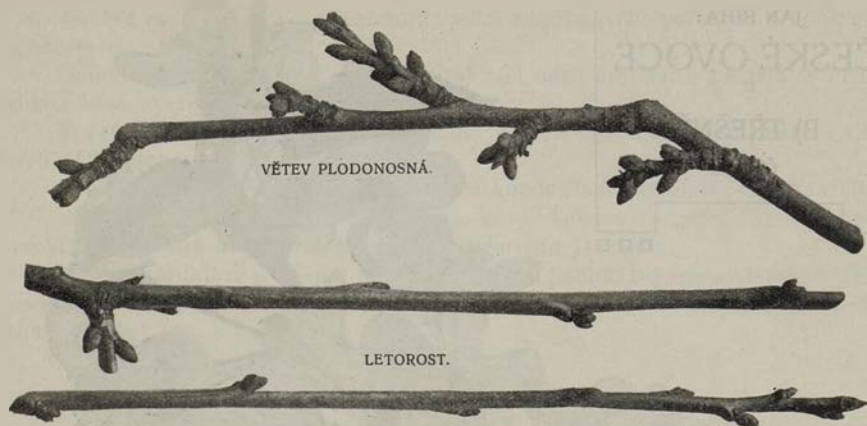
čís. 21.

OSTHEIMSKÁ VIŠEŇ.

OSTHEIMER WEICHSEL.
GRIOTTE D'OSTHEIM.

OSTHEIMSKÁ VIŠEŇ.

Dobrá, světoznámá tato višeň pochází, jak v mnoha spisech uvedeno, ze španělského pohoří „Sierra Morena“, odkudž ji Dr. Klinghammer ve válečných letech 1701—1714 do Ostheimu, místa Sasko-Výmarského, přinesl. Tam zdomácněla a rozšířila se tak, že i jméno odtud obdržela.

Dle jména jest i u nás hojně rozšířena, již Poděbradský děkan Rössler má ji ve svém soupise čís. 164, však není vše co se za ni vydává „Ostheimkou“ a málo kde nalézá se odrůda pravá. Většinou prodávají se pod jménem tím odkopky višně obecné, které arcit' málo kdy a málo koho uspokojí a jsou pak pramenem nesčetných stesků, že roste jako plevel, aniž plodila.

Pravá „Ostheimka“ roste sice také jako plevel, vyhání pod zemí výběžky na vše strany, na tom však právě zakládá se její cena k osazování strání, břehů a podobných míst. Na místech takových nechá se růsti dle libosti, staré, vyžilé stromky se vyřezávají, mladými nahražují a jen to, co jest naprosto zbytečno, se odkopává. Jinak arcit' tomu, kde má státi v přísných, pravidelných řadách. Tu jest lépe použití stromků na mahalebkách šlechtěných a nechati je volně růsti, tak dají v krátkosti často a hojně plodů; vždyť i na živé ploty dá se upotřebiti, snese sestřihání každoroční a přece při tom plodí.

Záleží také na půdě. V živných, hlubokých půdách bujně roste, ale pozdě a málo plodí, v hubenějších se vzrůst velice mírní a plodnost zvyšuje. Vždyť máme příklady, že roste i na holé skále, jen když kořeny najdou sluje, kde se mohou zachytнути. Nejdůležitější však jest, by se braly rouby a odkopky jen z odrůdy nejplodnější.

OSTHEIMSKÁ VIŠEN.
OSTHEIMER WEICHSEL. — GRIOTTE D'OSTHEIM.

Šlechtiti se může na podložku jakoukoliv, nejtrvalejší jest na mahalebce, pak na ptácnici, kdežto na višni brzo se vysílí a po 12—15 letech odumírá; vůbec a jakékoliv stromky Ostheimky nevydrží dlouho. Na ptácnících šlechtěné stromky začínají ploditi poněkud pozdě, ale pak, když odrostou, plodí, nezmrznou-li, velmi hojně. Úroda, třeba byla sebe větší, vždy se dobře spotřebuje. V kuchyni jest do pečiva oblíbená, dá se dobře sušiti, nejvíce však používá se jí k nakládání a výrobě šláv, k čemuž se výborně hodí. V obchodě jest hledána, není višni ještě tolik, co by se jich spotřebovalo a že přijde o několik dní dříve, než višně obyčejné, dosahuje zpravidla vyšší ceny.

K dopravě jinam nutno ji trhati dříve než úplně dojde, hned jak úplná zčervená, lze ji, opatrně zabalenou, zasílati kamkoliv.

Pravá odrůda roste mírně, ponechá-li se sama sobě, keřovitě, keře pak rozkládají se do šířky, šlechtěna-li na vyšší plaňku, k čemuž se však příliš nedoporučuje, rozvětňuje se hojně, šlahounovitě a drobně v korunu malou, nahoru polokulovitou, tenké větve visí však zcela dolů, tak že lid jí dal jméno „Vlasačka“; po zčesání plodů nemá se zapomínati, aby se koruna dobře pročistila a veškerý zestaralý větvě odstranily; ani občasné zmlazení naprosto jí neškodí.

Letorosty narůstají slabé, stejnoměrné síly, jsou nahnědlé, na slunečné straně tmavší, tenká, stříbřitá blána pokrývá je tak, že barva ta jen sem tam proniká; sedé, mírně vyvstálé tečky jsou nenápadně roztroušeny.

Malá, vejčitá oka mívají velmi často vedle sebe květní poupata, mají šupiny hnědé a jsou na patkách zcela krátkých, nízkých, prohnutých, s postranními žebérky.

Květní poupata jsou taktéž malá, vejčitá, v malě, hroznovitě růžice shluklá. Stává se, že oka i s vedlejšími poupaty na ročním dřevě vypadají a dřevo zůstává pak holé. (Viz obraz.)

Rašící listky jsou zelené a jen velice málo přihnědlé; po dokončeném vývoji jsou malé, as 100 mm dlouhé, 40—43 mm široké, eliptické, neb elipticky opak vejčité, do špičky ostřeji vytáhlé a v hořejší polovici nejširší; kraj mají dvojmo pilovité zoubkovaný, zoubky končí se malinkými hroty. Řapíky mají 18—20 mm dlouhé, zarudlé, žlázy na nich zcela malíčké i chybí. Příplodní listky bývají stejné velikosti i menší, o něco málo širší a mají o něco málo delší řapíky. (Viz obraz.)

Kvete obyčejně hojně a květy jsou v malě, řídké chomáče shluklé, kališky jednotlivých květů jsou zelené, květy pěkně miskovité, as 30 mm široké, krásné, s lehounkým, zelenavým nádechem a z okrouhlých, lžičkovitých plátků sestaveny. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve od p. Marušky z Klecan zhotovený, znázorňuje velikost i tvar plodu v přirozené velikosti náležitě, barva však, jakou má v době, kdy se k zasílání čese, tedy kdy jest ještě červená, zpravidla jest mnohem tmavší.

Plody jsou jen polovelké, takže 10 kusů váží 50 g, bývají as 18 mm vysoké, 21 × 20 mm široké, stlačeně kulovité, s temenem tak širokým, že plod na ně postaviti lze, se stran jsou jen velice málo stlačeny, tak že jest příčný průřez plodu téměř okrouhlý; po jedné straně táhne se sotva zřetelná, obyčejně hledějí červená čára, která se končí rzivou jizvou v malinké jamce na temeni plodu.

Zelené, od spodu zarudlé, 37—43 mm dlouhé stopky vězí v malých, mělkých jamkách a připojují se až po třech na kratičkou, kostrbatou, jedním neb dvěma malíčkými lístky opatřenou pastopku.

Velmi jemná, lesklá slupka jest zprvu tmavě červená, později až hnědě rudá a velice jemnými, jen pod sklem zřetelnými tečkami hojně poseta.

Zcela jemná, měkká dužnina jest plna rudé, barvivé šťávy, chuť její příjemně ostře nakyslá.

Poměrně malé pecky znázorňuje černý obraz.

Uzrává mezi 10.—15. červencem ponenáhle, nikdy najednou, čehož sadaři příliš rádi nevidí, co však za to v domácích zahradách velice jest prospěšno, a vydrží na stromech za příznivého počasí velmi dlouho, aniž pukala.

V zahradách zemského pomologického ústavu chovají ji pod jménem „Višeň ostheimská“ čís. 144 a doporučují ji k množení.

V literatuře všude ji nalézáme: Moravské Ovoce čís. 91 Višeň Ostheimská; Pixa Klíč Štěpařský str. 228 Ostheimka; Handbuch der Obstkunde čís. 68, Deutsches Obstcabinet 1855, Truchsess čís. 59, všude pod jménem Ostheimer Weichsel; Leroy Dictionnaire de Pomologie čís. 79 Griotte d'Ostheim; E. Jankowski Sad i ogród owocowy str. 385 Osthajmska.

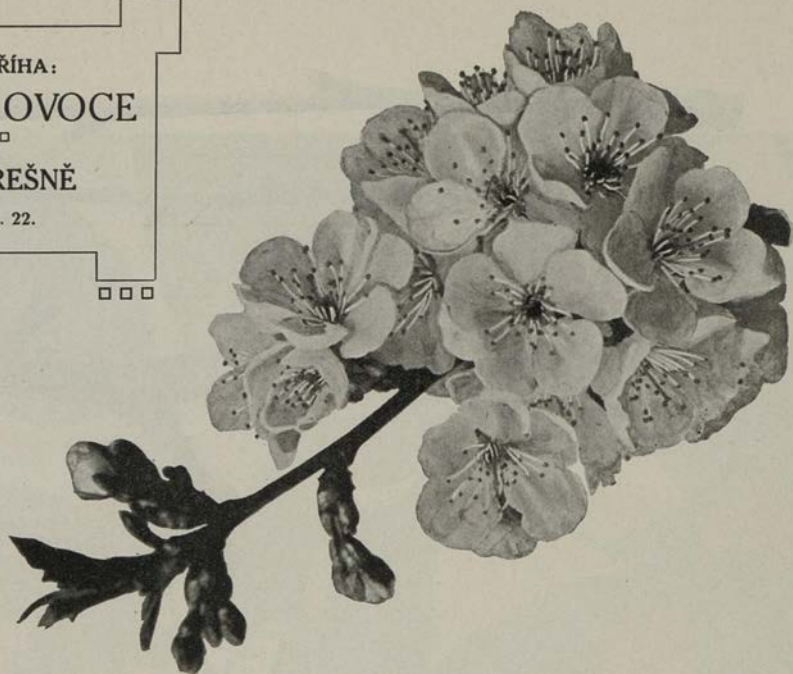
Také se jí přikládají vedlejší jména: Vlasačka, Erdkirschenstrauch, Erd Weichsel Fränkische Kirsche, Fränkische Wucherkirsche, Griotte d'Athènes, Grosse-Griotte d'Ostheim, Grosse Späte Ostheimer Weichsel, Kleine Ostheimer Kirsche, Ostheim Cherry, Ostheimer Sauerkirsche, Petite-Griotte d'Ostheim, Zwerg Kirsche, Zwerg-Weichsel, Ratafia Ostheimiensis.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

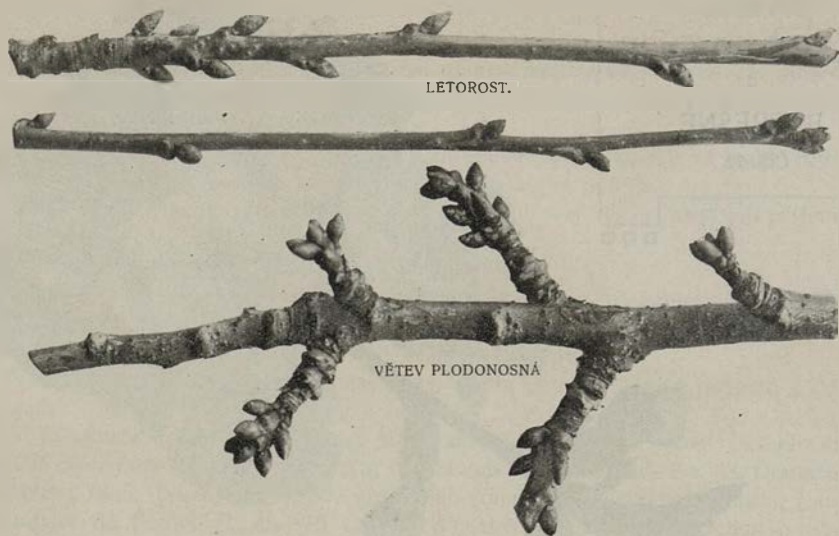
□
B) TŘEŠNĚ

čís. 22.
□ □ □ □ □ □

GOBETOVA.

GROSSER GOBET.
GROSS-GOBET.

GOBETOVA. (AMARELKA.)

Také o této krásné Amarelce neví se nic jistého, kde vzrostla neb odkud k nám přinesena byla; jest jen domněnka, že vznikla někde ve Francii, kde největší obliby nalezla a nejvíce pěstována jest. Jest z těch, které již po staletí známy jsou, jak tomu nejstarší spisy nasvědčují. U nás bývala jindy více rozšířena; nebylo panského sadu ani větší třešňovky, kde by se byl aspoň nějaký strom nenalézal. Byla sice a jest až do dnes zaměňována s Amarelkou velkou skleněnou (Doppelte Glas Kirsche), která taktéž ve starých zahradách hojně se nalézá, liší se však od Gobetovy delšími stopkami a ostřejší chutí.

V soupise děkana Rösslera nalézají se tři odrůdy, které by na Gobetovu poukazyvaly, a to čís. 128 Coularde, čís. 174 Glaskirsche von Montmorency a čís. 179 Kleiner Gobet: jsou to vesměs jména, která se i Gobetově přikládají, že však vysvětlivky scházejí, nelze totožnosti zjistiti.

U nás úplně zdomácněla a daří se jí všude, kde třešně vůbec rostou. Místem ji pro velikou plodnost velice chválí, s jiných stran jdou stesky, že plodí málo. Tím jest asi podložka vinna. Na ptáčnicích roste velice bujně a vzrůstá ve statné, zdravé stromy, však trvá dlouho, než začne ploditi, až když odroste; na višni plodí dříve, často již ve školce, stromy však nevydrží tak dlouho a brzo se vysílí, na mahalebce se protivý ty vyrovnávají, roste na ní dobře, začíná brzo a hojně ploditi. Také i půda bývá stesků

GOBETOVA.
GROSSER GOBET. — GROS-GOBET.

těch příčinou. V živných půdách nikdy tak brzo neplodí jako v hubenějších, za to však stromy jsou v nich pevnější a dosahují vyššího věku.

K pěstování volně rostoucích krsků, k čemuž se velice dobře hodí, má se používatí výhradně mahalebky.

Stromy zůstávají až do vysokého stáří zcela svěží, klejotokem zřídka, nejvíce ještě po kruté zimě trpívají.

V době květu zmrzá jako jiná, za to plody v deštivém počasí zřídka kdy pukají, leda jsou-li přezrálé. Plody jsou velice hledány nejen pro kuchyňské účely, nýbrž hlavně k nakládání a výrobě šťáv a jsou závody na zpracování ovoce, které právě jen tuto odrůdu nejvíce cení a hledají; na trhu jest velice vábivá a v obchodě velice vážena. K účelům obchodním nesmí se však nechatí úplně dozrátí. K jídlu jest poněkud ostrá, však přece daleko lahodnější, než obyčejné višně.

Mladé stromy rostou velice bujně, rozvětvuji se hojně v mohutné koruny, větve trčí do výše, by se později rozložily a až sklonily, tak že staré stromy mají koruny svislé.

Letorosty, majíce ráz letorostů skleňovek, narůstají silně a dlouhé, rovné, později, když vzrůst se zmírní, mnohem slabší, ke konci jsou jen málo slabší, slunečná strana bývá tmavěji hnědá než zastíněná, jež bývá jen světle nahnědlá, bledší strana bývá téměř celá, tmavší jen sem tam, skvrnitě, tenkou, odlupující se stříbřitou, po délce natrhanou blanou pokryta; žlutavé, mírně vyvstálé tečky jsou po celém letorostu řídké roztroušeny.

Dlouze vejčitá oka jsou ostřeji zakončena, u spodu letorostu málo, dále ke konci více odstálá, mají šupiny světlohnědé a jsou na patkách dosti vysokých, úzkých s postranními, mohutnějšími, ale krátkými žeběrky; často mění se oka v květní poupata; tato jsou krátce vejčitá, tupě zakončena, mají hnědé, jemně svraskalé šupiny a jsou u spodu letorostu a v hrozovitě růžice shluklá. (Viz obraz.)

Rašící listky jsou zelené a jen po špičkách přihnědlé; po dokončeném vývoji jsou více třeshňovým než višňovým podobny, jsou však více tupé a tmavěji zelené, as 117 mm dlouhé, 50 mm široké, při bujném vzrůstu větší, eliptické, s dlouhou úzkou špičkou, kraj mají dvojmo až trojmo hruběji pilovitě zoubkovaný, zoubky končí se vesměs ostrými, malinkými hroty; řapíky mají as 25 mm dlouhé, zarudlé, žlázy na nich malé, hned pod čepeli listu, někdy jen po jedné, také i úplně scházejí.

Příplodní listy jsou zcela malé, krátce špičaté a mají kraj drobněji zoubkovaný.

Kvete ve velkých, hustých chomáčích, vždy velice hojně; poupata jsou v rozpuku bílá a mají zelené kališky; nádherné, velké, až 37 mm široké květy jsou miskovité a z okrouhlých plátků sestaveny. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu dostatečně. Velikost plodu nebývá s každého stromu stejná, s některého váží 10 kusů 60 g, s jiného až 80 g, vysoké bývají as 19 mm, široké 25 × 23 mm, jsou tak sploštělé, že na temeni stojí, se stran jsou zcela málo stlačený, tak že příčný průřez jeví se kruhem po jedné straně než po druhé stlačeným. Po více stlačené straně táhne se, někdy sotva zřetelná, jednotlivě i prohloubená čára od stopky až na stlačené téměř, kde se končí v maličké jamce rzivou jizvou.

Silné, zelené, 25—35 mm dlouhé stopky vězí v hlubokých, širších jamkách a připojují se v nestejném počtu na kostrbaté, krátké, však přece třeshňových delší pastopky.

Slupka jest jako skleněná a průhledná, že tkáň dužniny zřetelně prosvítá, jest tmavě červená, na slunečné straně až tmavě rudá a velice jemnými, jen pod sklem zřetelnými tečkami řidčeji poseta.

Měkká, jemná dužnina jest bledě barvivou šťávou přeplněna, chuť její dobrá, beze slupky přisládle ostře nakyslá, slupka samotná ostře kyselá a přitrpklá.

Čím déle zůstane na stromě, tím jest lahodnější.

Na stopkách pevně držící pecky znázorňuje černý obraz.

Uzrává současně s višní Ostheimskou, mezi 10.—15. červencem, arcit' počasi tu rozhoduje, a vydrží na stromech, aniž pukala, velmi dlouho, tak že konečně až zhnědne.

Bláha o ní píše: Jest z největších Amarelek. Strom bývá často zcela plody obalen, uzrává v červenci. Strom roste bujně a jest záhy úrodný.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem Veliký Gobet čís. 90 a doporučují ji k množení.

Popisy její nalézáme: Handbuch der Obstkunde čís. 109, Truchsess str. 634 Grosser Gobet. Leroy Dictionnaire de Pomologie čís. 118 Montmorency à Courte Queue (C. de), E. Jankowski Sad i ogród owocowy str. 381 Szklanka.

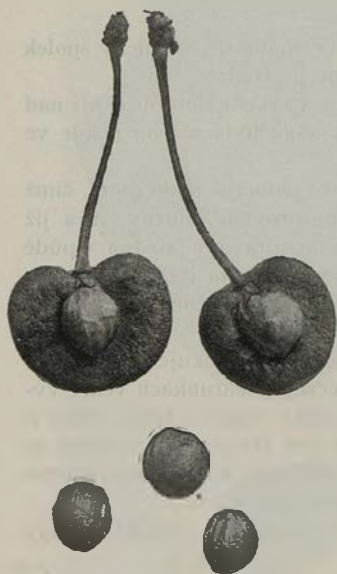
Také se jí přikládají jména: Velká Amrhele, Allergrösste Amarelle, Belle de Soissons, Bourguignière (C. de la), Cinq Pouces de Tour à Court Queue, Confire (C. à), Coularde, Coularde à Courte Queue, Courte Queue (C. à), Courte-Queue d'Angleterre, Courte Queue de Provence (C. à), Double Volgers, English Weichsel, Excellente, Flemish, Flemish Cherry, Flemish Montmorency, Glimmert, Gobet, Gobet à Courte Queue, Gobet à Courte Queue de Provence, Gobet mit kurzem Stiele, Grande Glimmert Grande Zéelandoise, Griotte von Montmorency, Gros-Fruit, Gros Gobet à Courte Queue, Gros Gobet de Montmorency, Grosse Amarelle, Grosse Comune, Grosse-Griotte de Montmorency, Grosse Montmorency mit kurzem Stiele, Guldemons, Guldemons-Kers, Guldewagens-Kers, Kaiser Amarelle, Kent (C. de), Kentish, Kentische Kirsche, Kirsche von Montmorency, Kurzstielige Amarelle, Montmorency (C. de), Montmorency à Gros Fruit, Monstreux à Courte Queue, Portugaise à Courte Queue, Provence (C. de), Prusse (C. de), Reine (C. de la), Roi de Prusse, Rose Noble, Schimmelpfennigs-Kers, Soissons (C. de), Spanische Weichsel, Weichsel mit ganz kurzem Stiele, Yellow Ramonde, Zéelandoise, Amarella Gobeta.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
B) TŘEŠNĚ.

Čís. 23.

WINKLEROVA ČERNÁ.

WINKLER'S SCHWARZE KNORPELKIRSCH.

BIGARREAU NOIR DE WINKLER

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

WINKLEROVA ČERNÁ. (ČERNÁ CHRUPKA.)

Výbornou a krásnou tuto černou chrupku uvedl ve známost ovocnický spolek v Gubíně (Guben), městě to Dolnoloužickém, a má jméno pěstitele.

U nás známa jest velice málo, ač velikostí, barvou a zvláště dobrou chutí nad jiné vyniká. Pěstuje se jen sem tam jednotlivě, že by však byla sázena někde ve větším množství, není známo.

Snad jsou příčinou toho z více stran došlé stesky, že poměrně málo plodí, čímž zase asi místní poměry vinny jsou. Stromy, které k pozorování sloužily, jsou již staré, veliké, posud však dobře rostou a jsou svěží, úplně zdravé, ač rostou v půdě šterkovité, žlutou hlínou dosti spoře promíšené. Nezmrznou-li na jaře květy, plodívaly vždy velice hojně, a i jiné, mladší, chrupkou touto přešlechtěné stromy, plodí hojně co rok.

Sadaři ji mají velice rádi a obyčejně několik těchto stromův určuje cenu celému sadu. Lze ji tedy právem doporučiti, poněvadž není v černých chrupkách velký výběr, by se i jinde pokusmo vysazovala. Také i pomologický ústav v Troji vřadil ji mezi nejlepší. Vlastnosti její jsou velmi dobré, k jídlu jest lahodná, k zaváření se velmi dobře hodí, pro trh jest veliká a krásně černá, jest tvrdá a dopravu výborně snáší. V době květu zmrzá a v deštích puká jako každá jiná.

Mladé stromy rostou velmi bujně, rozvětvují se v mohutné, vysoké koruny a větve se zřídka kdy kloní.

Plodnost začíná proti jiným odrůdám pozdě, až když se stromy vyhouří, pak plodí stejnoměrně a hojně.

WINKLEROVA ČERNÁ.
WINKLER'S SCHWARZE KNORPELKIRSCH. — BIGARREAU NOIR DE WINKLER.

Letorosty narůstají dlouhé, silné a rovné, později krátké, jsou hnědé, ve stínu bledší a tenkou odlupující se stříbřitou blanou tak pokryty, že barva ta jen sem tam skvrnitě proniká; rzivé, zcela nenápadné tečky, jsou řídce roztroušeny a stávají se nápadnějšími tím, že bývají někdy široce šedě vroubeny.

Zašpičatěle vejčitá, pěkně vyvinutá oka odstávají, mají šupiny hnědé, s krajem přisedivělým a jsou na patkách vyšších, s mohutnějšími žeběrky, která letorost tak hranatí, že vypadá ke konci jako rozbrázděn.

Veliká, baňatá květní poupata jsou ostře zakončena, u spodu letorostu a v pěkné velké, dílem hroznovité růžice shluklá. (Viz obraz.)

Rašící listky bývají nahnědlé a jsou po dokončeném vývoji až 165 mm dlouhé, 67 mm široké, nejširší jsou více ke špičce, eliptické, také i přibližně opak vejčité, s krátkou špičkou, mají kraj ostřejší, dvojmo, pilovitě zoubkovaný, zoubky končí se malinkými hroty; řapíky mají as 38 mm dlouhé, zarudlé, žlázy na nich hned pod čepelí listu, malé. Příplodní listy bývají o něco menší, opak vejčité, žlázy na řapících menší, také zcela scházejí.

Kvete ve velkých chomáčích, hustě a velice hojně. V rozpuku bílá poupata mají kalíšky zelené. Květy jsou veliké, krásné, až 37 mm široké, z podlouhlých plátků řídce sestaveny. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu dostatečně. Větev byla vzata se stromu plody přeplněného, jindy bývají plody o něco větší, že 10 kusů váží až 80 g, kdežto zobrazené vážíly jen 65 g. Vysoké jsou as 20 mm, široké as 24 × 21 mm, u stopky široké, k temeni níže zaokrouhlené, tak že plod na temeni stojí, jedna strana bývá mírně proláklá, druhá více stlačena: příčný průřez jeví se tupě zhranatělým, po jedné straně více stlačeným kruhem; po stlačené straně táhne se od stopky čára, která se končí rzivou, často vyvstalou, ze středu temene posunutou jízvou v maličké jamce.

Zelené, mírně zakřivené, as 36—48 mm dlouhé stopky vězí v menších, mírně hlubokých jamkách a připojují se až po třech na kratičké, kostrbaté pastopky.

Pevná slupka velmi se leskne, jest tmavě hnědá až černá, místem na straně od slunce odvrácené bleději prokvétá a jest hustě velice jemnými tečkami poseta.

Velmi tuhá, rudá dužnina obsahuje dosti barvivé šťávy, chuť její jest velice příjemná, kořenitě navinulá. Nejsou-li plody dokonale vyzrálé, mají mírnou, přítrpkou příchuť.

Velikosti plodu přiměřeně velké pecky znázorňuje černý obraz.

Uzrává mezi 10.—16. červencem a vydrží za příznivého počasí dlouho na stro-mech, v čas dešťů však puká a kazí se.

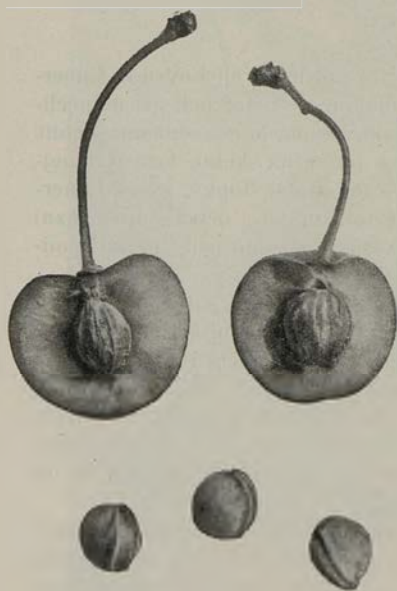
Bláha o ní píše: Strom roste bujně, tvoří vysoké koruny, v mládí skrovně plodí, ovoce velmi veliké, nádherného vzhledu tak i jakosti, jest polotvrdá a k zaváření způsobilá.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Chrupavka Vinklerova“, čís. 36. Popisy lze nalézt v Handbuch der Obstkunde čís. 18 Winklers schwarze Knorpelkirsche; Truchsess popisuje ji pod týmž jménem zcela krátce na str. 206. a 676, Leroy Dictionnaire de Pomologie čís. 41 Bigarreau Noir de Winkler. Vedlejší jméno: Lutetia Winkleri.

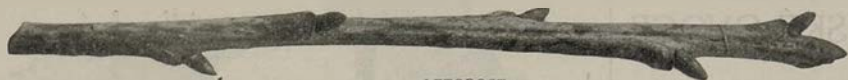
JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

B) TŘEŠNĚ.
Čís. 24.

CÍSAŘE FRANTIŠKA
CHRUPLKA.

KAISER FRANZ KNORPELKIRSCH.
BIGARREAU EMPEREUR-FRANÇOIS.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

CÍSAŘE FRANTIŠKA CHRUPKA.

(PESTRÁ CHRUPKA.)

Nádhernou tuto chrupku lze považovati jaksi za později zrající odrůdu Lauer-mannovy chrupky, jest jí vzhledem i chutí tak podobna, že nelze jich při nejpečli-vějším prohlédnutí od sebe rozeznati. Velikost a váha stejná, barva, dužnina i chuť táž. Jediný rozdíl jest, že když jest Lauermannova právě na skonu, tato jest nejlepši. Mnozí znalci tvrdí sice, že bývá vždy tmavší a má kratší stopky, avšak Lauer-mannova, ponechá-li se déle na stromech, jest také tak tmavá a délka stopek různí se u obou stejně: najdou se delší i kratší. Ani ve vzrůstu stromů nelze naléztí pod-statného rozdílu.

Dle vysokého jména, které má, dalo by se souditi, že to plod naší říše, dokladu však k tomu není. Jedinou zmínku o ní činí C. Mathieu v časopise Pomologische Monatshefte v roce 1896 na str. 193. Dle toho předložena závodem Fr. F. Rieverse v roce 1895 mezi jinými odrůdami Londýnské ovocnické společnosti k posouzení, kdež zaslouženého obdivu došla. Jmenovaný závod Fr. Rieverse popisuje ji ve svém seznamu zcela krátce: „Velmi velká, překrásně tmavě červená, pozdní.“ Ani tento závod nezná původu jejího, praví jen, že pěstují ji tam pod sklem již přes 20 let (psáno 1895) a považuje ji k účeli tomu za nejlepší.

U nás jest dle jména dosti rozšířena, zaměňuje se však všeobecně s Lauerman-novou a neměla by nikde, kde tato ve větší míře se pěstuje, chyběti, by se tím doba požitku těchto nejlepších chrupek prodloužila. Má veškery dobré vlastnosti, které byly v popise „Lauermannovy“ uvedeny a jest, jako ona, stolní, obchodní, ke všemu se hodící odrůda prvé třídy.

CÍSAŘE FRANTIŠKA CHRUPKA.
KAISER FRANZ KNORPELKIRSCH. — BIGAREAU EMPEREUR FRANÇOIS.

Daří se jí za stejných okolností. Taktéž i vzrůst stromů jest stejný, zdali však bude vyvínovatí stejně mohutné koruny, nelze v přítomné době ještě říci, není u nás nikde stromů tak starých, by se to posouditi dalo; lze to však předpokládati.

Ani v plodnosti nelze rozdílu naléztí; mladé stromy začínají ploditi později jiných, ale pak plodí hojně, v době květu zmrzá jako druhá.

Ledorosty narůstají dlouhé a silné, nahnědlé, ve stínu bledší, tenkou odlupující se stříbřitou blanou tak pokryté, že barva ta jen sem tam, nejvíce ke konci letorostu, skvrnitě proniká. Natrhané, mírně vyvstálé tečky se v bláně ztrácejí, jeví se jen malými trhlinkami a zřetelný jsou jen v barvě spodní, zvláště tím, že bývají široce, sedě ovroubeny.

U spodu letorostu jsou oka slabší, jako hubenější, dále ke konci větší, pěkně vejčitá, mají šupiny hnědé, příliš neodstávají a jsou na patkách zcela mírně vysokých s třemi žeběrky, z nichž prostřední hluboko se táhne a letorost mírně hranatí.

Květní poupata jsou okům zcela podobna, jen o málo větší, stejně šupinatá a jsou u spodu letorostu a v malé růžice shluklá. (Viz obraz.)

Rašící lístky jsou zelené a méně přihnědlé; po dokončeném vývoji jsou až 183 mm dlouhé, 80 mm široké, do špičky klínovitě zúžené, eliptické, mají kraj hrubě dvojmo, pilovitě zoubkovaný, zoubky se končí zcela malinkými hroty; řapíky mají as 35 mm dlouhé, zarudlé, žlázy na nich větší, červenavé, blízko pod čepelí listu. Příplodní bývají menší, opak vejčité, tak že největší šířka jest dále ke krátké špičce kraj mají drobněji zoubkovaný, žlázy na řapících až téměř pod čepelí listu, ano až i na jich kraji.

Kvete vždy velice hojně ve větších chomáčích; poupata jsou v rozpuku něžně růžově nadechlá a mají kališky nahnědlé. Květy jsou krásné, as 35 mm široké, taktež květům „Lauermannovy“ podobné. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větve od p. Marušky z Klecan zhotovený, znázorňuje velikost a tvar dokonale, barva však bývá ohnivější. Jest z největších třešní, tak že 10 kusů váží průměrem 90 g, jednotlivě až i 10·5 g. Bývají as 23 mm vysoké, 27×24 široké, tedy s Lauermannovou úplně stejné; u stopky jsou široké, k temeni tupě zaokrouhlené, často tak, že plody na ně postaviti lze, jedna strana bývá mírně proláklá, druhá více stlačena, po této táhne se od stopky čára, která se končí v malíčké jamce hrubou, rzivou, ze středu směrem k čáře posunutou jizvou, na mírně skoseném temeni.

Zelené, od spodu zarudlé silné stopky vězí v širokých, hlubokých jamkách a připojují se v nestejném počtu na kratičké, kostrbaté pastopky.

Pevná slupka bývá stkvěle červená, do stínu bledší, kdež až žlutavě prokvétá, aspoň zdánlivě tmavší Lauermannovy, temnější čárky a pihy prokvétají, mimo to jest velmi jemnými, však zřetelnými, zlatitými tečkami hojně poseta.

Velmi tuhá, ne snad tvrdá dužnina jest mdle žlutavá, kolem pecky zarůžovělá, neobsahuje mnoho šťávy, chuť její libě navinule sladká a dobrá.

Poměrně malé pecky jsou černým obrazem znázorněny, lpí na dužnině a jsou červenavé.

Uzrává kolem 15.—20. července a vydrží za příznivého počasí velmi dlouho na stromech, v deštivém počasí puká jako jiná.

Bláha o ní píše: Jest mohutného vzrůstu, plodíti začíná až později, pak dává stkvělou úrodu. Ovoce veliké, červeně zbarvené, chruplavé, zvláště k zasilání způsobilé, zraje koncem července.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji od roku 1884 pod jménem Chrupavka císařská čís. 72 a Císař František čís. 113.

Popisy, však jen zcela stručné, naléztí lze jak již zpředu uvedeno: Pomologische Monatshefte 1896 str. 193. Die Kaiser Franz Knorpelkirsche, Thomas řadí ji do prvního výběru na str. 16 Bigarreau Empereur-François.

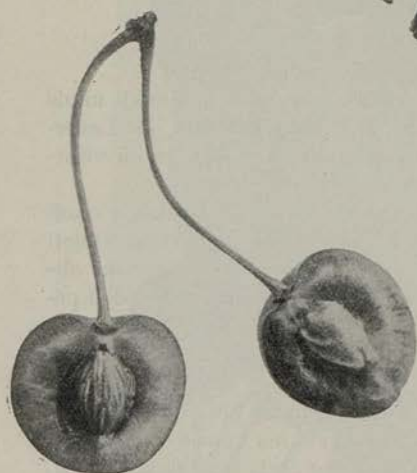
Jiná jména nejsou známa.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

B) TŘEŠNĚ.

Čís. 25.

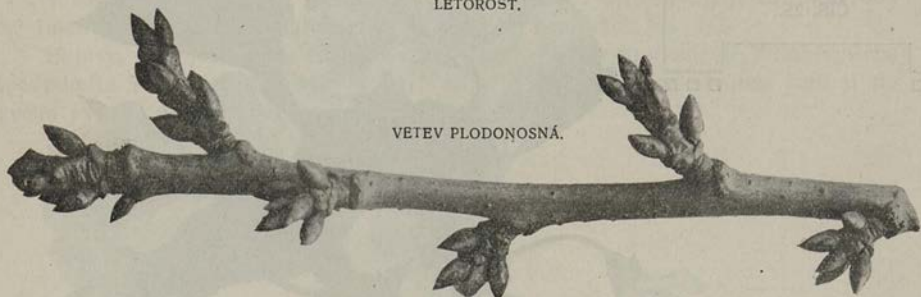

HEDELFINGSKÁ.

HEDELFINGER RIESENKIRSCH.
BIGARREAU D'HEDELFINGEN.

LETOROST.

VETEV PLODŇOSNÁ.

HEDELFINGSKÁ. (ČERNÁ CHRUPKA.)

V třešňovkách z vypočítavosti založených nesmí vedle Lauermannovy nikde chyběti, krásou a velikostí s touto závodící, chrupka Hedelfingská. Čím jest Lauermannova mezi pestrými, jest Hedelfingská mezi černými, obě vynikají všemi vlastnostmi, jaké obchod v prvotřídních třešních vyhledává.

O jejím původu neví se nic jistého, má se však za to, že vzrostla někde v okolí vesnice Hedelfingen u Stuttgartu, odkudž byla as v polovici devatenáctého století šířena a zanesena i k nám. Zde též úplně zdomácněla, hojně se rozšířila a velké obliby došla, tak že v přítomné době najde se v třešňovkách, místem i hromadně pěstována, však přece ne tolik, jak by toho zasluhovala. Sadaři jmenují ji, aspoň v severovýchodních Čechách, „Skořicovka“, také i „Velká skořicovka“ a velice jí sobě váží.

Z mnohých stran stýskají, že málo plodí, však jsou toho asi příčiny jen místní, jiní totiž chválí její hojnou plodnost. Jest největší z černých, má krásný vzhled, jest velmi chutná, ne příliš tvrdá, však přece tolik, aby dopravu zcela beze škody snesla, z kteréž příčiny těší se veliké oblibě na trhu, kde svádí ke koupí. Hodí se výborně k zpracování, zvláště k zaváření. V Německu řadí ji mezi nejvýnosnější, mezi odrůdy, které dopravu nejlépe snášejí, které továrny na úchovky nejvíce vyhledávají, které nejlépe chutnají, ale také mezi ony odrůdy, které v deštích pukají, které v čas květu trpí pozdními mrazy a jež pestřenka třešňová (*Spirographa cerasi*) s oblibou vyhledává.

Daří se všude dobře, kde jiné třešně s prospěchem rostou, nečiníc zvláštních nároků. Jen místa příliš suchá jí nesvědčí, plody zůstanou drobné a často předčasně spadnou.

HEDELINGSKÁ.
HEDELFINGER RIESENKIRSCH. — BIGARREAU D'HEDELFINGEN.

Stromy rostou zdravě a bujně, rozvětvují se řídce v mohutné, v mládí vysoké koruny, jichž větve v pokročilém věku se rozkládají, až i dolů se sklánějí. Plodnost začíná později, až když stromy odrostou, plodí pak hojně, nikdy přespříliš, povždy však něco.

Letorosty narůstají dlouhé a silné, jsou na slunečné straně světlehnědé, na opačné více žlutavé, tenká stříbřitá, odlupující se blána pokrývá stranu zastíněnou více, kdežto stranu slunci vystavenou jen skvrnitě, tak, že spodní barva více proniká; jemné, vyvstálé, šedé tečky jsou po letorostu nenápadně roztroušeny a v bláně se ztrácejí.

Dlouhá, štíhlá, ostře zakončená oka odstávají, mají šupiny hnědé, dílem šedě ovroubené a jsou na patkách širokých, dosti vysokých, s třemi žeběrky, která hluboko se táhnouce, letorost zvláště k jeho konci hranatěji.

Květní poupata jsou dlouze vejčitá, ostře zakončená, mají taktéž hnědé, šedě ovroubené šupiny a jsou u spodu letorostu a v hroznovité růžice shluklá. (Viz obraz.)

Rašící lístky jsou zelené a přihnědlé, později po skončeném vývoji as 150 mm dlouhé, 71 mm široké, eliptické, ke stopce tupě zakončené, se špičkou na stranu přihnoutou, mají kraj stejnoměrně, hrubě pilovitě zubatý, zoubky končí se malinkými háčkovitými hroty, řapíky mají as 40 mm dlouhé, do vnitř zarudlé, žlázy na nich malé a červenavé. Příplodní bývají až o třetinu menší, tvoří pravou elipsu, na obě strany končí se stejně, kraj mají drobněji dvojmo pilovitý a hrotky na zoubcích zcela nepatrné, jsou na řapících as 35 mm dlouhých, žlázy na nich jsou malé a nestejně postaveny.

Květe v maličkých chomáčcích, více jednotlivě, hojně, ne však tak přes příliš, jako jiné; v rozpuku bílá, výjimkou i lehounce zarůžovělá poupata mají kališky uvnitř zelené, zvenčí lehce zarudlé, květy jsou miskovité, as 35 mm široké a z podlouhlých plátků řídce složené. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větviček z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje tvar, velikost i barvu dostatečně, že však větvičky vzaty byly se stromu, plody přeplněného, není jich velikost přesně vystižena, bývají o něco větší, tak že 10 kusů váží 85—90 g, poměr výšky k šířce jest as 24—25,5 × 22 mm. Jsou jak na zkosenou stranu ke stopce, tak i k temeni stejnoměrně zúženy, tak že mají tvar více vejčitý než srdčitý, jedna strana bývá pěkně zkulacena, zřídka kdy stlačena, druhá jest stlačena více, často i lehce proláklá, čára přes ni táhne se nezřetelně až na téměř, kde se končí rzivou, ze středu směrem k čáře maličko posunutou jizvou v malé jamce, někdy jest však jizva ta vyvstálá a zakončuje téměř jaksi zašpičatělé.

Zelené, také i lehce začervenálé, 42—50 mm dlouhé stopky vězí v úzkých, hlubokých jamkách a připojují se až po třech na krátké, kostrbaté pastopky.

Pevná slupka velmi se leskne, jest rudě hnědá, čím zralejší, tím tmavší, nikdy však nezčerná, množství bledších, čárkovitých pih proniká slupkou jako sklem, taktéž i velice jemné, zlatité tečky roztroušeny jsou řídce po celém plodu.

Tuhá, ne však tvrdá dužnina jest světle rudá, bleději prokvetalá, plna rudé, barvivé šťávy, chuť navinule, libě kořenitě sladká a velmi dobrá.

Poměrně velké pecky lnou k dužnině a jsou černým obrazem znázorněny.

Uzrává současně s Lauermannovou neb chrupkou Císar Františka, dle počasi mezi 10.—20. červencem, také i dříve a vydrží na stromech velmi dlouho.

Bláha o ní píše: Jest z největších černých chrupek, velice hledaná k zavařování, majíc polopevnou dužninu. Strom roste bujně a jest později úrodný.

V zahradách zemského pomologického ústavu chovají ji pod jménem „Obrovská z Hedelfingenu“ čís. 106 s doporučením k množení. Popisy nalézají se: Moravské Ovoce čís. 81 Chrupavka Hedelfingenská, „Zahrada domácí a školní“ krátký posudek v ročníku V., str. 159; Handbuch der Obstkunde čís. 15, Der Obstzüchter 1892 str. 129 Hedelfinger Riesenkirsche, Thomas str. 20 Géante d'Hedelfingen, Jankowski Sad i ogród owocowy str. 376 Hedelfiňská.

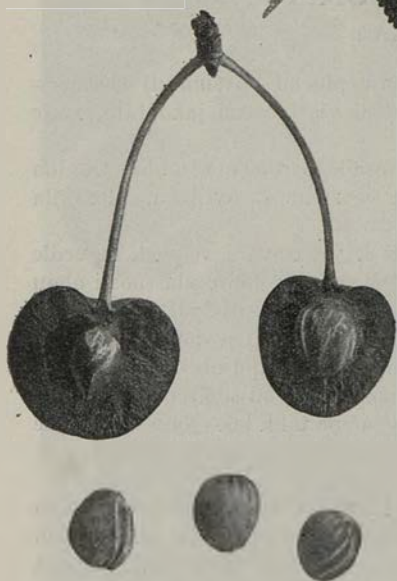
Dále příkládají se jí vedlejší jména: Skořicovka, Skořicovka velká, Bigarreau d'Hedelfingen, Wahler Kirsche.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

B) TŘEŠNĚ.

Čís. 26.

GERMERSDORFSKÁ.

GERMERSDORFER GROSSE KIRSCH.
BIGARREAU-NOIR DE GERMERSDORF.

LEFOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

GERMERSDORFSKÁ (ČERNÁ CHRUPKA.)

Vedle Hedelfingské černé chrupavky zasluhuje plného povšimnutí Germersdorfská černá chrupka, která vyniká stejně dobrými vlastnostmi jako tato, zraje však o něco později, což cenu její ještě zvětšuje.

Vznikla asi v polovici devatenáctého století v osadě Germersdorfu blíže Gubina (Guben) a byla Gubinským ovocnickým spolkem ve známost uvedena. Rozšířila se rychle a jest i u nás dosti známa.

Dle dosavadních zkušeností lze ji doporučiti k vysazování ve velkém vedle Lauermannovy a Hedelfingské, pro trh i vývoz. Má veškery dobré vlastnosti obou jmenovaných, jaké se od vývozní odrůdy žádají. Stejně jako předešlé řadí i Germersdorfskou v Německu mezi odrůdy, které nejvíce vynášejí a dopravu nejlépe snesou. Jest výborná k jídlu, lze ji spotřebovati na všeliký způsob úchovek, také i pro trh velmi jest vábivá. Jinak má špatné vlastnosti s jinými společné, že v době květu, ač kvete z-třešní nejpozději; pozdními mrazy, ač ne tolik jako jiné, však přece trpí, v létě, přijde-li suché počasí, mnoho plodů na polo vyvinutých opadáva a ve stavu zralém, přijdou-li deště, puká.

Sázeti lze ji všude, kde třešně růsti mohou. Přednost dává půdě lehké, třeba písčité, ač dostatečně vlhké, neni-li však vláhy, spadnou plody v podobné půdě větším dílem. V žluté, šterkem hojně promíšené hlíně daří se výborně, však těžká, jílovitá jí dle sebraných zpráv nesvědčí, špatně prý v ní roste a plody padají. Ploditi začíná sice dosti brzo, hojně však plodí až když stromy odrostou, pak plodivá i v nepříznivých letech hojně, nikdy přespřílišně.

GERMERSDORFSKÁ.
GERMERSDORFER GROSSE KIRSCH, — BIGARREAU NOIR DE GERMERSDORF.

Stromy rostou z mládí velmi bujně, pěkně jehlancovitě do výše, rozvětvují se v mohutné koruny, jichž větve se později rozkládají a drobné dříví až visí.

Letorosty narůstají dlouhé a silné, jsou na slunečné straně hnědé, ve stínu nahnědle žlutavé; stříbřitá, tenká, odlupující se blána pokrývá spodní část letorostu hojněji, dále ke konci jen skvrnitě, tak že hnědá barva jen sem tam proniká, drobně vyvstalé tečky jsou u spodu letorostu hojněji než k jeho konci roztroušeny, široce šedě ovroubeny, tak že letorost pestrým se jeví; stává se však také, že některé bývají zcela blanou pokryty.

Dlouze vejčitá, ostřeji zakončená oka více odstávají, mají šupiny hnědé a jsou na patkách nízkých, s třemi mohutnějšími žeběrky, která hluboko se táhnouce, letorost mírně hranatěji.

Květní poupata jsou silněji vyvinuta, krátce vejčitá, mají šupiny hnědé a jsou v pěkné růžice a u spodu letorostu shluklá. (Viz obraz.)

Rašící lístky jsou nahnědlé, později, když vývoj ukončen, bývají až 160 mm dlouhé, 70 mm široké, dlouze vejčité, do špičky klínovitě zúžené, mají kraj hrubě, tupě dvojmo zubatý, zoubky ukončují maličké, háčkovité hroty, které dílem chybí, řapíky mají as 30 mm dlouhé, rudé, žlázy na nich velké, lesklé, hned pod čepelí listu.

Příplodní lístky bývají menší, na obě strany stejně zúžené, řapíky mívají delší a žlázy na nich menší, kraj drobněji a hustěji zoubkovaný.

Kvete ze sladkých třešní téměř nejpozději ve větších chomáčích a vždy velice hojně; poupata jsou v rozpuku bílá, nanejvýše mívají zevní kraj plátku zarůžovělý, kališky mají zelené a přírudlé, květy miskovité, as 30 mm široké, z okrouhlých, lžičkovitých plátků tak sestavené, že druh drůha dosahuje. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve od p. v. zahr. Pařeza z Červených Peček zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu náležitě. Jednotlivé plody byly až 9 g těžké, průměrem pak vážilo 10 kusů 75 g. Při větší úrodě neb z hubenější půdy bývají o něco menší, as 22 mm vysoké, 25·5 × 21·5 mm široké, okrouhle srdčité, k temeni jen o málo zúženější než ke stopce, jedna strana bývá mírně proláklá, druhá více stlačena, po této táhne se od stopky čára, která se končí rzivou, ze středu směrem k čáře posunutou jizvou v malé jamce, na temeni zkoseném a tak zkulaceném, že plod na ně postaviti nelze. Příčný průřez jeví se po jedné straně více stlačeným kruhem.

Bělavě zelené, dílem i lehce zarudlé, 40—50 mm dlouhé stopky vězí v hlubokých, méně širokých, ke stlačeným stranám po kraji proláklých jamkách a připojují se až po třech na krátké, kostrbaté pastopky.

Pevná, lesklá slupka bývá tmavě rudohnědá, nezčerná úplně, bledší čárkovité pihy prosvítají nezřetelně slupkou jako sklem, mimo to roztroušeny jsou řídky velmi jemné, zlatité, jen pod sklem zřetelné tečky po celém plodu.

Polotvrdá, tmavě rudá dužnina bleději prokvétá, obsahuje dosti hojně bledě-rudé barvivé šťávy, chuť jest velmi příjemně kořenitá a navinule sladká.

Velikosti plodu přiměřené pecky znázorňuje černý obraz.

Uzrává mezi 16.—25. červencem a drží za příznivého počasí a může-li býti proti ptactvu chráněna, velmi dlouho na stromech.

Bláha o ní napsal: Tato veliká, tmavá chrupka jest pro další zcela způsobilá. Jakost výborná, zraje v druhé polovici července. Strom roste bujně, tvoří mohutné koruny a jest velmi úrodný.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem Chrupavka Germersdorfská čís. 76 a doporučují ji k množení.

Popisy naléztí lze: Moravské Ovoce čís. 86 Chrupavka Germersdorfská, Handbuch der Obstkunde čís. 174 Germersdorfer grosse Kirsche, Thomas str. 22 Bigarreau-noir de Germersdorf. Dále přikládají se jí jména Bigarreau de Germersdorf, Mertsching's Sämling.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
B) TŘEŠNĚ.

Čís. 27.

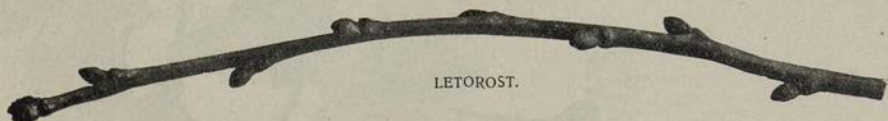

AMARELKA STINNÁ.

GROSSE LANGE LOTKIRSCHKE.
GRIOTTE DU NORD.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

LETOROST.

AMARELKA STINNÁ.

(VIŠEŇ.)

Výběr úrodných, při tom dobrých višní není velký. Mnoho jest takových, které sice krásně rostou, hojně kvetou, ale plodů málo kdo a kdy se dočká. Tím více jest si vážiti tak výborné odrůdy, jako jest višeň tato, neprávem Amarelkou zvaná, která jaksi doplňuje Ostheimskou višeň tak, že když ona končí, začíná tato. Bezvadná sice také není a trpí týmž zlem, že v čas květu usýchají náhle celé chomáče květu a i letorosty, pak vydává se za ni mnoho odrůd, které s ní ani přirovnání nesnesou, a tak nutno býti velice opatrným při koupi stromků, abychom si nepřinesli něco zcela jiného. Jedinou a to dosti spolehlivou známkou jsou oka na letorostech; pravá odrůda má oka krátká, baňatá a tupě zakončená, kdežto odrůda s oky útlými, dlouhými a štihlými za mnoho nestojí.

Také podložka hraje zde velkou úlohu. Na ptáčnicích roste velmi dobře, však z mnoha stran ozývají se stesky, že na sladké třešni sice krásně roste, ale zřídka plodí, arcit' jest otázka, za jakých poměrů. V půdě hubené plodí i na ptáčnici dobře, plody však jsou drobné; v půdě živné lépe jest použití za podložky kyselé višně, na níž přináší hojně krásných plodů, k pěstování volně rostoucích krsků a špalířů osvědčila se nejlépe mahalebka.

Jméno Amarelka stinná nesmí se snad odvozovati od toho, že k jejímu zdaru potřeba jest místa stinného, naopak, daří se nejlépe na místech teplých, slunných a chráněných, ale z nouze prospívá i na místech zastíněných, ne snad jinými stromy s vrchu, nýbrž na místech od slunce odvrácených, na severních zdích, plotech, stráních, vůbec, kde slunce už moci nemá. Jinak však vysazovati lze ji všude, kde jiné třešně a višně se daří, jen míst příliš suchých nesnese, tam spadnou povyrostlé plody většinou. V domácích zahradách lze ji sázeti kdekoliv a na sever položené zdi nelze lépe zužitkovati, než osázíme-li je špalíry této višně, přizpůsobuje se zcela lehko

AMARELKA STINNÁ.
GROSSE LANGE LOTKIRSCH. — GRIOTTE DU NORD.

tvarym těm, takže jsou pak nejen pro okrasu a radost pěstitele, nýbrž i velice výnosné. Plodnost veškerých tvarů začíná velice brzo, stoupá každým rokem a že za pozdních mrazů na jaře zřídka kdy zmrzá, přináší ovoce co rok.

Mladé stromy rostou velmi bujně, rozvětřvují se hojně, však drobně a šlahounovitě, střední větve spějí do výše, by později se rozložily a novým místo udělaly, tenké, co rok se prodlužující větve visí pak rozčuchaně dolů.

Leterosty narůstají zprvu dlouhé a štíhlé, na těchto nalézají se v hojnosti pravých, dřevních ok, takže se pěkně rozvětřvují, později narůstají jen krátké; oka bývají větším dilem, zvláště na spodní polovici letorostu v květní oka změněna, která buď vypadnou, neb vykvetou i plody přinesou, v každém případě zůstává však dřevo holé, neobrustá a roste jen do délky. Na špalírech lze tomuto zlu odpomoci včasným zaštipováním letorostů, u velkých stromů nelze toho však prováděti a řez nutno obmeziti jen tak, že ihned zčesání plodů všechny úrodou vysílené, sestaralé, vůbec se sláblé větve se vyřežou a jen mladé ponechají, tím zajisti se nejen stejná plodnost a i velikost plodů tím získá.

Na připojeném černém obraze letorostu jest zcela zřetelně na místech (x) označených znáti, kde oka odpadala. Jinak mají letorost zcela ráz višní jiných, barvy jsou červenavě hnědé, na místech zastíněných nahnědle zelenavé; velice jemná, stříbřitá blána pokrývá je místem zcela, většinou jen tak, že spodní barva skvrnitě proniká, vyvstalé, rzivé tečky jsou řídce roztroušeny a v bláně se ztrácejí.

Pravá dřevní oka jsou na letorostech starších stromů vzácná a jen na mladých neb seřezaných v hojnosti, jsou pěkně vejčitá, tupě zakončena, často mají vedle sebe květní poupata, většinou jsou však v květní poupata změněna, velmi odstávají, mají šupiny hnědé a jsou na patkách zcela nízkých, s třemi krátkými žeběrky.

Květní oka jsou baňatější, mají šupiny světlejší a jsou zvláště na spodní části letorostu, hustě však jednotlivě roztroušena, zřídka v maličké růžice shluklá. (Viz obraz.)

Rašící listky jsou zelené a jen málo přihnědlé, po dokončeném vývoji as 94 mm dlouhé, 54—60 mm široké, opak vejčité, s kratší špičkou, tupé a tmavě zelené, mají kraj drobně dvojmo vroubkovaný, zoubky zakončují kratinké hroty; řapíky mají as 18 mm dlouhé, rudé, žlázy na nich hned pod čepelí listu, neb přímo na ní se nalézající malé a začervenalé. Příplodní listky jsou menší, s kratší špičkou, na obě strany stejně zúžené, řapíky mají kratší, žlázy na nich zcela maličké, také i chybi.

Kvete v maličkých chomáčích, hojně po slabých větvích roztroušených. Poupata jsou v rozpuku bílá a mají uvnitř zelené, na venek červenavé kalíšky; jednotlivé květy jsou 28—30 mm široké, pěkně kulaté, miskovité a z okrouhlých lžičkovitých plátků tak sestaveny, že druh k druhu dosahuje. (Viz obraz.)

Přiložený barevný, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený obraz, znázorňuje velikost, tvar i barvu náležitě. Poměrně velké plody váží jednotlivě až 8 g, 10 kusů as 76 g, bývají as 20 mm vysoké, 23 × 21 mm široké, zdají se vysoké, skutečně jsou však poněkud sploštělé, u stopky jen o málo širší než k temeni tak ploše zkulaceném, že plody na ně postaviti lze; jedna strana bývá jen zcela málo, druhá více stlačena, přes tuto táhne se od stopky, často bleději zbarvená čára, která se končí rzivou jízvou v malinké jamce na temeni.

Silné, zelené, 35—40 mm dlouhé stopky vězí v širších, zcela mělkých jamkách a připojují se po jedné -- dvou na krátké, kostrbaté, obyčejně pěkným lístkem opatřené pastopky.

Jemná slupka prosvítá jak skleněná, jest tmavě hnědě rudá a velice jemnými, jen pod sklem zřetelnými, zdánlivě vyvstalými tečkami poseta.

Měkká, jemná dužnina jest rudá, plna bledě barvivé šťávy, chuť její kořenitě příjemně kyselá, bez trpkosti.

Poměrně velké pecky jsou černým obrazem znázorněny.

Dozrává od 25. července do 10. srpna a vydrží, aniž pukala, velmi dlouho na stromech. Jest hledána v kuchyni ke všem možným úchovkům a k přípravě šťáv, také i továrny na zpracování ovoce velice ji hledají a dobře platí. Nenechá-li se přezrát, snáší sebe delší dopravu velmi dobře.

Bláha o ní píše: Hodí se zvláště pro severní strany špalířů, dozrává když již jiných třešní není, jest vždycky cenná jak pro stůl, tak pro kuchyň. Strom velice úrodný.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Amarelka stinná“ čís. 5.

Popisy se nacházejí: Moravské Ovoce čís. 92 Amarelka stinná, Zahrada domácí a školní roč. VIII. Amarelka stinná; Handbuch der Obstkunde čís. 99, Der Obstzüchter 1912 str. 161 Grosse lange Lotkirsche, Truchsess str. 595 Lothkirsche, Deutsches Obstcabinet Schattenmorelle, Leroy Dictionnaire de Pomologie čís. 81 Griotte à Ratafia (Grosse-), Thomas str. 18 Griotte du Nord, Jankowski Sad i ogród owocowy str. 384 Łutówka počna cz. długoonkowa.

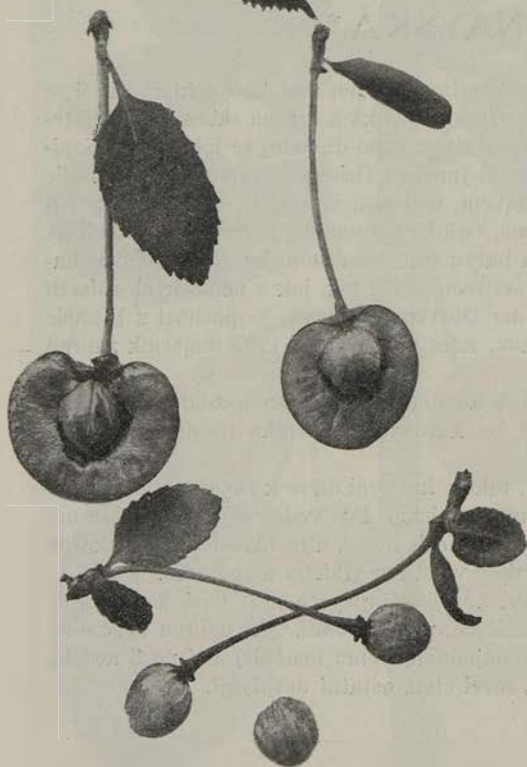
Dále přikládají se ji vedlejší jména: Agnate, Black Morello, Cassis, Cerise de Morel, Cerisier à Petit Fruit, Czown Morello, Doppelte Schatten Morelle, Dutch Morello, English Morello, Griotte Agnate or Murillo, Griotte Amarelle du Nord, Griotte Black Morello, Griotte Dutch Morello, Griotte à Eau-de-Vie, Griotte Florentiner, Griotte de Hollande, Griotte Holländische, Griotte Lange Morello, Griotte Large Morello, Griotte Ordinaire du Morel, Griotte Ordinaire du Nord, Griotte Noire Tardive, Griotte Picarde, Griotte Ronald's Large Morello, Griotte Seize à la Livre, Griotte Small Morello, Griotte Tardive, Griotte de Tivoli, Griotte Wild Russian, Grosse-Cerise à Eau-de-Vie, Grosse-Cerise de Plomb Longue, Grosse-Cerise à Ratafia, Grosse-Cerise de Septembre, Grosse-Griotte à Ratafia, Grosse-Griotte de Septembre, Grosse-Morelle Noire Tardive, Grosse Nord Morelle, Grosse September Weichsel, Grosse Späte Schatten Morelle, La Morelle, Large Morello, Late Morello, Marasque, Milan (C. de), Morelle (C. du), Murille, Nord (C. du), Nord Tardive (C. du), Prusse (C. de), Ronald's Large Morello, Saint-Martin (C. de), Sauer Lot Kirsche, Ratafia uncialis.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
B) TŘEŠNĚ.

Čís. 28.
□ □ □ □ □ □ □

CHATENAYSKÁ.

CHATENAY'S SCHÖNE.
BELLE DE CHATENAY.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

CHATENAYSKÁ.*)

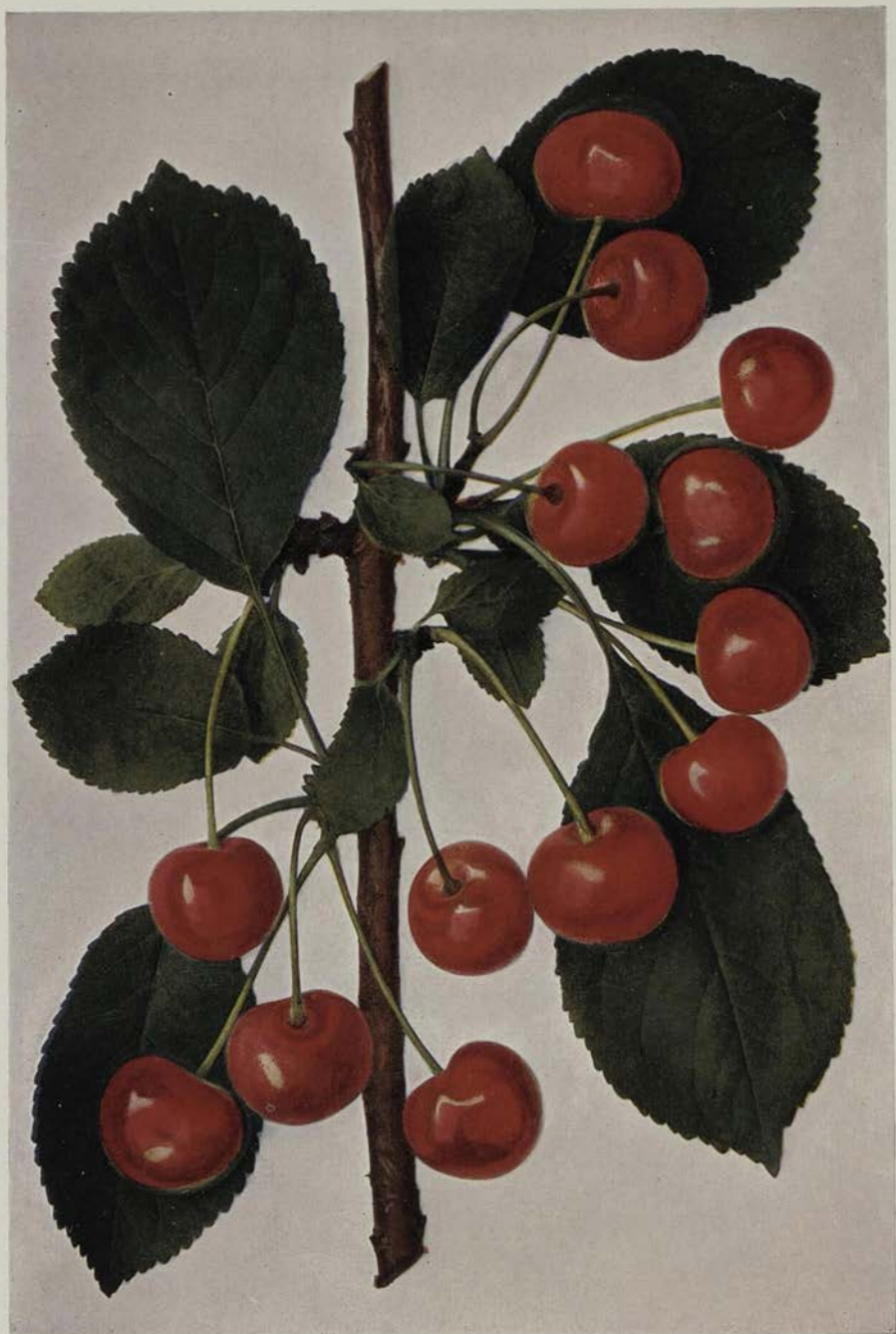
Ke konci července, když již třešně přestávají a jen sem tam některé višně se ještě na stromech černají, začíná teprve uzrávati veliká a krásná skleněnka „Chatenayská“. O jejím původu těžko lze co říci a sice z toho důvodu, že jak se zdá, popisují francouzští pomologové pod společným jménem Griotte Commune také i Belle de Chatenay, kdežto němečtí je, a to právem, rozlišují, poněvadž se hned na první pohled jeví až nápadný rozdíl mezi oběma. Griotte Commune, kterouž ve Francii již od roku 1485 znají, má stopky krátké a barvu tmavě hnědou, kdežto Belle de Chatenay má stopky dlouhé, barvu ohnivě svítivou, zcela tak, jak v německých spisech znázorněna a popsána jest. Handbuch der Obstkunde udává, že pochází z Francie a to z osady Vitry-sur-Seine, blíže Sceaux, kdež ji as v roce 1795 majetník zahrad Chatenay z pecky vypěstoval.

Pravou odrůdu nalezneme u nás málo kde; snad tedy přispěje zdařilý přiložený obraz k poznání odrůdy pravé, kterouž lze každému milovníku třešní pro vlastní neb místní spotřebu doporučiti.

Jest to v první řadě odrůda na stůl, také v kuchyni dá se k zavařování a do pečiva dobře upotřebiti a na trhu vábí kupce zdaleka. Pro vzdálenější obchod se nehodí, jest, ač má slupku dosti pevnou, přece příliš něžná a měkká, jest na ní každé pomáčkání znáti a přichází na určené místo ve stavu vlhkém a špatném.

Sázeti se může všude, kde jiné třešně a višně s prospěchem se daří, hodí se jednotlivě do sadů, více však do zahrad domácích, pro které má také dobrou vlastnost, které arciť sadaři rádi nevidí, že nezraje najednou, nýbrž nenáhle, až i po 3 neděle. Berou se neustále jen plody nejzralejší, mezi čímž ostatní dospívají.

*) Vyslov: Šatnéská.

CHATENAYSKÁ.
CHATENAY'S SCHÖNE. — BELLE DE CHATENAY.

Šlechtiti lze ji na podložku jakoukoliv, na všech dobře se daří. Nejzdravější stromy jsou na ptáčnicích a mahalebkách, na višni velmi hojně plodí, má však jen krátké trvání. K výchově krsků, volnému vzrůstu ponechaných, používá se povždy mahalebky.

Stromy rostou úplně zdravě, bujně, netrpí náhlým usycháním letorostů a květních chomáčů jako mnohé jiné kyselky, rozvětvují se hojně v korunu polovelikou, kulovitou, s větvemi slabšími, šlahounovitými, které, rostouce zprvu do výše, později se rozkládají a drobnější visí. Ploditi začínají, jakmile trochu odrostou, pak plodí hojně, nikdy přespříliš, takže nevysilují a dávají vždy aspoň něco, k čemuž pomáhá i ta okolnost, že kvetou velice pozdě, takže pozdními mrazy netrpí tolik jako jiné.

Ledorosty narůstají dlouhé a štíhlé, mají ráz „Skleněnek“, jsou drobnější a slabší třešňových, však silnější višňových, poněkud se lesknou, barvy na způsob kůže žlutavě nahnědlé, ve stínu zelenavě žlutavé; velmi tenká, odlupující se stříbřitá blána pokrývá je na slunečné straně hojněji než ve stínu, kdež spodní barva více proniká, vyvstálé, natrhané, žlutavé a temněji šedé vroubené tečky roztroušeny jsou řidce po celém letorostu.

Bujně vyvinutá, vejčitá, tupě zakončená oka mají šupiny hnědé, dilem šedě vroubené, odstávají a jsou na patkách mírně vysokých s krátkými, postranními žebérky; veškerá oka mění se následujícím rokem v kratinké, plodonosné dřevo, zakončené malou růžicí z květních pupat, která jsou o něco baňatější, taktéž vejčitá, tupě zašpičatělá, nelesknou se, mají šupiny světleji hnědé, dilem šedě ovroubené a jsou u spodu letorostu a ve jmenované růžice shluklá. (Viz obraz.)

Rašící lístky zelenými, lesklými a mírně přiléhavými, které bývají po ukončeném vývoji 100—120 mm dlouhé, 55—65 mm široké, široce kopinaté, jiné opak vejčité, s krátkou špičkou, kraj mají hruběji dvojmo zoubkovaný, zoubky ukončují malinké hroty; řapíky mají 20—25 mm dlouhé, dovnitř rudé, žlázy na nich zcela maličké.

Příplodní lístky bývají o něco menší a mají kraj hruběji zoubkovaný.

Kvete v maličkých chomáčcích, zpravidla velmi hojně a krásně, jednotlivé květy jsou pěkně kulaté, as 31 mm široké, z okrouhlých, čistě bílých plátků tak sestaveny, že plátek plátku se dotýká; v odkvětu nabývají zarůžovělé barvy. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu dostatečně. Při menší úrodě bývají plody o něco větší, takže 10 kusů váží as 76 g a jsou as 22 mm vysoké, 25·5 × 21·5 mm široké, tedy as tak, jako plody, které sloužily za vzor obrazu černému, některé jsou více zkulacené, jiné sploštělé, u stopky o něco širší, k temeni více zaokrouhlené a to tak, že plod na ně postaviti nelze; jedna strana jest jen maličko proláklá, druhá více stlačená, po jedné táhne se jemná čára od stopky a končí se rzivou jizvou v malinké jamce, pod nejvyšším bodem temene.

Žlutavě zelené, od spodu zarudlé, 35—50 mm dlouhé, jednotlivé i delší stopky vězí v hlubokých, širokých jamkách a připojují se po 1—3 na krátké, jednotlivé až i 10 mm dlouhé pastopky, na nichž se většinou, přece ne však vždy, jeden, někdy i dva malé, jednotlivé i větší lístky nalézají.

Dosti pevná slupka velmi se leskne, jest žlutavě světle červená, na straně sluncem ožehlé září skvělou, zvláštní, jako ohnivou červení, větší i menší pihy pro-

svitají slupkou jako sklem, mimo to jest velice jemnými, zdánlivě vyvstálými, jen pod sklem zřetelnými tečkami řídce poseta.

Měkká, jemná, lososově žlutavá dužnina jest plna světlé, nebarvivé šťávy, chuť její nakyslá, v době úplné zralosti nakysle sladká, osvěžuje a jest za teplého počasí výborná.

Poměrně velké pecky lnou k dužnině obyčejně jen hřbetem a bývá kolem nich maličká prázdná prostora a drží pevně na stopkách. Jich velikost i tvar znázorňuje černý obraz.

Uzrává mezi 21.—30. červencem a udržela by se, kdyby po ní tak ptactvo nešlo, velice dlouho na stromech; při déle trvajících deštích puká také, ne však v té míře, jako jiné.

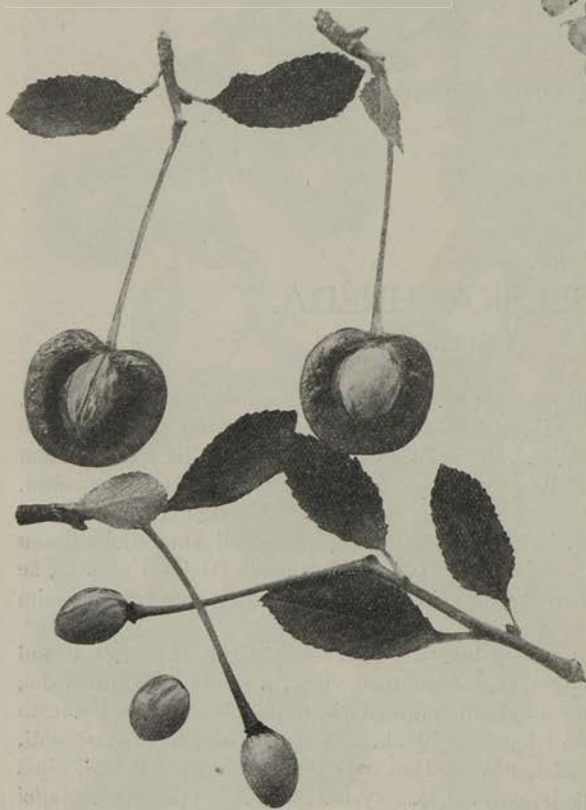
Bláha o ní píše: Jest dosti veliká, světle červená, jest výborná a osvěžuje, k zá-silkám se pro jemnost málo hodí; strom polobujný a později úrodný.

V zemském pomologickém ústavě v Troji chovají ji pod jménem Skleněnka Šatnéjská. Popisy lze nalézt: Ovocnické Rozhledy v roce 1912 str. 253 Chatneyská skleněnka, Handbuch der Obstkunde čís. 64 Chatenay's Schöne, Leroy Dictionnaire de Pomologie čís. 70 popisuje ji neprávem pod jménem Griotte Commune a líčí ji zcela jinak, Thomas str. 17 Belle de Chatenay. Také se jí při-kládají jména: Agen (C. d'), Angleterre tardive, Belle de Chatenay-Magnifique, Belle-Magnifique, Belle de Magnifique, Belle de Sceaux, Belle de Spa, Chatenay, Crêve (C. de), Creve's Kirsche, Dona Maria, Espa (C. d'), Espagne (C. d'), Gros de Sceaux, Larose, Larose (C. de), Magnifique de Sceaux, Planchoury (C. de), Prächtige Glas Kirsche, Rose Charmeux, Saxe (C. de), Spa (Spaa) (C. de), Transparente de Larose, Vicomte Clary, Apronia magnificens.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
B) TŘEŠNĚ
čís. 29.

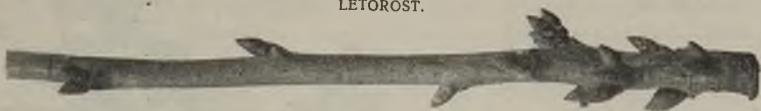

BRUSSELSKÁ
VIŠEŇ.

BRÜSELER BRAUNE.
BRUNE DE BRUXELLES.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ

BRUSSELSKÁ HNĚDÁ.

(VIŠEŇ.)

Dobu požitku třešni a višni určenou ukončuje tato, naposledy zrající kyselka. Jsou sice odrůdy, které ještě později zrají, však nemají už hospodářské ceny, jsou to jen zvláštnosti pro sbírky pomologické. Brusselská višeň známa byla již v osmnáctém století a také i poděbradský děkan Rössler měl ji ve svém soupise pod čís. 156 zapsanu. Kde vlastně původně vzrostla, se neví a lze jen dle jména předpokládati, že stalo se tak buď v Belgii neb Holandsku. Francouzští pomologové slučují Amarelku stinnou a Brusselskou v odrůdu jednu, pod jménem Griotte à Ratafia (Grosse) přes to, že jsou mezi oběma rozdily tak nápadné; němečtí pomologové zavrhuji názor ten a všim právem je rozlišují.

Jest to zvláštní, že tak cenná višeň tak malého rozšíření došla, málo kde se s ní setkáváme, spíše sázeny jsou obyčejné, nešlechtěné višně, z podrostků pěstované, které zřídka kdy, neb jen na zvláště výhodných místech, hojně plodů skýtají, kdežto tato jest úrodná všude, vždy, i za let nepříznivých. Má však i jiné dobré vlastnosti, z nichž nejceennější jest, že netrpí u nás náhlým usycháním letorostů v létě, čímž jiné, zvláště obyčejné višně velice trpívají. Úzké, vysoké, zcela jen málo rozkládající se koruny činí ji velice způsobilou k osazování silnic a cest. Ploditi začíná obyčejně již ve školce, a že velmi pozdě kvete, trpí pozdními mrazy zřídka, takže plodí někdy méně, většinou však velice hojně, každý rok. Ovoce hodí se výborně k nakládání

BRUSSELSKÁ HNĚDÁ.
BRÜSSELER BRAUNE. — BRUNE DE BRUXELLES.

a výrobě ovocných šťáv, jichž obsahuje hojnost, a majíc slupku pevnou, snáší i delší dopravu velmi dobře. Co by se jí mohlo vytknouti, jest, že nezraje najednou, nýbrž nenáhle, ale to opět činí ji cennou pro zahrady domácí, pak, že plody jsou příliš kyselé až i přitrpklé. Přes tyto nedostatky lze ji velice doporučiti, zvláště tam, kde jiné višně málo plodí, nejen k pěstování v zahrádkách, nýbrž i k pěstování ve velkém.

V půdě sobě nevybírá a roste všude, kde jen třešně neb višně růsti mohou a na místě jakémkoliv; místem sázejí ji dle potřeby vysokou neb nízkou, aby byla záštitou kolem sadu ovoce jiného, k čemuž, hustě-li nasázena a tvoříc tak skutečné stěny, dobře se hodí a při tom i hojně plodí. Zvláště stromy na mahalebkách šlechtěné vzrůstají rychle v sličné jehlance, a že roste velmi bujně, lze beze vší námahy vysoké stromy pěstovati, kmeny ty bývají aspoň tak pevné, jako kmeny řešní planých; mimo mahalebky lze i ptácnice a višně za podložky upotřebiti.

Koruny ať nízkých či vysokých stromů rozvětvují se hojně, kolmo do výše, větve zase hojně a drobně se rozvětvují v koruny úzce jehlancovité a husté.

Leterosty mají ráz letorostův jiných višní, bývají však silnější a dosti se lesknou, barvy jsou hnědé a ve stínu zelenavě hnědé; velmi jemná, stříbřitá, zřídka kdy se odlupující, jemně natrhaná blána pokrývá je tak, že spodní barva jen sem tam, nejvíce ke konci letorostu proniká; žlutavé, zcela mírně vyvstálé tečky roztroušeny jsou po celém povrchu.

Silně vyvinutá, kuželovitá a tupě zakončená oka odstávají, jsou ke konci letorostu po 3—4 shluklá, jinde stejnoměrně rozdělena, mají šupiny hnědé a jsou na patkách nižších, s nepatrnými, plochými žebérky.

Mnohá oka mění se v květní poupata, některá mají vedle sebe, tak jako u slív, poupata vedlejší, která jsou špičatě vejčitá, mají šupiny hnědé, šedě ovroubené a jsou buď po letorostu roztroušena, neb u spodu jeho a i v maličké růžice shluklá. (Viz obraz.)

Raší listky zelenými a lehce přihnědlými, které, úplně jsouce vyvinuty, bývají tmavě zelené, as 100 mm dlouhé, 46 mm široké, opak vejčitě, takže největší jich šířka jest v horní polovici posunuta, jednotlivé jsou eliptické, na obě strany stejně zúžené, mají kraj drobně, jednoduše i dvojmo pilovitě vroubkovaný, zoubky ty končí se malinkými hroty; řapíky mají až 30 mm dlouhé, dovnitř zarudlé, žlázy na nich, hned pod čepelí listu, zcela maličké.

Příplodní listky bývají při stejné délce užší, k řapíku dlouze klinovitě, ke špičce náhle zúžené, řapíky mají delší a žlázy na nich většinou scházejí.

Kvete v maličkých chomáčcích, vždy velice hojně, poupata se v rozpuku lehounce rdí a mají kališky zelené a zvenčí nahnědlé; jednotlivé květy jsou malé a z menších plátků řídce sestaveny. (Viz obraz.)

Příložený barevný, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený obraz, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu dokonale. Jednotlivé plody váží až 7 g, průměrem 10 kusů as 50 g, jsou as 20 mm vysoké, 21·5 × 19·5 mm široké, jak ke stopce, tak i k temeni stejně zakulacené, jedna strana jest pěkně zaokrouhlena, druhá mírně stlačená, po jedné se táhne sotva zřetelná čára, která se končí rzivou jízvou v malinké jamce na temeni tak zakulaceném, že plod na ně postaviti nelze.

Zelené, as 35—40 mm dlouhé stopky vězí v úzkých, mělkých jamkách a připojují se po 1—3 na pastopky 10, ale také až 30 mm dlouhé, jedním až i třemi, pěkně

vyvinutými, ostře pilovitými malíčkými listky opatřené, v jichž paždích se zcela pravidelně vyvinutá oka nalézají.

Jemná, však pevná slupka velmi se leskne, lesk se však brzo po otrhání poněkud ztrácí. Plody jsou barvy hnědě tmavě rudé, sem tam bleději prokvetalé, mimo to jsou velmi jemnými, zdánlivě vyvstalými, jen pod sklem zřetelnými tečkami posety.

Bledě rudá dužnina jest plna mírně barvivé šťávy a chutná ostře kysele, často i s přitřpklou pachutí.

Velikost pevně na stopkách držících pecek znázorňuje černý obraz.

Uzrává mezi 25. červencem a 5. srpnem zcela nenáhle a vydrží velmi dlouho na stromech, aniž v deštivém počasí příliš pukala.

Bláha o ní píše: Jest velice a tak úrodná, že se ráda vyčerpá a zůstane pak malá s hustou korunou. Jest velmi dobrá pro výrobu višňovky.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem Bruselská hnědá čís. 47.

Popisy nalézt lze v Handbuch der Obstkunde čís. 102, Truchsess str. 533 Brüsseler Braune, Thomas str. 25 Brune de Bruxelles.

Také se jí přidávají jména: Brüsselsche Bruyn, Bruyère de Bruxelles, Bruyère de Prusse, Hohensaller Weichsel, Mühlfelder Grosse Weichsel, Nord Morelle, Ratafia, Ratafia Weichsel, Schatten Morelle, Zweite Grössere Herz Kirsch Weichsel, Ratafia Bruxelensis.

JAN ŘÍHA :
ČESKÉ OVOCE

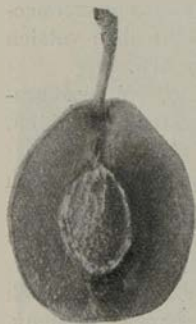
□
C) SLÍVY.

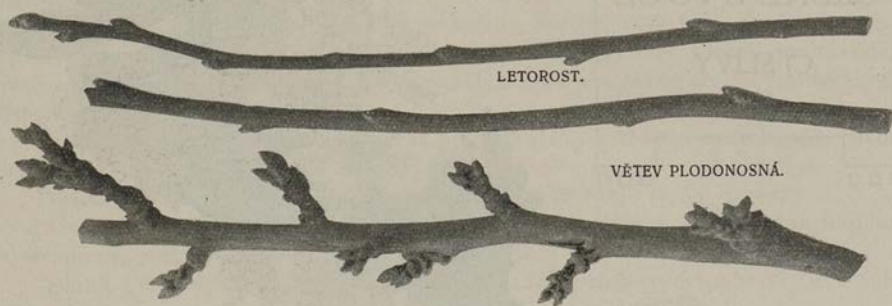
Čís. 30.

ŠPENDLÍK KATALONSKÝ.

CATALONISCHER SPILLING.
PRUNE DE CATALOGNE.

ŠPENDLÍK KATALONSKÝ.

O původu této nejranější, pěkné, žluté, dobré, třebaže malé a od pradávna známé slívy nelze se ničeho dopátrati.

Rozšíření nenalezla velkého, čehož příčinou jest asi větší rozšíření Špendlíku obyčejného, který jest sice větší, není však tak chutný a zraje až o 10 dní později, již s jinými slívami, ale zato jest více znám, kdežto „Katalonský“ zůstal utajen jen v málo kterých zahradách. Jako nejranější ze slív zasluhuje však rozšíření všeobecného a neměl by chyběti na venku v žádné domácí zahradě, kdežto blíže větších měst měl by se pěstovati z vypočítavosti ve velkém množství pro trh.

Daří se všude, kde obyčejné švestky se daří; pro své k mlsání vábivé, brzo zrající plody, neměl by se však sázeti podle nebo blíže cest, neb na místech odlehlých, nýbrž v zahradách hrazených, domácích neb dozoru svěřených.

Tvar stromů při jich pěstování nerozhoduje, daří se na stromech polovysokých neb vysokých tak dobře, jako nízkých a volnému vzrůstu ponechaných; též i podložka upotřebiti se může jakákoliv, roste na každé. K výchově stromků polovysokých neb vysokých šlechtí se nejlépe v libovolné výšce na obyčejnou švestku.

Jak vysoké, tak i nízké stromky začínají ploditi velice brzo a že při pozdních mrazech na jaře málo zmrzá, plodí co rok, někdy tolik, že jsou stromy zcela obaleny, po druhé méně, zřídka kdy vynechá úplně.

Vzrůst stromků jest slabý a vzrůstu žluté ranné Mirabelky velmi podobný: rozvětňuje se hojně, ale velmi drobně v malé koruny, které nenabývají velikosti švestky obyčejné.

Letorosty narůstají dlouhé, zcela tenké, mají ráz letorostův mirabelek, bývají zakřiveny, pod oky zcela málo zprohýbány, ke konci slabší, červenavě hnědé, ve stínu zelenavé, velmi jemně stříbřitě tečkované a jako mramorované, celé pak velmi krátce chloupkované, neb jako aksamitové.

ŠPENDLÍK KATALONSKÝ.
CATALONISCHER SPILLING. — PRUNE DE CATALOGNE.

Tupě kuželovitá, malá oka od spodu letorostu odstávají, k jeho konci více přiléhají, mají šupiny hnědé, šedě ovroubené a jsou na patkách na úroveň oka vydutých, krátkých, s třemi žebírky, která hluboko se táhnouce letorost hlavně ke konci hrnatěji, většina ok mění se ještě týž rok v květní poupata, která jsou silněji vyvinuta a stejně šupinatá. Dvouleté dřevo bývá zcela šedivé. (Viz obraz.)

Raší lístky zelenými, které po ukončeném vývoji jsou malé, jen 67—85 mm dlouhé, 27—40 mm široké, největší uprostřed letorostu, tmavě zelené, lesklé, pěkně rozložené, na rub podle hlavních žeber chloupkované, kopinaté neb eliptické, některé na obě strany stejně zúžené, jiné jsou ke špičce nejširší, ke stopce dlouze klinovitě zúžené, se špičkou krátkou, jako na stranu přilhnutou, kraj mají pěkně vroubkovaný a jsou na řapících 15—20 mm dlouhých, v létě chloupkovaných, s dvěma malými, nestejně vysoko položenými žlázami; příplodní bývají užší, ke stopce dlouze protáhlé a mají řapíky až 35 mm dlouhé.

Kvetou vždy velice hojně po celé délce loňského dřeva; jednotlivé květy jsou malé, z dlouze okrouhlých plátků řídce sestavené, barvy bílé se zelenavým nádechem, takže kvetoucí strom má vzhled přizelenalý. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje tvar a barvu plodu dostatečně, ne však jich velikost, bývají vždy o něco větší, až o 5 mm delší, takže jednotlivé plody váží 12—18 g, bývají as 35 mm dlouhé, 28 × 27 mm široké a po jednom boku lehce stlačené; ostrý, dosti hluboký, více jen k temeni zřetelný žlábek dělí plod na dvě, o málo nestejně části a končí se na širokém, mírně skoseném temeni v mělké jamce ze středu, směrem k méně vyvinuté straně posunutou rzivou jízvou.

Ke stopce jest plod pěkně perlovitě prohnutý a končí se úzkou špičkou. As 15 mm dlouhé, světle zelené, chloupkované stopky vězí v hlubokých, úzkých jamkách.

Velmi jemná, takže až dužnina prosvítá, přece však tvrdá slupka špatně se stahuje a jest nakyslá, voskové světle neb mdlé do zlatova žlutá, na straně sluncem ožehlé více žlutá, nežřídka i lehounce červenavě nadechlá; jemné, jen pod sklem patrné pihy prosvítají slupkou, mimo to roztroušeny jsou velmi jemné, bělavé tečky; po celém povrchu sem tam najde se i jemně nastříknutá rez.

Žlutavá dužnina není mnoho šťavnatá, ale jemná, tuhá; chutná příjemně nasládle a jest zcela dobrá.

Poměrně malé pecky, jichž tvar i velikost černý obraz znázorňuje, pouští dobře od dužniny a jen v některém nepříznivém roce k ní lnou.

Uzrává dle počasí někdy již 23. července, což se velice příjemnou vůní prozrazuje, zraje pak nenáhle tak, že je lze as po čtrnáct dnů postupně protrhávat. Jakmile uzrá, nedrží už na stopce a sama opadává, v čas déle trvajících dešťů puká velmi jemná slupka velice na stromech a plody nutno rychle spotřebovat.

Jsouc nejranější slivou jest hledána na stůl a na trh jest velmi vábivá, však málo se ještě vyskytuje. I do kuchyně se dobře na rozmanité potřeby hodí.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Sliva Katalonská“ čís. 14 a doporučují ji k pěstování.

Popisy lze nalézt: Ovocnické Rozhledy 1913 str. 3. Špendlík Katalonský, Handbuch der Obstkunde čís. 88 Catalonischer Spilling, Thomas str. 156 Prune de

Catalogne, kdež ji řadí do prvního výběru; Fr. Pixa popsal v svém „Štěpařském klíči“ na str. 201 pod jménem Švestka Catalonská jinou namodralou švestku.

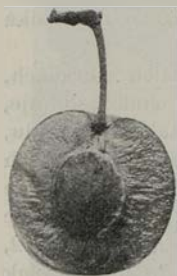
Také se ji přidávají vedlejší jména: Špendlík, Amber Primordian, Altesse Blanche (Pr. d'), Avant-Prune Blanche, Avoine (Pr. d'), Bilboa, Castelane, Catalana (Prunus), Catalane, Catalanian, Catalonische Pflaume, Catalonische Kricke, Catalonica (Prunus), Catelana (Prunus), Cerisette Blanche, Early John, Early White Plum, Early Yellow, Gelbe Frühe Pflaume, Gelbe Frühzeitige Pflaume, Gelbe Spindel Pflaume, gelber Kleiner Spilling, Jaune de Catalogne, Jaune Hâtive, Jaune Précoce, Jean White, Kleiner Gelbe Früh Pflaume, London Plum, Pickett's July, Primordian, Saint-Barnabé, Sibenbürger Pflaume, White Primordian, Brabyla Catalana.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
C) SLÍVY.

Čís. 31.

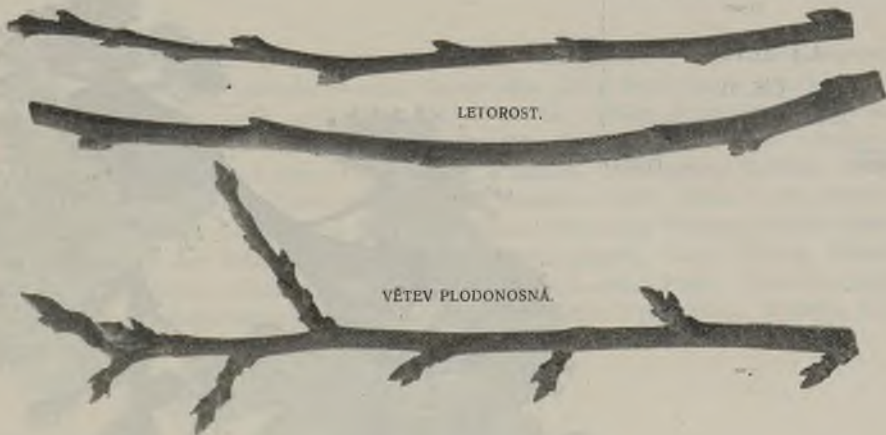

FLOTOVOVA MIRABELKA.

VON FLOTOW'S MIRABELLE.

MIRABELLE DE FLOTOW.

FLOTOVOVA MIRABELKA.

Výbornou a nejrannější tuto mirabelku, se Špendlíkem současně zrající, podařilo se vypěstovati Dr. Liegloví v Broumově nad Innem v Horních Rakousích z pecky a pojmenoval ji ke cti tajemného rady Flotowa v Drážďanech, velikého milovníka ovocnictví a spolupracovníka díla „Handbuch der Obstkunde“.

Málo kdo ji ještě-zná a vyskytuje se ojedíněle sem tam ve větších zahradách, ať pro svoji pěknou barvu, čistotu (nikdy neklovatí) a velmi dobrou chuť zasluhuje, aby ji poznal každý, kdož pěstováním peckovic se zabývá. Má sice také svoji vadu, že neplodí všude stejně a tak hojně, jak by si přáti bylo. Pan Maruška v Klecanech nemůže její plodností dosti vychváliti, jest prý tam rok co rok plody obalena, ale z vlastní zkušenosti nemohu tak tvrditi; plodí sice i ve zdejší krajině každoročně, ale nikdy tolik, jako Mirabelky jiné, později zrající, výjimku tvořila leta 1905 a 1912, kdy byla plody přeplněna, jiná leta plodí sice vždy, ale méně, za to bývají však plody větší a chutnější.

Daří se všude, kde domácí švestce se daří, tedy v půdě-téměř každé, k pěstování do alejí a do polí nelze ji doporučiti, zraje, když ještě úroda jest na polí a při česání způsobí se velké škody. Za to však měla by se sázeti více v zahradách domácích, vůbec hrazených, kde z vypočítavosti pěstovati by se měla ve větší míře k vývozu a k zpracování na úchovky, taktéž i sušiti dá se velmi dobře.

Tvar stromů při jich pěstování nerozhoduje, daří se stejně dobře na stromech vysokých jako nízkých, volnému vzrůstu ponechaných, taktéž i podložka upotřebiti se může jakákoliv, lze z ní i slušné, u země šlechtěné vysokokmeny vypěstovati, že

FLOTOVOVA MIRABELKA.
VON FLOTOW'S MIRABELLE — MIRABELLE DE FLOTOW.

však to déle trvá, jest prospěšnější, šlechtiti ji v libovolné výšce na švestku obyčejnou. Ploditi začíná velice brzo, plodí pak, jak již zprvu uvedeno, často velmi hojně, mezi tím méně.

Vzrůst stromků ve školce jest bujnější Mirabelek jiných (vyjma Nancyskou). Rozvětvuji se na způsob švestky pěkně do výše, nerozkládají se a rozvětvuji se také drobněji. S dostavivší se plodností však vzrůst se mírní, takže koruny zřídka kdy velikosti jako u švestek nabývají.

Letorosty narůstají dlouhé a štíhlé, zcela krátce, jako aksamitově chloupkované, po ořtení jsou šedohnědé, ve stínu zelenavé, sem tam, zvláště u spodu stříbřitě mramorované a nelesknou se; poměrně silně vyvinutá oka jsou krátká, kuželovitá, barvy letorostu, mírně odstávají, mívají velmi často po stranách poupata květní, která se poněkud lesknou a jsou na patkách do výše oka vydutých, ostřeji žebíkatých; žebérka táhnou se většinou až k oku vedlejšímu, čímž se letorost zcela mírně hranatí.

Umístění květních poupat na plodonosných větévkách jest černým obrazem znázorněno.

Zeleně rašící listky jsou po ukončeném vývoji as 65—75 mm dlouhé, 38—40 mm široké, lehce zvarhanělé, lesklé a tmavě zelené, vespod chloupkované, buď vejčité neb eliptické, s protáhlou špičkou a mají kraj pěkně hustě vroubkovaný; řapíky mají as 15 mm dlouhé, s malými, fialovými žlázami, hned pod čepelí listu, které však také někdy mohou chyběti. Příplodní listky jsou více rozprostřené, kratčeji špičaté, opak vejčité, ke stopce více než do špičky zúžené, zdá se, že jsou slabší, žlázy na řapících častěji chybějí.

Kvetou každým rokem velice hojně a vzhled kvetoucích stromů jest lehce přizelenalý, jednotlivé květy jsou as 23 mm široké, z plátků přikrouhlých, bílých, s lehounkým zelenavým nádechem tak sestaveny, že plátek souseda krajem přesahuje. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větvi v Chlumci n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar, barvu a i plodnost v nejkrásnějším vývoji a při hojné úrodě náležitě, některý rok bývají o málo menší; váha jednotlivých plodů kolísá mezi 11—15 g, poměr pak výšky k šířce asi 26—25×26 mm, takže jsou téměř kulovité; mělký, jednotlivě i hlubší, ostrý žlábek dělí plod na dvě skoro stejné části a končí se na širokém, málo skoseném temeni, v malé jamce rzivou jízvou, téměř bývá vždy o něco širší než u stopky, kdež trčí z malinké jamky 15—18 mm dlouhá, krátounce chloupkovaná, zelená stopka.

Zcela něžná slupka dá se s počátku jen po kouscích, později pak dosti dobře stáhnouti a jest nakyslá a až přihořklá, pěkně jasně voskově skvěle žlutá, zastíněná strana zůstává zelenavá, strana sluncem ožehlá bývá více žlutá, také i malíčko červenavě nastříkaná neb mramorovaná, velice jemné, jen pod sklem zřetelné tečky pokrývají hustě celý povrch, jednotlivě i stříknutá, jemná rez se najde, celý plod jest pak krásně bělavě ojíněn.

Zlatěžlutá, tuhá, hojně šťavnatá dužnina jde dobře od pecky, v ústech se rozplývá a chutná libě kofenitě sladce a jest velmi dobrá.

Malé, zcela volně v dužnině uložené pecky zůstávají přece jen někdy hřbetem viseti. Jich velikost i tvar znázorňuje černý obraz.

Uzrává poslední dny července (1914 již 21. července), načež co den se mohou protrhávati neb protrásati až do polou srpna. V deštivém počasí sice také puká, však stává se tak zřídka kdy a jen ve skrovné míře.

Mirabelka tato hodí se výborně na stůl a v kuchyni ke každému zpracování; také i dopravu snáší dosti dobře, jest však na trhu a v obchodě dosud velice málo známa.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji jí nemají. Popisy se nalézají: Ovocnické Rozhledy 1913 str. 21 Mirabelka Flotowa, Handbuch der Obstkunde čís. 165 Von Flotow's Mirabelle, Thomas str. 164 Mirabelle de Flotow. Také se jí ještě přikládají jména: Flotow's Allerfrüheste Mirabelle, Mirabelle La Plus Hâtive de Flotow.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

C) SLÍVY.

Čís. 32.

BONNE DE BRY.

BRYSKÁ.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

BONNE DE BRY.

(BRYSKÁ.)

O vzniku této, sice menší, však nejchutnější z nejranějších sliv, neví se nic jistého. Známo jen, že pěstuje se ode dávna ve velkém množství kolem osady „Bry“ ve Francii, pro okolní i vzdálené trhy.

Odtamtud rozšířila se na vše strany, také i k nám. Nenalezla však posud, snad z neznalosti, toho rozšíření, jakého by pro své vzácné vlastnosti, nejen pro místní trhy a spotřebu, nýbrž i pro obchod na větší vzdálenosti zasluhovala. Brzo uzrává, jest sličná, velice chutná a malická pecka zcela pouští. Také i vzácná vlastnost, že lze ji před úplným uzráním očesati, aniž chuť její se porušila a na místa vzdálená beze škody zasílati, zvyšuje její tržní cenu velice. Co plodnosti se týče, jest z těch, které každý rok aspoň něco dají, jeden rok velice hojně, druhý méně, však za všechna ta leta od roku 1894 nestalo se ani jednou, by nepřinesla zcela nic. Plodnost tu lze vysvětliti jen tím, že květy na jaře málo zmrzájí.

Daří se všude, kde švestky dobře prospívají, tedy v půdě i na místě každém. K popisu tomuto sloužily stromy, které rostou v půdě jen kol stromu obdělávané, jinak travou porostlé, kde jest málo ornice, pod ní žlutá, šterkem promíšená hlína. Jsou úplně zdravé, nikdy nesmolí, a ač již přes dvacet let staré jsou, přece rostou s plnou svěžestí dále. Hodí se sice do každé zahrady, však do polních sadů se nedoporučuje, zraje dříve než nejranější plodiny pod stromy, za to však do sadů travou porostlých neb za pastviny sloužících, kde se půda aspoň kol stromů vzdělává. Nejlepší plody rodí arciž v zahradách domácích a zelinářských. Zvláště blíže velkých a průmyslových měst, kde rané ovoce hledáno, měla by se sázeti v míře nejhojnější.

Tvar stromu nerozhoduje, daří se na stromech vysokých stejně dobře jako na nízkých. Šlechtí se na podložku jakoukoliv, buď u země aneb na kmen obyčejné

BONNE DE BRY.
(BRYSKÁ.)

švestky v libovolné výšce, ač i u země šlechtěna roste dosti bujně, takže se dá do žádoucí výšky bez námahy vyvésti; rozvětňuje se v koruny kulovité, více slivovým než švestkovým, jichž velikosti asi dospívá, podobně.

Letorosty narůstají dosti silné, štíhlé a pod oky zcela mírně zprohýbané, krátce chloupkované a nelesknou se. Barvy jsou tmavě šedohnědé, větším dílem jemně stříbřitě mramorované a tečkované, ve stínu bledší a zelenější; chloupky se dají částečně setřítí.

Malá, krátká, kuželovitá oka, barvy letorostu, špičkami odstávají a jsou na širokých, vysokých, okrouhlých, velice mírně žebnatých patkách. Na leto rostech zcela krátce urostlých bývají vedle ok ještě vedlejší květní poupata, bledší barvy, na patkách vysoko zaokrouhlených.

Rozdělení a umístění květních poupat, která nejsou větší ok, znázorňuje černý obraz.

Nahnědle rašící, ochmýřené listky bývají po ukončeném vývoji uprostřed letorostu největší, 70—90 mm dlouhé, 40—45 mm široké, často i o něco větší, tmavě zelené, silné, zespod, zvláště podél nervu chloupkované, eliptické, některé vejčité, s krátkou špičkou, napříč nepatrně prohnuté, ale více rozprostřené, málo svraskalé a mají kraj nestejně, dosti ostře pilovitě zoubkovaný; řapíky mají 16—20 mm dlouhé, na slunečné straně zarudlé, chloupkované, na nich dvě malé žlázy, hned pod čepeli listu. Na dřevě plodonosném bývají listy mnohem menší, zdají se měkčí, opak vejčité, ke stopce více zúžené a mají kraj jemněji vroubkovaný; zeleň celého stromu jest pěkně šťavnatá a svěží.

Kvete vždy velice hojně a květy se jaksi mezi současně rašícími listky schovávají, jsou velké, as 34 mm široké, talířkovité a z vejčitých, lehounce zkadeřených plátků řídce sestaveny. (Viz obraz.)

Přípojený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu dokonale; při menší úrodě bývají plody o něco větší a tak kolísá váha jednotlivých plodů dle roku, mezi 14—18 g, poměr výšky k šířce jest asi 27—29 × 28 mm, takže jsou téměř kulovité a jak u stopky, tak i k temeni málo, však stejně stlačený; mělounký, jednotlivě i ostrý žlábek dělí plod po jedné straně na dvě, téměř stejné polovice a končí se zřetelnou rzivou jizvou v mělounké, široké jamce na temeni velice málo skoseném a tak širokém, že plody úplně stojí.

Zelené, od spodu zarudlé, řídce chloupkované, 15—20 mm dlouhé stopky vězí v malých, mělkých, jednotlivě i hlubokých jamkách.

Jemná slupka dá se stáhnouti jen po kouscích a jest nakyslá, barvy modravě zarudlé, ve stínu zelenavě rudé, dílem rudě prokvétalé a na straně sluncem ožehlé rudě fialové; jemné, rzivé tečky roztroušeny jsou po celém plodu a postupující zralosti jeví se každá jako v malinkém doličku: celý plod jest sličně modravě ojiněn.

Zlatě žlutá, také i zelenavě žlutá, velmi jemná dužnina jest polotuhá, plna šťávy, v ústech se zcela rozpývá; chutná sladce s velmi libou, kořenitou, slabounce navinulou příchutí a lze ji nazvati nejlepší z nejranějších.

Zcela malé, velice málo svraskalé, více hladké pecky nevyplňují zúplna dutinu a zřídka kdy, jen hřbetem, zůstávají na dužnině lpěti. (Viz obraz.)

První plody uzrávají, dle počasí, někdy již 20., častěji 24. července, načež ji lze každodenně až do 20. srpna nenáhle probírat; drží pevně na stopkách i na stromě

a ani v plné zralosti se stromu nepadá. V déle trvajícím, deštivém počasí také sice puká, ne však tou měrou, jako mnohé jiné.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Bryská“ čís. 174.

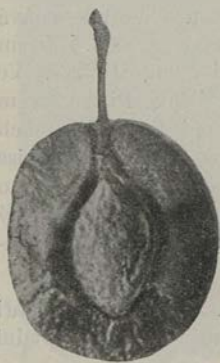
V literatuře málo kde se co nalézá, jen: „Pomologische Monatshefte“ v roce 1905 str. 100, jest krátký článek pod jménem Gute von Bry, kterýž ji doporučuje, však nepopisuje. Ve Francii jest známa pod jménem Bonne de Bry.

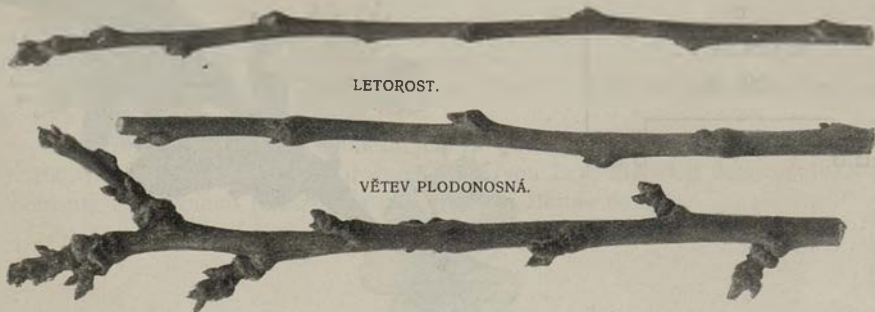

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE
□
C) SLÍVY.
Čís. 33.

AUGUSTINKA.

AUGUSTINKA.

V našich starých, venkovských sadech rozšířena jest od pradávna velmi četně pěkně modrá, podlouhlá sliva, která tam, kde není znám Špendlík Katalonský, jest opravdu nejranější. Ve východních Čechách se na ni dle jména nedoptá, nedává se jí buď vůbec, neb se jí říká prostě „Malá blumka“, kteréž jméno se však i jiným odrůdám dává, jen sem tam, zvláště na Chlumecku, zovou ji „Augustinka“. Ve středních Čechách, zvláště kol Prahy, říkají ji Svatojanka, jak ji také Pixa v svém Štěpařském klíči na str. 208 krátce popisuje. Také i Oberdick popisuje v Handbuch der Obstkunde pod čís. 65 Svatojanku = Johannispflaume, že však jeví se v popise některé odchylky a nelze pevně určit, zda s naší Augustínkou totožna jest, ponecháno jí jméno, které jí lid dal. Také nesmí se zaměnit se „Svatojanskou“, kterou zemský pomologický ústav v Troji v tamějších zahradách pod čís. 29 chová, nemá s Augustinkou nic společného, jest to Riversova ranná.

Jak již praveno, pěstuje se na venkově od pradávna v každé zahradě, sadaři jí sobě velice váží a snaží se jí co nejvíce rozšířit, čemuž však vadí její jen prostřední plodnost.

Roste a hodí se společně se švestkami, nevybírám sobě v ničem, jen půda příliš suchá ji nesvědčí, obyčejně shazuje předčasně plody. Stromy rozlišují se jen tím, že Augustinka drobněji roste, není tak mohutně rozvětvena jako švestka, jejíž velikost asi dorůstá, někdy až i předrůstá.

Z mládí rostou polobujně a jest lépe, chceme-li stromky vysoké, k čemuž se nejlépe hodí, šlechtiti je v libovolné výšce na obyčejnou švestku neb jinou slivu, rozvětvují se drobněji, řídkěji a více šlahounovitě, než švestka a drobné větve se obyčejně sklánějí.

AUGUSTINKA.

Plodnost vysokých i nízkých stromů začíná velice brzo, plodí sice co rok aspoň něco, nikdy však tolik, aby byly stromy, jako švestky bývají, plody obaleny. Příčina toho jest asi, že v čas květu pozdními mrazy více trpí než jiné.

Leterosty narůstají šlahounovité, tenké a dlouhé, obyčejně se na polou skláňejí a mají více ráz letorostův Mirabelek než švestek, nelesknou se a jsou jako aksamit chloupkované; barvy jsou červenavé, na slunečné straně tmavší, ve stínu často zelené, dolejší část bývá hojně stříbřitě tečkována a mramorována.

Poměrně malá, krátká, tupě kuželovitá oka mívají vedle sebe květní poupata a přiléhají, mají šupiny hnědé, šedě ovroubené a jsou na patkách od výše ok vydutých, s třemi žeběrky, která hluboko se táhnouce, letorosty jaksi hranatější. Krátce vejčité květní poupata mají šupiny více hnědé a málo jen šedě vroubené, jejich rozdělení po plodonosném dřevě znázorňuje černý obraz.

Největší listy bývají v dolní polovici letorostů, ostatní, zvláště ke koncům, jsou menší až malíčké. Největší bývají 84—95 mm dlouhé, 56—58 mm široké, pěkně eliptické, některé opak vejčité, s krátkou špičkou, ploše rozložené, měkké, zespod podle nervu chloupkované, z jara tmavě zelené, později jaksi sivě zelené a málo se lesknou, kraj mají mělce, dvojmo pilovitě vroubkovaný, vroubky pak bývají brvitě a i hrotitě; řapíky mají 19—30 mm dlouhé, chloupkované, zarudlé, žlázy na nich malíčké a daleko od sebe.

Příplodní listky bývají menší, k řapíkům více zúženy a mají špičky tupé.

Kvetoucí stromy mají vzhled bílý a lehce přizelenalý, kvetou po větvích roztroušeně a vždy velmi hojně. Jednotlivé květy jsou miskovité, asi 30 mm široké, z okrouhlých, bílých a lehce nazelenalých plátků tak sestaveny, že plátek plátku nedostihuje. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar a barvu plodu dokonale. Váha jednotlivých plodů kolísá mezi 19—22 g, poměr výšky k šířce jest asi 35—29 mm, tedy vždy o něco delší než širší; většina plodů bývá k oběma koncům stejně zaokrouhlena, po jedné straně od stopky se táhnoucí mělký žlábek dělí plod nestejně, takže jedna polovice bývá více vyvinutá a na temeni druhou převyšuje a končí se na tupém temeni v malinké jamce pod nejvyšším jeho bodem vyvstalou rzivou jízvou.

Mdle zelené, jemně chloupkované stopky vězí v uzoučkých, hlubokých jamkách.

Krásně modravě ojíněná, silná slupka těžko se stahuje a jest nahořklá, má barvu zahnědle modrou, na slunečné straně tmavě modrou a ve stínu rudě prokvétá. Zlatité tečky pokrývají řídce celý plod, sem tam najde se i stříknutá rez.

Dužninu mají měkkou až polotuhou, bělavě žlutavě zelenavou a hojně šťavnatou, chuť nasládle navinulou, na švestky upomínající a jen v teplém letě bývá více sladká a chutnější.

Pecky, které se při rozloupnutí plodu jednotlivě také rozlupují, některý rok úplně pouští, jindy zůstávají sem tam viseti, někdy nepouští vůbec. Jich velikost a tvar znázorňuje černý obraz.

Uzrává za 3—4 dny po Špendliku Katalonském, současně s Flotovovou mirabelkou, mezi 25. červencem a 5. srpnem, což se libou vůni prozrazuje; zraje pak na stro-mech nenáhle až asi do 12.—15. srpna. O nějaký den později uzrávající slíva „Úrodná

ranná“ jest však větší, vzhlednější a chutnější. Hodí se jen k jídlu a k prodeji na trhu, k čemuž se pro rannost a modrou barvu výborně hodí.

Popisy nalézají se: Pixa Štěpařský klíč str. 208. Svatojanská slíva. Totožnost se slivou Johannispilaume v Handbuch der Obstkunde čís. 65 jest třeba ještě zjistiti, předpokládá se však. V posledních letech dána byla do obchodu Augustince velice podobná slíva pod jménem „Belle de Paris“, která jest o málo větší, zraje současně, jest modřejší, plodí však mnohem více.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

C) SLÍVY.

čís. 34.

ÚRODNÁ RANNÁ.

FRÜHE FRUCHTBARE.

FERTILE PRÉCOCE.

LETOROST

VĚTEV PLODONOSNÁ.

ÚRODNÁ RANNÁ.

(MODRÁ SLÍVA.)

Výborná a velmi ranná tato modrá slíva přinesena byla k nám z Anglie, kdež ji známý pěstitel a majetník školek, Rivers, v osadě Sawbridgeworthu z pecky slívy Ranné Tourské vypěstoval a odtud na vše strany rozšířil. Současně s ní, neb o několik dnů později dozrávající její sestřenka „Riversova ranná“ která jest jí nápadně podobna, není tak výborné chuti. Podobá se velice „Augustince“, s kterouž i uzrává, avšak bývá vždy o něco větší, mnohem plodnější, kdežto Augustinka zdá se aspoň poněkud sladší.

Málo kde se u nás ještě pěstuje, není posud známa, zasluhuje však, by hojněji, nejen pro vlastní a místní spotřebu, nýbrž i pro vzdálenější trhy vysazována byla. Nejen svoji krásnou, modrou barvou, nýbrž i chutí upomíná na švestky, na místě nichž se také ke všemu v kuchyni použití může; k jídlu jest velice příjemná a pecka úplně pouští, také i pro rozmanitost neměla by v žádné domácí zahradě chyběti. Roste všude, kde obyčejné švestky se daří, nejlépe arciť, jako každé jiné, tam, kde se půda vzdělává a hnojí, již pro velikou plodnost její nutno hleděti, aby občasným hnojením ve svěžím vzrůstu byla udržována; jinak brzo se vysílí. Pro její rannost nelze ji však do polí, nýbrž jen do hrazených neb hlídaných sadů doporučiti.

Tvar stromu nerozhoduje, daří se v každém, vysokém tak jako nízkém, v domácí zahradě jsou výhodnější stromy nízké; taktéž i podložky lze upotřebiti jakékoliv. K rychlé výchově stromků vysokých lépe jest, šlechtí-li se v libovolné výšce na obyčejnou, zdravou švestku, také i ze stromků u země šlechtěných lze dokonale vysoké kmeny, arciť pozvolněji, vypěstovati. Ať již vysoké neb nízké stromky rozvětvují se as do velikosti koruny švestky domácí a ve stejném asi tvaru, ale rozvětvuje se kratčeji, drobněji, tvoříc množství krátkého, plodonosného dřeva, což beztak velikou, zcela brzo počínající plodnost udržuje. Plodí co rok velice hojně a zřídka kdy vynechává, k čemuž přispívá i to, že na jaře pozdním mrazům příliš nepodléhá.

ÚRODNÁ RANNÁ.
FRÜHE FRUCHTBARE. — FERTILE PRÉCOCE.

Letorosty narůstají při bujném vzrůstu dlouhé, štíhlé, ke konci zcela slaboučké, při vzrůstu mírném však zcela krátké, úplně krátce a řídce chloupkované, ve stínu zelenavě, na slunečné straně více nahnědlé, od spodu šedě mramorované neb postříkané, sem tam i rzivě tečkované a skvrnitě; malá, krátká oka zcela málo odstávají, jsou barvy letorostu a šedě chloupkovaná, jednotlivě, zvláště na krátce a silněji urostlých letorostech mají vedle sebe o něco delší, však štihlejší květní poupata, jsou na patkách různých a to kde oko samotno, jest patka nízká, kde má květní poupata vedle sebe, jest tato široká a vysoká, až i oka převyšuje, povždy s třemi ostřejšími žebérky, která hluboko až k sousednímu oku se táhnouce, letorost, zvláště tam, kde slabší, až ostře hranatí, kdežto silnější část oblejší zůstává.

Květní poupata jsou vždy o něco větší ok, delší, bledší barvy a nejsou tak špinavě chloupkovaná, jich rozdělení a umístění na dřevě jest z obrazu patrno.

Raší listky nahnědlými, z nichž největší se u spodu letorostu nalézají, bývají po ukončeném vývoji až 120 mm dlouhé, 78 mm široké, dále ke konci letorostu jsou menší a menší; tvaru jsou vejčitého, či spíše široce eliptického, na obě strany stejně zúžené; najdou se také i zcela okrouhlé, 68 mm dlouhé, 65 mm široké, jabloňovým podobné, s krátkými špičkami a krajem pěkně stejnoměrně vroubkovaným. Řapíky mají 25—30 mm dlouhé, dovnitř lehce začervenalé, chloupkované a žlázy na nich maličké, na dřevě plodonosném bývají listy o něco menší a k řapíku klínovitě zúžené. Všechny jsou vespod, hlavně podél nervu, chloupkované.

Povždy hojně kvetoucí stromy mají vzhled lehce nazelenalý; jednotlivé květy bývají asi 25 mm široké, z okrouhlých, bílých plátků tak sestaveny, že tyto až přes sebe přesahují. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu dokonale. Na něm jest viděti, že některé plody jsou kratší, kulatější, jiné mnohem delší, blížíce se až tvaru švestky. Váha jednotlivých plodů kolísá mezi 18—23 g, poměr délky k šířce jest asi 43—31 × 30 mm. Některé jsou ke stopce širší a baňatější a k temeni více zúžené, však přece tak tupě, že většina plodů na temeni stojí.

Ostrý, mělký, od stopky po jedné straně se táhnoucí žlábek dělí plod na dvě, o málo nestejně části a končí se v malé jamce na šikmém temeni rzivou, ze středu posunutou, vyvstalou jízvou.

Světle zelené, hladké stopky vězí v úzkých, hlubokých, jednotlivě i v menších a mělkých jamkách.

Tenká, ale pevná slupka těžko, a to jen po kouscích se stahuje a nemá osobivé chuti, jest tmavě fialově modrá, na straně sluncem ožehlá až červenavá, ve stínu rudě prokvetalá; jemné, zlatorzivé, po celém plodu řídce roztroušené tečky jsou jednotlivě větší a jaksi propadlé, také i maličké i větší rzivé skvrny se jednotlivě vyskytují; celé plody jsou krásně modře, lehce ojiněny.

Ž utavá, někdy zelenavě žlutavá, tuhá dužnina obsahuje hojně šťávy a chuť jest libě navinule sladká a velmi dobrá.

Pecky, jichž velikost i tvar černý obraz znázorňuje, úplně pouští a jen jednotlivě zůstávají k dužnině hřbetem lnouti.

První plody uzrávají dle počasí mezi 23.—30. červencem, načež lze ji nenáhle denně až do polou srpna a i déle probírat. Zralé plody neдрží na stopkách, ani stopky

na stromech, a jakmile úplně dozrají, padají. V déle trvajících deštích příliš mnoho nepuká.

Jest velmi dobrá k jídlu, vážena v kuchyni, dá se i sušiti a je pro trh vábivá.

V zahradách zemského pomologického ústavu ji nepěstují, nýbrž jí podobnou, ale ne tak chutnou a o něco pozdější „Riversovou rannou“!

Popisy se nalézají: Handbuch der Obstkunde čís. 156 Frühe Fruchtbare, Thomas str. 157, Fertile-Précoce.

Dále přidávají se jí jména: Early Fruchtbare, Early Prolific, Early Rivers, Prolifique Hâtive, Rivers's Nr. 2, Rivers's Early Nr. 2, Rivers's Early Prolific Rivers Frühe Fruchtbare.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
C) SLÍVY.

Čís. 35.

RANNÁ MIRABELKA.

FRÜHE GELBE MIRABELLE.

MIRABELLE FRÉCOCE.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

RANNÁ MIRABELKA.

Mimo mirabelku Flotovovu a Bertholdovu není jiné, jež by tak brzo uzrávala, jako tato, a při tom má přednost, že daleko více a jistěji plodí, než zprvu uvedené a menší stromy tvoří, kterážto vlastnost činí ji tolik způsobilou i pro nejmenší zahrádky. O jejím původu nic se neví, nikde se o ní nepíše, jen Thomas uvádí ji ve svém díle „Guide Pratique“ v prvním výběru. U nás rozšířila se ze zemského pomologického ústavu v Troji.

Veškery spisy doporučují všude jen obyčejnou Žlutou mirabelku, která nemá s touto nic společného, jest sice báječně plodná, avšak plody jsou drobnější, velkým dílem smolí a následek toho zase, že plody nejsou pravidelné, nýbrž všelijak křivé; pak zraje až o tři neděle později proti Ranné, která zraje již poslední dny července nebo v prvních dnech srpna, jest vždy větší, úplně stejnoměrná, plod jako plod, nikdy nesmolí a v chuti není-li lepší, aspoň úplně se jí vyrovná. K zaváření i jinému zpracování má tutéž způsobilost, dává se jí spíše přednost, že jest větší a sličnější, však i k jiným účelům v kuchyni jest lepší. Neměla by tudíž v žádné domácí zahradě chybět, a tam, kde by se jí mohlo poskytnouti vhodného místa, se zajištěným odbytem do některého závodu na zpracování ovoce, měla by se nasázeti v míře nejhojnější, jest cenná pro závody i tím, že lze ji až o tři neděle dříve zpracovati než Mirabelky jiné, které teprve pak na řadu přijdou.

Co plodnosti se týče, nelze si přátí lepší, jeden rok velmi hojná, druhý málo; její časně zrání skýtá také výhodu, že plody, třeba jich bylo sebe více, vždy dobře uzrají, kdežto Nancyská a ve větší ještě míře Herrenhauská pro velikou plodnost často ani uzrátí nemohou a na stromě zavadnou. Co by se jí vytýkati dalo, jest jediné její velmi jemný, drobný vzrůst a křehkost větví; zato může se sázeti hustěji a hodí se i na sebe menší místo.

RANNÁ MIRABELKA.
FRÜHE GELBE MIRABELLE. — MIRABELLE PRÉCOCE.

Se zřetelem na slabý vzrůst a velice brzo začínající plodnost má se jí vykázati místo v půdě lepší, živnější, s dostatečnou vlhkostí, nejlépe tam, kde se půda vzdělává, hnojí, po případě i zalévá. Ne, že by jinde nerostla — roste všude, jako švestka jiná — ale aby se při síle udržela a její drobný vzrůst podporoval. Vděčí se za to velice.

Stromy rostou zdravě, ale jak již praveno, slabě, protože jest lépe pěstovati je v tvaru krsků ponechaných volnému vzrůstu. Na stromy vysoké méně se hodí a když tak musí býti, má se slechtiti v libovolné výšce na obyčejnou švestku. Rozvět-vuje se drobně v korunu malou, s větvemi slabými, které se dále zcela drobně rozvět-vují, do výše čnějí a jen pod tíhou plodů se rozklesávají.

Letorosty narůstají tenké a štíhlé, nelesknou se a jsou jako sametové, hnědě fialové, ve stínu zelenavé, na spodní části stříbřitě mramorované; oka na nich jsou maličká, barvy letorostu, málo odstávají, mají vedle sebe obyčejně květní poupata a jsou na patkách krátkých, dosti vysokých, s třemi žebérky, která hluboko se táhnou a tím letorost hranatěji; květní poupata bývají o něco větší, vejčitá, světlejší než oka a velice hojna; jich rozdělení jest z černého obrazu patrné.

Raší listky zelenými a velmi málo přihnědlými, které jsou po ukončeném vý-voji as 63 mm dlouhé, 53 mm široké, některé okrouhlé, jiné opak vejčité, svraskalé, zespod, hlavně kolem nervu chloupkované, mají kraje hruběji dvojmo vroubkované, řapíky as 12 mm dlouhé, zarudlé a žlázy na nich nepatrné; na dřevě plodonosném bývají delší a užší, mají kraje drobněji vroubkované, řapíky více zelenavé a žlázy na nich nepatrné.

Stromy kvetou vždy hojně a mají při tom vzhled zelenavý, drobné, sotva 21 mm široké květy sestaveny jsou z plátků přikrouhlých, mírně lžičkovitých tak, že plátek plátku se sotva dotýká; vůči pozdním mrazům jsou dosti choulostivý a často zmrzají. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu náležitě a v nejkrásnějším vývoji, ze suché, hubené půdy bý-vají o něco menší, váha jednotlivých plodů kolísá mezi 10—13 g, poměr výšky k šířce jest asi 22—23 × 22 mm, jsou tedy téměř kulovité a jen výjimkou podlouhlejší; z obou konců jsou jen zcela málo stlačené, přece však tolik, že plody na temeni většinou stojí, přes jednu stranu táhne se od stopky jemný žlábek, který se končí rzivou jízvou v malé jamce na velice málo skoseném temeni.

Zelené, chloupkované, 15—16 mm dlouhé stopky vězí v maličkých, mělkých jamkách.

Jemná, dosti však pevná slupka dá se stáhnouti a jest nakyslá, barvy jako voskově žluté, na slunečné straně více žluté a jen některé plody bývají lehounce červenavě nadechlé; bělavé, hvězdičkovité tečky roztroušeny jsou řídko, na některém plodu najde se stříknuta velmi jemná rez, celé pak jsou bělavě ojiněny

Zlatě žlutá, jemná, tuhá dužnina obsahuje hojně šťávy, jest k jídlu výborná, sladká a libě slabě navinulá.

Malé pecky ponejvíce dobře pouští a jen zřídka zůstávají hříbetem lnouti. Jich velikost a tvar znázorňuje černý obraz.

Uzrává několik dní po Flotovově mirabelce, takže první plody dospívají mezi 26. červencem a 2. srpnem, načež se mohou as po čtrnáct dní nenáhle protřásati. V nepřezrálém stavu snášejí i delší dopravu beze škody.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chována jest pod jménem Mirabelka ranná čís. 70 s doporučením k sázení.

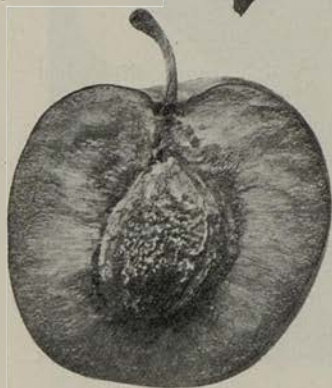
Kratičký popis nalézá se ve spise Thomasově na str. 157 Mirabelle Précoce a jest do prvního výběru vřaděna.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
C) SLÍVY.

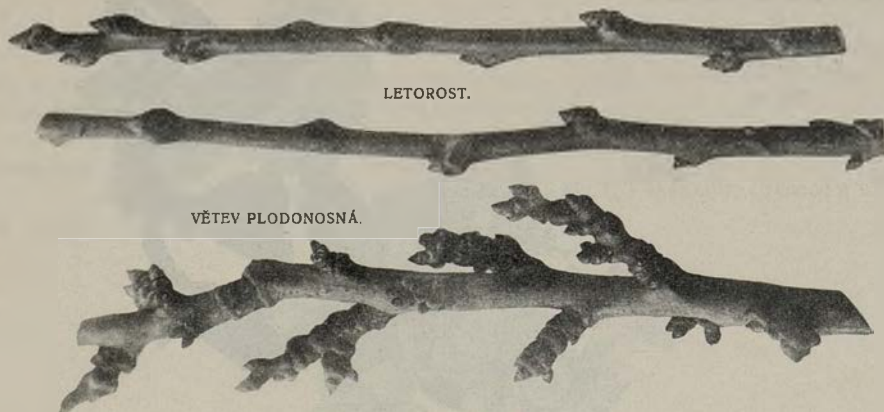
čís. 36

MALVAZINKA.

ROTE NECTARINE.

PRUNE PÊCHE.

MALVAZINKA.

Domovem této všeobecně známé, všude oblíbené, veliké, ranné slívy jest Anglie, dokladů toho však není.

V přítomné době rozšířena jest všeobecně i v jiných dílech světa a není vzácností, že nabízejí časem v Praze plody až z předhoří Dobré Naděje, arcit' za ceny, o jakých se našim ovocnářům ani nezdá. I u nás nalezla nový domov a není místa, zahrady, kde by aspoň nějaký strom se nenalézal, a místem, na příklad kol Prahy, hlavně v okolí Troje jsou veškery stráně osázeny jen Dalmatinkou, jak tam Malvazince říkají. Přes to, že v čas zrání pražský trh ovládá, není jí přece tolik, co by se jich spotřebovalo, a často nelze vyhovětí poptávkám; mimo to měla by k vysazování pobádati i ta okolnost, že jediný dospělý strom skýtá 6—8 K průměrného ročního výtěžku. Přijdou sice také leta, že stromy málo plodů poskytnou, druhá leta však nahradí úbytek ten úplně.

Jak již uvedeno, známa jest všeobecně, zřídka kdy však pod jménem jí vlastním, každý jmenuje ji dle libosti, na venku zovou ji zcela zkrátka Bluma, kol Prahy Dalmatinka, Dalmastinka, Dalmastinka Trojská, Malvastinka a ve východních Čechách Marabela.

Hodí se všude do hrazených, vůbec dozoru svěřených, souvislých ovocných sadův a domácích zahrad. Půda a poloha jest jí sice každá dobrá, avšak v lepších půdách stromy mohutněji rostou, skýtajíce při tom krásnějších a chutnějších plodů v hojnosti, kdežto v suché, hubené půdě opadávají plody předčasně ve větší míře a nejsou nikdy tak chutné. Stává se tak sice časem i v půdě nejlepší, zvláště za velmi suchého počasí, čemuž však aspoň v zahradách domácích zaléváním předejiti lze. Plodnost začíná velmi brzo a bývá jeden rok velice hojna, druhý méně, také

MALVAZINKA.
ROTE NECTARINE. — PRUNE PÊCHE.

někdy i vynechá zcela, jest v čas květu choulostiva a stihne-li ji mráz, lehko zmrzá. Nejvhodnějším tvarem jest volnému vzrůstu ponechaný krsek, místem i na špalírech ji pěstují, na nichž arcíť nejdokonalejší plody rodívá. K pěstování stromů vysokých také se hodí, plody bývají však o něco menší a vítr je příliš před jich dozráním shazuje.

Stromy rostou velice bujně, úplně zdravě, s větvemi do výše trčícími, krátkým plodonosným dřevem hustě obrostlými, které se později pod tíhou velikých plodů sklánějí.

Letorosty narůstají dlouhé, rovné a silné, pod oky zcela malinko zprohýbané, oblé, nanejvýše bývají ke konci, aneb rostou-li velice bujně, mírně zhranatělé, jsou lysé, málo se lesknou, fialově hnědé, ve stínu zelenavě nahnědlé a i zelenavé, u spodu bývají jako postříbřeny; po ostatním díle jsou šedé a šedožlutě vroubené, ke konci letorostu řídce, dole hustěji roztroušeny tečky, které ve stříbřité bláně mizejí.

Kuželovitá, špičatá, hnědá a šedě šupinatá oka odstávají, mají vedle sebe často poupata květní a jsou na patkách, krátce, do výše oka vydutých, se silnějšími postranními, ke konci letorostu i středními žeběrky, která se hlouběji táhnou.

Malá, krátce vejčitá květní poupata mají šupiny hnědé a šedě ovroubené, jich rozdělení na plodonosném dřevě znázorňuje činný obraz.

Raši zelené a málo přihnědle. Listy jsou po ukončeném vývoji veliké, hrubé, svraskalé, zespod podél nervu řídce chloupkované a lesknou se velice málo, jsou as 110–120 mm dlouhé, 70–75 mm široké, opak vejčité, s krátkou špičkou, k řápíku klínovitě zúžené, mají kraj stejnoměrně, pěkně dvojmo pilovitě vroubkovaný, řápíky as 18 mm dlouhé, řídce chloupkované, na nich větší, zelenavě šedé žlázy; dále ke konci letorostu jsou listy menší, až maličké. Listy dřeva plodonosného bývají menší, opak vejčité, ke stopce více než ke špičce zúžené, žlázy na řápících bývají až tři, často zcela maličké.

Kvete obvyčejně, když stromy sotva rašiti začínají a vzhled stromu v květu bývá bíle zelenavý, květy bývají shluklé, miskovité, as 29 mm široké a z okrouhlých plátků tak sestaveny, že plátky dosahují se navzájem. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu náležitě; při velké úrodě zůstávají plody o něco menší, jindy opět jsou o něco větší, tak že váha jednotlivých plodů kolísá mezi 60–80 g, najdou se však plody až 90 g těžké. Poměr výšky k šířce bývá as 50 × 53, takže jsou téměř kulovité a z obou konců stejně stlačený, jen výjimkou najdou se plody u stopky širší, s temenem užším, jak asi černý obraz znázorňuje; přes jednu stranu táhne se od stopky mělký žlábek, dle plody po jedné straně na dvě, téměř stejné polovice a mizí v široké, mělké jamce rzivou jizvou, ze středu lehce skoseného temene posunutou.

Rovné i zahnuté, zelené, dilem porezavělé, lysé, as 15 mm dlouhé stopky vězí v širokých, hlubokých jamkách.

Pevná slupka se leskne, dá se stáhnouti a jest nakyslá, sivě zelenavá, na slunečné straně růžově nahnědlá, pěkně žlutě bělavě tečkovaná a celá modravě ojiněná; za teplého počasí a zcela dozrálé plody bývají zcela jasně a temně červené, hustě tečkované, spodní barva jen na zastíněných místech prosvítá, bývají krásně

ojíněné, na některých plodech najde se sem tam stříknuta, výjimkou i hrubší a souvislá rez.

Zelenavá, také žlutavá a bělavě prokvetlá, tuhá dužnina jen někdy zcela od pecky jdoucí, obsahuje hojně šťavy, chuť její dobrá, až velmi dobrá, sladká a při tom lehounce navinulá.

Poměrně malé pecky bývají jen někdy zcela volné, obyčejně zůstávají hrbelem, také i zcela, k dužnině lnoucí. Velikost i tvar znázorňuje dostatečně černý obraz.

Uzrává velice nestejně, někdy již poslední dny července, také však až 10.—15. srpna, zraje pak nenáhle a nelze jich najednou zčesati, kterážto okolnost přispívá k tomu, že se zbylé plody dokonaleji vyvinou.

Na stromech drží se a nejlépe vyzrává jen za počasí velmi teplého, jinak zůstává jen bledě neb sivě zelenavá, málo zbarvena, není tak sladká, pak nedrží se na stromech a před uzráním opadává. O nějakém zužitkování zpracováním nelze mluvit, není jí posud tolik, by aspoň k jídlu a poptávkám na trhu stačila. K zaslání i na větší dálku výborně se hodí.

V zahradách zemského pomologického ústavu chovají ji pod jménem Malvazinka červená čís. 74. Podrobné popisy nalézt lze: Ovocnické Rozhledy 1913 str. 162 Malvazinka; Fr. Pixa, Klíč Štěpařský, Broskvová švestka; Handbuch der Obstkunde, čís. 34 Rothe Nectarine.

Dále dávají se jí vedlejší jména: Bluma, Dalmatinka, Dalmastinka, Dalmastinka Trojská, Malvastinka, Marabela, Caledonian, Calvel's Pfirschenpflaume, Howells's Large, Jenkin's Imperial, Louis Philippe, Nectarine, Nectarine Plume, Peach, Pêche de Calvel, Prune d'Abricot, Prune Pêche, Prunus damascena nectarea rubra, Liegela superba, Susina Nectarina.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

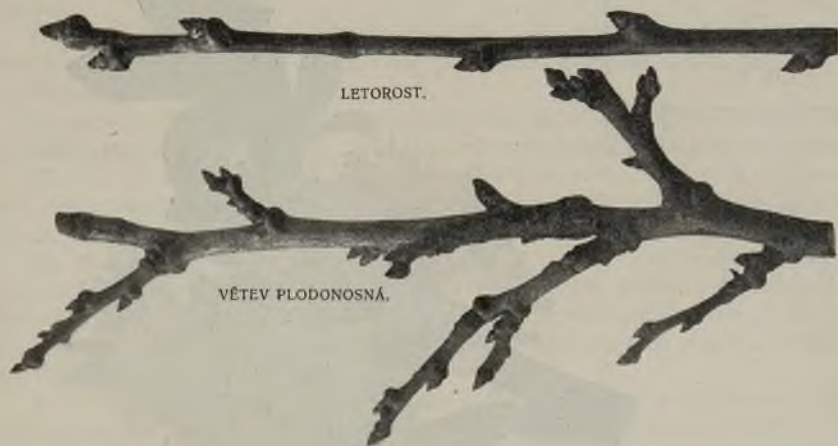
C) SLÍVY.

čís. 37.

ONTARIO.

ONTARIO.

Za výbornou tuto slivu, která se Renklotám velice přibližuje, vděčíme Severní Americe, kdež ji veliký zahradnický závod Ellwanger Barry v Rochestru, kolem roku 1870 v širší známost uvedl. Jest s podivením, že právě nejlepší odrůdy ovoce tak zvolna se poznávají, zatím co různý, do nebe vychvalovaný brak, dochází arciť s hrozným doporučováním, rychlého rozšíření. Tak jest také s Renklotou „Ontario“. Jest známa jen jednotlivcům a chybí i ve vůdčích zahradách, ač neměla by chyběti v žádné domácí zahradě.

Přes malé rozšíření zdomácněla všude, kde ji poznali, a daří se jí za stejných poměrů jako švestce domácí. Se zřetelem k ohromné plodnosti má se jí však dopřáti místa a půdy nejlepší, nejlépe tam, kde se vzdělává, lnojí, po případě i zalévá. Veliká ta plodnost, která hned v druhém, třetím roce začíná, jest její vadou, některý rok plody jako hrozny vína větve obalují, následkem čehož nemohou se vyvinouti, zůstanou drobné, na sebe namačkány, bez chutí, ano i zvadnou. Tu nezbývá nic jiného, chceme-li aspoň část úrody zachovati, než aspoň dvě třetiny plodů protrhati a vydatným přihnojením a zaléváním životní sílu stromů udržeti, jinak se stává, tak jako v půdě chudé a hubené, že přestanou růsti a větev po větvi nejprve smolí, pak odumírá.

Hodí se každému a na každé místo, se zřetelem však na velice lákavé plody neměla by se blíže veřejných cest sázeti, svádí příliš k mlsání, jemuž nikdo neodolá; spíše patří tedy jen do souvislých sadů neb zahrad domácích.

ONTARIO.

Z mládí rostou stromy velice bujně, rozvětvují se pěkně do výše a větve ob-
růstají velice hojně dřevem plodonosným, později se větve pod tíhou plodů sem
tam rozkládají, čímž koruna nepěkného vzhledu nabývá; z příčiny této lépe jest
pěstovati volně rostoucí, na jakékoliv podložce šlechtěné krsky než stromy vysoké,
ač i na těchto dobře se daří. K výchově těchto jest lépe, šlechtí-li se na obyčejnou
švestku v libovolné výšce.

Letorosty narůstají rovné a silné, rázu Renklot, pod oky nejsou zprohýbány,
jsou oblé, při velmi bujném vzrůstu i drobně zhranatělé, málo se lesknou, jsou fialově
zahnědlé a větším dílem jako mramorovaně stříbřité, ve stínu rostlé zůstávají zelené
nebo zeleně nahnědlé, po celém povrchu roztroušeno množství šedých teček, které
se ve stříbřité bláně ztrácejí.

Veliká, kuželovitá oka mají špičky buď ostré, jednotlivé i rozštěpené, odstávají,
mají vedle sebe často květní poupě, šupiny mají hnědé, od letorostu se neliší, dílem
šedě ovroubené a jsou na patkách krátce prohnutých, do výšky oka, dílem i výše vy-
dutých, někdy s třemi žeběrky, z nichž střední jen kratounek bývá. Rozdělení malých,
špičatě vejčitých, hnědých poupat znázorňuje černý obraz.

Tmavou bujnou zelení stkví se listy bývají v polu letorostu veliké, 110 až
115 mm dlouhé, 63—67 mm široké, lesklé, hruběji svraskalé, více ploché, zespod
podél nervu chloupkované, eliptické, mají kraj hruběji dvojmo pilovitě vroubkovaný,
řapíky 15—17 mm dlouhé, rudé, s krátkými, jako rozštěpenými, z mládí ochmýře-
nými palisty, žlázy na řapících hned pod čepelí listu a vysoko vyvstalé; u spodu i ke
konci letorostu, jakož i příplodní listy bývají mnohem menší tvaru opak vejčitého,
mají delší řapíky a žlázy na nich stejně veliké.

Celkový vzhled hojně kvetoucích stromů jest nazelenalý, jednotlivé květy bý-
vají kulaté, as 26 mm široké, z okrouhlých plátků tak sestaveny, že se vzájemně až
přesahují. V době květu není příliš choulostiva a málo zmrzá. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cídl. zhotovený, znázorňuje
velikost, tvar i barvu v nejkrásnějším vývoji. Větev vzata byla s volně rostoucího
krsku, na němž plody byly protrhány a vážily 60—80 g. Za obyčejných okolností
bývají menší, 43—50 mm vysoké, 42—48 mm široké, vážice 50—60 g, při veliké úrodě
ještě menší. Některé bývají téměř kulovité, jiné o něco vyšší než široké, jak ke stopce,
tak i k temeni stejně zakulacený, po jedné straně táhne se od stopky mělký žlábek,
děle plod po jedné straně na dvě o málo, nestejně části a končí se na zcela mírně sko-
seném temeni v mělké jamce velkých ryzivou jízvou.

Zelené, živě skvrnité, jen od spodu chloupkované, 15—20 mm dlouhé stopky
trčí z mělkých, širokých jamek.

Jemná, dosti však pevná slupka, lehko se stahuje a jest buď bez chuti nebo le-
hounce nakyslá, velice málo se leskne, bývá v plné zralosti až poloprůsvitná, sivě
zelenavá a žlutavě, jako hadovitě prokvetalá; strana sluncem ožehlá bývá až do zla-
tova žlutá, jednotlivě i lehounce červenavě nadechlá, velice jemnými, bělavě vrou-
benými tečkami hojně poseta, mramorovaná a jemně bělavě ojiněna. Vyskytnou se
plody, na kterých bývá stříknuta jemná rez.

Dužnina jest jako by meruňku rozloup, zelenavě zlatěžlutá, pod slupkou ze-
lenavá, velmi jemná, měkká, libě voní, obsahuje hojně šťávy, chuť její sladká, koře-
nitá, velmi dobrá, však Zelené renklotě, na niž upomíná, se přece nevyrovná. Touto

výbornou chutí vyznamenávají se jen plody na slunci zcela vyzrálé, kdežto ve stínu vyrostlé, následkem toho méně vyzrálé, mají chuť bezvýraznou a málo sladkou.

Za teplého počasí pecky úplně pouštějí, nejvýše jen hřbetem lpěti zůstávají, za studeného leta špatně pouštějí. Jich velikost i tvar znázorňuje černý obraz.

Uzrává dle počasí někdy již v prvních dnech srpna, jindy až 10. a v roce 1902 dokonce až 15. srpna, pak zraje na stromech nenáhle po 14—20 dní.

Jsou to výborné stolní plody a krásné na trh. K zaváření se však nehodí, jsou k tomu měkké a rozvářejí se.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji ji posud nepěstují. V literatuře nalézá se popis v Ovocnických Rozhledech 1913, str. 113; krátký popis obsažen jest v Pomologische Monatshefte v roce 1907, str. 77, pod jménem Ontario-pflaume, se značkou OO ×; Thomas má ji mezi novinkami na str. 168 pod jménem Ontario.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
C) SLÍVY.

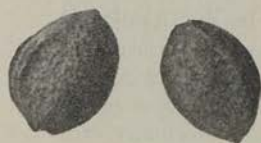
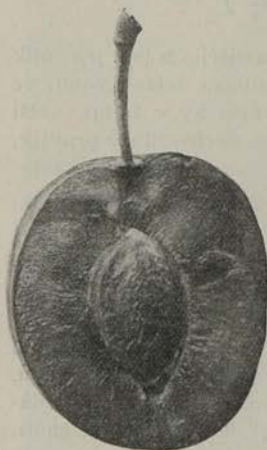
Čís. 38.

OULLINSKÁ RENKLOTA.

REINE-CLAUDE VON OULLINS.

REINE-CLAUDE D'OULLINS.

OUILLINSKÁ RENKLOTA.*)

O původu této nádherné a dobré renkloty neví se nic určitého a jest jen tolik známo, že rozšířena byla ze školek zahradníka Masota v Oullinsu, blíže Lyonu, ve Francii. Jest z nejlepších, ranně uzrávajících renklot a neměla by v žádné větší nebo menší zahradě s vybraným ovocem chybět. Ne nadarmo nechce starý praktik, pan Maruška ve Svijanech u Turnova, ani jiné množiti; říká vždy, že stačí mu tato.

Dle sebraných, většinou jen kusých zpráv, nenalezla dodnes většího rozšíření a málo kde jest známa, čemuž lze se jen diviti, poněvadž právě tato slučuje v sobě veškerý vlastnosti, jakých od dobré renkloty vyžadujeme: jest veliká, krásně žlutá, velmi dobrá a plodná tak, že se stromy až rozlamují, jak v roce 1912 se stalo. Dá každý rok alespoň něco plodů. Také její rannost jest velmi cenná; kdežto jiné renkloty jsou ještě tvrdé a zelené, tato již uzrává a září na stromech jako malé oranže. Na stůl nelze sobě přát lepší a jest mu spolu i okrasou, na trhu vábí velice ke koupi, k zaváření se přece však nehodí, jest k tomu příliš měkká. K dopravě na další vzdálenost nesmí se nechati úplně dozrati; zralé se pomačkají a jest na nich pak vše znáti.

Hodí se hlavně do zahrad domácích, neb jinak chráněných, do polních sadů a k cestám naopak nikoli, svádíť příliš k mlsání. Tvaru stromů lze upotřebiti jakéhokoliv, přednost však zasluhují volně rostoucí krsky na jakémkoliv podloží šlechtěné, ač i na stromech vysokých velmi dobře se daří. Co půdy se týče, není vybíráva a daří se za stejných poměrů se švestkou domácí, arcit' nejlépe tam, kde půda se pod ní vzdělává a hnojí. Stromy rostou zdravě, velmi bujně, jsouce u země šlechtěny vzrůstají rychle buď v pěkné, jehlancovité krsky aneb v pěkné, silné vysokokmeny, rozvětvují se mohutněji než švestky domácí v korunu vysokou a velkou.

*) Pod obrazem chybně rencloata.

OULLINSKÁ RENCLOTA.
REINE-CLAUDE VON OULLINS. — REINE-CLAUDE D'OULLINS.

Letorosty narůstají dlouhé, silné, pod oky rovné, lysé, lesknou se, jsou hnědě fialové, ve stínu zelenavě hnědé, hustě jemnými, žlutavými, vyvstálými tečkami posety, sem tam jako by stříbřitě pošedivěle.

Velmi hustě rozdělená oka jsou od spodu letorostu malá, dále větší a větší, přece však jen útlá a štíhlá, ostře zakončena, málo odstávají, mají šupiny hnědé, šedě ovroubené a jsou na patkách krátce, ale vysoko vydutých, s mohutnějšími žeběrky, z nichž postranní jsou krátká, střední pak hluboko se táhne, čímž letorost jaksi hranatí; některá postranní žeběrka bývají brvitá. Na patkách jsou pod samým okem patry jizvy po opadáních listech.

Květní poupata bývají silněji vyvinuta, dlouze vejčitá, s rozštěpenou špičkou, mají šupiny hnědé a šedě ovroubené; jich rozdělení na plodonosném dřevě znázorňuje černý obraz.

Tmavě zelené, lesklé, rozložené, hruběji svraskalé listy bývají 95—120 mm dlouhé, 60—70 mm široké, eliptické, s krátkou špičkou, zespod podél nervu řídce chloupkované, mají kraj hrubě pilovitě vroubkovaný, řapíky as 20 mm dlouhé, málo zarudlé, na nich větší žlázy hned pod čepeli listu; u spodu letorostu bývají listy delší a užší, na mladších pak zcela malé; listy dřeva plodonosného jsou daleko menší, než jak zprvu uvedeno, stejného tvaru, avšak žlázy na řapících buď scházejí aneb jsou zcela maličké.

V době květu jsou stromy nádherné, jednotlivé květy jsou veliké, až 39 mm široké, z vejčitých bílých plátků tak sestaveny, že druh druhá sotva dosahuje; poupata před rozvitím jsou zelenavá. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. provedený, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu dokonale, větev byla vzata s volně rostoucího, plně plody obsazeného krsku, na němž nebyly plody protrhány. Zobrazené plody vážily jednotlivě 45—50 g; obvykle bývají 42—44 mm vysoké, 41—42 × 40—41 mm široké, kulovité, jak ke stopce, tak i k temeni stejně zaokrouhleny, jen někdy jsou k temeni o něco málo více zúženy, po jedné straně od stopky se táhnoucí mělký žlábek dělí plod na dvě, málo od sebe se lišící části a končí se na širokém, zcela mírně skoseném temeni v malé jamce, rzivou, ze středu poněkud posunutou jizvou.

Zelené, rzivě skvrnité, 20—25 mm dlouhé, lysé aneb tak jemně chloupkované stopky, že to lze jen pod sklem poznati, vězí v úzkých, hlubokých jamkách.

Bíle ojiněná, po otření jako sklo lesklá, jemná slupka stahuje se někdy špatně, jindy dobře a jest kyselá, barvy pěkně světle žluté, ve stínu zeleně prokvétá, strana sluncem ožehlá bývá často červeně postříknuta; hojně, zelenavě nebo bělavě pihy prosvítají slupkou jako sklem, mimo to najdou se při bližším ohledání sklem velice jemné, šedé nebo světle rzivé, roztroušené tečky; na některých plodech vyskytují se rezavé, ostře ohraničené, i také rozstříknuté, rezavé skvrny.

Zelenavě zlatě žlutá dužnina jest tuhá, obsahuje hojně šťávy, úplně se v ústech rozplývá a vyniká výbornou, sladkou, na Zelenou renklotu upomínající chutí.

Poměrně velké pecky, jichž velikost i tvar černý obraz znázorňuje, bývají v dužnině úplně volny, jen někdy zůstávají k ní hrbetem lnouti; stává se, zvláště za nepříznivého, studeného počasí, že dužnina nejde od pecky.

První plody žloutnou a uzrávají kolem 12.—15. srpna, zrají pak nenáhle na stromech až do konce srpna. V deštivém počasí puká daleko méně než odrůdy jiné, za to však nelze jí proti vosám uchrániti.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem Královská oullins-ská č. 112.

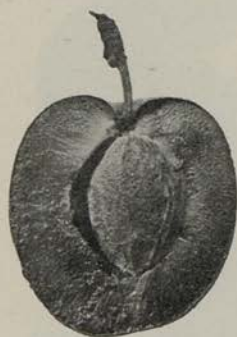
Popisy lze nalézt v Ovocnických Rozhledech 1913, str. 89, Oullins-ská rencleta; Handbuch der Obstkunde čís. 150, Reine-Claude von Oullins; Thomas, str. 157, Reine-Claude d'Oullins; Jankowski, Sąd i ogiód owocowy str. 370, Ulena. — Také se jí přidávají jména: Massot, Monstrueuse d'Oullins, Oullin's Gage, Oullins' Golden, Oullin's Golden Gage, Reine-Claude Précocé, Roi-Claude.

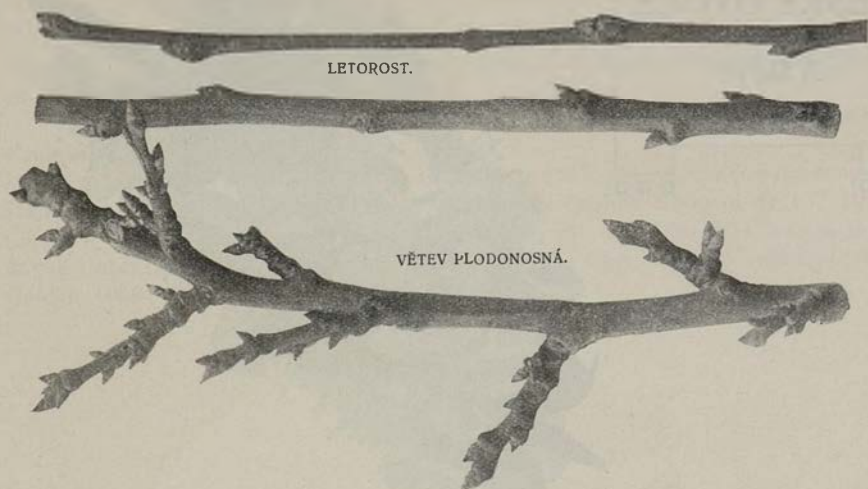

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE
□
C) SLÍVY.
čís. 39.

CARSKÁ.
LE CZAR.

CARSKÁ.

V polou srpna, když nejrannější slívy již se končí, dozrává slíva, nedávno teprve k nám pod jménem „The Czar“ z Anglie dovezená, která svojí neobyčejnou plodností každému se zamlouvá, kdo ji měl příležitost poznati.

Také tato slíva málo kde jest posud známa, hodí se však každému, kdo ranné slívy ať již pro domácnost nebo pro trh pěstuje, zvláště blíž velkých a průmyslových měst, kde ranné ovoce vždy odbytu dochází. Že by nám však naši švestku, na niž nejen barvou, nýbrž i chutí upomíná, jak sem tam se hlasy ozvaly, nahraditi mohla, nelze ani mysliti.

Daří se všude, kde obyčejná švestka dobře se daří, také dle získaných zpráv i na místech vysoko položených. Se zřetelem k veliké její plodnosti má se pro ni vykázati půda lepší, vlhčí, poněvadž se stává, že v hubené, suché půdě se plody nevyvinou a jsou bez chuti. Také i stromy brzy se vyčerpají a hynou. Nejlepší plody poskytuje tam, kde se půda pod ni vzdělává a hnojí, ať jest to v polních sadech nebo stromořadích, v zahradách domácích i zelinářských. Stromů použití lze jakýchkoliv, do polí a sadů vysokých, v domácích zahradách nízkých, volně rostoucích krsků; daří se na obojích dobře, takže i podložka vyhovuje jí každá.

Mladé stromy ve školce rostou velice bujně, vzrůstají rychle v pěkné vysokokmeny aneb v úhledné krsky, rozvětvují se později hustě a krátce v koruny kulovité, poněkud zmatené, ve velikosti švestky obyčejné, větve obrůstají hojně krátkým,

CARSKÁ.
LE CZAR.

velice křehkým, plodonosným dřevem a později se rozkládají. Plodití začínají velice brzo a že v čas květu pozdními mrazy méně trpí, jest plodnost stálá, často až přílišná, takže se až stromy rozlamují, a málo kdy zcela vynechává. Za přílišné úrody jest radno, tam, kde se to dá, na krcích, plody důkladně protrhati, zbylé pak lépe se vyvinou a jsou chutnější, také i přihnojením mají se stromy ve vzrůstu podporovati.

Letorosty narůstají rovné, štíhlé, mají ráz letorostův švestek, jsou od spodu oblé, ke konci mírně zhranatělé, zdá se, jako by byla pokožka jemnou krupicí podsypana a jsou zcela krátce chloupkované, barvy fialově hnědé, ve stínu zelenavé, neb zelenavě nahnědlé, na spodním konci stříbřitě mramorované a nelesknou se.

Štíhlá, kuželovitá, pěkně vyvinutá a ostře zakončená oka mají šupiny hnědé a šedě vroubené, mívají vedle sebe jednotlivé květní poupata stejné barvy a jsou na patkách, do výše ok vydutých, s třemi žebérky, která táhnouce se jaksí závitovitě dolů, letorost částečně hranatější. Květní poupata jsou malá, špičatě vejčitá a hnědá, jich rozdělení na plodonosném dřevě znázorňuje černý obraz.

Tmavě zelené, měkké, svraskalé, málo lesklé listy bývají 65—80 mm dlouhé, 45—50 mm široké, široce eliptické, na obě strany stejně zúžené, zespod podél nervu chloupkované, ploché, mají kraj pěkně pilovitě vroubkovaný, řapíky chloupkovaté, načervenalé, 18—20 mm dlouhé, žlázy na nich maličké. Ojedíněle najdou se listy téměř okrouhlé, jaksí jabloňovým podobné. Příplodní bývají menší a protáhlejší.

Kvetou vždy velmi hojně, jednotlivé květy jsou okrouhlé, as 28 mm široké, z bílých, bledě nazelenalých plátků tak sestaveny, že sebe vzájemně dosahují.

Připojený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cídl. s úplně rodícího stromu zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu náležitě. Jednotlivé plody, jak z obrazu patrné, nejsou stejné, některé kulatější, jiné podlouhlejší, váha pak kolísá mezi 24—30 g, poměr výšky k šířce jest as 39—36 × 37 mm, některé jsou k oběma koncům stejně zaokrouhleny, jiné bývají u stopky širší a k temeni více zúžené; mělký, jednotlivě i hlubší, od stopky se táhnoucí žlábek dělí plod po jedné straně na dvě, téměř stejné polovice a končí se na šikmém temeni v malé jamce izívou jízvou pod nejvyšším bodem temene.

Zelené, velice málo chloupkované, 10—13 mm dlouhé stopky vězí v úzkých, hlubokých, jednotlivě i mělkých jamkách.

Jemná, krásně světle modře oviněná slupka těžko se stahuje a jest kyselá; barvy červenavě modré až tmavě rudě fialové, na slunečné straně až černavé, ve stínu zelená prokvétá; nezřetelné tečky jsou sem tam potroušeny a některé plody bývají postříknuty drobnou rzí.

Zelenavá, až žlutá dužnina není příliš šťavnatá, jest švestkové podobná, na niž i chuti upomíná; ale není tak výbojná, spíše jen dobrá, vodnatě nasládlá.

Pecky někdy úplně, jindy jen z polovice pouštějí neb aspoň hřbetem k dužnině lnou; jich velikost a tvar znázorňuje černý obraz.

Uzrává mezi 10.—20. srpnem, většinou najednou a jen malá část dozrává na stromech o něco později. V deštivém počasí puká jako jiná.

Jest dobrá k jídlu, v kuchyni dá se jako švestka spotřebovati, pro trh činí ji pěkná modrá barva vábívou, a dopravu snáší tak dobře jako švestka.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Čárova“ čís. 60.

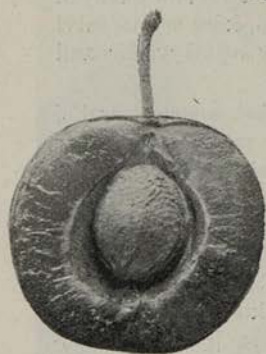
Popis naléztí lze v Ovocnických Rozhledech 1913, str. 65, Slíva Le Czar. Krátké posudky bez popisu najdou se sem tam v cizích časopisech. V Anglii nazývají ji The Czar.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
C) SLÍVY.

Čís. 40.

MERUŇKOVÁ RENKLOTA.

APRIKOSENARTIGE REINE-CLAUDE.

MERUŇKOVÁ RENKLOTA. *)

Ve starých, hlavně panských sadech najdou se dosti často odrůdy, buď vůbec neznámé neb staré, v zapomenutí upadlé, kterých po nejpečlivějším prostudování zjistiti nelze. Z těchto jest i tato vzácná renklota, která pěstována byla od dávných dob v tak zvané Starozámecké zahradě velkostatku Chlumeckého, kdež se množství krásných, málo známých odrůd pěstovalo a jež před dávnými lety svými rychlirami různého ovoce daleko i za hranicemi známa byla.

Odkud tam přinesena byla, neví se, nelze jí však k žádné jiné, současně zrající renklotě ani přirovnati, jen Meroldtova renklota, které se velice podobá, snesla by přirovnání, ale zraje za stejných okolností povždy o 10—14 dní později, pak Meroldtova jest mladšího původu, vypěstoval ji Dr. Meroldt v Lišnici u Žatce as v polovici devatenáctého století, kdežto původní strom Meruňkové renkloty pocházel z doby starší. Se stromu toho brány byly rouby a tak rozšířila se kol Chlumce i dále. Každý, kdo ji zná, váží si jí velice; chutí vyrovná se Zelené renklotě úplně, jest také sličnější, za to však není tak plodná a hodí se vlastně jen tomu, kdo, nehledě k velikému výnosu, rád má něco výborného v zahradě a na stole, nelze jí tudíž pro pěstování ve velké míře doporučiti.

V půdě sobě nevybírá a daří se za stejných poměrů jako renkloty jiné. Stromy rostou z mládí velmi bujně, dají se z nich vypěstovati pěkné, vysoké kmeny, neb volně rostoucí krsky, kterým se má v domácí zahradě dāti přednost; rozvětvují se v koruny vysoké, vyšší renklot zelených, a nerozkládají se tak. Plodnost jich začíná velmi brzo, dají jeden rok více, druhý méně, nikdy velice mnoho, avšak povždy něco. Kvetou sice každé jaro velice hojně, však květy trpí pozdními mrazy více nežli odrůd jiných.

*) Pod obrazem chybně renklota.

MERUŇKOVÁ RENCLOTA.
APRIKOSENARTIGE REINE-CLAUDE.

Narůstající letorosty mají ráz jako u jiných renklot, jsou v letě chloupkované, později až po špičku, která chloupky podrží, lysé, štíhlé, pod oky zcela mírně zprohýbané a poněkud se lesknou. Barvy jsou fialově hnědé, ve stínu nahnědle zelenavé, od spodu stříbrnitě mramorované a vyvstálými, bledšími, sotva zřetelnými tečkami řídce poseté.

Poměrně malá, krátce a široce kuželovitá oka, málo odstávají, mají šupiny hnědé a šedě ovroubené a jsou na patkách, do výše oka vydutých, širokých, s třemi žeběrky, která se na některém letorostu hluboko táhnou a jej hranatěji, na jiných táhne se jen prostřední hluboko dolů, kdežto postranní jsou jen zcela krátká.

Dvouleté dřevo bývá jako olovo šedě zbarveno a hrubými, vyvstálými a roztrhanými tečkami poseto.

Květní poupata jsou větší, vejčítá, mají šupiny hnědé a šedě ovroubené; jich rozdělení po dřevě plodonosném znázorňuje černý obraz.

Největší listy nalézají se as uprostřed letorostu, neb o něco níže a jsou až 110 mm dlouhé, 62 mm široké, eliptické, největší jich šifka jest však ze středu ke krátké špičce posunuta, jsou rozložené, tmavě zelené a dosti lesklé, jen mladé jsou vespod chloupkované; kraj mají hruběji dvojmo vroubkovaný a vroubky bývají někdy brvité; mají řapíky as 20 mm dlouhé, zarudlé, velmi jemně chloupkované a žlázy na nich malé a miskovité; ke konci letorostu jsou listy zcela malé. Také i listy dřeva plodonosného jsou menší, kratší, avšak širší, spíše opak vejčité, jaksí jabloňovým podobné, se stejnými žlázy na řapících.

Stromy květávají vždy velmi hojně a květy jsou shluklé, jednotlivé bývají as 23 mm široké a z okrouhlých, bílých, lehounce nazelenalých plátků tak sestaveny, že druh druhá sotva dostihuje. (Viz obraz.)

Přípojený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu náležitě a jest jen třeba dodat, že tak pěkná červená líčka mají plody jen v letech teplých a slunečných, jindy bývají jen červeně skvrnité. Váha jednotlivých plodů kolísá mezi 34—45 g, výška rovná se téměř šířce, takže jsou téměř kulovité a z obou konců zcela mírně stlačeny, široký, zcela mělký, od stopky se táhnoucí žlábek, dělí plod po jedné straně na dvě, o málo nestejně části a končí se rzivou, často vyvstalou jizvou v maličké jamce na mírně skoseném temeni.

Zelené, velice jemné, takže jen pod sklem patrně chloupkované, 10—15 mm dlouhé stopky vězí v mělounkých, jednotlivě i zcela plochých jamkách.

Pěkně bělavě ojiněná slupka dá se stáhnouti, jest tuhá a bez chuti, málo prosvítuje, barva zelenavě žlutá, zeleně prokvetalá, později více žlutá, na slunečné straně více žlutá, červeně pokropená, skvrnitá a tečkovaná, až i pěkně začervenalá. Velmi jemné, buď zelenavé neb šedé, jen pod sklem zřetelné, sem tam roztroušené tečky bývají na sluneční straně červeně ovroubeny a tím nápadnější. Dužninu mají jako Zelené renkloty tuhou, zelenavě do zlatova žlutou, velmi šťavnatou, chuť výbornou, po renklotách vonnou, kořenitě sladkou, se Zelenou renklotou téměř stejnou.

Pecky obyčejně zcela pouštějí, stává se však přece, že některý, zvláště chladný a deštivý rok nepouštějí; jejich velikost a tvar znázorňuje černý obraz.

Uzrávají mezi 12.—20. srpnem, kdežto Meroldtova za stejných okolností teprve po 20. srpnu uzrává. Zrají pak na stromech nenáhle, až do konce srpna. Za déle trvajících dešťů puká jako jiná a před hmyzem, zvláště vosami, těžko se dá uchrániti.

K jídlu jest to pravá pochoutka a i v kuchyni dá se stejně jako Zelené renkloty spotřebovati.

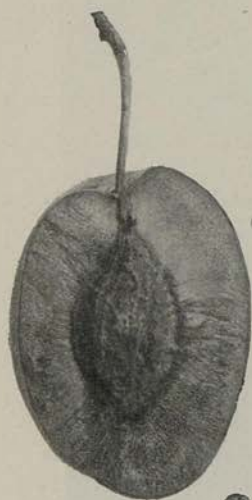
Chlumecký děkan Velich, současník to děkana Rösslera v Poděbradech, měl ji ve svých sadech pod jménem Aprikosenartige Reine-Claude.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

C) SLÍVY.

čís. 41.

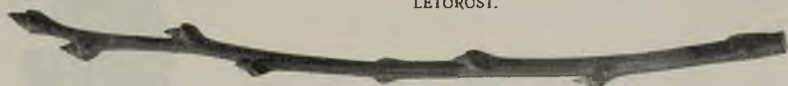

DUANE'S PURPLE.

(ŠÍDLOVKA)

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

DUANE'S PURPLE.

(ŠÍDLOVKA.)

Původ této dosti ranné a prodejné rudé slívy není znám; také i velice málo kdo ji zná a zřídka se najde. Bláha však o ní svého času napsal: „Není příliš dobrá, avšak velmi úrodná, kdyby jí bylo sebe více, vždy se velmi dobře prodá a plní kapsu, a poněvadž se prodává i za rannou švestku, jest pro sadaře v sadě pravým dobrodíním; celý sad bych z ní sice nesázal, ale v renklotovém a slívovém sadě dal bych ji čelné místo a nasázal ji v hojném počtu.“ — Dle těchto slov má ranná tato slíva dosti velkou cenu a mělo by se jí, kde odbyt by nalezla, tedy blíže větších a průmyslových měst, co možná dbáti.

Na půdu a místo nečiní jiných nároků než jak slívy jiné, se zřetelem však k veliké plodnosti jest lépe sázeti ji tam, kde se půda pod nimi vzdělává a hnojí. Kde toho není, nutno ji vydatným hnojením ve vzrůstu podporovati.

Sázeti lze ji kdekoliv, vysokokmeny do stromořadí a polních sadů, nízké, volnému vzrůstu ponechané, v zahradách domácích. Stromy rostou z mládí na každé podložce bujně a zdravě, pěkně do výše, tak že se z nich pěkné vysokokmeny pěstovati dají; později rozvětňuje se mohutněji než švestka v koruny vysoké, švestkové převyšující a větve obrůstají velice hojně drobnějším, křehkým, plodonosným dřevem, slabší větve se pod tíhou plodů obyčejně sklánějí.

Plodnost začíná velice brzo, bývá tak hojna, že se až stromy rozlamují, zřídka kdy se stane, že by vůbec plodů neměla, což se dá jen tím vysvětliti, že v době květu za pozdních mrazů tak netrpí.

Letorosty narůstají dlouhé a štíhlé, zakřivené, barvy nahnědlé a ve stínu zelenavé; velmi jemné, stříbřitě vroubené tečky pokrývají letorost od špičky řídce,

DUANÉS PURPLE.
(ŠÍDLOVKA.)

k jeho dolejšímu konci, hustě až tak, že dohromady splývají a tím jakýsi stříbřitý povlak tvoří.

Poměrně malá, štihle kuželovitá, ostře zakončená oka mají šupiny hnědé, poněkud odstávají, mají podle sebe velmi často květní poupata a jsou na patkách širokých, oka převyšujících, krátce prohnutých, s třemi mohutnějšími žeběrky, která hluboko se táhnouce, letorost mírně hranatější.

Velmi dlouhá květní poupata jsou tenká, dlouze a ostře zakončena, a špičky hnědých šupin nepřiléhají; žádná jiná slíva nemá snad květních poupat tak dlouhých. Rozdělení jich po dřevě plodonosném znázorňuje černý obraz.

Veliké, tmavě zelené, dosti lesklé listy bývají asi k polovici letorostu největší, až 130 mm dlouhé, 62 mm široké; ostatní jsou menší, ke konci až zcela maličké, jsou rozložené, eliptické, k řapíku více klínovitě zúžené, mají kraj pilovitě, jednotlivě dvojmo zoubkovaný, řapíky as 33 mm dlouhé, zelené, žlázy na nich malé a hned pod čepelí listu; některé z nich mají uzounké, brzo opadavé palisty.

Na dřevě plodonosném jsou listy menší, opak vejčitě, k řapíku dlouze zúžené, s krátkou špičkou.

Povždy velice hojně kvetoucí stromy mají v dobu tu vzhled přizelenalý; jednotlivé květy, švestkovým podobné, jsou asi 28 mm široké, z vejčitých, lžičkovitých plátků tak sestaveny, že sebe vzájemně nedosahují. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve ze zahrad zemského pomologického ústavu v Troji zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu dokonale. Váha jednotlivých plodů kolísá mezi 45—58 g; tvarem jsou velké švestce podobny, as 53 mm dlouhé, 40 × 35 mm široké, dle toho se stran mírně smáčknuty, ke stopce jsou více zaokrouhleny, jedna strana bývá pod temenem mírně proláklá, takže bývá téměř zašpičatělé a k jedné straně posunuto; najdou se plody, které mají téměř baňatější, zakulacenější a ke stopce jsou více protáhlé, také však i takové, že jsou z obou konců stejné. Hlubší, často i ostře řaznutý, od stopky táhnoucí se žlábek dělí plod po jedné straně na dvě nestejně veliké polovice a končí se rzivou, obvykle ze středu směrem k čáře posunutou jízvou, v maličké jamce na skoseném temeni, také i když téměř jest zašpičatělé, zcela volně bez jamky, pod nejvyšším bodem. Málo kdy táhne se žlábek přes téměř až na druhou stranu (ač přece tak bývá).

Hladké, zelené, tenké, 18—22 mm dlouhé stopky vězí v malých, hlubokých, skosených jamkách.

Krásně modravě oviněná slupka má po otření barvu fialově rudou, ve stínu žlutavě prokvětá, na slunečné straně se až černá; celá jest pěknými, zlatitými tečkami hojně poseta, sem tam stříknuta bývá nejen drobná rez, nýbrž i rezavé skvrny se najdou.

Dužninu mají měkkou, hustě žilkovanou, hrubší, zelenavě zlatěžlutou, hojně šťavnatou, chuť prostě navinule sladkou, celkem dobrou.

První plody užírají mezi 12.—20. srpnem, načež zraje postupně až do konce měsíce srpna.

K jídlu jest sice jen druhé jakosti, však přece dosti dobrá, za to na trhu pro svůj švestce podobný tvar i barvu dobře se prodává. K zasilání hodí se v nepřežrálém stavu zcela dobře. Za déle trvajících dešťů puká jako jiná.

Pecky, jichž velikost a tvar černý obraz znázorňuje, někdy zcela pouštějí, jindy zůstávají hřbetem k dužnině lnouti, však stává se, že v nepříznivém, chladném letě vůbec nepouští.

V zahradách zemského pomologického ústavu chovají ji pod jménem „Šidlovka šarlatová“ čís. 83.

Kratičký popis přináší Thomas na str. 165 Pourprée de Duane. Ostatní známá jména: Pourprée Duane, Purple Magnum Bonum.

Pixa v svém Štěpařském klíči popisuje na str. 202 také „Šidlovku“, dává ji však německé jméno Rothflamirte flaschenartige Zwetsche, ač popis úplně se hodí na „Šidlovku“ popsanou.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

C) SLÍVY.

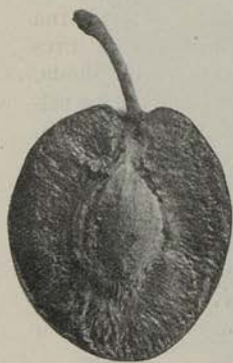
čís. 42.

MONTFORTSKÁ.

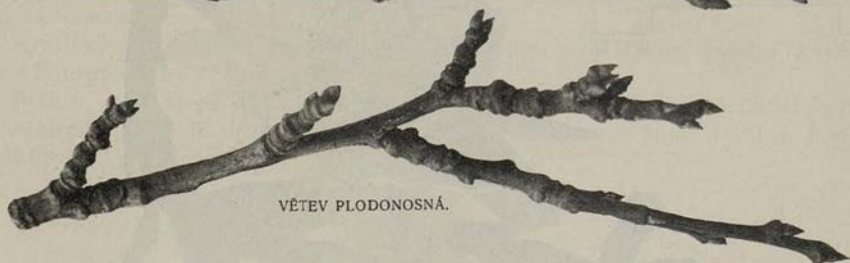
MONTFORTPFLAUME.

PRUNE DE MONTFORT.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

MONTFORTSKA.

Výborná tato švestkovitá sliva pochází z Francie, kdež byla as v polovici devatenáctého století v zahradě Herttové v Montfortu z pecky vypěstována, načež ji zahradnický závod Prevostův v Rouenu do obchodu a tím v širší známost uvedl. Nerozšířila se ve větší míře posud nikde a nachází se jen jednotlivě, sem tam ve větších sadech a u milovníků rozmanitého ovoce. Teprve v poslední době začíná se sázeti v poněkud větším počtu. Jest to sliva či lépe pološvestka, chutí výborná a málo která se jí v příčině této vyrovná, škoda jen, že nejde časem od pecky. Přes to lze ji každému milovníku krásného, dobrého ovoce co nejvřeleji doporučiti. Škoda, že nelze totéž říci i o pěstování ve velkém, není tolik úrodná, jak toho pěstění ve velkém vyžaduje. Sázeti lze dle libosti buď stromy vysoké v sadech polních a zahradách, neb stromy nízké v zahradách domácích, na obojích přináší pěkné, stejně velké plody. Za to půda má se jí poskytnouti lepší a dostatečně vlhká, v hubené špatně roste a v suché shazuje plody, nejlépe prospívá tam, kde se půda pod ni vzdělává a hnojí, pak daří se tak dobře, jako každá jiná. Podložky lze upotřebiti jakékoliv, k výchově stromů vysokých jest lépe šlechtiti ji v libovolné výšce na obyčejnou švestku.

Z mládí roste bujně, však dosti zdlouhavě, pěkně vzhůru, rozvětňuje se drobně v korunu více širokou než vysokou, spíše řidkou, hojně plodonosným, drobným dřevem obrostlou.

Ploditi začínají stromy brzo, nikdy však tak hojně, by byla jako jiné plody obalena, vždy jen po větvích roztroušeně, jeden rok více, druhý méně, povždy aspoň něco; příčinou toho jest asi, že jsou květy proti pozdním mrazům na jaře velice choulostivé a zmrzají dříve než jiné.

Letorosty narůstají štíhlé, ke konci tenké, jsou velice krátce chloupkované, jako aksamitové, barvy fialově nahnědlé, ve stínu zelenavé, nelesknou se a spodní část bývá stříbřitě mramorována.

Poměrně velká, štíhle kuželovitá, tupě zakončená oka, málo odstávají, mají špičky roztřepené, šupiny hnědé, vedle sebe mívají květní poupata a jsou na patkách

MONTFORTSKÁ.
MONTFORTPFLAUME. — PRUNE DE MONTFORT.

do výše oka vydutých, zcela krátce prohnutých, s třemi hrubšími žeběrky, která letorost hranatější; mezi žeběrky jsou proláklé žlábký.

Kuželovitá květní poupata mají šupiny hnědé a šedě vroubené a jsou po plodonosném dřevě tak rozdělena, jak černým obrazem znázorněno.

Největší listy bývají pod středem letorostu, ostatní jsou menší, až malé, bývají as 92 mm dlouhé, 65 mm široké, vejčité, poněkud jabloňovým podobny, zcela krátce zašpičatělé, drobně svraskalé, ze spod jen podél nervu méně chloupkované a málo se lesknou; kraj mají stejnoměrně vroubkovaný, hroty na vroubcích chybějí a řapíky as 36 mm dlouhé, sotva patrně vroubkované, zelené a zcela málo zarudlé, k letorostu do háčku ohnuté, žlázy na nich miskovitě a více vyvstalé.

Listy dřeva plodonosného jsou daleko menší, eliptické, na obě strany stejně zúžené a řapíky mají dovnitř rudé.

Kvetou vždy velice hojně a květy jsou po větvích roztroušeny; jednotlivé jsou as 28 mm široké, z okrouhlých, dílem vejčitých, bílých plátků tak sestaveny, že druh druhu nedosahuje. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větvi z Chlumce n. Cidl. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu náležitě; některé plody jsou kratší, z obou konců stejně zakulacený, jiné podlouhlejší, u stopky málo baňatější, k temeni zúženější a tím poněkud švestkám podobny. Váha jednotlivých plodů kolísá mezi 30—35 g, poměr pak výšky k šířce 42—35 × 40 mm. Hlubší, od stopky se táhnoucí žlábek dělí plody po jedné straně na dvě nestejně části, někdy táhne se přes téměř až na druhou stranu, po většině však končí se vyvstalou, rzivou jízvou v maličké, ze středu posunuté jamce, pod nejvyšším bodem zkoseného temene.

Zelené, silné, zcela kratouňce chloupkované stopky vězí ve zcela malých, jednotlivě i hlubších, po kraji skosených jamkách.

Krásně modravě ojínená, pevná slupka dá se dobře stáhnouti a jest nakyslá; barva nahnědle modrá, na slunečné straně tmavě modrá, ve stínu rudě prokvétá, zlatitě, jemné, pěkné tečky pokrývají řídce celý plod, sem tam bývá střiknuta drobná rez. Pozoruhodny jsou od stopky se táhnoucí, hadovitě stočené, velice jemné, žlutavě čárky, které se při bedlivém ohledání sklem jemnými trhlínkami jeví.

Dužninu mají tuhou, zelenavě do zlatova žlutou, velmi jemnou, plnou libezné šťávy, chuť výbornou, kořenitě libě sladkou.

Škoda, že tak špatně jde od pecek, hyl by to plod nejpřednější jakosti, pravá lahůdka! Tvar a velikost pecek znázorňuje černý obraz.

Uzrává mezi 15.—25. srpnem, také i o nějaký den dříve, ne najednou, nýbrž nenáhle, nejméně po čtrnáct dnů. Nelze jich však proti vosám uchrániti, tak po nich jdou!

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem Montfortská, čís. 91 a doporučují ji k sázení.

Popisy naléztí lze: Handbuch der Obstkunde čís. 287 Pflaume von Montfort se značkou **! Thomas na str. 157 řadí ji do prvního výběru pod jménem Prune de Montfort. E. Jankowski Sad i ogród owocowy str. 369 Maforceke.

ESSLINGSKÁ ŠVESTKA.

ESSLINGER FRÜH ZWETSCHKE.
QUETSCHKE PRÉCOCE D'ESSLINGEN.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

ESSLINGSKÁ ŠVESTKA.

O původu této výborné nejirannější pravé švestky, která nemá v žádné zahradě chyběti, neví se nic určitého. Známý německý pomolog Dr. E. Lucas, ředitel ovocnické školy v Reutlingách ve Württembersku, našel na trhu v Esslingách, mezi jiným ovocem, krásné, modré švestky, již v polovici srpna zralé; pátral, odkud jsou, a také našel strom, s kterého švestky ty pocházely, v okolí města toho, kde náhodou z pecky vyrostl; pojmenovav ji dle naleziště, šířil ji dále.

U nás jest dosti rozšířena, přes to, že mnoho chamradi za Esslingské švestky se vydává, ač se k nim ani přirovnati nedají a buď málo aneb zcela nic neplodí.

I v Polabí stojí švestky mohutné za Esslingské stromy platici, které prý zřídka rodí, ač na Chlumecku stejně staré, as třicetileté stromy, které byly rouby od Dr. Lucase (z Reutlingen) šlechtěny, plodí co rok a čím starší, tím lepšího ovoce skýtají. Také i Maruška ve Svijanech velice jich sobě váží a ve velkém počtu je vysazuje, ale praví, že plodí jen na podložce švestkové, špatně však na nějaké kulatce, myrabolanu a podobných. Zdomácněla u nás a daří se jí všude s domácí švestkou dobře. Se zřetelem k veliké plodnosti má se však dbáti, aby poskytnuto jí bylo místo v půdě lepší, živnější a dostatečně vlhké, poněvadž v suchých, hubených půdách špatně roste, plody zůstanou příliš drobné a opadávají předčasně, což se i za přespřílišné úrody, neb v příliš suchém létě i v lepší půdě stává.

Nejlépe se jí daří tam, kde se půda pod ní obdělává a hnojí. — Roste na podložce jakékoliv, z mládí velmi bujně, přece však spoře, pěkně vzhůru, tvoříc silné, kuželovité kmeny. Rozvětňuje se pěkně do výšky, hustěji než obyčejná švestka a tvoří mnoho drobného, plodonosného dřeva; ploditi začínají obyčejně již ve školce,

ESSLINGSKÁ ŠVESTKA.
ESSLINGER FRÜH-ZWETSCHKE. — QUETSCHÉ PRÉCOCE D'ESSLINGEN.

mladé, 2—3leté stromky, mívají i při bujném vzrůstu již plno plodů, plodí pak co rok, jednou hojně, po druhé méně, až do sestárnutí. Jest arcit' třeba vydatným hnojením plodnost i vzrůst co možná podporovati.

Letorosty narůstají dlouhé, silné, přece však štíhlé, ke konci slábnou, při bujném vzrůstu narůstají na spodní části ještě týž rok dlouhé, trnité špičky, lesknou se velmi málo a ke konci bývají tak jemně chloupkaté, že to jen pod sklem patrně jest, mají ráz švestek, barvy červenavě nahnědlé, ve stínu zelenavé a jsou bělavě neb žlutavě, řídce, zcela nenápadně čárkovány a tečkovány.

Baňatá, tupě zakončená oka málo odstávají, mají šupiny tmavější než barva letorostu, mívají vedle sebe často květní poupata a jsou na patkách do výše ok vydutých zcela krátkých, s třemi žeběrky, která letorosty mírně hranatější. Umístění květních, baňatých, hnědých poupat znázorňuje černý obraz.

Rašící listky jsou žlutavě nahnědlé a chloupkaté. Největší listy nalézají se as uprostřed letorostu, na mladých stromech bývají až nápadně velké, tmavě zelené, vespod podél nervu chloupkaté, ploché, dílem i zcela mírně zvarhanělé, až 85 mm dlouhé, 50 mm široké a i ještě až o 10 mm větší, vejčité neb opak vejčité, s krátkou, zakřivenou špičkou, mnohdy bývá jedna strana jako skosená a kraje mají hrubě, nestejně dvojmo zoubkované. Jak hořejší, tak i dolejší listy bývají menší, zcela ploché, bledší, s krajem drobněji zoubkovaným. Taktéž i stromy staré mívají listy až o 15 mm menší.

Listy mají řapíky 12—18 mm dlouhé, chloupkované, zarudlé, žlázy na nich malíčké, žlutavé a málo vyvstalé, jsou dílem bez palistu, většinou mají delší kopinaté palisty; listy dřeva plodonosného bývají malé a téhož tvaru. Kvetoucí stromy mají vzhled jako obyčejné švestky nazelenalý a kvetou vždy velice hojně. Květy jednotlivé jsou as 24 mm široké a z plátků vejčitých tak sestaveny, že se tyto vzájemně sotva dostihují. V čas pozdních mrazů na jaře zřídka kdy zmrzájí. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větve z plně rodícího stromu v Chlumci n. C. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu dokonale. Velikost plodu závisí na hodnotě půdy a na počasí. Znázorněná velikost převládá, zřídka kdy bývají větší, spíše za suchého počasí a v hubené půdě menší, tak že váha jednotlivých plodů kolísá mezi 20—25 g.

Tvarem liší se od domácí švestky tím, že jsou k oběma koncům více protáhlé a zašpičatělé a se stran lehce stlačené. Mělký, často jen jako naznačený, od stopky. se táhnoucí žlábek dělí plody po jedné straně na dvě, obyčejně stejné, jednotlivě i nestejně části a končí se rzivou jízvou na špičatém temeni v malinké jamce; že však často jest téměř skoseno a jedna strana převyšuje druhou, nalézá se jízva ta pod nejvyšším bodem ze středu posunuta.

Hladké, zelenavě žluté stopky vězí v malinkých jamkách. Krásně modravě bíle ojiněná slupka těžko se stahuje a jest nahořklá; barvy jest krásně modré, na slunečné straně až červenavě modré a ve stínu rudě prokvétá, jemné, zlatité tečky a čárky pokrývají čteně celý plod, sem tam stříknuta bývá drobná rez, však i větší rzivé skvrny se vyskytují.

Dužninu mají měkčí švestky obyčejné, však ještě dosti tuhou, jemnou, žlutavě zelenavou a šťavnatou, chuť velmi dobrou, libě navinule sladkou a švestkám zcela podobnou.

Pecky, které tak dobře pouštějí, že po rozloupnutí až vypadnou, znázorňuje čelný obraz.

Uzrává od 15., často také již od 10. srpna, což se velmi libou, silnou vůní prozrazuje, načež zraje rychle, takže v deseti—patnácti dnech veškery plody spotřebovati nutno. Jakmile je zralá, nedrží už na stopce a při nejmenším větru padá, nač záhodno pamatovati; za deštivého počasí puká, ač ne tolik jako jiné; k jídlu jest výborná a v kuchyni nahrazuje zúplna švestku obyčejnou. Na trhu nalezla by velice dobrého odbytu, jen kdyby jí tolik bylo; k sušení jest příliš malá.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovali pod jménem „Švestka Esslingenská“ č. 153 odrůdu, jako na mnoha jiných místech nesprávnou, až teprve ke konci srpna dozrávající. Teprve v posledních letech nahrazena byla odrůdou zcela jistou.

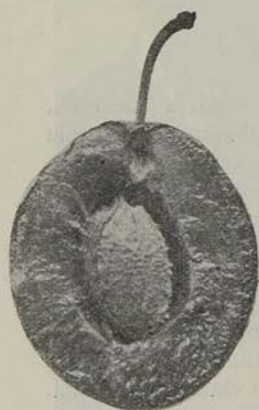
Popisy nalézti lze: Ovocnické Rozhledy 1913 str. 130 Švestka Esslingenská; Handbuch der Obstk. čis. 121 a Pomol. Monatshefte 1882 str. 325 Esslinger Frühzwetsche; Thomas na str. 165 Quetsche précoce d'Esslingen.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

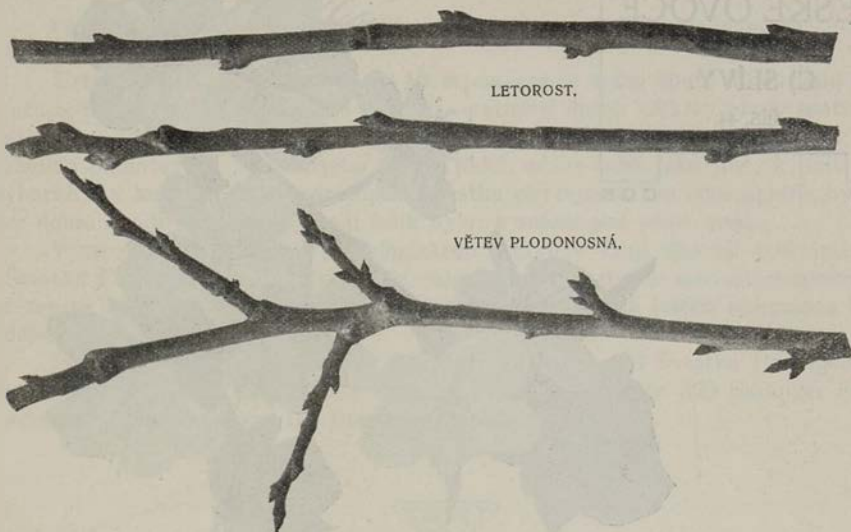
□
C) SLÍVY.

čís. 44.

ZIMMROVA ŠVESTKA.

ZIMMER'S FRÜHZZWETSCHÉ.

ZIMMROVA ŠVESTKA.

Výborná tato, s Esslingskou současně zrající švestka pochází z Německa, kdež teprve v nedávných letech vyrostla na vinici p. L. Zimmra, nedaleko města Bühlu v Badensku, svými rannými švestkami pověstného. Rozšířila se velice rychle, takže dnes na všech stranách Německa konají se s ní pokusy i ve velkém.

U nás málo kde ji najdeme, není ještě známa, avšak doporučení lze ji každému alespoň k pokusnému sázení jednotlivému. Také i k přešlechtění mladších, málo plodných švestek domácích, jakých se všude dosti najde, výborně se hodí; stromy takové plodí pak obyčejně již druhým rokem. Zrají současně s Esslingenskou, překonávají ji však velikostí, závodí s ní krásnou modrou barvou i chutí, která jest stejně výborná, spíše sladší, a hutnost dužniny rovná se nejlepším švestkám; schází jí však rázovitý tvar švestkový: jest kratší a více slivám podobna, za to jest však velice plodna. Naproti tomu vytýká se jí, že nedrží pevně na stopkách a jakmile dozraje, spadne; také že i hmyz, hlavně vosy, ji velice vyhledávají a množství plodů nadobro vyssají, a konečně, že stromy bývají nejdříve a nejvíce švestkovými mšicemi (*Aphis pruni*) napadeny. Za to však obaleč švestkový si jí nevšímá a zřídka najde se nějaký červivý plod.

Daří se za stejných poměrů se švestkou domácí, má však tu přednost, že dozrává i v polohách vyšších, kde švestka domácí již málokdy uzrává.

Se zřetelem k její veliké plodnosti má se však hleděti, aby se jí vykázano místo v půdě lepší, která se pod ní vzdělává a hnojí; kde toho není, nutno dbáti toho, aby občasným hnojením byla ve svěžím vzrůstu udržována.

ZIMMROVA ŠVESTKA.
ZIMMER'S FRÜHWETSCHKE.

Hodí se do polních sadů a stromořadí tak dobře, jako do zahrad domácích, buď stromy vysoké neb i nízké, kterým se má v domácích zahradách dáti přednost. Rozmnožovati nelze ji jinak než šlechtěním a to na podložku jakoukoliv; na všech daří se dobře a šlechtěnci rostou z mládí velice bujně kolmo do výše, tvoříce pěkné rovné kmeny. Od domácí švestky liší se tím, že mírněji rostou, hojněji však a drobněji se rozvětvují a větve krátkým, plodonosným slabým dřevem hojně obrůstají, takže koruna hustou se jeví. Jakmile poporostou, začínají ihned kvéstí a ploditi, plodí pak co rok, a nevynechaly za ta leta, co zde zavedena jest, ani jednou.

Leterosty narůstají z mládí dlouhé a štíhlé, později kratší, silnější však švestkových, ke konci poněkud slábnou; jsou celé, od spodu méně, ke konci více, krátce chloupkaté, po otření málo se lesknou, barvy jsou zelenavě přihnědlé, přes to jaksi přišedivělé, a spodní část bývá jemnou stříbřitou blanou mramorovaně pokryta.

Oka nejsou stejná, u spodu letorostu malá a špatně vyvinutá, málo odstávají, dále ke konci jsou štíhlejší, silnější, hnědě šupinatá, ostře zakončena, mají vedle sebe často větší hnědá květní poupata: jsou na patkách mírně, ke konci letorostu do výše oka vydutých, s patrnou jízvou po opadlém listu a s třemi žeběrky, která hluboko se táhnouce, letorost mírně hranatější.

Květní poupata vyvinují se vedle dřevních ok, nebo v řídkých přeslenech na kratičkých větvičkách, což černým obrazem dobře znázorněno jest.

Na jaře raší zeleně. Největší listy bývají blíže středu letorostu, jsou as 78 mm dlouhé, 60 mm široké, buď přiokrouhlé, také i vejčité, s krátkou špičkou a k řapíku zúženější, takže některé až eliptickému tvaru se blíží, mají povrch jemně skrabatělý a jsou jasně, později v letě sivě zelené, zespod podél hlavních nervů chloupkaté a mají kraje hluboko, nesterpně zoubkované; řapíky as 22 mm dlouhé, dovnitř zarudlé, chloupkaté, žlázy na nich vyvstálé, buď pod samotnou čepelí listu, neb na samém okraji této. Příplodní listy bývají daleko menší, sotva 58 mm dlouhé a 38 mm široké, mají okraj drobněji zoubkovaný a žlázy na řapících zcela malíčké.

Kvetou vždy velice hojně, však květy nejsou po větvích příliš shluklé; jednotlivě jsou až 33 mm široké, pěkně rozložené, krásného vzhledu a z okrouhlých plátků tak sestaveny, že se vzájemně plátky krajem přesahují. Na jaře za pozdních mrazů příliš netrpí, čímž se bohatá, častá plodnost vysvětluje. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. C. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu náležitě a jest z něho patrné, že některé plody jsou z konců zaokrouhlenější, jiné o něco delší a k temeni zašpičatější a tím švestkám více podobny. Váha jednotlivých plodů kolísá mezi 35—45 g, zřídka bývá 50 g. Mělký, od stopky se táhnoucí žlábek dělí plody po jedné straně na dvě málo lišící se části a končí se rzívou jízvou v malinké, ze středu posunuté jamce na skoseném temeni. Hladké, zelené, as 23 mm dlouhé stopky vězí v malíčkých, hlubokých jamkách.

Krásně modravě oviněná slupka dá se stáhnouti a není tak kyselá jako mnoho jiných, jest spíše bez chuti; má barvu krásně rudě modrou, na slunečné straně až černavě modrou, ve stínu však rudě prokvétá; hojně zlatitých, velmi jemných teček pokrývá dosti hustě celý plod, sem tam i rzívá skvrna, neb jen nastříknutá rez se najde. Dužninu mají zelenavě temně do zlatova žlutou, hojně šťavnatou, tuhou a se švestkami stejnou, chuť velmi líbou, navinule sladkou a velmi dobrou. Pecky úplně pouštějí a nevyplňují ani místa jim zůstávajícího, po rozloupnutí plodu obyčejně

vypadnou. Jsou více peckám sliv než švestce podobny; jich velikost a tvar znázorňuje černý obraz.

Uzrává současně s Esslingskou kolem 15.—20. srpna, někdy již i 10. srpna a nutno ji as do čtrnácti dnů spotřebovati. Na stromech nescvrká se tak u stopky, jak to švestka činí, ale jakmile dozraje, bez stopky spadne. Kdo chce je mít se stopkami, musí je otrhati krátce před uziáním; za deštivého počasí puká jako jiná. Jest výborná k jídlu a v kuchyni dá se jako obyčejná švestka ke všemu potřebovati. Se sušením neděly se dosud pokusy, však dle hutnosti dužniny lze předpokládati, že i k tomuto účelu dobře se hodí. S dopravou nejsou dosud také zkušenosti.

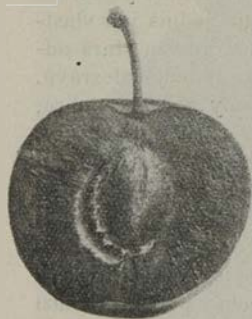
Popis její lze nalézt v Ovoenických Rozhledech 1914 str. 15 „Zimmrova švestka“, Deutsche Obstbauzeitung 1905 „Zimmers Frühzwetsche“, drobné posudky pak v různých časopisech.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

□
C) SLÍVY.

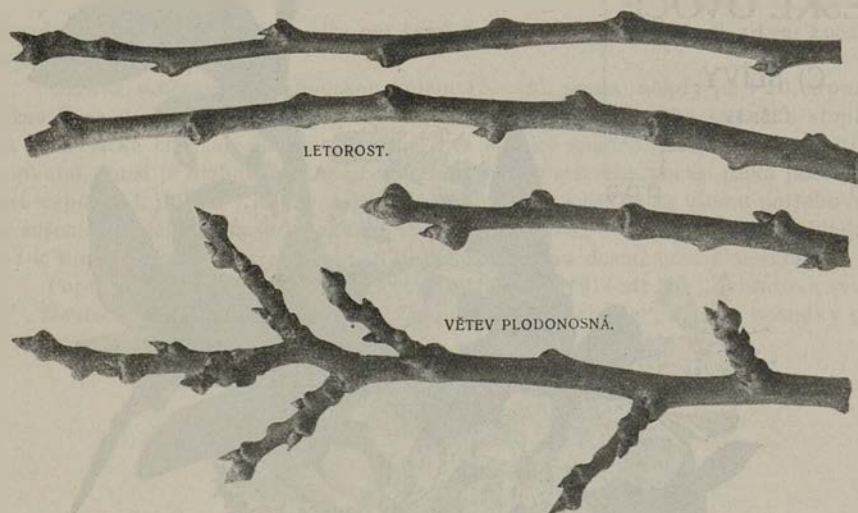
čís. 45

ZELENÁ RENKLOTA RANNÁ.

FRÜHE REINE-CLAUDE.

REINE-CLAUDE HATIVE.

ZELENÁ RENKLOTA RANNÁ.*

Původ této velice vzácné Zelené renkloty není znám, má se však za to, že pochází z Francie, kdež ode dávna se pěstuje. Jest to nepopíratelně semenáč staré Zelené renkloty, kterouž v mnohé příčině, zvláště co se plodnosti týče, převyšuje.

Také u nás jest hojně rozšířena, ač málo kdo ji rozlišuje od renkloty staré a jest jen potěšen, že mu uzrává dříve, nedbaje příčiny. Jest to také jediná její vlastnost, která ji od „staré“ rozlišuje; zraje povždy kolem 15. srpna, kdežto stará odrůda teprve ke konci srpna, tedy nejméně o 14 dní, ano i o více, později dozrává. Jinak jsou sobě úplně podobny, stejně jsou velké, stejně zharveny a stejně dobré; sem tam se tvrdí, že „Ranná“ jest povždy menší; ano, bývá tak, avšak z té příčiny, že bývá více plody obsypána, následkem čehož plody zůstanou o hodně menší, kdežto na „staré“, vždy méně plodící, mohou se plody lépe vyvinouti. Poměr ten lze nejlépe pozorovati, když i „Ranná“ stejně málo zasadí, pak jsou stejně veliké, a smísí-li se dohromady, nerozeznají se už od sebe. Tam, kde se pěstují ve velkém, pro zpracování v některém závodě, měly by se obě dvě odrůdy na polovic vysazovati a to z té příčiny, že závod má pak delší dobu k zpracování; než zpracuje první, přichází na řadu druhá; obě dávají stejně výborný a cenný výrobek.

K zdárnému vývinu vyžaduje půdy dostatečně teplé a vlhké, na živiny bohaté; jakého složení půda jest, nerozhoduje, jen když má jmenované vlastnosti. Hodí se výborně do polních sadů, půda se tam vzdělává a hnojí, pak do zahrad domácích. S místem nesmí se příliš šetřiti a sázeti velmi hustě — má ráda volnost a slunce; kde toho není, zůstanou plody bez chuti a špatně vyzrávají.

* Pod obrazem chybně renclota

ZELENÁ RENCLOTA RANNÁ.
FRÜHE REINE-CLAUDE, — REINE CLAUDE HÂTIVE.

Mladé stromy rostou velice bujně, avšak zřídka pěkně rovně vzhůru, takže chceme-li mít pěkné, vysoké stromy, jest lépe, šlechtiti je v libovolné výšce na obyčejnou švestku, neb jinou vhodnou slívu; jinak roste na podložce každé. Jsouce u země šlechtěny, vzrůstají rychle v úhledné krsky, které jsou pro domácí zahrady nejvhodnější.

Stromy vysoké rozvětvují se mohutně v koruny vysoké, větší švestkových, později pak se větve rozkládají, takže jsou koruny široce kulovité a větve ohrůstají hojně krátkým, plodonosným dřevem.

Ploditl začínají velice brzo a plodí ob rok velice hojně; mnozí pěstitelé vypočetli, že v deseti letech poodí třikráte velice hojně, třikráte méně, třikráte špatně a jednou nic, což se arcit' zřídka stává. Mnohdy zarodí tolik, že na př. v roce 1912 se až stromy rozlámaly, plody zůstaly velice drobné, neuzrály a na stromech zvadly, tak že nebyly k potřebě. V podobném případě jest dobře, aspoň tam, kde to jde, zároveň, jakmile poporostly, aspoň z polovice protrhati a stromy po takové úrodě hojně pohnojiti.

Leterosty narůstají dlouhé, u spodu silné, ke konci slábnou, bývají zakřivené, pod oky zcela málo zprohýbané, kratince chloupkované a po ořtení se lesknoucí; barvy jsou pěkně hnědé, ve stínu zelenavé, po velké části jako postříbřené a blánka tato bývá hojně zcela jemně čárkovitě roztrhána; velice jemné, mírně vyvstálé, šedě tečky pokrývají četně celé letorosty.

Poměrně malá, trojhranná, ostře zakončená oka jen maličko odstávají, mají šupiny hnědé, šedě ovroubené, jsou na patkách tak vysokých, že oka převyšují a kol objímají; zvláště na letorostech zcela krátce urostlých bývají tak mohutné, že vypadají jako malé nádory, jak na černém obraze patrnó. Květní poupata jsou delší, štihlejší a stejné barvy jako oka; jich rozdělení na dřevě plodonosném znázorňuje černý obraz.

Rašící lístky jsou zelené a hnědě stíněné. Největší listy nalézají se u spodu letorostu, dále ke koncům jsou malé, až maličké; největší bývají až 120 mm dlouhé, 62 mm široké, zespod chloupkaté, eliptické, na obě strany buď stejně, někdy k řápiku více zúžené, silné, tmavě zelené a lesknou se, kraje mají stejnoměrně hluboko dvojmo vroubkované, řápíky as 25 mm dlouhé, dovnitř rudé, žlázy na nich malé, zelenavé a nesterjné vysoko položené. Listy příplodní bývají menší, užší a mají kraje drobněji vroubkované.

Stromy kvetou každý rok velice hojně. Jednotlivé květy bývají až 30 mm široké a ze zelenavých, vejčitých plátků tak sestaveny, že se plátky vzájemně nedostihují; proti mrazům jsou choulostivý a často zmrzájí, více než jiné. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve plně rodícího stromu v Chlumci n. C. vyhotovený, znázorňuje velikost, tvar a barvu dokonale.

Při menší úrodě bývají plody o něco větší, as tak, jak z černého obrazu vidno, takže váha jednotlivých plodů kolísá mezi 36—40 g. Jsou kulovité, že však jsou s obou konců stlačeny, zdají se nižšími; širší mělký, od stopky se táhnoucí žlábek dělí plody po jedné straně málo nesterjné a končí se na ploše zkulaceném, mírně skoseném temeni větší rzivou jízvou v širší mělké jamce.

Zelené, dílem porezavělé, jemně chloupkované, 18—20 mm dlouhé stopky vězí v širších mělkých jamkách.

Bělavě ojiněná, pevná slupka dá se stáhnouti a jest buď bez chuti, aneb nepatrně nakyslá, barvy zelené, a teprve když uzrají plně, začne žlutavě záhově prokvetati, až konečně zcela málo zažloutnou, strana sluncem ožehlá bývá rudě postříkána a skvrnitá, ve stínu vyrostlé plody zůstávají zelenavé; velice jemné, bělavé, hranaté, jen pod sklem zřetelné tečky pokrývají hojně celý plod, sem tam stržknuta bývá drobná i hrubší rez.

Dužnina po rozloupnutí libě voní, jest zelenavě zlatožlutá, tuhá, plna šťávy, chuť výborná, kořenitá a čistě sladká, jinou posud nepřekonaná.

Pecky, jichž tvar a velikost černý obraz znázorňuje, úplně pouštějí.

Jednotlivé plody uzrávají as 15. srpna, za teplého počasí i o několik dnu dříve, což se libou vůní prozrazuje. zrají pak nenáhle na stromech as po tři neděle. V čase tomto hmyz, obzvláště vosy, po nich velice slídí, vyssává je úplně. V čas děle trvajících dešťů velmi pukají.

Úplně zralé plody jsou pravou pochoutkou; pro zpracování do kuchyně trhají se ještě úplně tvrdé, však úplně dorostlé a žádná jiná renklota neb slíva nemůže ji k zaváření nahraditi. Následkem všestranného upotřebení nalézají vždy hojného odbytu.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem Královská ranná, čís. 104 a doporučují ji k sázení.

Popisy naléztí lze: Moravské ovoce čís. 13 „Slíva zelená ranná“, Handbuch der Obstk. čís. 77 „Frühe Reineclaude“. Také se jí přikládají jména: Ryngle, Zelená ryngle, Early Green Gage, Reine-Claude Hâtive, Claudia praecox.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

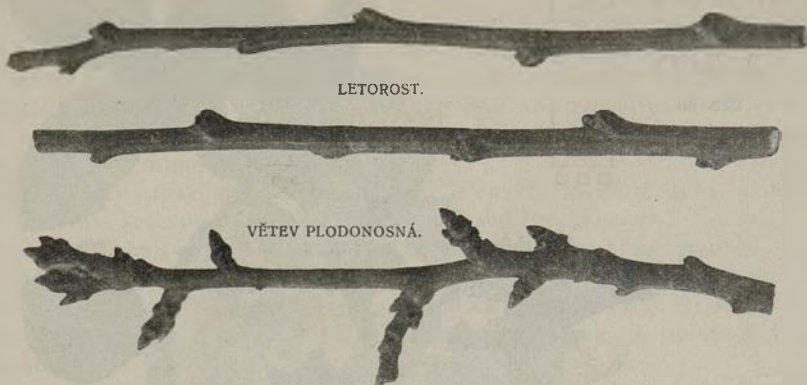
□
C) SLÍVY.

Čís. 46.

ALTHANOVA RENKLOTA.

ALTHANN'S REINE-CLAUDE.
REINE-CLAUDE COMTE D'ALTHAN.

ALTHANOVA RENKLOTA.*

Konečně také jedna zaručeně vlastní česká renklota, kterou i cizina velice chválí a do svých nejprehlednějších výběrů řadí.

Domovem jejím jest krásné údolí Svojsické, pravý to ráj pro^o pěstování stromův ovocných, mezi Kolínem a Kouřimi položené, kdež asi v první polovině devatenáctého století podařilo se tamějšímu zahradníku velkostatku hraběte M. J. Althana, J. Procházkoví, z pecky ji vypěstovati; pojmenoval ji dle majetníka velkostatku „Althanova renklota“, kteréž jméno i cizina za vlastní přijala. Zasluhu o rozšíření vzácné této renkloty přičísti lze svob. pánu z Trauttenbergu, velikému příznivci ovocnictví, který ji na všechny strany, i do dálné ciziny rozšířil. Svého času byly vystaveny výtky, proč nejmenujeme ji „Svojsickou renklotou“. Výtky ty nedaly se odůvodniti a pak nikdo nemá práva jméno, které pěstitel dal, měniti. Mohla by se potom týmž právem „Procházkovou renklotou“ nazývati; ale nač přidělavati zbytečných jmen, když přece nutno původní jméno, jež ovšem by zůstalo, vždy k novému připojovat. Ostatně i široká cizina přijala jméno to a všude nazývá se „Althanova“.

U nás se rozšířila velice a zdomácněla všude, chválí si ji každý; ostatně chválí ona sama sebe svými krásnými a výbornými plody nejlépe, tak že neměla by chyběti v žádném sadě, ani v zahradě domácí.

Zprávy z ciziny zní různě; většina hlasů ji velice chválí a staví ji po bok „Zelené renklotě“, doporučujíc ji všude, kde se „Zelená“ dobře nedaří, a jen málo zpráv vyslovuje se proti, označujíc ji za zbytečnou. Příčinou toho nemůže býti nic jiného, než, že dotyčný zpravodaj neměl odrůdy pravé aneb ji pozoroval v půdě, kde vůbec žádná lepší renklota nemůže se dařiti.

Na půdu nečiní zvláštních nároků a daří se jako jiné slivy a renkloty nejlépe tam, kde se pod nimi půda vzdělává a hnojí, na příklad v polních sadech a stromo-

* Pod obrázkem chybně renklota.

ALTHANOVA RENCLOTA.
ALTHANN'S REINE-CLAUDE. — REINE-CLAUDE COMTE D'ALTHAN.

řadích. Jen v suchých, hubených půdách se nedaří tak jako jinde, plody zůstanou drobné a nedozravše, spadnou.

Mají-li se sázeti stromy vysoké neb nízké, rozhoduje jen místo, kde růsti mají, v polních sadech vysoké, v domácích zahradách raději nízké; bez tak stávají se během let z nízkých stromů vysoké.

Šlechtí se na podložku jakoukoliv, na všech vzrůstají zdravě a pěkně rychle vzhůru, tvoří silné, rovné kmeny a rozvětvují se v libovolné výšce v koruny mohutné, vysoké, mnohem větší švestek obyčejných, spodní větve se později rozkládají a slabší se až sklánějí. Ploditi začínají velice brzo, i při nejhujnějším vzrůstu již ve školce; plodnost dodržuje, není nikdy nadpřílišná, však velmi hojná, jeden rok více, druhý méně, velice zřídka nadobro vynechá.

Letorosty narůstají dlouhé a silné, ke konci mírně slábnou, jsou lysé a jen pod sklem jest viděti, že jsou přece velice jemně chloupkaté, málo se lesknou, barvy jsou fialové, ve stínu zelenavé, jemně vyvstálé tečky jsou u spodu letorostu více shluklé, široce šedě vroubené, tak že až splývají a jakousi stříbřitou mramorovanou blánu tvoří.

Zcela malá, široce kůželovitá, tupě zakončená oka mívají vedle sebe i maličká květní poupata, přiléhají, mají šupiny hnědé, dlema šedě vroubené a jsou na patkách vysokých, baňatých a žebérkatých; žeběrka patek hořejších táhnou se hluboko dolů a letorost jemně hranatější.

O něco větší květní špičaté vejčitá poupata mají taktéž šupiny hnědé a šedě ovroubené, jsou po letorostech vedle ok roztroušena a na krátkých, přeslenovitých větévkách shluklá. (Viz obraz.)

Největší listy bývají na spodní části letorostu, ostatní jsou menší, až maličké, as 90 mm dlouhé, 55 mm široké, ploše rozložené, eliptické, na obě strany stejně zúžené, tmavě zelené, málo se lesknou a jsou zespod podél nervu hojně ochmýřeny, mají kraje pěkně dvojmo zoubkované, řapíky as 25 mm dlouhé, na sluneční straně zarudlé, velmi jemně chloupkaté, žlázy na nich zcela malé a hned pod čepelí listu.

Listy dřeva plodonosného jsou stejného tvaru, ale mnohem menší.

Stromy kvetou vždy velice hojně a v době té netrpí příliš pozdními mrazy. Květy jednotlivé jsou as 28 mm široké, z plátků okrouhlých a lžičkovitých tak sestaveny, že se vzájemně dostihují. (Viz obraz.)

Přiložený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. C. zhotovený, znázorňuje velikost, barvu i tvar plodu dokonale. Větev vzala byla se stromu plody obaleného, tak že plody byly menší a váha kolísala mezi 38—52 g, při menší úrodě jsou o hodně větší a není zvláštností, jsou-li až 70 g těžké. Výška rovná se téměř šířce, tak že se podobají z obou konců mírně stlačeným kulím. Zcela mělký, od stopek se táhnoucí žlábek dělí plody po jedné straně na dvě, téměř stejné polovice a končí se na mírně skoseném temeni v maličké jamce rzivou, ze středu posunutou jizvou, jednotlivě táhne se žlábek přes téměř až na druhou stranu.

Hladké, zelenavé a porezavělé, 15—18 mm dlouhé stopky vězí v mělkých, také však i v úzkých, hlubokých jamkách.

Jemně modravě ojiněná slupka lehko se stahuje a jest kyselá, barvy pěkně modravě červenavé, na slunečné straně až tmavě rudé, kdežto ve stínu žlutavě ze-

leně prokvétá. Plně zastíněné plody bývají jen jaksi modročerveně nadechlé, nanejvýše po jedné straně červenavě natečkované; zlatité, zcela zřetelné tečky pokrývají čteně celé plody a bývají na sluneční straně modročerveně vroubeny, sem tam střiknuta bývá jemnější, také však i hrubší rez.

Dužnina má barvu zlaté žlutou, u plodů ve stínu vyrostlých zelenavě žluta, jest měkká, však přece dosti tuhá, velmi jemná, plna šťavy; chuť má velmi libou, čistě kořenitě sladkou, výbornou, na „Zelené renkloty“ upominající.

Pecky pouští úplně a nevyplňují ani zcela své dutiny. Jich velikost a tvar, znázorňuje černý obraz. První plody začínají uzrávati kolem 15. srpna, většinou mezi 20.—25. srpnem a zrají pak nenáhle na stromech až i tři neděle. V deštivém počasí pukají také, ne však v té míře, jako „Zelené“. Vosy a jiný hmyz velice po nich slídí a mnoho plodů na dobro vyssávají a zkazí.

K jídlu jest pravou pochoutkou, v kuchyni dá se všelijak upotřebiti, avšak k zaváření jest „Zelená“ přece jen lepší. K prodeji na trhu jest velice vábivá a dobře se prodává. K zasilání nutno ji sčesati o nějaký den dříve než zplna uzraje.

V zahradách zemského pomologického ústavu v Troji chovají ji pod jménem „Královská Althanova“ čís. 105.

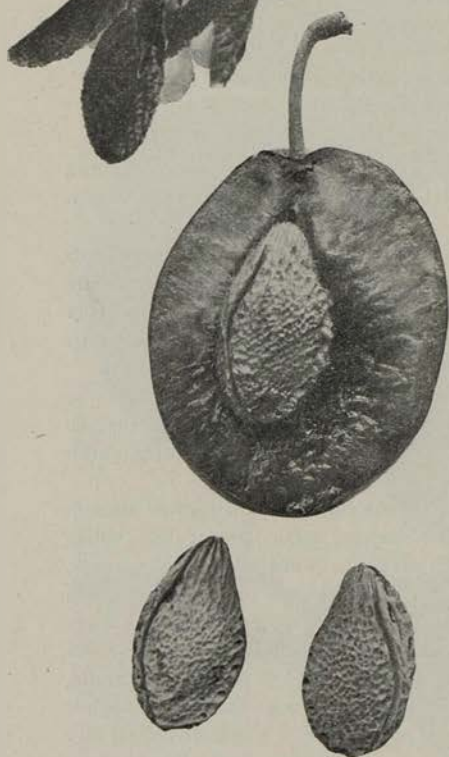
Popisy lze nalézt: Moravské Ovoce, čís. 97. „Sliva Althanova“; Listy Pomologické 1894; Handbuch der Obstk. čís. 253 a Deutsche Obstbauzeitung 1913, str. 88, „Althann's Reineclaude“, Thomas, str. 158, Reine-Claude d'Althan; E. Jankowski: Sadi ogrod owocowy, str. 367, „Althana“. Dále se jí přikládají vedlejší jména: Althan's Rote Reine-Claude, Count Althann's Gage, Graf Althan's Reine-Claude, Reine-Claude Comte d'Althan, R.-Cl. de Comte Hathem, R.-Cl. du Comte Hathem, R.-Cl. du Comte Hethan, R.-Cl. Rouge Comte Althan.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

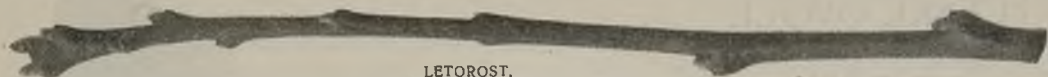
□
C) SLÍVY.

čís. 47.

LOVAŇSKÁ SLÍVA.

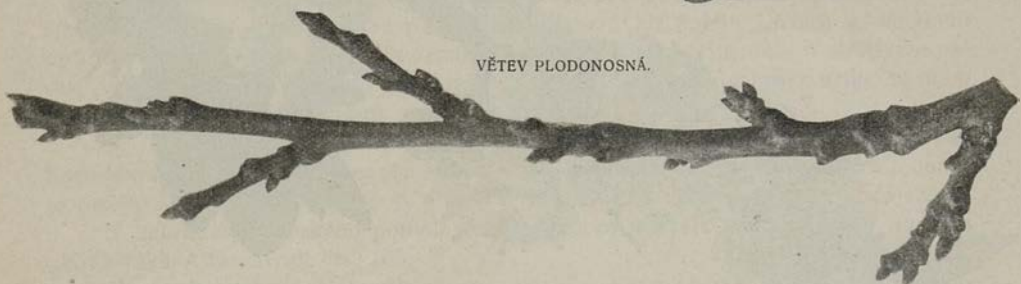
SCHÖNE VON LÖWEN.
BELLE DE LOUVAIN.

LETOROST.

VĚTEV PLODONOSNÁ.

LOVAŇSKÁ SLÍVA

O původu této veliké a poměrně dobré slívy není nic známo a lze jen dle jména souditi, že vzrostla snad někde v okolí „Lovaně“ (Loewen, Louvain, známé to město v Belgii), aneb aspoň odtamtud šířena byla.

U nás jest dosti rozšířena, k čemuž přispěla as jen její velikost; každý chce míti v zahradě jen to největší, co nějak vyniká, neptaje se, zda-li to dobré neb užitečné jest. Největší nebývá však stejně nejlepší! Nikde, mimo odborníky, není však známa pod jménem, které jí náleží, a každý ji nazývá dle libosti; v některém místě říkají jim „Pávcata“, jinde „Papčata“, „Paví vejce“, „Modřinky“, „Blumy“ a jinak.

Hodí se jen do zahrad domácích, a tvar stromů nejlepší jest nízký. Sázeti se má však jen pro vlastní, místní, neb nejbližšího okolí spotřebu a to z té příčiny, že dopravu na větší vzdálenost snese jen ve stavu tvrdém, pak není tak chutná, jako když na stromech dozraje, ale tu ji zase už nelze zasílati.

Daří a vyvine se zcela stejně i na stromech vysokých, však přijdou-li silnější větry, otloukají se veliké, těžké plody o sebe navzájem, následkem čehož velice mnoho se jich kazí; stává se tak sice i na stromech nízkých, přece však daleko méně. Z tohoto důvodu má se vždy k tomu hleděti, aby se vyhledalo pro ni místo co možná proti větrům chráněné. Na půdu nečiní zvláštních nároků a roste všude, kde obyčejná švestka se daří. Šlechtiti se může na podložku jakoukoliv, roste na každé velice bujně a není nic zvláštního, že šlechtí-li se ve školce na silnější podložky u země, vzroste přes léto až na 150 cm výšky, v průměrné síle. Okolnost tato dala podnět k tomu, že doporučuje se a také na mnoha místech používá se jí k mezišlechtění sliv a švestek jiných, které vzhůru špatně rostou. Dle delších pokusů není však k tomu

LOVAŇSKÁ SLÍVA.
SCHÖNE VON LÖWEN. — BELLE DE LOUVAIN.

příliš způsobilá; málo která sliva, natož švestka, na ní dobře roste, spíše jen živoří. Kmeny, pěkně hnědě zelené, pod podobnými rouby začnou červenatí, chřadnou a podléhají velmi často spále; jen druhy velmi bujně rostoucí daří se na ní dobře.

Vzrůstá rychle v úhledné jehlance, rozvětňuje se kolmo do výše v korunu vysokou a sevřenou, větve málo se dále rozvětvuji a obrůstají jen řídké drobným, plodonosným dřevem a pak se pod tíhou plodů sklánějí.

Ploditi začínají brzo, plodí velmi často, málo kdy vynechávajíce, neplodí však nikdy na počet mnoho; že však plody veliké jsou, jest úrody na váhu přece hojnost, arciť při každé úrodě a za každého počasí jest mnoho plodů nakažených a často celé chomáče jich již na stromech shnijí. Za to při deštivém počasí tolik nepukají jako slivý jiné.

Letorosty narůstají dlouhé, silné, rovné, ke konci málo slábnou, pod oky jsou jen sotva znatelně zprohýbány a skoro oblé, barvy hnědě fialové, ve stínu zelenavé a málo se lesknou: hořejší polovice bývá hojně poseta velice jemnými, vyvstálými tečkami barvy letorostu, které na dolní polovici bývají široce, jako stříbřitě vroubeny, tak že až do sebe splývají, a letorost šedě mramorovaným se zdá.

Poměrně malá, štíhlá, ostře zakončená oka neodstávají mnoho, mají šupiny barvy letorostu a jsou na patkách zcela krátkých, tak vysokých, že oka převyšují s třemi, zcela krátkými žeběrky, z nichž jen střední hlouběji se táhne. Květní poupata jsou stejné velikosti, spíše však vejčitá, mají šupiny bledší a dřevo, na němž jsou, je velice krátce chloupkaté; dvouleté dřevo jest velice slabou, hustě čárkovitě natrhanou šedou blanou pokryto. (Viz obraz.)

Největší listy jsou as uprostřed letorostů a níže, k vrchu bývají malé a nevyvinuté, as 148 mm dlouhé, 85 mm široké, široce eliptické, zespod podél nervu chloupkaté, na vrch zkrabatělé a lesknou se; mají kraje hruběji, dvojmo vroubkované, řepíky 30—35 mm dlouhé, chloupkované, do vnitř rudé, žlázy na nich malé, ale vysoké a zelené. Příplodní jsou menší, dlouhé a úzké, k řapíkům více klínovitě zúžené, slabší, nelesknou se a kraje mají drobněji vroubkované.

Kvetou vždy dosti hojně, květy jsou více roztroušený a na jaře příliš nezmrzají, jednotlivě jsou as 25 mm široké a z vejčitých plátků tak sestaveny, že se tyto vzájemně dostihují. (Viz obraz.)

Příložený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. C. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar a barvu plodů v jich nejkrásnějším vývoji náležitě, váha jednotlivých kolísá a mezi 75—90 g; najdou se ještě těžší plody, jest to však výjimkou, spíše bývají o něco menší. Některé jsou na oba konce pěkně stejnoměrné a největší jich šířka jest uprostřed, dosti plodů jest k temeni o málo baňatějších než ke stopce a největší jich šířka posunuta jest více k temeni; široký, hlubší, od stopek se táhnoucí žlábek dělí plody málo nestějně a končí se velkou, rzivou jizvou na temeni, mírně skoseném.

Zelené, dílem skvrnitě porezavělé, zcela kratince chloupkaté stopky vězí v úzkých, malých, často k jedné straně posunutých a tím jaksi po kraji skosených jamkách. Krásně světle modře oviněná slupka se špatně, teprve když jest hodně zralá, lépe stahuje, jest kyselá a nahořklá; barvy tmavě rudé, na slunečné straně tmavě modře fialové a jen ve stínu rudá prokvétá, bledě bělavé i zlatité, dosti četně roztroušené tečky nejsou nápadny; sem tam bývá větší rzivá skvrna s roztrpaným krajem, nebo stříknutá jemná rez.

Dužnina má barvu zlatěžlutou, také i zelenavě zlatěžlutou, jest hrubší, měkká, rozplývá se a šťavou přetéká, chuť má sladkou, dosti kořenitou, v teplém létě dobrou, v chladném jen nasládlou a blátivou.

Pecky pouští buď úplně nebo zůstávají lpěti. Jich velikost a tvar znázorňuje černý obraz.

První plody uzrávají mezi 20.—28. srpnem a nedrží se dlouho na stromech; jakmile dozrají, neutrhnou-li se, hned se kazí.

Slouží hlavně jen k jídlu, o nějakém zpracování nelze mluvit. Na trhu dochází pro svoji velikost a krásu rychlého odbytu, musí se, má-li býti pěkná, trhati velice opatrně a klásti hned do košíku, jinak když se umaká a pel setře, nevypadá vábivě.

Popisy nalézt lze: Handb. der Obstk., čís. 173; Deutsche Obstbauzeitung 1913, str. 338, „Schöne von Löwen“; Thomas, str. 160 „Belle de Louvain“. Také se jí přikládají jména: Blumy, Papčata, Pávčata, Paví vejce, Löwener Kaiserzwetsche, Prune de Louvain, Coccumelea Lovaniensis.

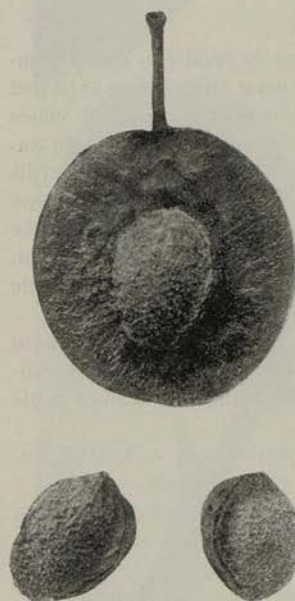
JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

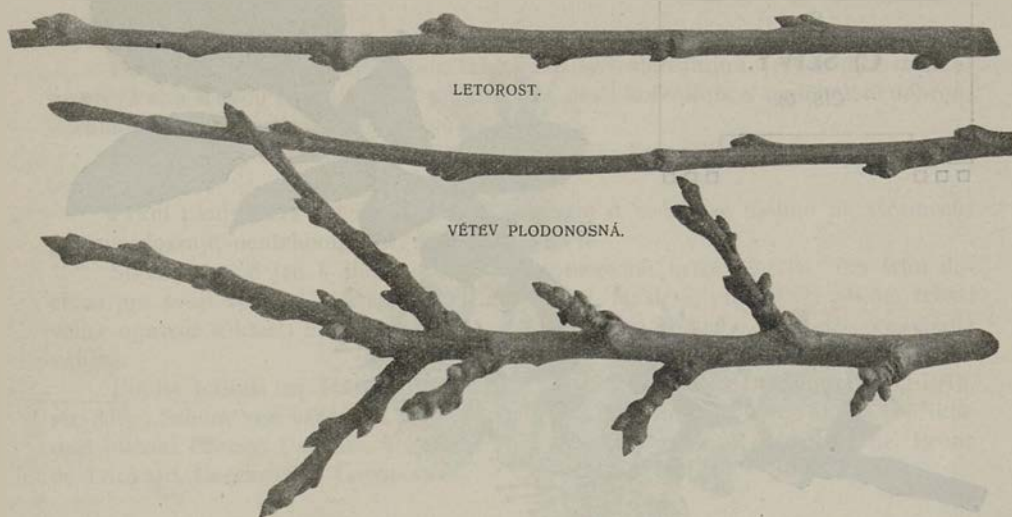
□
C) SLÍVY.

Čís. 48.

ADMIRAL RIGNY.

ADMIRAL RIGNY.

O původu této dobré zelené slívy není více známo, než že rozšířena byla z Baumannových školek v Bollweileru (osada v Elsasku) kolem roku 1830. Slíva tato jest důkazem, jak mnohdy méně cenná odrůda následkem účinného doporučení velice rychle se rozšíří, kdežto jiná, daleko lepší, zůstává nepovšimnuta. O slivě této začalo se před lety psát, že nahrazuje „Zelenou renklotu všude tam, kde tato příliš červíví. Zprávy ty prolétly všemi odbornými časopisy, následkem čehož všeobecně se vysazovala. Zklamala však velice. Plodnosti arcíť nedá se nic vytýkat, také i se „Zelené“ velice podobá, dužnina však jest příliš měkká, nehodí se k spracování, a na úchovky nelze jí naprosto použítí, rozvátí se i při nejopatrnější práci a nejde od pecky.

Nelze jí tudíž jinak upotřebiti, než k jídlu a na nejvýše k některým potřebám (příkrmům) v kuchyni. Na trhu kupuje se velice často z neznalosti za Zelenou renklotu, od které liší se hned na první pohled tím, že jest podlouhlejší a dužnina nejde od pecky, jak již řečeno.

Daří se jí všude, kde jiné slívy a švestky s prospěchem rostou, ve špatné, hubené, nevzdělávané půdě zůstanou plody — jako jiné — příliš drobné.

Hodí se ponejvíce jen do zahrad domácích, pro vlastní spotřebu, pro změnu a rozmanitost; tomu účelu svědčí nejlépe stromy nízké; pro pěstování ve větším množství, v polních sadech se nedoporučuje.

Stromy rostou velmi zdravě a bujně, pěkně vzhůru, tvořice pěkné rovné kmeny, tak že místem i k mezišlechtění se jí používá; právě tato vlastnost přispěla nemálo k jejímu rozšíření: ve školkách rychle a krásně odrůstaly a k prodeji dospívaly.

Rozvětňuje se mohutněji než švestka, v korunu vysokou, větve pak se časem i pod tíží plodů sklánějí. Plodnost začíná velice brzo, načež plodí velice často, mnohdy

ADMIRAL RIGNY.

tolik, že se stromy rozlamují; plody větve téměř obalují, jsou až stlačeny, zavadnou a ani nevyzrají. Tu není jiné pomoci, než plody, jakmile poporostou, aspoň s polovicí protrhati.

V roce 1913 byla jedinou z celého velikého výběru, která po pozdních mrazech, až -3°C , tolik plodů dala, jak právě uvedeno; naopak v roce 1914 při stejném hojném květu a po mrazech o něco slabších urodila jen zcela málo a jiné mnohem více. Málo kdy vynechá úplně.

Letorosty narůstají štíhlé, švestkovým podobné; ke konci více slábnou, nelesknou se a jsou jen po špičkách sotva patrně chloupkaté, ostatek lysé, barvy červenavě hnědé, ve stínu nahnědle zelenavé a na dolejších konci sem tam jako stříbřité.

Poměrně silná, kuželovitá oka mají na některých letorostech vedle sebe i květní poupata, zcela málo odstávají, mají šupiny hnědé a jsou na patkách krátkých, do výše ok i o něco výše vyduťtých, s třemi ostřejšími žeběrky, která hluboko se táhnouce, letorosty hranatěji.

Špičaté vejčitá květní poupata mají šupiny hnědé, šedě ovroubené a jsou po letorostech a krátkých plodonosných větévkách roztroušeny, což černý obraz dobře znázorňuje.

Největší listy bývají uprostřed, někdy i u spodu letorostu, jsou as 80 mm dlouhé, 63 mm široké, zkrabatělé, lesknou se, jsou přiokrouhlé, ke špičce i k řapíku stejně krátce zúženy, mají kraje pěkně dvojmo vroubkované a vroubky hrotité, výjimkou bývají ještě větší, až 100 mm dlouhé, 65 mm široké a eliptické; řapíky mají as 18 mm dlouhé, chloupkované, zarudlé, žlázy na nich malíčké a zelené. Příplodní listy bývají o hodně menší, k řapíku více klinovitě zúženy, méně se lesknou a nejsou tak zkrabatělé.

Stromy kvetou vždy velice hojně a za pozdních mrazů příliš nezmrzají; jednotlivé květy jsou krásné, veliké, až 33 mm široké a z bílých vejčitých plátků tak sestaveny, že se plátky navzájem dostihují. (Viz obraz.)

Připojený barevný obraz, dle větve z Chlumce n. C. zhotovený, znázorňuje velikost, tvar i barvu plodu, za průměrné úrody. Stává se, že bývají o málo větší, při úrodě menší, tak že váha jednotlivých plodů kolísá mezi 32—40 g. Mělký, často jen jako naznačený, jednotlivě i hlubší, od stopek se táhnoucí žlábek dělí plody málo nestejně a končí ržívou jizvou v malíčké jamce na skoseném temeni. Hladké, zelené a prorezavělé, 20—23 mm dlouhé stopky vězí v širších mělkých jamkách.

Lehounce bělavě oviněná slupka lehko se stahuje a jest nakyslá, barvy sivě zelené, na slunečné straně lehce zažloutlá a bývá, avšak jen někdy, i červeně pokropena; při tom jest slupka téměř průhledná, takže až tkáň pruhovitě prosvítá, na ostatní části také i zelenavá barva pruhovitě prokvétá; po celém povrchu hustě roztroušené bělavé tečky jsou ve stínu zelenavé, na sluneční straně, výjimkou i červenavě ovroubeny, sem tam vyskytuje se menší i větší, často rozstříknutá rez; když plody na stromech úplně dozrají, tedy až sežloutnou.

Dužnina má barvu zlatě zelenavě žlutou, jest zcela měkká a tolik šťavnatá, že se v ústech úplně rozplývá, chuť její sladká, dobrá, blíže pecky nakyslá.

Škoda, že pecky nepouštějí, jen v teplých letech se stává, že pouštějí s polovicí, což její cenu, ana jinak jest chutná, velice snižuje. Velikost i tvar pecek znázorňuje černý obraz.

První plody začínají zrát mezi 25.—30. srpnem, jen v teplých letech ještě o nějaký den dříve, zrají pak na stromech nenáhle as po 14 dní. Za déle trvajících dešťů puká sice také, však méně než jiné.

V zahradách zemského pomologického ústavu chovají ji pod jménem Admirál Rigny čís. 2.

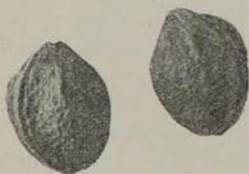
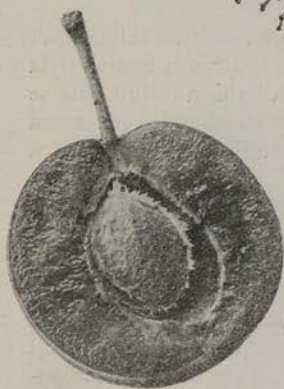
Popisy lze nalézt: Handb. der Obstk. čís. 56 „Admiral Rigny“; Thomas str. 160 „Admiral de Rigny“. Také se jí příkládají jména: Georg IV., Jackson, *Prunus damascena admiralis* Rigny, *Claudia Rignyana*.

JAN ŘÍHA:
ČESKÉ OVOCE

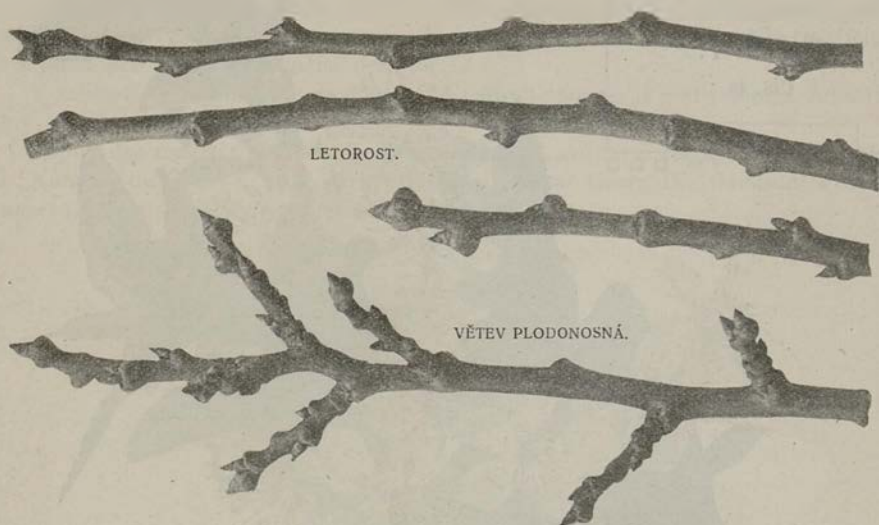
□
C) SLÍVY.

Čís. 49.

ZELENÁ RENKLOTA.

GROSSE REINE-CLAUDE.
REINE-CLAUDE.

ZELENÁ RENKLOTA.

Původu této světoznámé, nad jiné vážené renkloty nelze zjistiti; vznikla však asi již před pradávnými lety. Má se za to, ač zjištěno to není, nejprve že známa byla v Řecku, odkudž do Itálie, pak teprve do Francie přinesena byla, a odtud dále se rozšířila a všeobecně zdomácněla. Jméno odvozeno dle německých spisů od jména královny francouzské Claudie, dcery Ludvíka XII., za Františka I. provdané a v roce 1524 zemřelé.

Není renkloty neb slívy, která by tak všeobecně známosti a tak veliké oblibě se těšila, jako tato. K jídlu není lepší, v kuchyni dá se všemožným způsobem upotřebiti a k výrobě úchovek v malém i ve velkém jest mimo „Rannou“ renklotu jediná, kterou možno s prospěchem zpracovati.

Není však vše „Zelenou“ renklotou, co se za ni vydává. Na trhu prodávají každou, aspoň poněkud podobnou slívu za renkloty; mnozí milovníci ovoce seji pecky, a mnoho semenáčů rodí pak ovoce, ne-li úplně stejné, tedy sapaň velice podobné, avšak v chuti velmi rozdílné. Některé z nich nejdou od pecky, jiné jsou málo sladké, aneb mají dužninu měkkou, k zaváření nezpůsobitou, a to vše vydává se za pravé. Není tudíž divno, že je slyšeti různé úsudky: jeden jí nemůže dosti vynachváliti, jiný ji haní, dle toho, co kdo asi má.

Pravé „Zelené renkloty“ rostou bujně, nikdy však kolmo do výše, nýbrž vždy poněkud na stranu, rozvětvují se později mohutněji než švestky v koruny vysoké, kulaté, větve se pak více kladou a dolejší se rády poněkud věší. Plodnost není nikdy